

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Lucie Sedláková

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Rigorózní práce

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31. 8. 2015

Lucie Sedláková

.....

Já, níže podepsaná Lucie Sedláková, autorka rigorózní práce na téma „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti,“ které je školním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a změně některých zákonů (autorský zákon), dávám tímto jako subjekt údajů souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci

Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování svých osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Knihovna UP. Souhlas se poskytuje na dobu ochrany díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že moje osobní údaje výše uvedené jsou pravdivé.

V Olomouci dne 31. 8. 2015

Lucie Sedláková

.....

Předně patří poděkování JUDr. Filipovi Ščerbovi, Ph.D. za přínosné podněty, odborné vedení, pomoc, cenné připomínky, konstruktivní kritiku a velkou trpělivost.

Zvláštní poděkování patří potom mým rodičům Ivaně a Karlovi Sedlákovým za jejich podporu a pomoc během celého mého studia.

Ráda bych poděkovala také JUDr. Marianu Pascualovi Rodriguesovi za pomoc při psaní španělské komparační části.

Dílčí poděkování patří Mgr. Kláře Drahotové za její odborné připomínky v oblasti animací.

Obsah

Úvod	6
1. Obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	10
2. Znásilnění § 185 TZ	13
2.1. Vymezení trestného činu znásilnění	13
2.2. Objekt a předmět	15
2.3. Objektivní stránka	16
2.4. Pachatel a subjektivní stránka	18
2.5. Kvalifikované skutkové podstaty	26
2.6. Sankce za trestný čin znásilnění - srovnání sankcionování podle české a zahraniční právní úpravy	29
2.6.1. Sankcionování podle české právní úpravy	34
2.7. Aktuální judikatura v případech znásilnění	38
2.8. Shrnutí a návrhy de lege ferenda	48
3. Sexuální nátlak § 186 TZ	52
3.1. Vymezení trestného činu sexuálního nátlaku	52
3.2. Objekt a předmět	53
3.3. Objektivní stránka	53
3.4. Pachatel a subjektivní stránka	56
3.5. Kvalifikované skutkové podstaty	57
4. Pohlavní zneužití § 187 TZ	60
4.1. Vymezení trestného činu pohlavního zneužití	60
4.2. Objekt a předmět	61
4.3. Objektivní stránka	62
4.4. Pachatel a subjektivní stránka	63
4.5. Kvalifikované skutkové podstaty	65
4.6. Pohlavní zneužití dětí prostřednictvím internetu	66

4.6.1. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem § 193b) TZ.....	69
4.7. Dokazování v případech pohlavního zneužití	72
4.7.1. Výslech osoby mladší patnácti let.....	72
4.7.2. Znalecké posudky.....	76
4.7.3. Konfrontace dítěte mladšího osmnácti let.....	78
4.8. Shrnutí a návrhy de lege ferenda.....	82
5. Trestné činy související s pornografií	86
5.1. Komerční sexuální zneužívání dětí	86
5.1.1. Dětská pornografie	86
5.1.2. Problematika virtuální dětské pornografie	88
5.1.3. On-line dětská pornografie a grooming	93
5.1.4. Dětská prostituce	93
5.1.5. Sexuální turistika a obchod s dětmi.....	95
5.2. Šíření pornografie § 191 TZ.....	96
5.2.1. Vymezení pojmu pornografického díla a objekt trestného činu šíření pornografie ...	96
5.2.2. Objektivní stránka	97
5.2.3. Shrnutí a návrh de lege ferenda.....	99
5.3. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií § 192 TZ.....	103
5.3.1. Vymezení pojmu dětské pornografie a předmět a objekt trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií.....	103
5.3.2. Objektivní stránka	103
5.3.3. Získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních a komunikačních technologií § 192/2 TZ	104
5.4. Zneužití dítěte k výrobě pornografie § 193 TZ	105
5.4.1. Objekt a předmět	105
5.4.2. Objektivní stránka	106
5.4.3. Účast na pornografickém představení § 193 a) TZ	107
5.5. Pachatelé a subjektivní stránka trestných činů souvisejících s pornografií	110

5.6. Vybrané kvalifikované skutkové podstaty trestných činů souvisejících s pornografií	113
5.7. Shrnutí a návrhy de lege ferenda.....	115
6. Komparace sexuálního útoku podle španělské právní úpravy	118
6.1. Stručná charakteristika španělského trestního zákoníku	118
6.2. Sexuální útok.....	119
6.3. Vymezení pojmu sexuálního útoku.....	120
6.4. Objektivní stránka	121
6.5. Kvalifikované skutkové podstaty	124
6.6. Shrnutí španělské komparační části a návrhy de lege ferenda	130
7. Komparace trestných činů souvisejících s pornografií a prostitucí podle španělské právní úpravy.....	133
7.1. Trestné činy související s prostitucí nezletilých a nesvéprávných	133
7.1.1. Vymezení pojmu prostituce podle španělské právní úpravy, objekt a předmět trestných činů souvisejících s prostitucí.....	134
7.1.2. Objektivní stránka trestných činů souvisejících s dětskou prostitucí.....	137
7.1.3. Pachatel a subjektivní stránka	139
7.2. Trestné činy související s dětskou pornografií.....	140
7.2.1. Trestné činy související s dětskou pornografií, pojem dětské pornografie, objekt a předmět.....	141
7.2.2. Objektivní stránka trestných činů souvisejících s dětskou pornografií.....	142
7.2.3. Problematika virtuální dětské pornografie ve Španělsku.....	146
7.2.4. Kvalifikované skutkové podstaty trestných činů souvisejících s dětskou pornografií a prostitucí.....	147
7.3. Shrnutí španělské komparační části a návrhy de lege ferenda	149
8. Návrhy de lege ferenda	152
Závěr.....	158
Seznam použité literatury	163

Odborné publikace	163
Časopisy	166
Internetové stránky	167
Právní předpisy	171
Judikatura	172
Zahraniční judikatura	173
Přílohy	176
Příloha č. 1	176
Příloha č. 2	177
Příloha č. 3	178
Příloha č. 4	179
Příloha č. 5	180
Příloha č. 6	181
Příloha č. 7	182
Příloha č. 8	183
Příloha č. 9	184
Příloha č. 10	185

Seznam použitých zkratk

PTSP - Posttraumatická stresová porucha

TZ - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TŘ - Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

CP - Código penal, zákon Ley Orgánica 10/1995, de noviembre 23, španělský trestní zákoník

Úvod

Jako téma své rigorózní práce jsem si po opravdu pečlivém uvážení zvolila „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti,“ přičemž důvodů pro tento výběr jsem měla hned několik.

Předně mě trestní právo zaujalo nejvíce ze všech právních odvětví, které jsem měla možnost studovat. Z těchto důvodů jsem se trestnímu právu věnovala ve své diplomové práci i na své pracovní stáži na Provinčním státním zastupitelství v Malaze. Problematika sexuálních trestných činů se mi navíc zdála natolik zajímavá a obsáhlá, že jsem se na toto téma zaměřila i ve své rigorózní práci.

Druhým důvodem jsou nové skutkové podstaty, které do české právní úpravy zavádí zákon č. 40/2009 Sb., který nahradil zákon 140/1961 Sb. a rovněž novela č. 141/2014 Sb., která zavádí dva nové trestné činy do hlavy III. Mám tedy jedinečnou možnost zabývat se ve své rigorózní práci skutkovými podstatami, které předchozí právní úprava neobsahovala a mohu tyto změny zhodnotit, vytknout nedostatky a navrhnout účinná legislativní řešení.

Při výběru tématu rigorózní práce mě také ovlivnil můj roční studijní a pracovní pobyt ve Španělsku a hlavně zájem o španělskou právní úpravu trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, která vykazuje celou řadu zajímavých odlišností. Proto se v této práci zabývám také charakteristikou španělského trestního zákoníku a především komparací trestného činu sexuálního útoku a trestných činů souvisejících s pornografií a prostitucí z pohledu španělské právní úpravy.

Posledním důvodem je skutečnost, že ačkoli ve srovnání s ostatními trestními činy nejsou trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti až tak časté, jejich společenská závažnost je vysoká, protože patří mezi jedny z nejzávažnějších zásahů do integrity oběti. Oběť těchto trestných činů se s následky vyrovnává velice těžce, zdlouhavě a někdy se slabší jedinci s těmito následky nevyrovnají vůbec, což může osobu zasaženou tímto trestným činem dovést až k pokusům o sebevraždu. Oběti sexuálních deliktů potřebují pomoc odborníků, aby byly schopny alespoň se pokusit o začlenění zpět do předešlého života, jak po stránce rodinné, sociální, tak i po stránce partnerské a sexuální.

Jsem si vědoma, že komplexně prozkoumat a kriticky zhodnotit všechny trestné činy obsažené v hlavě třetí zákona 40/2009 Sb. a rozebrat celkové dopady této mravnosti kriminality, je v rozsahu rigorózní práce nemožné. Proto má práce bude rozdělena do osmi kapitol, kde se budu nejprve zabývat obecnou charakteristikou trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Součástí této kapitoly budou i statistické průzkumy výskytu

trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti za uplynulý rok 2014 a porovnání výskytu mravnostní kriminality s ostatní trestnou činností.

V následujících kapitolách budu provádět analýzu trestného činu znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití, navazování nedovolených kontaktů s dítětem, šíření pornografie, nedovolené výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie a účasti na pornografickém představení.

V každé kapitole bude věnována pozornost objektu trestného činu, objektivní a subjektivní stránce, pachateli a vybraným kvalifikovaným skutkovým podstatám. Součástí jednotlivých kapitol bude potom závěrečné shrnutí, ve kterém bude stručně zhodnocena právní úprava de lege lata, její efektivita a zároveň bude poukázáno na některé kritické oblasti současné právní úpravy, kdy budou nastíněna možná řešení de lege ferenda.

Druhá kapitola bude věnována analýze trestného činu znásilnění, na kterou se zaměřím z důvodu nejvyšší společenské závažnosti ze všech trestných činů vymezených v hlavě III., a také s ohledem na to, že se jedná o druhý nejčastěji se vyskytující trestný čin. Jelikož je má komparace tohoto trestného činu se španělskou právní úpravou poměrně rozsáhlá, nebudu se zabývat srovnáním staré a nové české právní úpravy, ale budu se soustředit pouze na úpravu současnou.

Zvláštní pozornost bude věnována ženě jako pachatelce trestného činu znásilnění a zvláštní zranitelnosti mužských obětí. Dále se budu v této kapitole zabývat výsledky vlastní studie zaměřené na kriminologický a trestněprávní rozbor aktuální judikatury v případech trestného činu znásilnění. Rovněž se zaměřím na problematiku ukládaných sankcí, které budu zkoumat nejen z pohledu české právní úpravy, ale rovněž je budu porovnávat s právní úpravou v ostatních evropských, ale také některých asijských a jihoamerických státech.

Následující kapitola bude zaměřena na trestný čin sexuálního nátlaku, přičemž v této kapitole budu uvádět pouze stručnou charakteristiku tohoto trestného činu a vymezím zejména jednotlivé odlišnosti trestného činu sexuálního nátlaku od trestných činů znásilnění a pohlavního zneužití.

Dále se ve své práci budu věnovat trestnému činu pohlavního zneužití, protože se jedná o trestný čin, který se v současnosti vyskytuje nejčastěji, a také jelikož tento trestný čin zasahuje do lidské důstojnosti v sexuální oblasti osob mladších patnácti let. Vzhledem k novému a nebezpečnému fenoménu dnešní doby, kterým je využívání informačních a komunikačních technologií k pohlavnímu zneužívání dětí, budu se v této kapitole rovněž zabývat problematikou kybergroomingu a sextingu, a také novou skutkovou podstatou navazování nedovolených kontaktů s dítětem.

Z procesní stránky problematiky trestného činu pohlavního zneužití se budu zabývat také dokazováním v případech pohlavního zneužití. Pozornost bude věnována zejména zvláštnostem výslechu sexuálně zneužitých dětí, a také znaleckému posuzování a konfrontaci.

Další kapitola bude zaměřena na trestné činy související s pornografií, kdy budu analyzovat trestné činy šíření pornografie, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie a rovněž novou skutkovou podstatu účasti na pornografickém představení. Zvláštní pozornost bude věnována pachatelům této trestné činnosti a virtuální pornografii, přičemž se budu soustředit na odlišný přístup k virtuální pornografii v různých státech.

Součástí této kapitoly bude také vymezení problematiky komerčního sexuálního zneužívání dětí nejen v oblasti dětské pornografie, ale i v oblasti dětské prostituce, sexuální turistiky a mezinárodního organizovaného obchodu s dětmi. Vzhledem ke složitosti a obsáhlosti těchto druhů kriminality se ve své práci zabývám pouze základní charakteristikou této trestné činnosti. A to z důvodu lepšího pochopení a provázanosti s trestnými činy související s pornografií.

Následující dvě kapitoly budou věnované komparaci české právní úpravy trestného činu znásilnění a trestných činů souvisejících s pornografií se španělským trestním zákoníkem.

V první komparační kapitole se budu zabývat stručnou charakteristikou španělského trestního zákoníku, poté přejdu k vymezení trestného činu sexuálního útoku, přičemž zvláštní pozornost budu věnovat jednotlivým kvalifikovaným skutkovým podstatám. U těchto jednotlivých skutkových podstat vymezím také podobnosti a odlišnosti obou komparovaných právních úprav. Závěrem shrnu jejich pozitiva a zhodnotím jejich efektivitu.

Druhá komparační kapitola bude věnována problematice trestných činů souvisejících s pornografií a prostitucí podle španělské právní úpravy. Zaměřím se zejména na problematiku virtuální pornografie ve Španělsku a na trestný čin zneužití nezletilých a nespovědných pro exhibicionistické a pornografické účely. Stejně jako v předchozí kapitole vymezím některá pozitiva španělské právní úpravy, která považuji za přínosná a inspirující.

Výsledkem celé komparační části bude nejen zhodnocení účelnější a přehlednější právní úpravy, ale i návrhy na vylepšení právních úprav pro oba komparované právní systémy.

V závěrečné kapitole shrnu své návrhy de lege ferenda, ke kterým jsem dospěla při právní analýze výše popsaných trestných činů, při komparaci se španělskou právní úpravou a dalšími zahraničními právními řády.

Věřím, že tato rigorózní práce bude odrazem mého upřímného zájmu nejen o trestní právo, ale i o danou problematiku a odlišné právní kultury. Závěrem pevně doufám, že tato rigorózní práce bude přínosem právní vědě.

1. Obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou systematicky zařazeny do hlavy III. trestního zákona.¹ Jedná se však jen o ty trestné činy, které se lidské důstojnosti dotýkají pouze ve sféře pohlavní.

V hlavě III. jsou upraveny všechny trestné činy, jimiž společnost, s důrazem na zajištění práv a svobod v oblasti pohlavního života, poskytuje zvýšenou ochranu lidské důstojnosti v oblasti sexuálních vztahů.

Jedná se o celkem jedenáct trestných činů, které zasahují do sexuální sféry oběti, ale také do svobody rozhodování v pohlavních vztazích, a také ohrožují zdravý vývoj dětí nebo některé mravní zásady. Jedná se například o nerušený mravní a tělesný vývoj dětí, který by mohl být narušen předčasným pohlavním stykem nebo jiným nevhodným jednáním. Mezi trestné činy postihující takové jednání patří trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 TZ, zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 TZ a trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 TZ. Trestný čin soulože mezi příbuznými podle § 188 TZ postihuje jednání nedovolující soulož mezi nejbližšími příbuznými. Trestné činy šíření pornografie podle § 191 TZ a výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 TZ zase postihují jednání, která jsou v rozporu s mravní výchovou mládeže a mravopověstností dospělých. Trestné činy znásilnění podle § 185 TZ, sexuálního nátlaku podle § 186 TZ a kuplířství podle § 189 TZ postihují zase jednání, která ohrožují svobodu rozhodování v pohlavních vztazích.²

Novelou, kterou se mění trestní řád, trestní zákoník a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob se do trestního zákoníku zavádějí dva zcela nové trestné činy. Jedná se o účast na pornografickém představení podle § 193a) TZ a o navazování nedovolených kontaktů s dítětem § 193b) TZ. Represe vyplývající z nových paragrafů mají ochránit děti před těmito aktivitami, které ohrožují jejich zdravý a nerušený mravní a tělesný vývoj.

Dále se rozšiřuje stávající skutková podstata trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, která je nyní popsána v § 192 TZ. Nově se tak trestného činu dopustí i ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii. Všechny výše uvedené činy budou trestné i pro právnické osoby.³

---

¹ Trestním zákonem mám na mysli zákon 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pouze TZ

² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník, 2. díl, komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 1647.

³ Novela č. 141/2014 Sb., kterou se mění trestní řád, trestní zákoník a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob

Tyto legislativní změny byly provedeny v souladu s požadavkem Evropské legislativy, která usiluje o potlačení kriminality páchané na dětech ve všech jejích formách, jejímž účelem je poskytnout dětem tu nejvyšší právní ochranu.⁴

Předmětem útoku trestných činů v sexuální oblasti mohou být osoby ženského i mužského pohlaví. Stejně tak pachatelem těchto trestných činů mohou být ženy i muži. Subjektivní stránkou je úmyslné zavinění. Objektivní stránkou je významný některý způsob jednání zejména násilí, pohrůžka násilí, pohrůžka jiné újmy nebo jiné formy nátlaku.

Do této kategorie trestných činů řadíme znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužívání, soulož mezi příbuznými, kuplířství, prostituci ohrožující mravní vývoj dětí, šíření pornografie, výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie.⁵ Nově sem řadíme rovněž trestné činy účasti na pornografickém představení a navazování nedovolených kontaktů s dítětem.⁶

Ačkoli ve srovnání s výskytem ostatních trestných činů zaujímá mravnostní kriminalita pouze malé celkové procento,⁷ jedná se o velice nebezpečný zásah do tělesné integrity oběti, který je spojený s velice závažnými následky. Podle Čírtkové se může po zvláště ničivém dopadu těchto trestných činů rozvinout u oběti tzv. posttraumatická stresová porucha (PTSP).

Tato duševní porucha je reakcí na závažný stres a vzniká při mimořádně stresujících událostech, kdy je ohrožen život nebo osobní integrita oběti. Trvání této duševní poruchy může být dlouhodobé nebo krátkodobé s ohledem na prožitou traumatickou situaci. PTSP se však nemusí rozvinout pouze u oběti, ale také u blízkých a příbuzných.⁸

Takové oběti potřebují pomoc odborníků. Následky sexuálních deliktů mohou trvat velice dlouho, slabší jedinci se s nimi nemusejí vyrovnat vůbec a s tímto traumatem se budou potýkat celý život. Následky sexuálního násilí mohou být zdravotní ve formě například fyzického zranění, nakažení pohlavní chorobou, popřípadě nechtěné gravidity. Další důsledky jsou psycho-sexuální, které mají dopad na další sexuální a intimní chování, emocionální, které způsobují poruchy sebecítění a sebevědomí, ale i další následky ve vztahové, sociální a pracovní oblasti.⁹

---

⁴ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2011/93/EU, ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boje proti němu a o ochraně obětí.

⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 602.

⁶ JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 280-281.

⁷ Statistiky policie České republiky - graficky znázorněný výskyt mravnostní kriminality, viz příloha č. 1. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statistika-za-prvni-pololeti-roku-2013.aspx>>.

⁸ ČÍRKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. s. 130.

⁹ Tamtéž, s. 133.

Nemůže být tedy pochyb o tom, že společenská závažnost těchto trestných činů je opravdu vysoká. Navíc právní ochrana násilných sexuálních deliktů je nutná nejen z humanistického hlediska ochrany základních práv, ale je důležitá i pro trestní řízení, neboť oběť často bývá jediný svědek a nemůže-li řádně a svobodně uplatnit svá práva, trestní řízení tak neplní svůj zákonný účel.¹⁰

Nyní již k mému statistickému průzkumu. Podle statistik je nejčastěji se vyskytujícím sexuálním deliktem pohlavní zneužití, v těsném závěsu za ním zaujímá přední místo statistických tabulek za rok 2014 trestný čin znásilnění. Podle nových statistik za rok 2014 došlo k nárůstu počtu trestných činů znásilnění a naopak počet případů pohlavního zneužití vykazuje značné sestupné tendence.¹¹

Závěrem jen konstatuji, že celkový počet mravnostní kriminality stoupl za poslední rok o 4,55 %, což sice není nikterak alarmující číslo, nicméně svědčí o tom, že mravnostní kriminalita je na nepatrném vzestupu.¹² Naproti tomu celková kriminalita v ČR vykazuje již od roku 2007 klesající tendence, s výjimkou roku 2013.¹³

---

¹⁰ ČÍŽKOVÁ, Johana, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Rekodifikace sexuálních trestných činů. *Trestní právo*, 2002, č. 10, s. 10-11.

¹¹ Statistiky policie České republiky - výskyt mravnostní kriminality za rok 2014, viz příloha č. 2. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>>.

¹² Statistiky policie České republiky - porovnání výskytu mravnostní kriminality za rok 2013 – 2014, viz příloha č. 3. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

¹³ Graf - celková kriminalita v ČR za rok 1994-2013, viz příloha č. 4. Dostupné na <<http://www.celkova-kriminality-graf-v-lonskem-roce-doslo-k-narustu-trestne-cinnosti-1404042848.html>>.

2. Znásilnění § 185 TZ

2.1. Vymezení trestného činu znásilnění

Jedná se o jeden z nejzávažnějších a nejvíce traumatizujících trestných činů, který na oběti zanechává dlouhodobé a někdy i doživotní následky, protože zasahuje do tělesné integrity oběti v oblasti intimního života. O jeho vysoké společenské závažnosti svědčí i fakt, že je upraven hned na prvním místě v hlavě III.

Dříve než přikročím k objektu trestného činu znásilnění, vymezím nejprve základní pojmy, které jsou důležité nejen pro právní kvalifikaci, ale také pro lepší pochopení společenské závažnosti, kterou představuje tento nebezpečný sexuální delikt.

V § 185 TZ se objevují tři klíčové pojmy, které bývají mnohdy zaměňovány. Jedná se o pojem pohlavního styku, soulož a jiného pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží.

Pohlavním stykem se rozumí nejen soulož či pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, ale i jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, stejného nebo různého pohlaví. Jedná se o širší pojem než samotná soulož. Může jít například o ohmatávání prsou nebo pohlavních orgánů či o líbání přirození.¹⁴

Pohlavní styk se stal oproti předchozí právní úpravě širším pojmem, kdy rozlišujeme pohlavní styk v užším a širším slova smyslu. V užším slova smyslu se do něj řadí penilně-vaginální styk a penilně-anální styk. V širším slova smyslu sem řadíme další orgasmické a genitální formy vzájemného fyzického kontaktu mezi dvěma a více jedinci různého pohlaví.¹⁵

Soulož je obecně vymezena jako spojení pohlavních orgánů muže a ženy, tedy mužský pohlavní úd vnikne do pohlavního orgánu ženy. Dochází ke spojení těchto dvou orgánů v jednom okamžiku. Postačí, pokud došlo i jen k částečnému zasunutí pohlavního údu do pochvy ženy. Přitom nemusí dojít ani k porušení panenské blány. Spojením orgánu muže a ženy je znásilnění dokonáno, přičemž k pohlavnímu ukojení pachatele nemusí dojít (R 6/1984 Sb. rozh.tr.¹⁶).

---

¹⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 606.

¹⁵ HEJDUK, Marek. Komparace trestného činu znásilnění dle dřívější a současné trestně právní úpravy (+ mezinárodní srovnání). *Trestní právo*, 2011, č. 12, s. 24-26.

¹⁶ Více k této problematice v DRAŠTÍK. Antonín a kol. *Přehled judikatury. Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti II*. Praha: ASPI, 2009. s. 206.

Trestní zákoník řadí soulož jako nejzávažnější formu pohlavního styku, která je spojena s vyšší trestní sazbou a patří společně s pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží mezi zvlášť přitěžující okolnosti (§ 185/2a) TZ).

Za jiný pohlavní styk srovnatelný se souloží považuje Jelínek styk anální a orální, popřípadě digitální penetraci, kterou je zasouvání prstů do pochvy ženy.¹⁷

Šámal dodává, že pro vymezení pojmu pohlavního styku srovnatelného se souloží je rozhodná srovnatelnost provedení. Jestliže se tedy u soulože předpokládá současné spojení orgánu muže a ženy, pak srovnatelnou bude situace, kdy do pochvy ženy neproniká mužský pohlavní úd muže, ale tato situace je stimulována jinými mechanismy například prsty, jazykem nebo jiným předmětem. Tento mechanismus navodí například zasouvání jiných předmětů tzv. robertků či jiných náhražek pohlavních orgánů do pohlavního ústrojí a rovněž digitální penetrace.¹⁸

S tímto názorem se Gřivna neztotožňuje, protože za pohlavní styk srovnatelný se souloží považuje jen činnost, při které dochází ke styku pohlavních orgánů nikoli však ke spojení, neboť by se již jednalo o soulož. Rovněž sem spadá styk anální a orální, tedy nikoliv digitální penetrace.¹⁹

Dále je třeba podle Šámala rozlišovat takové případy, které tento mechanismus podobnosti se souloží nenavodí, protože se jedná o malou intenzitu. Může se také jednat o povrchové osahávání genitálu ženy, které je spojené s nevýznamným krátkodobým a povrchním vniknutím.²⁰

Podle mého mínění je na místě odlišovat jednání jako povrchové osahávání genitálu, prsou ženy a další způsoby osahávání, které požadované intenzity nedosáhly, a tudíž nejsou pro oběť tak závažné a nezpůsobí jí takovou psychickou újmu.

Na druhou stranu si ale nemyslím, že by tato jednání měla být podřazena pod pojem pohlavního styku, který se vyskytuje v základní skutkové podstatě. Je záhodné rozlišovat pohlavní styk v užším a širším smyslu, kdy pod pohlavní styk v širším smyslu spadají i lehčí formy sexuálních aktivit jako ohmatávání prsou, genitálu, erotické masáže a zasouvání pohlavního údu mezi prsa ženy a další méně závažné sexuální aktivity, avšak při většině těchto aktivit vůbec nedochází ke kontaktu pohlavních orgánů, proto se domnívám, že pojem

---

¹⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 606.

¹⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1655.

¹⁹ GRÍVNA, Tomáš. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti* [online]. Praha: Bulletin advokacie, 2009 [cit. 25. ledna 2015]. Dostupné na <http://pravo.wz.cz/tre/data/trest_grivna.pdf>.

²⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1655.

pohlavního styku je v těchto případech nepřesný, neboť se o žádný pohlavní styk ani kontakt pohlavních orgánů nejedná.

Jelikož se ve své práci zabývám komparací se španělskou právní úpravou, došla jsem k závěru, že by se zákonodárce mohl nechat inspirovat španělskou právní úpravou sexuálního útoku, kde jsou mnohem přesněji odlišena jednání spočívající v jakémkoli násilném útoku směřujícím proti sexuální svobodě, která spočívají v méně závažných sexuálních aktivitách, jako je právě výše zmiňované osahávání a jiné sexuální praktiky, kdy nedochází k průniku do tělesných otvorů a samostatný pohlavní styk a další sexuální aktivity, kdy k průniku do tělesných otvorů dochází.²¹

K bližšímu vymezení této problematiky se budu věnovat v kapitole 6.

2.2. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je právo člověka svobodně rozhodovat o pohlavním životě. Jedná se o velice významné oblasti lidského života, jejichž důležitost je reflektována právě zařazením znásilnění jako prvního trestného činu v hlavě III. zvláštní části trestního zákoníku, čímž odráží jeho vysokou společenskou závažnost.

Předmětem útoku je kterýkoli člověk, bez zřetele na věk, vyspělost, pověst, vzdělání nebo zkušenosti a bez ohledu na to, zda jde o osobu pohlavně nedotčenou.²²

Protože nezáleží na věku znásilňované osoby, často se stává, že předmětem útoku může být i dítě útlého věku,²³ což je jedna z okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 185/3 TZ).

Jestliže právě nízký věk oběti má za následek, že oběť není schopna pochopit pachatelovo jednání, ani není schopna projevit odpor proti pachatelovu jednání, či dostatečně vyjádřit svůj nesouhlas, bude se jednat o zneužití bezbrannosti oběti alinea 2. V této situaci nemusí pachatel proti oběti použít násilí, pohrůzku násilí ani pohrůzku jiné těžké újmy.

Pokud však je takové dítě dostatečně fyzicky a psychicky vyspělé, aby bylo schopno pochopit jednání pachatele, projevit odpor a vyjádřit s tímto jednáním nesouhlas, bude se jednat o alinea 1, a tudíž pachatel musí použít alespoň jednu výše uvedenou formu (§ 185/1 TZ).

Dále může být předmětem útoku i osoba, se kterou měl pachatel již dříve pohlavní styk, popřípadě s ní žije v manželství nebo v poměru druha či družky.²⁴

---

²¹ Čl. 178 Ley Orgánica 10/1995, de noviembre 23, del Código Penal, dále jen španělský trestní zákoník

²² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 603.

²³ § 126 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů - dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.

²⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 603.

2.3. Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu znásilnění se skládá ze dvou jednání, a to z násilného jednání a ze samotného pohlavního styku.

Objektivní stránka záleží v tom, že pachatel násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí jiného k pohlavnímu styku alinea 1 nebo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného alinea 2.

Pachatel tedy může naplnit objektivní stránku trestného činu znásilnění dvěma způsoby. Buďto jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, přičemž je vyžadováno, aby pachatel použil alespoň jednu z uvedených forem nebo druhým jednáním, kdy pachatel zneužil stavu bezbrannosti oběti, přičemž pachatel nemusí proti oběti požit násilí, pohrůžku násilí nebo pohrůžku jiné těžké újmy.²⁵

Aby bylo možné lépe se orientovat a pochopit jednání, jež tvoří základní skutkovou podstatu znásilnění, je nejprve nutné zabývat se jednotlivými výše uvedenými jednáními.

Násilím je fyzický útok směřující k překonání nebo oslabení vážně míněného odporu znásilňované osoby a dosažení pohlavního styku proti její vůli. Tento odpor musí být míněný vážně, ale nemusí trvat po celou dobu pachatelova jednání (R 17/1982 Sb. rozh.tr.²⁶), ovšem musí být takové intenzity, aby bylo rozpoznatelné, že oběť s pohlavním stykem nesouhlasí.

Pokud se pachatel domnívá, že odpor je jen předstíraný, bude se jednat o skutkový omyl negativní, spočívající v tom, že obviněný nevěděl o okolnostech naplňující znaky trestného činu znásilnění, kdy by byla vyloučena odpovědnost pachatele za úmyslný trestný čin. Ovšem odpovědnost pachatele nebude vyloučena, jestliže napadená osoba vyvíjí méně intenzivní odpor vzhledem k opožděnému vývoji své osobnosti, přičemž tento stav je pachateli znám (R. 63/1978 Sb. rozh. tr.²⁷).

Pohrůžkou násilí se rozumí taková pohrůžka, z níž je zřejmé, že nepodrobí-li se napadená osoba vůli útočnicka, násilí bude vykonáno ihned nebo v budoucnu. Takto lze vyhrožovat i osobě nepřítomné, například prostřednictvím dopisu nebo e-mailu. Tato pohrůžka násilí musí směřovat k dosažení pohlavního styku, ale nemusí vždy směřovat k poškození osobě, ale i k jejímu dítěti, příbuznému nebo k přátelům.²⁸

---

²⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1656.

²⁶ Více k této problematice v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*, s. 202.

²⁷ Tamtéž, s. 200.

²⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 605.

Rovněž tato pohrůžka může směřovat i k násilí, které bude vykonáno na majetku osoby poškozené nebo jiných osob. Vždy však musí být obsahem násilné chování, jinak by se jednalo o pohrůžku jiné těžké újmy.²⁹

Pohrůžka jiné těžké újmy může spočívat například v hrozbě způsobení majetkové újmy. Rovněž může směřovat i proti cti a dobré pověsti, popřípadě může směřovat také k rozvratu manželství nebo ke ztrátě zaměstnání.

K tomuto pojmu poznamenám, že předcházející právní úprava pohrůžku jiné těžké újmy neobsahovala. Osobně hodnotím zakotvení tohoto nového pojmu do skutkové podstaty trestného činu znásilnění jako velice přínosné, neboť je mi myslím nesporné, že zejména pohrůžky směřující k poškození cti a dobré pověsti se v praxi vyskytují velice často.

Donucení k pohlavnímu styku znamená, že pachatel svým jednáním překoná opravdový a vážně míněný odpor znásilňované osoby nebo tato osoba podlehne jen proto, že nemá jiného východiska. Upustí-li od kladení odporu jen pro zjevnou beznadějnost, z odůvodněného strachu či pro vyčerpanost, jde také o donucení. Nejde však o donucení, když byl odpor pouze předstírán nebo osoba po počátečním odporu dobrovolně svolila k pohlavnímu styku.³⁰

Závěrem poznamenám, že se trestného činu znásilnění může dopustit i ten, kdo násilím, pohrůžkou násilí či pohrůžkou jiné těžké újmy donutí jiného k pohlavnímu styku s jinou osobou, přičemž toto donucení může směřovat k oběma zneužitým osobám nebo jen k jedné z nich. Pokud však druhá osoba vykonává pohlavní styk se znásilňovanou osobou dobrovolně, bude se jednat o spolupachatele.³¹

Bezbrannost je takový stav oběti, v němž poškozený nemůže klást odpor. O bezbrannost se bude jednat za situace, kdy je oběť celkově odevzdána pachateli bez jakýchkoli známek projevu vlastní vůle či schopnosti na požadavky obviněného jakkoli reagovat. Stav bezbrannosti dále rozvádí Šámal, který dělí bezbrannost na psychickou, fyzickou a absolutní.³²

Bezbrannost absolutní je takový stav oběti, v němž oběť není vůbec schopna vnímat své okolí, vnější podněty, popřípadě co se ní děje, a proto ani nemůže hodnotit situaci, kdy u ní dochází k pohlavnímu styku s pachatelem. O absolutní bezbrannost půjde tehdy, když se oběť nachází v bezvědomí, v silném obluzení alkoholem, v umělém spánku nebo v hlubokém spánku či pod vlivem drog.

---

²⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1652.

³⁰ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 604.

³¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1652.

³² Tamtéž, s. 1653.

Bezbrannost psychická je takový stav oběti, v jehož důsledku oběť nechápe, co se po ní požaduje ani smysl jednání pachatele. Rovněž není schopna domyslet a vyhodnotit důsledky takového jednání. Jedná se například o osoby trpící duševní poruchou, pro kterou nechápou význam pachatelova jednání. Může se také jednat o děti či osoby mentálně zaostalé, které nemají dostatečné znalosti a zkušenosti, aby byly schopny posoudit význam odporu proti vynucovanému pohlavnímu styku.

Bezbrannost fyzická je stav, kdy oběť nemůže dát dostatečně najevo svůj odpor vůči jednání pachatele v důsledku nedostatku fyzických sil. Jedná se například o osobu spoutanou, ochrnutou, upoutanou na lůžku nebo na vozíku nebo vysílenou nemocí či vysokým věkem. V případě handicapovaných osob se může jednat o kombinaci bezbrannosti fyzické i psychické, protože právě handicapovaný stav bude mít vliv i na jejich psychiku.³³

Tento výčet ještě doplním čtvrtým typem bezbrannosti podle Jelínka, a to bezbranností věkovou.

Bezbrannost věková nastává tehdy, když oběť v důsledku svého nízkého věku není fyzicky ani duševně vyspělá natolik, aby byla schopna pochopit pachatelovo jednání, projevit odpor a dostatečně vyjádřit svůj nesouhlas.³⁴

Zneužití bezbrannosti spočívá v tom, že pachatel o některých výše uvedených skutečnostech ví, přičemž tyto konkrétní skutečnosti využije k tomu, aby dosáhl svého cíle. Pro zneužití bezbrannosti je rozhodné, že pachatel dosáhne pohlavního styku s osobou bezbrannou právě proto, že tato osoba v důsledku své bezbrannosti není schopna čelit aktivitám pachatele.³⁵

Z judikatury dovozujeme, že zneužití bezbrannosti jiného může spočívat i v tom, že pachatel vědomě spáchá útok vůči poškozenému, který je vlivem nízké fyzikální a duševní vyspělosti výrazně omezen v možnosti účinných projevů odporu vůči jednání pachatele (R. 42/2006. Sb.³⁶).

2.4. Pachatel a subjektivní stránka

U trestného činu znásilnění se u pachatele nevyžadují žádné specifické vlastnosti. Pachatelem může být muž i žena. V případě znásilnění spáchaném souloží musí být pachatelem pouze osoba opačného pohlaví.³⁷

---

³³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1654.

³⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 605.

³⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1653.

³⁶ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*, s. 221.

³⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1654.

Osobnost pachatele je možné zkoumat z několika rozličných hledisek, zejména z hlediska struktury, dynamiky a vývoje osobnosti.

Nejprve se zaměřím na obecnou charakteristiku pachatele z hlediska struktury jeho osobnosti. Poté stručně vymezím pachatele parafilní a neparafilní.

Podle Čírtkové je pachatele trestného činu znásilnění možné členit podle typu osobnosti na typ socializovaný, neurotický, psychopatický, mentálně nedostačivý a psychotický.

Pro socializovaný typ je typické chování, které se v podstatě nevymyká normálu. Obvykle tyto osoby po spáchání sexuálního deliktu projevují lítost, smutek, strach a obavy. Jedná se o určitý zkrat v chování pachatele.

Neurotický typ pachatele se vyznačuje zvýšenými depresemi, hysterickými reakcemi a stavy úzkosti. Jeho kriminální jednání je mnohdy výsledkem nevyřešených vztahů v rodině. Většinou se bude jednat o pachatele v mladém věku, který je dobře materiálně zajištěn. Jeho chování se vyznačuje mentální nestabilitou a pocity frustrace.³⁸

Psychopatický typ je pachatel, který se vyznačuje zvýšenou mírou agresivity, značnou nepřizpůsobivostí svému okolí a odlišným chováním na rozdíl od normálních jedinců a chybí mu vyšší city.³⁹

Mentálně nedostačivý typ je pachatel s nízkou inteligencí, která odpovídá také jeho chování či vyjadřování. Jeho trestná činnost je nepromyšlená a těžko předvídatelná. Pachatel je snadno ovlivnitelný svým okolím.⁴⁰

Psychotický typ je pachatel, který v době činu trpěl některou z nejtěžších forem duševního onemocnění. V jeho případě již lze hovořit o psychóze. U těchto pachatelů je typická vysoká míra brutality a často jsou extrémně nebezpeční svému okolí.⁴¹

Tolik tedy ke stručné typologii pachatelů sexuálních deliktů. Co se týká obecného profilu pachatele trestného činu znásilnění, jedná se podle Čírtkové o pachatele hluboce nejistého a úzkostného s přehnanými emocionálními reakcemi. Tento člověk je nevypočitatelný, trpící frustrací a pocity méněcennosti. Typický je pro něj chybějící pocit lásky a porozumění s opačným pohlavím a frustrující pocity pachatel projevuje prostřednictvím násilí. Obvykle se nejedná o žádného brutálního útočníka, ale spíše o slabošský typ, který si prostřednictvím násilí kompenzuje své pocity méněcennosti.

---

³⁸ ČÍRKOVA: *Forezní psychologie...*, s. 67.

³⁹ Tamtéž, s. 69.

⁴⁰ Tamtéž, s. 71.

⁴¹ Tamtéž, s. 75.

Po spáchání činu je pro pachatele typická lítost nad spáchaným činem doprovázená pocitem strachu a obavami.⁴²

Dále je možné dělit pachatele na parafilní a neparafilní, přičemž výše zmíněný nejvíce typický pachatel trestného činu znásilnění, odpovídá neparafilnímu pachateli podle Kováře, protože většina trestného činu znásilnění je spáchána právě neparafilním typem pachatelů. Pro tyto jedince je typická špatná sociální adaptace a problémy v oblasti osobnostních rysů a vývojových faktorů.⁴³

V rámci komplexnosti mého přehledu pachatelů ještě celý výčet doplním o parafilní typ pachatele.

Parafilní typ se projevuje dlouhodobou sexuální tendencí k pohlavně úchylnému prožívání nebo chování. Tato parafilie může být trvalá a hluboce zafixovaná, přičemž představuje jedinou formu sexuálního ukojení pachatele. Rovněž se může jednat o střídavý stav, kdy daná osoba má chvílemi normální sexuální tužby, které se střídají se sexuální parafilii. Sexuální parafilie může spočívat v aktivitě, v tom případě hovoříme o sexuálních perverzích, nebo v objektu, tedy v sexuálních inverzích.⁴⁴

Tento parafilní typ pachatele pak můžeme dělit podle Kováře do tří skupin. Na pachatele patologických sexuálních agresorů, agresivních sadistů a sadistů.

Patologičtí sexuální agresoři jsou typičtí tím, že je jejich vzrušení a uspokojování realizováno překonáním dosahovaného odporu. Pro tento typ pachatele je typické, že ho více než samotný pohlavní styk vzrušuje utrpení oběti a vlastní dominance nad ní.⁴⁵

Agresivní sadisté se vyznačují vyšší mírou agresivity a často bývají i pachatelé sexuálních vražd. Typické je pro ně znehybňování oběti a vyloučení jakékoli erotické součinnosti.

Sadistický typ je příznačný menší mírou agresivity a dominance na rozdíl od předchozích typů. Často bývá propojen se sadomasochismem, který spočívá ve znehybňování a předstírání dominance. Tato praktika však může snadno přerůst až v sadismus nebo agresivní sadismus.⁴⁶

Spolupachatelství zmíním ještě na závěr v rámci vymezení pojmu pachatele trestného činu znásilnění, neboť problematika spolupachatelství u trestného činu znásilnění je poměrně zajímavá.

---

⁴² ČÍRKOVÁ: *Forenzní psychologie...*, s. 77.

⁴³ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008. s. 88.

⁴⁴ DUŠEK, Karel; VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha: Grada, 2010. s. 310

⁴⁵ KOVÁŘ: *Sexuální agrese-znásilnění...*, s. 89.

⁴⁶ Tamtéž, s. 90-91.

Jak již bylo uvedeno výše, trestný čin znásilnění se skládá ze dvou jednání, a to z násilného jednání a samotného pohlavního styku. Jestliže bude tento trestný čin spáchán ve spolupachatelství, bude každá osoba, která se na trestném činu znásilnění podílela, odpovědná jakoby čin spáchala sama.

V případě znásilnění půjde zejména o případy, kdy jedna osoba bude vykonávat násilí a druhá pohlavní styk, přičemž si úlohy následně vymění. Pro kvalifikaci postačí pouze, pokud jedna osoba použije násilí a druhá vykoná pohlavní styk, přičemž se spolupachatel podílel pouze na jednom jednání.⁴⁷

Závěrem je třeba ještě dodat, že podle judikatury je pachatel, který donutí ženu k souloži, kterou na ní pak vykoná jiný muž spolupachatelem a nikoli pomocníkem trestného činu znásilnění (R. č. 66/1995 Sb. rozh. tr.⁴⁸).

K této problematice spolupachatelství ještě dodám, že trestní zákoník v § 23 správně postihuje spolupachatele, kteří se na trestném činu podílejí, bez ohledu na to, kdo se podílel na kterém jednání. Tito pachatelé budou potrestáni jako pachatelé činu samého.

2.4.1. Ženy jako pachatelky trestného činu znásilnění

V poslední době se stále častěji objevují výsledky sexuologických výzkumů, které svědčí o ženské sexuální agresivitě. Jak již bylo uvedeno v úvodní kapitole zabývající se předmětem útoku trestného činu znásilnění, může být znásilněna i mužská oběť.

Zde si dovoluji malou historickou odbočku, protože právní úprava § 241 TZ před jeho zásadní změnou učiněnou novelou trestního zákona z roku 2001 stanovila, že trestného činu znásilnění se dopustí ten, kdo násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutí ženu k souloži nebo kdo k takovému činu zneužije její bezbrannosti. Jak je patrné z výše uvedeného, v této právní úpravě jsou hned dva nedostatky, kdy obětí tohoto trestného činu mohla být pouze žena, a také že znásilnění bylo možné spáchat pouze formou soulože.⁴⁹

Nyní se vracíme zpět k pojetí ženy jako pachatelky trestného činu znásilnění podle současné právní úpravy. Téma ženy jako pachatelky znásilnění je předmětem mnohých sexuologických debat a procento žen jako pachatelek tohoto trestného činu je minimální, avšak přece jen se před soudem čas od času objeví žena jako pachatelka sexuálně násilného činu.⁵⁰

---

⁴⁷ Zobecnující materiál trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. ledna 1982, č. Tpjf 158/1980

⁴⁸ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury*...s. 186.

⁴⁹ Legislativní změna § 241 TZ zákonem č. 144/2001 Sb.

⁵⁰ WEISS, Petr. *Ženské sexuální deviace*, [online]. *Moje psychologie.cz*, 16. února 2010 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na < <http://www.moje-psychologie-zenske-sexualni-deviace-čl.11704.>>.

Celkové zastoupení žen na sexuální násilné trestné činnosti je naprosto zanedbatelné, ovšem protože se jedná o poměrně zajímavé a diskutované téma, které je navíc obestřeno určitými zažitými společenskými stereotypy, rozhodla jsem se mu věnovat následující podkapitulu.

Úvodem je třeba zmínit, že společnost je k nekonformním sexuálním projevům žen podstatně tolerantnější než k deviantnímu chování mužů. Vychází to ze zažitých společenských stereotypů ohledně ženské přirozenosti, submisivnosti a něžnosti, která je údajně neslučitelná se sexuálním násilím. Pokud bude například deviantní žena exhibovat z okna svého bytu, asi málokterý muž se bude cítit obětí sexuální deliktu, natož aby vyhledal policii a oznámil spáchaný trestný čin. Rovněž starší pán nabízející bonbony holčičkám na dětském hřišti bude jistě nápadnější než žena, které dělá totéž s malými chlapečky. Takže i když existují důkazy ženské sexuální agresivity, ženy jsou dodnes vnímány spíše jako oběti sexuální dominance a násilí ze strany mužů.

Poměr mezi muži a ženami v souborech pachatelů sexuálních deliktů se odhaduje asi na 20:1. Většina sexuálních deliktů žen nemá formu násilné trestné činnosti, ale v nejčastější podobě formu sexuálního zneužití dítěte, a to především incestního typu. Obvykle přitom nejde o jednorázový akt zneužití, ale o opakované pedofilní aktivity. Případy znásilnění páchaného ženami jsou popisovány vzácně. Pokud se ženy dopouštějí sexuálního násilí, obvykle jsou jeho objektem příbuzní nebo známí.

Formy sexuálního násilí u mužů a u žen jsou rovněž odlišné. U žen se podstatně méně setkáváme s fyzickým násilím. Jejich sexuální agrese spočívá často ve výhrůžkách. Ženy nejčastěji vyhrožují například sebevraždou, udáním za znásilnění a vydíráním. Podle Weisse, žena jako pachatelka ve většině případů nebude trpět sexuální deviací, stejně jako je tomu u mužských pachatelů. Vyšetřované ženské pachatelky nejčastěji trpí poruchou osobnosti, mentální retardací, závislostí na alkoholu nebo na drogách. Některé deviace se však budou vyskytovat u žen relativně častěji, a to zvláště ty, které jsou spojeny se svazováním a podrobením se.⁵¹

Považuji za vhodné zdůraznit fakt, že se ženské agresivitě nevěnuje taková pozornost, protože je do jisté míry skrytá. Muži většinou nepodávají trestní oznámení a dokonce se za svou roli oběti stydí. Zpravidla mají velký problém někomu se s takovou potupnou zkušeností vůbec svěřit. Je tedy třeba věnovat pozornost i určitým zvláštnostem ženského

---

⁵¹ WEISS, Petr. *Ženské sexuální deviace*, [online]. Moje psychologie.cz, 16. února 2010 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.moje-psychologie-zenske-sexualni-deviace-čl.11704.html>>.

sexuálního násilí, protože i když mužské násilí vůči ženám převažuje, je třeba brát v potaz i psychický stav muže jako oběti.⁵²

Jak již bylo řečeno, problematika ženy jako pachatelky násilné trestné činnosti je obklopena celou řadou zaběhnutých společenských stereotypů a nepravdivých mýtů. Nejvíce zažitý je společenský stereotyp, kdy je obecně míněno, že ke znásilnění ženou prakticky nemůže dojít, protože žena nejen že nemá dostatečnou fyzickou sílu, aby muže přemohla, ale ani se u ní nevyskytuje sexuálně agresivní chování.

Podle sexuologů si všichni pod pojmem sexuálně agresivního chování vždy představujeme fyzické násilí. Není pochyb o tom, že v tom vynikají muži. Průměrný muž má silnější sexuální pud, ale také větší touhu ovládat a kontrolovat více sexuálních partnerek. Psychologické výzkumy potvrzují také menší citlivost muže k bolesti a utrpení druhých. Ženy však mistrně ovládají jiné formy násilí. Patří sem například vydírání, zastrašování nebo vyhrožování, že si ublíží. Pokud se do sexuologických výzkumů zahrnou i tyto formy agrese, není ve výskytu sexuálního násilí mezi oběma pohlavími žádný rozdíl.⁵³ Tento společenský stereotyp je tedy škodlivý mýtus, protože ženy jsou mnohdy mnohem vynalézavější a vytrvalejší ve vymýšlení různých forem manipulací.

Obecně je zakořeněný mýtus, že žena nemá dostatečnou fyzickou sílu, aby muže přemohla. Zde si většina společnosti představí nebohého svázaného muže, kterého žena násilně donutila k sexu. Maximálně si ještě mnozí představí, že muž byl donucen k souloži se zbraní. Podle Bourke tyto společenské stereotypy přehlíží i další možné způsoby, jako je donucení muže psychologickou manipulací nebo s pomocí léků, drog a alkoholu.⁵⁴ Je totiž třeba si uvědomit, že spáchání tohoto trestného činu umožňuje rovněž hrozba nebo využití bezbrannosti.

V poslední době k nejběžnějším případům znásilnění muže ženou patří situace, kdy žena muže uvedla do stavu bezbrannosti za pomoci drog nebo alkoholu. Rovněž jsou známé případy, kdy ženských pachatelek bylo více, či žena sama měla mužského spolupachatele.⁵⁵

Další společenský stereotyp se zaměřuje na situaci, kdy ke znásilnění muže ženou nemůže dojít, pokud u něj dojde ke ztopoření pohlavního údu, protože v takovém případě muž

---

⁵² UZEL, Radim. *Muži často tají znásilnění ženou*. [online]. Právo.cz, 1. dubna 2009 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/165340-sexuolog-radim-uzel-muzi-casto-taji-znasilneni-zenou.html>>.

⁵³ UZEL, Radim. *Ženská sexuální agrese*. [online]. Právo.cz, 29. března 2006 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/81290-zenska-sexualni-agrese.html>>.

⁵⁴ BURKE, Joanna. *Znásilnění: Dějiny od roku 1860 až do současnosti*. Praha: Mladá fronta a.s., 2010. s. 236.

⁵⁵ UZEL, Radim. *Muži často tají znásilnění ženou*. [online]. Právo.cz, 1. dubna 2009 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/165340-sexuolog-radim-uzel-muzi-casto-taji-znasilneni-zenou.html>>.

po pohlavním styku ve skutečnosti touží. Pokud k erekci nedojde, není možné, aby žena uskutečnila s mužem pohlavní styk. Podle sexuologů je mechanismus erekce velmi složitý a choulostivý. Někdy selhává i ve chvíli, kdy muž pociťuje silnou touhu po ženě. Může se tedy zdát nepravděpodobné, že by mohl zafungovat v případě znásilnění. Možné to však bohužel je. Ztopoření pohlavního údu může žena dosáhnout manipulací i proti vůli dotyčného muže. Rovněž může k erekci paradoxně dojít, pokud muž pociťuje silnou emoci například strach.⁵⁶

Nepravdivé je rovněž tvrzení, že muži netrpí takovým traumatem ze znásilnění jako ženy. V tomto případě půjde o další škodlivý mýtus, protože muži jakožto oběti znásilnění mohou trpět stejným traumatem ze znásilnění jako ženy, ovšem vzhledem ke specifickým mužské psychiky tuto traumatizující zkušenost hůře přijímají a snaží se ji vytěsnit ze své paměti více než ženy. Podle psychologů pak u mužů dochází mnohem častěji k sebepoškození a k pokusům o sebevraždu, případně oběť tihne k drogové a alkoholové závislosti.⁵⁷

Řada případů unikne pozornosti, protože postižení muži traumatizující zážitek tají. Většinou mívá neblahé následky na jejich další sexuální život, protože po znásilnění jsou muži nějaký čas impotentní.

Zvláštní citlivost mužských obětí znásilnění byla řešena i v USA a ve Velké Británii, stejně jako problematika nepřesných policejních statistik, protože převážně mužské oběti tuto trestnou činnost většinou neoznamují. Podle Amerického centra pro kontrolu a prevenci nemocí jsou muži znásilňováni v 1 ze 71 případů. Tyto statistiky evidují pachatelé trestného činu znásilnění, jak muže, tak i ženy, přičemž se předpokládá, že tyto statistiky jsou nepřesné, neboť zejména mužské oběti znásilnění neoznamují. Tato čísla jsou tudíž bezpochyby vyšší.⁵⁸

Další zajímavostí je zvláštní zranitelnost mužských obětí, kdy podle průzkumu je počet sebevražd zneužívaných mužů až patnáctkrát vyšší než u ostatních mužů, protože muži se v důsledku traumatu sebepoškozují a rovněž se pokoušejí o sebevraždu. Riziko, že se sexuálně zneužitý muž pokusí o sebevraždu je vyšší až o 4,1 %⁵⁹ a pramení z toho,

---

⁵⁶ UZEL, Radim. *Ženská sexuální agrese*. [online]. Právo.cz, 29. března 2006 [cit. 20. ledna 2015].

Dostupné na <<http://www.pravo.cz/81290-zenska-sexualni-agrese.html>>.

⁵⁷ KRULOVÁ, Tatiana. GERLOVÁ, Erika. WEISS, Petr. Muž jako oběť sexuálního násilí. *Československá psychologie*, 2006, roč. 50, č. 4, s. 345-346.

⁵⁸ LE TRENT, Sarah. *Against his will: Female-on-male rape*. [online]. CNN-online, 10 října 2013 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://edition.cnn.com/2013/10/09/living/chris-brown-female-on-male-rape.html>>.

⁵⁹ HOLMES, Wiliam a kol. Sexual Abuse of Boys. *Journal of the American Medical Association*, 1998, s. 1855-1862.

že se muži považují za silné a nezávislé osobnosti a nemají tendenci vyhledat odbornou pomoc ohledně svých depresí a sebevražedných tendencí.⁶⁰

Velká Británie v reakci na zvýšené riziko sebevražd a s ohledem na zvláštní zranitelnost mužských obětí zavádí od roku 2014 nové možnosti poradenství a podpory sexuálně týraných mužů.⁶¹ Jak tedy vyplývá z výše uvedeného, zvláštní zranitelnost mužských obětí nelze podceňovat.

Nyní již k problematice četnosti výskytu žen jako pachatelek trestného činu znásilnění na území České republiky. V roce 2014 se vyskytly celkem 2 pachatelky trestného činu znásilnění a jedna pachatelka trestného činu sexuálního nátlaku.⁶² Stejně údaje vyplývají i ze statistik za rok 2013.⁶³ V roce 2012 bylo procento pachatelek vyšší, neboť se trestného činu znásilnění dopustilo celkem 5 ženských pachatelek,⁶⁴ a za rok 2011 pak pouze 1 žena.⁶⁵

Na závěr je třeba zdůraznit, že ženskou sexuální agresi rozhodně nelze brát na lehkou váhu. Ačkoli není výskyt této trestné činnosti nikterak dramatický, měla by mu být vzhledem k výše uvedené problematice zvláštní zranitelnosti mužských obětí věnována dostatečná pozornost. Znásilnění muži by rozhodně měli mít k dispozici odbornou pomoc, která by jim pomohla překlenout tuto prožitá traumata, která mohou snášet ještě hůře než ženské oběti.

Tolik tedy k této zajímavé odlišnosti od ženských pachatelek a zvláštní citlivosti mužských obětí. Nyní se již dostáváme k subjektivní stránce trestného činu znásilnění.

Subjektivní stránka u základní skutkové podstaty znásilnění vyžaduje úmysl. Tento úmysl musí zahrnovat násilí, pohrůžku násilí či pohrůžku jiné těžké újmy, aby vykonal pohlavní styk s obětí proti její vůli.

U kvalifikovaných skutkových podstat zásadně postačuje i zavinění ve formě nevědomé nedbalosti a není tedy nutné, aby pachatel o této okolnosti věděl, avšak je rozhodující pokud o ní vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (R. 17/1982 Sb.⁶⁶).

K zavinění tedy postačí nevědomá nedbalost, pokud zákon nevyžaduje úmysl, přičemž se jedná například o zavinění ve formě nevědomé nedbalosti u naplnění kvalifikovaných

---

⁶⁰ MOLLER- LEIMKUHNER, Anne Maria. „The gender gap in suicide and premature death or : why are men so vulnerable?“ *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 2003, č. 253 s. 1-8.

⁶¹ THEO, Merz. *Men and boys get raped too*. [online]. The Telegraph, 24 února 2013 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/men/thinking-man/10657485/Men-and-boys-get-raped-too.html>>.

⁶² Policejní statistiky přehled celkem rok 2014, viz příloha 3.

Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>>.

⁶³ Policejní statistiky přehled celkem rok 2013. Dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>.

⁶⁴ Policejní statistiky přehled celkem rok 2012. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>>.

⁶⁵ Policejní statistiky přehled celkem rok 2011. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2011.aspx>>.

⁶⁶ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*, s. 203.

skutkových podstat spáchání trestného činu na dítěti (§ 185/2b) TZ) a spáchání trestného činu na dítěti mladším patnácti let (§ 185/3a) TZ).

Zde pachatel nemusí znát věk takových osob, ale postačí, že vzhledem k okolnostem, zejména s ohledem na fyzickou vyspělost osob, jejich vzhled, způsob chování a vyjadřování nebo studium určité školy a svým osobním poměrům pachatel vědět měl či mohl, že se jedná o dítě. Tedy po subjektivní stránce se vyžaduje nevědomá nedbalost.

Dalším jednáním je způsobení smrti jako následku trestného činu znásilnění. Způsobení smrti (§ 185/4 TZ) může být posuzováno podle tohoto ustanovení pouze tehdy, byla-li smrt způsobena z nedbalosti, protože způsobí-li pachatel smrt úmyslně, bude se jednat o souběh trestného činu znásilnění (§ 185 TZ) a vraždy (§ 140 TZ).

Tolik pouze k vymezení jednotlivých případů, kdy k zavinění postačí nevědomá nedbalost. Dále se budu této problematice věnovat v rámci vymezení jednotlivých kvalifikovaných skutkových podstat.

2.5. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání trestného činu souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží

Soulož a jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží jsou podle trestního zákoníku řazeny jako nejzávažnější formy pohlavního styku, proto je s nimi spojena vyšší trestní sazba a patří mezi zvlášť přitěžující okolnosti (§ 185/2a) TZ). Vymezením této problematiky jsem se podrobně zabývala v kapitole 2.1. a znovu ji zmiňuji pouze pro přehlednost a úplnost charakteristiky jednotlivých kvalifikovaných skutkových podstat.

Spáchání činu na dítěti

Jak již bylo uvedeno výše u subjektivní stránky trestného činu, dítětem se podle trestního zákoníku rozumí osoba mladší osmnácti let, jestliže trestní zákoník nestanoví jinak.

Šámal tento pojem ještě upřesňuje, neboť dítětem je podle něj taková osoba pouze do dne, který předchází den osmnáctých narozenin dítěte, neboť při svých osmnáctých narozeninách se již nejedná o osobu mladší osmnácti let, a tudíž ani o dítě. Ovšem vzhledem k tomu, že v § 185/3 a) TZ je postihováno spáchání trestného činu na dítěti mladším patnácti let, chrání toto ustanovení pouze děti starší patnácti a mladší osmnácti let.

Spáchání činu se zbraní

Trestný čin je podle trestního zákoníku spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo některý z jeho spolupachatelů s vědomím pachatele, užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu nebo jestliže zbraň má k tomuto účelu u sebe.⁶⁷ Zbraní se podle trestního zákoníku rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším (§ 118 TZ).

Jakoukoli zbraní je možné omezit a vyloučit obranu oběti, nemluvě o reálnější možnosti způsobení těžké újmy na zdraví nebo dokonce smrti. Zvýšený postih zákonodárce je tedy podle mého názoru zcela správný a žádoucí.

Spáchání činu na dítěti mladším patnácti let

Opět se zde jedná o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Tato okolnost, že bylo znásilnění spácháno na osobě mladší patnácti let, odůvodňuje použití vyšší trestní sazby (§ 185/3a TZ).

Stejně jako pachatel, který spáchal tento trestný čin na osobě mladší osmnácti let, bude odpovědný za nevědomou nedbalost, jestliže o této skutečnosti vědět měl a mohl. To platí i při pouhém pokusu o znásilnění, jelikož skutečnost, že čin nebyl dokonán, není závislá na vůli pachatele a skutečnost, že čin směřoval proti osobě mladší patnácti let, se této existující okolnosti nijak nedotýká.⁶⁸

Opět musím pozitivně zhodnotit úmysl zákonodárce spočívající nejen v poskytování zvláštní ochrany všem dětem mladších osmnácti let, ale i ve zvýšení trestní sazby za zvláště přitěžujících okolností, pokud je trestný čin spáchán na dítěti mladším patnácti let. Vzhledem k tomu, že v České republice je možný sexuální styk od patnácti let, je zcela příkladné přísněji potrestat pachatele, který se znásilnění dopustí na dítěti mladším patnácti let, když jeho pohlavní ani tělesný vývoj není ještě dokončen. Je totiž vysoce pravděpodobné, že toto dítě ještě nemělo žádný pohlavní styk, a zásah do jeho sexuální svobody bude o to drastičtější a více traumatizující.

Spáchání činu na místě, kde je omezena osobní svoboda

U této zvlášť přitěžující okolnosti je poskytována zvýšená ochrana osobám, jejichž osobní svoboda byla omezena tím, že byly umístěny do vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy nebo na jiné obdobné místo.

---

⁶⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1656.

⁶⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1657.

Tyto osoby, jejichž osobní svoboda je omezena, mají sníženou nebo omezenou možnost obrany proti takovému jednání, a proto jim zákon poskytuje vyšší ochranu v podobě zvýšení trestního postihu pro pachatele. Tito jedinci nemají možnost svobodně rozhodovat o svém životě, mají sníženou možnost obrany proti jednání pachatele a mimoto zbavení nebo omezení svobody negativně ovlivňuje jejich duševní stav. V tomto případě se tedy pachatel může dopustit trestného činu znásilnění snadněji, protože osoby zbavené svobody nejsou v uzavřených prostorách schopny pachateli uniknout.⁶⁹

Útoky ve věznicích a jiných zařízeních nejsou až tak vzácné, jak je patrné z judikatury, kdy je pachatel donucen, aby strpěl násilný akt spojený například s vynuceným orálním nebo análním stykem. Mnohdy je pak oběti způsobena i újma na zdraví.⁷⁰

Tedy zvýšený trestní postih je podle mého názoru na místě, neboť na již vypjatou psychiku oběti, působí další stresující faktor, že nemá před útočníkem kam uprchnout a také, že se trestná činnost může dokonce opakovat.

Způsobení těžké újmy na zdraví

Podle trestního zákoníku se těžkou újmou na zdraví rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění (§ 145 TZ). Tato těžká újma může být způsobena úmyslně nebo z nedbalosti. Následek musí být způsoben násilným jednáním pachatele a nesmí se jednat o projev zlosti nebo msty, že se mu nepodařilo dosáhnout soulože (R. č.17/1982 rozh. tr.⁷¹).

Pachatel bude odpovědný za těžší následek i tehdy, když poškozená osoba v důsledku emočního šoku, způsobeného násilným jednáním pachatele, ztratila orientaci a při útěku přepadla přes zábradlí a utrpěla poruchu trvající delší dobu (R. č. 51/ 1983. rozh. tr.⁷²).

U tohoto ustanovení netřeba rozebírat potřebu požadavku vyššího trestního postihu pachatele.

Způsobení smrti

Jak již bylo řečeno výše, čin který má za následek smrt, může být posuzován podle tohoto ustanovení, jen tehdy byla-li smrt způsobena jen z nedbalosti. Jestliže má pachatel od počátku při provádění násilí v úmyslu napadenou osobu usmrtit, jde o jednočinný souběh

---

⁶⁹ Tamtéž, s. 1658.

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2005, sp. zn. 6 Tdo 1153/2005

⁷¹ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*, s. 203.

⁷² Tamtéž, s. 204.

těchto trestných činů. Pokud však pachatel k úmyslu usmrtit oběť dojde až v průběhu svého jednání, bude se jednat o vícečinný souběh, protože se jedná o dva samostatné skutky.⁷³

Závěrem je třeba konstatovat, že jednání pachatele je v příčinné souvislosti se smrtí poškozené i tehdy, jestliže ke smrti starší ženy došlo v důsledku násilného jednání pachatele, protože ji svým násilným jednáním způsobil srdeční infarkt (R. č. 47/1984 rozh. tr.⁷⁴).

2.6. Sankce za trestný čin znásilnění - srovnání sankcionování podle české a zahraniční právní úpravy

V této kapitole bych se ráda zabývala otázkou sankcionování v případě trestného činu znásilnění, kde bych ráda porovнала českou právní úpravu s právními úpravami v jiných státech a závěrem provedu zhodnocení, zda jsou sankce uložené trestním zákoníkem vzhledem k vysoké společenské závažnosti trestného činu znásilnění dostatečné.

Ze zahraničních právních úprav jsem si zvolila finský, francouzský a španělský právní řád. Ovšem nezůstala jsem pouze u evropských zákoníků, ale můj výzkum bude směřovat rovněž k právnímu řádu Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Mongolska, Peru a Mexika. Výsledkem tohoto průzkumu bude srovnání zcela odlišných právních řádů na různých kontinentech a srovnání sankcí ukládanými těmito trestními zákoníky. Na závěr porovnam sankce ukládané českým trestním zákoníkem s ostatními evropskými právními řády a rovněž zhodnotím celkový výskyt trestného činu znásilnění podle policejních statistik za poslední čtyři roky.

Nejprve se budu zabývat českou právní úpravou. Za trestný čin znásilnění (§ 185/1 TZ) hrozí pachateli trest odnětí svobody v délce trvání od šesti měsíců do pěti let. Pokud se pachatel dopustí znásilnění souloží, jiným pohlavním stykem srovnatelným se souloží nebo na dítěti, bude mu uložen trest odnětí svobody v délce trvání na dva až deset let (§ 185/2 TZ). Nakonec pachateli hrozí trest odnětí svobody od pěti do dvanácti let, pokud svým činem způsobí těžkou újmu na zdraví, spáchá čin na dítěti mladším patnácti let, na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda. Pokud pachatel způsobí trestným činem smrt, trest odnětí svobody se uloží v rozmezí deseti až osmnácti let.

Nyní již přikročím ke komparaci zahraničních právních řádů, kdy se nejprve budu zabývat sankcemi podle evropských právních úprav, poté přejdu k asijským a jihoamerickým právním řádům.

---

⁷³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1658.

⁷⁴ Více v DRAŠTÍK: *Přehled judikatury...*, s. 209.

Všechny zkoumané zahraniční právní úpravy mají trestný čin znásilnění definován velice podobným způsobem, a to jako sexuální jednání směřující k oběti s užitím fyzického násilí nebo s použitím psychické výhrůžky. Základní skutkové podstaty se pak rozcházejí, protože některé právní řády mají pod pojmem znásilnění, stejně jako česká právní úprava, zakotvena taková sexuální jednání, kdy dochází k násilnému sexuálnímu jednání pachatele, avšak v některé z jeho lehčích forem než je samotná soulož a jiné formy pohlavního styku. Tyto ostatní formy násilného sexuálního jednání pak spadají do kvalifikovaných skutkových podstat stížených přísnější trestí sazbou. V jiných právních úpravách pak směřuje sexuální útok přímo k souloži nebo k jiné formě sexuálního styku.

Ze zkoumání všech výše uvedených trestních řádů vyplynulo, že za trestný čin znásilnění lze uložit pouze trest odnětí svobody, který odráží vysokou společenskou závažnost tohoto trestného činu. Trest je odstupňovaný podle společenské závažnosti trestného činu od jednoho roku do třiceti let, až po doživotní trest, a v případě asijských států po trest smrti.

Podle **španělského trestního zákoníku** hrozí pachateli za sexuální útok v základní skutkové podstatě trest odnětí svobody od jednoho roku do pěti let.⁷⁵

Naplní-li pachatel kvalifikovanou skutkovou podstatu, kdy dojde k průniku do tělesných otvorů, bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody v rozmezí šesti až dvanácti let.⁷⁶

Nejpřísněji bude potrestán pachatel trestem v rozpětí dvanácti až patnácti let, přičemž trest se uloží v horní polovině trestní sazby, jestliže pachatel spáchá čin společným jednáním dvou a více osob, jestliže je násilí a zastrášení obzvláště ponižující povahy nebo pachatel zneužije své pozice nadřazenosti, dopustí se činu s pomocí nebezpečných zbraní či na zvláště zranitelné oběti.⁷⁷

Podle **finského trestního zákoníku** hrozí pachateli za naplnění základní skutkové podstaty trest odnětí svobody od jednoho roku do šesti let.⁷⁸ Nejméně dva roky až deset let hrozí pachateli, který svým jednáním naplní kvalifikované skutkové podstaty, mezi které patří například společný útok více osob, způsobení vážného psychického a fyzického utrpení, užití zbraní a způsobení vážné tělesné újmy.⁷⁹

Velmi přísné sankce hrozí pachateli podle **francouzského trestního zákoníku**, kdy v základní skutkové podstatě, pokud dojde k sexuální penetraci, hrozí pachateli trest

---

⁷⁵ Čl. 178 španělského trestního zákoníku

⁷⁶ Tamtéž, čl. 179

⁷⁷ Tamtéž, čl. 180

⁷⁸ Kapitola 20/ oddíl 1, zákona č. 563/1998, Criminal Code of the Republic of Finland

(Všechny evropské trestní zákoníky jsou dostupné na <http://www.legislationonline.org./documents/section/criminal-codes>)

⁷⁹ Tamtéž, kapitola 20/sekce 2.

odnětí svobody až na patnáct let.⁸⁰ Pokud se pachatel dopustí trestného činu v některé z jeho kvalifikovaných forem, hrozí mu trest odnětí svobody až na dvacet let.

Mezi kvalifikované formy opět patří například spáchání činu dvěma a více osobami, na osobě mladší patnácti let, s užitím zbraní, spáchání činu na zvláště zranitelné oběti nebo zneužitím své autority a pozice.⁸¹ Pokud pachatel způsobí trestným činem smrt oběti, hrozí mu až třicetiletý trest.⁸²

Zajímavá se mi rovněž jeví kvalifikovaná skutková podstata, kdy pachatel trestného činu znásilnění napadne oběť pro její sexuální orientaci.⁸³ Doživotní trest se uloží pachateli, pokud je jeho jednání zvláště barbarské a doprovázené mučením oběti.⁸⁴

Abychom však neporovnávali jen evropské státy, dalším srovnáním bude **právní úprava v Kazachstánu**, kdy za naplnění základní skutkové podstaty trestného činu znásilnění hrozí pachateli trest odnětí svobody od tří do pěti let.⁸⁵ Až deset let bude pachateli hrozit, pokud je trestný čin spáchán skupinou útočníků nebo organizovanou skupinou nebo pokud je trestný čin spáchán se zvýšenou mírou brutality.⁸⁶

Zajímavá je pak kvalifikovaná skutková podstata, jestliže pachatel způsobí trestným činem vážnou škodu na zdraví v podobě nakažení virem HIV. V tomto případě bude pachateli hrozit trest odnětí svobody až na patnáct let, stejně jako když způsobí z nedbalosti smrt oběti nebo útok směřuje proti oběti, která ještě nedosáhla věku čtrnácti let.⁸⁷

Kyrgyzstánská právní úprava je mnohem přísnější, kdy za naplnění základní skutkové podstaty bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody od pěti do osmi let.⁸⁸ Pokud je trestný čin spáchán skupinou lidí, s užitím hrozby zabitím, psychické újmy či s velkou mírou krutosti vůči oběti, stejně tak pokud je oběti způsobena infekce nebo jiná pohlavní choroba, bude pachatel potrestán až patnáctiletým trestem odnětí svobody.⁸⁹

Pokud je oběti trestným činem způsobena smrt nebo je nakažena virem HIV, čin je způsoben organizovanou skupinou nebo je znásilněno malé dítě, přičemž se podle kyrgyzstánské právní úpravy od roku 2002 tímto dítětem myslí dívka mladší čtrnácti let,⁹⁰

---

⁸⁰ Čl. 222-23 zákona č. 53, Criminal Code of the French Republic

⁸¹ Tamtéž, čl. 222-24

⁸² Tamtéž, čl. 222-25

⁸³ Čl. 222-24/7,8 zákona č. 53, Criminal Code of the French Republic

⁸⁴ Tamtéž, čl. 222-26

⁸⁵ Čl. 120/1 zákona č. 167, ze dne 17. července 1997, Criminal Code of the Republic of Kazakhstan

⁸⁶ Tamtéž, čl. 120/2

⁸⁷ Tamtéž, čl. 120/3

⁸⁸ § 129/1 zákona č. 68, ze dne 1. října 1997, Criminal Code of the Kyrgyz Republic

⁸⁹ Tamtéž, § 129/2

⁹⁰ Novela č. 36, ze dne 12. května 2002, zákona č. 68, ze dne 1. října 1997, Criminal Code of the Kyrgyz Republic

hrozí pachateli trest odnětí svobody až na dvacet let. Až dvaceti pětiletý trest nebo dokonce trest smrti hrozí pachateli, který za zvláště přitěžujících okolností činem způsobí smrt mladšího dítěte.⁹¹

Podle mongolské právní úpravy pachateli za naplnění základní skutkové podstaty hrozí pětiletý trest. Pokud se stejného činu dopustí nelidským mučením oběti, s osobou mladší čtrnácti let, ve skupině, opakovaně nebo způsobením vážné tělesné újmy, hrozí pachateli až desetiletý trest.⁹² Až dvaceti pětiletý trest odnětí svobody nebo trest smrti hrozí pachateli za znásilnění dítěte mladšího čtrnácti let, za způsobení smrti oběti, popřípadě za závažnou recidivu.⁹³

Peruánský trestní zákoník za naplnění základní skutkové podstaty trestného činu sexuálního násilí ukládá trest odnětí svobody ne méně než čtyři a ne více než osm let.⁹⁴ Pokud násilí směřuje ke dvěma a více obětem nebo pachatel použije zbraň, trest nebude nižší než osm a ne vyšší než patnáct let.⁹⁵

Za sexuální násilí na nesvéprávné osobě hrozí pachateli trest až desetiletý.⁹⁶ Dále jsou v čl. 173 odstupňovány tresty podle věku dítěte, proti kterému směřovalo sexuální násilí. Jestliže je dítěti více než deset let, ale méně než čtrnáct let, uloží se trest odnětí svobody až na dvacet pět let.⁹⁷ Jestliže je dítěti sedm let a není mu více než deset let, uložený trest bude v rozpětí dvaceti pěti až třiceti let.⁹⁸

Podle Peruánské právní úpravy lze pachateli uložit i doživotní trest odnětí svobody, pokud se dopustí sexuálního násilí na dítěti mladším sedmi let.⁹⁹ Jestliže se pak tohoto trestného činu dopustí člen rodiny, osoba s pozicí autority či osoba, které dítě bylo svěřeno do péče, trest nebude nižší než třicet let, pokud násilí směřovalo k odst. 2 a 3, tedy pokud směřovalo k dětem ve věku od sedmi do čtrnácti let.

Podle mexického trestního zákoníku hrozí pachateli za naplnění základní skutkové podstaty trest od osmi do čtrnácti let, za sexuální jednání s užitím fyzického nebo psychického násilí, kdy se již v základní skutkové podstatě jedná o soulož nebo o jiné formy pohlavního styku či o penetraci jinými částmi těla nebo jinými předměty.¹⁰⁰

---

⁹¹ § 129/3 zákona č. 68, ze dne 1. října 1997, Criminal Code of the Kyrgyz Republic

⁹² § 126/2 zákona ze dne 1. září 2002, Criminal Code of Mongolia

⁹³ § 126/2.3 zákona ze dne 1. září 2002, Criminal Code of Mongolia

⁹⁴ Čl. 170 zákona č. 635, ze dne 3. dubna 1991, Peru – Penal Code (Dostupné na <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id.6548>)

⁹⁵ Tamtéž, čl. 170

⁹⁶ Tamtéž, čl. 172

⁹⁷ Tamtéž, čl. 173/3

⁹⁸ Tamtéž, čl. 173/2

⁹⁹ Tamtéž, čl. 173/1

¹⁰⁰ Čl. 265 zákona ze dne 14. září 1931, Mexico-Federal Criminal Code.

Mezi okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby patří spáchání činu se dvěma osobami, zneužitím pozice nadřazenosti, autority, rodinného vztahu nebo se trestného činu dopustí osoba, která měla oběť v zákonné péči. Za těchto okolností se trest uloží v horní polovině trestní sazby.¹⁰¹

V rámci svého výzkumu ohledně jednotlivých sankcí za trestný čin znásilnění považuji za nutné na závěr dodat, že sankce ukládané podle českého trestního zákoníku patří mezi evropskými státy k průměrným. Pro zajímavost uvedu, že srovnatelné sankce, jako podle českého trestního zákoníku, ukládá trestní zákoník Bulharska,¹⁰² Estonska,¹⁰³ Slovinska¹⁰⁴ a Ukrajiny.¹⁰⁵

Mírnější tresty za trestný čin znásilnění hrozí například podle švýcarské,¹⁰⁶ švédské¹⁰⁷ a norské¹⁰⁸ právní úpravy.

Přísnější tresty budou uloženy pachateli znásilnění například podle trestního zákoníku Albánie¹⁰⁹, Rumunska¹¹⁰ a Slovenska,¹¹¹ kdy pachateli může být uložen trest odnětí svobody až na dvacet pět let.

Nejpřísnějším trestem v evropských státech je pak doživotní trest, který za trestný čin znásilnění umožňují uložit například trestní řády v Německu,¹¹² Itálii,¹¹³ Francii¹¹⁴ a Turecku.¹¹⁵

Závěrem považuji za nutné zdůraznit podle mého názoru velice zajímavé způsoby sankcionování, které mě zaujaly při zkoumání zahraničních právních řádů, a které považuji za velice inspirativní.

Podle peruánského trestního zákoníku jsou sankce ukládané za trestný čin znásilnění odstupňovány podle věku dítěte. Je nesporné, že přísnější trestní sazba v případě znásilnění dítěte je zcela na místě vzhledem k tomu, že tělesný a duševní vývoj dítěte není ještě ukončen.

---

¹⁰¹ Tamtéž, čl. 266 bis

¹⁰² § 152 zákona č. 26, ze dne 2. dubna 1968, Criminal Code of the Republic of Bulgaria

¹⁰³ § 141 zákona č. 364, ze dne 7. června 2001, Criminal Code of the Republic of Estonia

¹⁰⁴ § 150 zákona č. 55/2208 KZ-1, Criminal Code of the Republic of Slovenia

¹⁰⁵ § 152 zákona č. 25, ze dne 1. září 2001, Criminal Code of Ukraine

¹⁰⁶ § 190 zákona č. 311.0, ze dne 21. prosince 1937, Criminal Code of the Swiss Confederation

¹⁰⁷ Kapitola 6/sekce 1-4 zákona Ds 1996: 36, Criminal Code of the Kingdom of Sweden

¹⁰⁸ Kapitola 19/ sekce 192-196 zákona č. 131, ze dne 21. prosince 2005, Criminal Code of the Kingdom of Norway

¹⁰⁹ § 170/a zákona č. 7895, ze dne 27. ledna 1995, Criminal Code of the Republic of Albania

¹¹⁰ § 217/3 zákona č. 286/2009, Criminal Code of the Republic of Romania

¹¹¹ § 199 zákona č. 300/2005, Criminal Code of the Slovak Republic

¹¹² Oddíl 178 zákona č. 3322, ze dne 13. října 1998, German Criminal Code

¹¹³ Čl. 609 bis zákona č. 1398, ze dne 19. října 1930, Criminal Code of the Republic of Italy

¹¹⁴ Čl. 222-25, zákona z roku 1994, Criminal Code of the French Republic

¹¹⁵ § 102/6 zákona č. 5237, ze dne 26. září 2004, Criminal Code of the Republic of Turkey

Rovněž je třeba zohlednit fakt, že čím mladší je dítě, tím hrozí vyšší pravděpodobnost nejen způsobení doživotní psychické újmy, ale rovněž i závažného tělesného zranění.

Nutno podotknout, že jsem během zkoumání evropských právních úprav nenarazila na další případ, kdy by sankce za trestný čin znásilnění byly odstupňovány podle věku dítěte, protože většinou jsou nejpřísnější tresty ukládány vzhledem k povolené hranici pohlavního styku. Pokud pachatel znásilní dítě pod touto věkovou hranicí, trestní sazba bude přiměřeně zvýšena.

Peruánský trestní zákoník shledávám v tomto bodě velmi účelný, protože podle mého mínění, a také s ohledem na další tělesný a duševní vývoj dítěte nelze stejně pohlížet na situaci, kdy je znásilněno čtrnáctileté a sedmileté dítě, proto tento zvláštní systém sankcionování shledávám jako přínosný a inspirativní.

Rovněž pokud hovoříme o riziku stále stoupajícího nebezpečí přenosu pohlavních chorob, považuji za vhodné zmínit, že některé z komparovaných právních úprav sankcionují nejpřísnějšími sankcemi nejen způsobení smrti oběti, ale rovněž také její nakažení virem HIV. V důsledku tohoto smrtelného onemocnění oběť stejně zemře, nicméně vyšší společenskou závažnost spatřují v útrapách, které toto zákeřné onemocnění způsobí samotné oběti a jejím blízkým. Trauma ze samotného trestného činu a vyhlídka na nemožnost vyléčení může oběť dohnat až k sebevraždě, domnívám se proto, že i když za trestný čin znásilnění, pokud je oběti způsobena smrt, hrozí vysoký trest, mohlo by být přínosné rozlišování situace, kdy je oběť nakažena touto nevyléčitelnou smrtelnou chorobou.

2.6.1. Sankcionování podle české právní úpravy

Za trestný čin znásilnění podle české právní úpravy nelze uložit výjimečný trest. V české právní úpravě bylo možné krátce uložit doživotní trest za trestný čin znásilnění v roce 1996 pachateli, který znovu spáchal trestný čin znásilnění podle § 241.¹¹⁶

Výjimečným trestem se podle současné právní úpravy rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet až třicet let, a jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje (§ 54/1 TZ), což není případ trestného činu znásilnění v žádné z jeho kvalifikovaných forem, stejně tak nepřipadá v úvahu uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí podle § 54/3 TZ. Pokud pachatel opětovně nespáchá zvlášť závažný zločin (§ 14/3 TZ), nelze pachateli uložit ani mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 TZ.

---

¹¹⁶ § 30/1 zákona z roku 1996, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Jestliže se tedy pachatel znásilnění podle české právní úpravy dopustí trestného činu v některé z jeho kvalifikovaných forem, nejpřísněji může být potrestán trestem odnětí svobody na osmnáct let, jestliže způsobí smrt oběti (§ 185/4 TZ).

Otázkou zůstává, zda jsou tyto sankce podle české právní úpravy dostačující. Křivka výskytu trestného činu znásilnění se v porovnání s jinými trestnými činy, nijak výrazně nemění a v podstatě lze říci, že počet spáchaných trestných činů znásilnění je poměrně vyrovnaný.

Ročně se počet znásilnění pohybuje kolem 600–700 případů. Znásilnění je tak druhým nejčastěji se vyskytujícím sexuálním trestným činem. V této souvislosti je však nutno připomenout, že podle výzkumů má trestný čin znásilnění vysokou latenci. Jen velmi malá část spáchaných trestných činů znásilnění a pokusů o znásilnění je oběťmi ohlášena a následně i vyšetřována.

Téměř výlučně jsou oběťmi trestného činu znásilnění ženy. Jde především o ženy mladé, ze statistik totiž vyplývá, že průměrný věk žen, které prožily znásilnění, se pohybuje kolem 22 let, přičemž asi 60 % všech trestných činů znásilnění je spácháno na ženách ve věku 16 až 25 let a asi 8 % případů je spácháno na dívkách do věku 15 let.

Důležitou skutečností, která mimo jiné vysvětluje vysokou latenci trestného činu znásilnění, je i fakt, že pachatelem až poloviny trestných činů znásilnění je manžel, partner oběti nebo jiná známá osoba. Pro veřejnost je většinou překvapující fakt, že jen ve velmi malém počtu případů je pachatel znásilnění oběti úplně neznámý. Podle dostupných výzkumů se počet znásilnění, kdy je pachatel zcela neznámý, pohybuje někde kolem 13 % všech případů.¹¹⁷

Nyní již k samotnému zhodnocení dostatečnosti sankcí ukládaných trestným zákoníkem za trestný čin znásilnění. Můj výzkum směřoval k porovnání policejních statistik za posledních deset let.

rok	počet nahlášených trestných činů	počet objasněných trestných činů	objasněno
2004	687	508	73,94 %
2005	596	475	79,70 %
2006	530	404	76,23 %
2007	637	458	71,90 %
2008	529	361	68,24 %

¹¹⁷ BOHUSLAV, Lukáš. *Trestný čin znásilnění a jeho oběti* [online]. Právní prostor.cz, 1. března 2012 [cit. 7. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/trestny-cin-znasilneni-a-jeho-obeti-15872.html>>.

2009	480	343	71,46 %
2010	586	437	74,57 %
2011	675	468	69,33 %
2012	669	489	73,09 %
2013	583	461	79,07 %
2014	669	516	88,40 %

Vzhledem k výše uvedenému můžeme konstatovat, že za posledních deset let se trestný čin znásilnění pohybuje v rozsahu přibližně 500-700 trestných činů za rok. Vzhledem k okolní kriminalitě se tedy jedná o poměrně konstantní výskyt, který se v průběhu let nijak dramaticky nemění.

Počet zaregistrovaných znásilnění byl vysoký v roce 2004. Další vývoj zaznamenal pokles, s výjimkou roku 2007. S účinností od 1. ledna 2010, kdy začal platit nový trestní zákoník, se tato legislativní změna projevila nárůstem zaregistrovaných trestných činů skoro o sto případů. V následujících letech se počet trestných činů zvyšoval. Naopak výraznější pokles zaznamenal rok 2013. V loňském roce opět došlo k nárůstu této trestné činnosti, který ale není nikterak dramatický.

Na druhou stranu je třeba brát uvedená data pouze jako orientační, protože se tato trestná činnost vyznačuje vysokou mírou latence, kdy se oběť s pachatelem většinou zná nebo se dokonce jedná o oběti blízkou osobu. Proto oběti z obavy před sociální stigmatizací a sekundární viktimizací tento trestný čin nenahlásí. Podle odborníků až v sedmdesáti procentech případů existuje mezi obětí a pachatelem určité pouto, ačkoli se většina lidí domnívá, že více znásilnění se odehrává formou přepadení neznámým pachatelem.¹¹⁸ Podle Zvěřiny dokonce pouhá 3 % žen oznámila tento trestný čin.¹¹⁹

Pozitivní u tohoto trestného činu je poměrně vysoká míra objasněnosti. Jak vyplývá z výše uvedeného, je tato trestná činnost objasněna v 70 – 90 % případů. Nelze přehlédnout, že se objasněnost této trestné činnosti neustále zvyšuje, opomineme-li rok 2008 a 2011. Naprosto rekordní byl loňský rok, kdy bylo objasněných 88 % všech nahlášených případů.

Závěrem lze konstatovat, že i když se trestná činnost v případě trestného činu znásilnění vyznačuje vysokou mírou latence, u nahlášených případů je riziko úspěšného dopadení pachatele poměrně vysoké.

Nyní již přikročím k ukládaným sankcím.

¹¹⁸ NOVOTNÝ, Oto a kol. *Kriminologie*. Praha: Wolter Kluwer, 2008. s. 307

¹¹⁹ KUČHTA, Josef a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. s. 410

Rok	Nepodmíněný	Podmíněný trest odnětí svobody	celkem %
2011	74	59	55,6 : 44,4
2012	83	97	46,1 : 53,9
2013	93	89	51:49

Nepodmíněný trest odnětí svobody				
Rok	Do 1 roku	1-5 let	5-15let	15-25let
2011	7	46	21	0
2012	1	51	30	1
2013	5	54	33	1

Podle statistických ročenek ministerstva spravedlnosti jsem zkoumala ukládané sankce za trestný čin znásilnění od roku 2011. Jak vyplývá z výše uvedeného, nejčastěji jsou ukládány nepodmíněné tresty odnětí svobody v délce trvání od 1 roku do 5 let. Druhé nejvyšší zastoupení má nepodmíněný trest odnětí svobody od 5 do 15 let. Trest odnětí svobody na 15 až 25 let byl uložen pouze ve dvou případech. Nutno zdůraznit, že za trestný čin znásilnění se ukládají i podmíněné tresty odnětí svobody a je mimořádně zajímavé, že podmíněné tresty odnětí svobody jsou téměř rovnocenné s ukládáním nepodmíněných trestů. V roce 2012 byly uloženy podmíněné tresty odnětí svobody dokonce v 53,9 %. V roce 2013 již byl poměr nepodmíněných a podmíněných trestů 51 % : 49 %.

Mezi nejčastěji ukládanými ochrannými opatřeními dominovalo sexuologické ochranné opatření.¹²⁰

Nyní již přikročím k mému zhodnocení, zda pokládám výše uvedené sankce jako dostačující. Podle mého předchozího srovnání se zahraničními právními úpravami, jsem dospěla k závěru, že shledávám obecně tyto sankce ukládané trestním zákoníkem jako dostatečné. K tomuto závěru jsem dospěla nejen zkoumáním ostatních evropských právních úprav, kdy sankce ukládané trestním zákoníkem patří v Evropě k průměrným, ale rovněž zkoumáním policejních statistik za posledních deset let a statistických ročenek Ministerstva spravedlnosti. Nelze opominout ani stále se zvyšující počet objasněných případů trestného činu znásilnění. Závěrem tak podle mého názoru není třeba zvyšovat trestní sazbu za tento trestný čin.

¹²⁰ Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti
Dostupné na < <http://www.cslav.justice.cz/infoData/statisticke.rocenky.html> >.

Ovšem zkoumáním zahraničních právních řádů jsem dospěla k poznatku, za který by však bylo záhodné zpřísnit trestní sazbu, protože v české právní úpravě chybí, ale přitom je odrazem mnohem vyšší společenské závažnosti. Jako nedostatek české právní úpravy spatřuji absenci kvalifikované skutkové podstaty spáchání činu společným jednáním dvou a více osob.

Nutno podotknout, že přísnější tresty za tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, ukládají všechny z podrobně komparovaných zahraničních právních řádů. Domnívám se, že by zákonodárce měl reflektovat tuto několikanásobně vyšší společenskou závažnost, která hrozí oběti, pokud na ni v jednom okamžiku útočí více pachatelů, kdy hrozí nejen úspěšné provedení tohoto trestného činu, ale i rozsáhlejší fyzická zranění a pokud je oběť znásilněna více pachateli, hrozí jí rovněž i závažnější psychická újma, která bude v tomto případě pravděpodobně doživotní. Rovněž nelze přehlédnout zvýšené riziko přenosu pohlavních chorob.

Z výše uvedených důvodů se domnívám, že by tato kvalifikovaná skutková podstata v českém trestním zákoníku rozhodně měla mít své místo. Proto doporučuji zákonodárci rozšířit stávající právní úpravu znásilnění o kvalifikovanou skutkovou podstatu ve formě spáchání činu nejméně se dvěma osobami, jako je tomu například u trestného činu sexuálního nátlaku (§ 186/3b) TZ).

2.7. Aktuální judikatura v případech znásilnění

Jak vyplývá z výše uvedeného, trestný čin znásilnění patří mezi nejvíce společensky závažné trestné činy, což se odráží i v jeho trestní sazbě. Vzhledem k zásahu do tělesné integrity je také velice citlivě vnímán a společensky odsuzován. Následující kapitola bude věnována rozboru aktuální soudní praxe rozhodování o trestném činu znásilnění.

V uvedeném rozboru bylo vybráno 25 soudních rozhodnutí za uplynulý rok 2014, kdy Nejvyšší soud ČR rozhodoval o podaném dovolání. Pozornost bude rovněž věnována i souvisejícím rozhodnutím soudů prvního a druhého stupně.¹²¹

Nejprve se budu věnovat **kriminologickému rozboru** předmětných rozhodnutí, kdy nejdříve zhodnotím věk, pohlaví pachatelů a uložené sankce podle celorepublikového měřítká pomocí statistických ročenek Ministerstva spravedlnosti, poté přejdu k rozboru uvedených dvaceti pěti sledovaných rozhodnutí.

---

¹²¹ Všechny níže uvedená rozhodnutí jsou k dispozici v databázi Nejvyššího soudu ČR a v evidenci judikatury vrchních a krajských soudů a jsou dostupné na <<http://www.nsoud.cz>>.

Ihned v úvodu považuji za nutné upozornit, že uvedený rozbor vybraných rozhodnutí nemusí odrážet celorepublikové údaje, zejména pokud se jedná o uložené nepodmíněné a podmíněné tresty a rovněž pokud se jedná o počet znásilněných obětí mladších patnácti let. Je třeba vzít v potaz, že se k Nejvyššímu soudu dostávají především případy znásilnění v rodinném prostředí, protože se obviněný, zejména v případech znásilnění dětí mladších patnácti let, snaží vyčerpat všechny možné opravné prostředky, aby dosáhl pro něj co nejpříznivějšího rozhodnutí, a také aby co nejvíce zmírnil negativní reakce okolí.

Na druhou stranu u soudů prvního stupně nejčastěji končí případy násilných přepadení, kdy obviněný ještě mnohdy využije možnosti odvolat se, nicméně dovolání v těchto záležitostech je podáváno velice zřídka, což potvrdil i mnou níže prováděný rozbor.

Pojďme se nyní zaměřit nejprve na celorepublikové statistiky. Podle statistických ročenek Ministerstva spravedlnosti mezi pachateli jednoznačně dominovali muži, ovšem vyskytly se i čtyři případy ženských pachatelek. Nejčastěji se věk pachatelů pohyboval od 30 do 39 let. V 19 případech se pak jednalo o mladistvé pachatele. Uložené nepodmíněné a podmíněné tresty byly v poměru 51 % : 49 %.¹²²

Nyní již přejdu k analýze 25 sledovaných rozhodnutí. V tomto rozboru se vždy jednalo o mužské pachatele, přičemž mladistvý pachatel se vyskytl pouze v jednom sledovaném případě.¹²³

Tento rozbor potvrdil hypotézu, že se znásilnění dopouštějí nejčastěji pachatelé, u kterých existuje nějaký vztah s obětí, ať už v rodinném prostředí či se pachatel s obětí již setkal a znají se. O znásilnění v rodinném prostředí se jednalo v 68 % sledovaných případů.

V projednávaných případech dominovaly případy znásilněné oběti, která byla mladší patnácti let, kdy se nejčastěji jednalo o dívky. V jednom z projednávaných případů se však jednalo o chlapecké oběti, kdy obviněný svému adoptivnímu synovi a jeho kamarádovi třel a sál pohlavní úd a vykonával na něm anální pohlavní styk.¹²⁴

Znásilnění v rodině se nejčastěji dopouštěl otčím, přítel matky nebo dokonce adoptivní otec. Tito pachatelé využívali nepřítomnosti matky a zneužívali své autority, kterou u dítěte měli. V případech znásilněných dospělých obětí se jednalo nejčastěji o přítelkyni nebo družku pachatele.

---

¹²² Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti za rok 2013 (ročenky za rok 2014 ještě nejsou k dispozici) Dostupné na <<http://www.cslav.justice.cz/infoData/statisticke.rocenky.html>. >

¹²³ Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. srpna 2013, sp. zn. 1 Tm 2/2012 – 367

¹²⁴ Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. června 2013, sp. zn. 52 T 3/2012

Znásilnění v podobě násilného přepadení, kdy mezi pachatelem a obětí neexistoval žádný vztah, se vyskytly u 32% sledovaných případů. U tohoto typu pachatelů byla ve většině případů zjištěna duševní porucha a v jednom případě dokonce patologická sexuální agrese. V pěti případech pak bylo uloženo ochranné sexuologické léčení v ústavní formě, vždy za současného uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Ze sledovaných případů rovněž vyplynulo, že se násilného přepadení dopouštějí pachatelé velice často po požití alkoholu. V 16% případů se pachatelé dopustili znásilnění po požití alkoholických nápojů, v jednom případě pod vlivem návykové a psychotropní látky. Ve dvou případech pak pachatel zneužil situace, kdy byla pod vlivem alkoholu sama oběť.

Trestným činem znásilnění byla v 24% případů způsobena posttraumatická stresová porucha. Tato posttraumatická stresová porucha se projevovala u obětí poruchami spánku a vtíravými myšlenkami s pocitem napadení. Poškození mladší patnácti let zase trpěli pocitem stigmatizace, přerušili školní docházku, uzavírali se do sebe a ojedinělé nebyly ani deprese a neurotické poruchy.

Nyní se zaměřím na způsob provedení trestného činu znásilnění u sledovaných případů. Pachatelé se trestného činu znásilnění dopouštěli nejčastěji v kvalifikované formě na dítěti mladším patnácti let. V druhém nejčastějším zastoupení byla oběti trestným činem způsobena újma na zdraví.

Převažovalo množství útoků právně kvalifikovaných jako způsob srovnatelný se souloží. Ve většině případů se jednalo o znásilnění v ojedinělé formě, ovšem objevily se i případy opakovaného znásilnění.

V případě trestného činu docházelo nejčastěji k souběhu s trestnými činy zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 TZ, výrobou a jiným nakládáním s dětskou pornografií (§ 192 TZ), ohrožováním výchovy dítěte (§ 201 TZ), výtržnictvím (§ 358 TZ) a vydíráním (§ 175 TZ).

Zajímavostí je, že v případech souběhu trestného činu znásilnění podle § 185 TZ s trestným činem zneužití dítěte k výrobě pornografie dle § 193 TZ, docházelo k méně závažným formám sexuálních aktivit, než je soulož a jiný pohlavní styk srovnatelný se souloží. Naopak vyšší intenzitou zásahu do sexuální integrity se vyznačovalo znásilnění v rodinném prostředí, kdy se ve většině případů jednalo o soulož, vynucený orální a anální styk, penetraci nebo o zasouvání jiných erotických pomůcek do pochvy a konečníku.

Z hlediska uložených sankcí byly v 76 % uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody. Podmíněné tresty odnětí svobody byly uloženy v 24 % případů.

Zde si dovolím malou odbočku, protože jak je patrné z výše uvedeného, zde je největší rozdíl oproti celorepublikovým statistikám, kdy jsou podmíněné a nepodmíněné tresty ukládány téměř rovnocenně.

Jak potvrdil můj průzkum z podkapitoly 2.6.1., někdy převládají i uložené podmíněné tresty jako například v roce 2012. Tolik tedy jen malá zajímavost ohledně ukládaných sankcí.

Současně s nepodmíněnými tresty odnětí svobody byla ukládána i ochranná sexuologická opatření, která byla uložena v 16 % případů. Přísnější tresty byly ukládány zejména tam, kde byly soudy ukládán úhrnný trest. Nejdelší uložený trest byl nepodmíněný trest odnětí svobody na deset let, kdy se jednalo o znásilnění ve formě násilného přepadení se zbraní, kdy byla trestným činem způsobena oběti újma na zdraví.¹²⁵

Nepodmíněný trest nejkratšího trvání byl trest odnětí svobody na osm měsíců. Jako další sankce byly uloženy tresty vyhoštění, zákazu činnosti a ve dvou případech trest propadnutí věci, vždy v souvislosti s pořizováním fotografií a videí s dětskou pornografií.

Závěrem bych ráda zmínila, že ve všech sledovaných případech bylo podáno dovolání, kdy pouze ve čtyřech případech byl dovolatel úspěšný a dosáhl zrušení rozhodnutí soudů prvního i druhého stupně a všech rozhodnutí navazujících. Hlavním dovolacím důvodem bylo nesprávné právní posouzení podle § 265b odst. 1 písm. g)1) TŘ. Ve většině případů se jednalo o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) TŘ.

Nyní se již zaměřím na **trestněprávní rozběr** sledovaných rozhodnutí, kdy v následujícím textu vyhodnotím argumentaci obhajoby, vybrané skutkové okolnosti a nejdůležitější rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Argumentace obhajoby v předmětných rozhodnutích se nejčastěji opírala po hmotněprávní stránce o absenci násilí a donucení k souloži. V případech, kdy byli poškození mladší 15 let, dovolatelé požadovali zmírnění uložených trestů, neboť v uvedených případech nedošlo k souloži. K dané problematice považuji za nutné zmínit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. října 2014, sp. zn. 8 Tdo 1165/2014-27, kde Nejvyšší soud kompletně vymezil pojem pohlavního styku v širším smyslu.

Podle současné judikatury i praxe se pohlavním stykem rozumí jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, ať stejného či odlišného pohlaví. Jde o široký pojem, který zahrnuje jednání vyvolaná pohlavním pudem, jejichž podstatou je fyzický kontakt s druhou osobou, tj. dotyk, který směřuje k ukojení sexuálního nutkání. Pohlavní styk při tomto základním vymezení zahrnuje širokou škálu činností jako např. soulož (coitus)

---

¹²⁵ Rozhodnutí Okresního soudu v Příbrami ze dne 20. května 2013, sp. zn. 2 T 175/2011

a jiné pohlavní styky provedené způsobem srovnatelným se souloží, tj. zejména orální pohlavní styk (felaci či cunilinctus), anální pohlavní styk (coitus analis), zasouvání prstů nebo jiných předmětů do ženského pohlavního ústrojí, zejména pokud napodobují pohyby pohlavního údu ve vagíně ženy, event. jiné způsoby srovnatelného použití předmětů sloužících jako náhražky mužských či ženských pohlavních orgánů. Obecně do pohlavního styku patří i vsunování pohlavního údu muže mezi prsa ženy (coitus inter femora), osahávání genitálií ženy nebo muže, prsou ženy, sání prsních bradavek (sactustupratio), tzv. erotické masáže, které pachatel provádí druhé osobě nebo ona jemu apod. Takto vymezené jednání směřuje k pohlavnímu uspokojení pachatele, přičemž nezáleží na tom, zda k němu v konkrétním případě skutečně dojde.

Nejvyšší soud se v předmětném rozhodnutí rovněž zabýval pojmem zneužití bezbrannosti, kdy dovolatel namítal, že oběť nemohla vnímat jednání pachatele, kdy na její tělo přikládal ztopořený pohlavní úd, a o své aktivitě pořizoval fotografie, protože se nacházela v hlubokém spánku, takže jeho jednání nemohlo mít na poškozenou žádné škodlivé následky. Nejvyšší soud konstatoval, že za bezbrannost ve smyslu § 185 TZ je třeba považovat takový stav oběti, ve kterém není vzhledem k okolnostem schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem.

Může se jednat o bezbrannost, která předpokládá celkovou odevzdanost pachateli bez jakýchkoli známek projevu vlastní vůle, či schopnosti na požadavky obviněného jakkoli reagovat. Jedná se zde o takový stav bezbrannosti, kdy se oběť nachází v situaci, kterou sama nevnímá, a tudíž není schopna jakéhokoli vlastního úsudku, a tedy ani jakkoli ovlivnit jednání pachatele. V takovém stavu se nachází člověk, který je např. v bezvědomí, v mdlobách nebo v silném obluzení alkoholem, při němž zcela nevnímá situaci kolem sebe. Stejně tak se může jednat o osobu, která se nachází hypnotickém, umělém nebo hlubokém spánku.

Při aplikaci těchto východisek na posuzovaný případ dospěl Nejvyšší soud k závěru, že zjištěné jednání obviněného, naplnilo všechny znaky trestného činu znásilnění, přičemž k námitce, že následky jeho jednání na poškozenou jsou minimální, dodává, že způsobení fyzických či psychických následků mezi zákonnými znaky trestného činu znásilnění není.

V dalším sledovaném případě, kdy bylo poškozené ublíženo na zdraví, obviněný namítal existenci extrémního rozporu v provedeném dokazování, protože podle argumentace obhajoby si poškozená svá zranění způsobila v důsledku pádu a celá soulož proběhla dobrovolně. Nejvyšší soud se zabýval otázkou extrémního rozporu v provedeném dokazování a podotkl, že existenci extrémního rozporu nelze usuzovat jen proto, že z předložených verzí skutkového děje, jednak obviněného a jednak poškozené, se soudy přiklonily k verzi uvedené

poškozenou, resp. obžalobou. Hodnotí-li soudy provedené důkazy odlišným způsobem než obviněný, neznamená tato skutečnost automaticky porušení zásady volného hodnocení důkazů a zásady in dubio pro reo, případně dalších zásad spjatých se spravedlivým procesem, jejichž porušení obviněný taktéž namítal.¹²⁶

Pokud hovoříme o kvalifikované formě, kdy je poškozené způsobena těžká újma na zdraví, je záhodné zmínit, že podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. října 2014 sp. zn. 7 Tdo 1093/2014-25, nelze každou posttraumatickou stresovou poruchu považovat za těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) TZ.

V projednávaném případě byla oběti způsobena jednáním obviněného posttraumatická stresová porucha, v jejímž důsledku měla poškozená poruchy spánku, vtíravé myšlenky s tématem napadení a měla strach chodit ven nebo pobývat někde sama.

V předmětném rozhodnutí Nejvyšší soud uvedl, že aniž by chtěl bagatelizovat psychickou poruchu, kterou poškozená jednáním obviněného utrpěla, nejde o tak těžkou poruchu duševního zdraví, aby ji bylo možno posuzovat jako těžkou újmu na zdraví podle § 122 odst. 2 písm. i) TZ. Nelze pochybovat o tom, že i když jde o zážitek, na který poškozená nezapomene do konce života, nelze nevidět, že poškozená nepřerušila školní docházku a navázala partnerský vztah, ve kterém se cítí spokojená. Podle zjištění soudu má tedy posttraumatická stresová porucha u poškozené velmi dobrý průběh.

V dalším z projednávaných případů se jednalo o pokračující trestný čin, kdy se v předmětném usnesení ze dne 11. září 2014, sp. zn. 7 Tdo 1020/2014-I-40 Nejvyšší soud zabýval otázkou bezbrannosti, vztahu trestného činu znásilnění podle § 185 s trestným činem sexuálního nátlaku podle § 186 TZ a rovněž definicí pornografického díla. Protože se jedná o podrobně rozebírané rozhodnutí, považuji za vhodné nejprve přiblížit skutkový stav případu.

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. 52 T 3/2012, byl obviněný obviněn z trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1, 3 písm. b) a dále ze zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) TZ, zločinu sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 1, 5 písm. a) TZ, přečinu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), d), odst. 3 písm. a), b) TZ přečinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 TZ a přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 TZ.

---

¹²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. října 2014, sp. zn. 3 Tdo 1185/2014-42

Skutkový stav podle zjištění soudu prvního stupně spočíval v tom, že obviněný v letech 1997 až 2001 ve svém bytě a pravidelně při víkendových návštěvách třel poškozenému pohlavní úd, vykonával na něm anální styk s vyvrcholením na obnažené tělo poškozeného, sám se před ním obnažoval a masturboval, přiměl ho k felaci a žádal po něm, aby se obnažoval a třel si pohlavní úd.

Obviněný ve své trestné činnosti pokračoval dále od roku 2006 do roku 2011, kdy poškozenému, svému adoptivnímu synovi, který s ním žil ve společné domácnosti, třel a sál pohlavní úd, vykonával na něm anální pohlavní styk s vyvrcholením na jeho obnažené tělo a v některých případech používal vibrátor s lubrikačním gelem. Rovněž vkládal svůj ztopořený penis do úst poškozeného, obnažoval se před ním a onanoval až do vyvrcholení, žádal po něm, aby mu zasunul pohlavní úd a v jednom případě vibrátor do konečníku, aby mu třel pohlavní úd, aby se obnažoval a třel si pohlavní úd a aby se v průběhu uvedených praktik díval na filmy s erotickou a pornografickou tematikou.

Podobných praktik se rovněž dopouštěl na dalším poškozeném, který u něho často přespával. V posledním případě donutil oba poškozené ve svém osobním vozidle k vzájemnému análnímu styku. V průběhu uvedených praktik s poškozenými si s použitím fotoaparátů pořizoval nejméně 60 fotografií obnažených poškozených v polohách, kdy předváděli pohlavní orgány, včetně jejich detailních záběrů a s vyobrazením svého análního pohlavního styku s chlapci mladšími patnácti let. Tyto a další pornografické fotografie a videa s pedofilní tematikou přechovával na interních hard discích svých počítačů a mobilních telefonech.

V rozebíraném případě se Nejvyšší soud zabýval otázkou bezbrannosti, kdy konstatoval, že zákonný znak zneužití bezbrannosti nelze vyvozovat jen z věku poškozených. V uvedeném případě, kdy obviněný pravidelně při víkendových návštěvách poškozenému třel pohlavní úd, vykonával na něm anální styk s vyvrcholením na obnažené tělo poškozeného, sám se před ním obnažoval a masturboval, přiměl ho k felaci a žádal po něm, aby se obnažoval a třel si pohlavní úd, je patrné, že soudy považovaly znaky uvedeného trestného činu za naplněné ve variantě, podle které obviněný „donutil jiného k pohlavnímu styku obdobnému souloži, k takovému činu zneužil jeho bezbrannosti a spáchal takový čin na osobě mladší než patnáct let“. Ze skutkových zjištění, která jsou obsahem výroku o vině, nejsou patrné žádné skutkové okolnosti, které by odpovídaly zákonnému znaku, podle něhož obviněný „zneužil bezbrannosti“ poškozeného, protože ze skutkové části výroku o vině nelze seznat, v čem měl stav bezbrannosti poškozeného spočívat.

Za bezbrannou osobu je kromě výše uvedeného možno považovat i osobu, která je vzhledem k dětskému věku tak nedostatečně vyspělá, že není schopna ani posoudit význam odporu proti vynucovanému pohlavnímu styku. Do určitého věku dítěte, orientačně věku předškolního, lze dítě zpravidla bez dalšího považovat za bezbrannou osobu. S postupujícím věkem, kdy se dítě stává vyspělejší, se rozvíjí také jeho schopnost uvědomit si morální nesprávnost vynucovaného pohlavního styku, vyjádřit s ním nesouhlas a chápat význam odporu proti němu. Má-li dítě již dostatečně rozvinutou takovou schopnost, nelze ho bez dalšího, tj. jen vzhledem k nominálnímu věku, považovat za bezbrannou osobu. U dítěte ve věku, v němž již chodí do školy, je zpravidla nutné blíže zkoumat stupeň jeho vyspělosti z hlediska uvedené schopnosti, neboť za bezbrannou osobu je možné pokládat dítě za předpokladu, že tato schopnost u něho není náležitě rozvinuta. V daném případě byl poškozený ve věku dvanácti let a důvodem, pro který poškozený docházel za obviněným, bylo to, že v rodině poškozeného nebyl počítač a obviněný mu umožňoval manipulaci se svým počítačem. K sexuálním praktikám obviněného se poškozený ve své svědecké výpovědi vyjádřil tak, že mu byly nepříjemné, ale „počítač byl silnější“ a „kvůli tomu tam chodil dál“.

K análnímu pohlavnímu styku se poškozený vyjádřil tak, že když obviněnému „řekl, že to nechce, nechal toho.“ Z toho, jak poškozený popsal své vnímání a svou reakci na jednání obviněného, je patrné, že poškozený na jedné straně dokázal zhodnotit toto jednání a dát obviněnému najevo svůj odmítavý vztah, avšak na druhé straně toto jednání akceptoval vzhledem k výhodě, které se mu od obviněného dostalo v podobě možnosti manipulovat s jeho počítačem. Za tohoto stavu závěr soudů o naplnění zákonného znaku zneužití bezbrannosti nevystihuje podstatu věci.

Citované výpovědi ukazují spíše na to, že poškozený byl vůči obviněnému ve vztahu závislosti. Poškozený byl co do možnosti uspokojovat svůj zájem o práci s počítačem za daných okolností odkázán na obviněného. Tím byla svoboda vůle poškozeného omezena, a proto se poškozený podřizoval sexuálním požadavkům a praktikám obviněného. Vztah obviněného a poškozeného byl tedy takový, že podstatu skutku odpovídajícím způsobem vystihuje právní kvalifikace, při které je zákonným znakem trestného činu zneužití závislosti. V úvahu tak připadá, při splnění dalších podmínek, trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1, 2 TZ nebo podle § 243 TZ.

Ohledně souběhu trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) TZ se zločinem sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 1, 5 písm. a) TZ byl ve výroku o vině vztah těchto trestných činů konstruován jako jednočinný souběh. To ale nepřichází

v úvahu, protože jednočinný souběh těchto trestných činů je vyloučen speciální povahou ustanovení § 185 TZ. Jednání, jímž je spáchán trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 1 TZ směřuje k tomu, aby pachatel vykonal s poškozeným pohlavní styk, případně aby s poškozeným vykonala pohlavní styk třetí osoba odlišná od pachatele. Jednání, které směřuje k tomu, aby se poškozený obnažoval nebo pohlavně sebe ukájel, je trestným činem sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 1 TZ mimo jiné za podmínky, že toto jednání zároveň nesměřuje k dosažení pohlavního styku pachatele nebo třetí osoby s poškozeným a není součástí skutku, jehož podstatou je právě pohlavní styk. Jestliže jednání pachatele směřuje k tomuto cíli, pak je vývojovým stádiem nebo součástí trestného činu znásilnění a posoudí se jen podle ustanovení § 185 TZ.

V samém závěru Nejvyšší soud konstatoval, že bez bližší specifikace díla, které má být označeno za „pornografické“ ve smyslu zákonného znaku uvedeného v § 192 odst. 1 TZ, nelze do skutkové části výroku o vině zahrnout to, co Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci vymezil jako „a další pornografické fotografie a videa“. Takové vymezení je neurčité a nevyjadřuje žádné skutkové okolnosti, které mají být považovány za naplnění zákonného znaku „pornografické dílo“.

V dalším ze sledovaných případů směřovaly námitky dovolatele k tomu, že se poškozená mladší patnácti let nebránila aktivitám obviněného, který byl partnerem její matky, když ji odnesl do ložnice, kde ji uzamkl a poté ji vysvlékal, roztahoval nohy, lízal přirození a poté je i ona orálně uspokojila, a tudíž k předmětným sexuálním aktivitám došlo dobrovolně.

V předmětném rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval otázkou intenzity odporu poškozené, kdy konstatoval, že jednání obviněného spočívající v tom, že poškozenou proti jejímu fyzickému odporu, byť slabému vzhledem k věku a celkové vyspělosti, tahal do ložnice, či ji tam odnášel a následně se s ní v ložnici zamkl, lze považovat za násilí s cílem působit na její psychiku (vůli) a přinutit ji podrobit se jeho sexuálním požadavkům. V této souvislosti je třeba zdůraznit i skutečnost, že poškozená si musela uvědomovat fyzickou převahu obviněného, respektovala jej jako autoritu a jako partnera své matky, tedy osobu, která se podílela na její výchově a kterou musela poslouchat. Z tohoto důvodu se zjevně nebyla schopna účinně bránit jeho praktikám.¹²⁷

V posledním z projednávaných případů, kdy se jednalo o údajné znásilnění přítelkyně, Nejvyšší soud konstatoval, že v předmětném rozhodnutí nelze dovodit, že by obviněný použil

---

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 2014, sp. zn. 7 Tdo 1000/2014-25

násilí, tedy fyzické síly za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu poškozené, když z ní strhl deku, přitiskl se k ní, a když se zvedala do kleku, aby se bránila, uchopil ji rukou kolem pasu, nalehl na ni a vykonal na ní soulož, a to přes její výslovný nesouhlas. Z uvedeného lze dovodit, že se poškozená měla v úmyslu bránit, ale není vyličen žádný skutečný, byť málo intenzivní odpor, ze strany poškozené, aby nedošlo k souloži. Donucení k souloži za použití násilí ve smyslu § 185 TZ je nutno nepochybně rozumět násilné překonání nebo zamezení fyzického odporu poškozené, nejen vykonáním soulože přes její třeba i důrazně vyjádřený slovní nesouhlas.¹²⁸

Tolik tedy k několika vybraným případům, kdy na závěr lze zhodnotit, že ve sledovaných případech soudy postupovaly v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu.

Pozitivní zhodnocení patří přístupu jednotlivých soudům k obětem této závažné trestné činnosti. Přístup soudů odrážel zvláštní a citlivý přístup k obětem trestného činu znásilnění u dospělých i dětských obětí. Protože znásilnění patří k nejvíce traumatizujícím trestným činům, je třeba konstatovat, že ve sledovaných případech nedocházelo u poškozených trestného činu znásilnění, zejména u poškozených mladších 15 let s ohledem na možnost narušení jejich duševního a mravního vývoje, a s ohledem na nebezpečí sekundární viktimizace k opakovaným výsledkům. V těchto případech byly čteny jejich výpovědi z přípravného řízení a rovněž byly užity speciální výslechové místnosti.

Soudy ve sledovaných případech rovněž vymezily zákonné znaky trestného činu znásilnění s ohledem na předchozí judikaturu Nejvyššího soudu a v mnohých rozhodnutích byly potom zákonné znaky trestného činu znásilnění upřesněny s ohledem na zjištěný skutkový stav. Rozhodování Nejvyššího soudu shledávám v projednávaných případech jako spravedlivé a v souladu s právy na spravedlivý proces.

Negativně však hodnotím u některých případů uložené tresty. Jako příliš mírné se mi jeví ukládané podmíněné tresty odnětí svobody. S ohledem na povahu a závažnost trestného činu znásilnění jsem neshledala podmíněné tresty jako dostačující, zejména v případech, kdy na oběti byla vykonána soulož. V případě znásilnění spáchaném mladistvým pachatelem by podle mého názoru odůvodnění tohoto trestu ještě přicházelo v úvahu vzhledem ke zvláštnímu přístupu k mladistvým pachatelům, ovšem v případě, kdy mladistvý pachatel vykoná na oběti mladší patnácti let soulož, si nemyslím, že by byl uložený podmíněný trest odnětí svobody adekvátní.¹²⁹

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 2014, sp. zn. 4 Tdo 924/2014-I-34

¹²⁹ Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. srpna 2013, sp. zn. Tm 2/2012 – 367

To samé platí i pro dospělé pachatele, jejichž jednání bylo kvalifikováno jako pokus o znásilnění, kdy v těchto případech sice nedošlo k souloži, ale jednání pachatele k ní bezprostředně směřovalo a hlavně se zde jednalo o oběť mladší patnácti let.¹³⁰

Stejně tak se nemohu ztotožnit s uloženými nepodmíněnými tresty pokračujícího trestného činu s ohledem na délku trvání této trestné činnosti a souběhem s dalšími trestnými činy a rovněž s ohledem na množství obětí mladších patnácti let.

Z těchto důvodů mi uvedené tresty připadají jako velice mírné a neodrážející povahu a závažnost spáchaných trestných činů.¹³¹

2.8. Shrnutí a návrhy de lege ferenda

Na závěr této poměrně obsáhlé kapitoly považuji za vhodné shrnout nejdůležitější poznatky, ke kterým jsem dospěla analyzováním trestného činu znásilnění, v podobě pozitivních hodnocení a výčtu některých nedostatků, které v současné právní úpravě trestného činu znásilnění spatřuji.

Pozitivně hodnotím samotné zakotvení znásilnění hned na první místo v hlavě III., jakožto trestný čin, který odpovídá nejvyšší společenské závažnosti s nejvíce traumatizujícími následky pro oběť.

Pozitivní zhodnocení patří i postihu jednání, které odrážejí vyšší stupeň společenské závažnosti a jsou vymezeny v kvalifikovaných skutkových podstatách.

Kladně hodnotím i rozlišení dětských obětí od patnácti do osmnácti let a dětí mladších patnácti let, protože i když jsou zvýšené ochrany hodny obě skupiny, přijde mi namíste postihnout právě znásilnění dítěte mladšího patnácti let, vzhledem k povolené věkové hranici pohlavního styku a vzhledem k tomu, že jeho tělesný a mravní vývoj není ještě ukončen.

Dále kladně hodnotím kvalifikovanou skutkovou podstatu poskytující zvýšenou ochranu osobám nacházejícím se v prostorách, kde je omezována osobní svoboda, jelikož tyto osoby jsou vystaveny režimu, kterému se nepodrobují dobrovolně, a zároveň se pohybují v uzavřených prostorách, tedy pro pachatele jsou snadnější „kořisti.“

Negativně hodnotím vymezení pojmu pohlavního styku, který se nachází v základní skutkové podstatě. Pod tento pojem spadají mírnější formy násilné sexuální aktivity jako ohmatávání prsou, pohlavních orgánů, líbání přirození atd.

---

¹³⁰ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 30. ledna 2014, sp. zn. 2 To 8/2013 a rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. listopadu. 2012, sp. zn. 1 T 3/2012-650

¹³¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. června 2013, sp. zn. 52 T 3/2012 a Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 11. 2013, sp. zn. 48 T 5/2013

Podle mého názoru je tento pojem nejasný a nepřesný, neboť všechny formy pohlavního styku, tedy nejen soulože, ale i styku análního a orálního, spadají pod kvalifikovanou skutkovou podstatu, a v těchto případech k žádnému skutečnému styku nedochází, dokonce nedochází ani k samotnému kontaktu pohlavních orgánů.

K přehlednějšímu vymezení jednotlivých pojmů a k snadnějšímu odlišení, které jednání ještě spadá pod první skutkovou podstatu a které je již znakem kvalifikované skutkové podstaty, bych doporučila zákonodárci, aby se inspiroval ze španělské právní úpravy, kdy je v základní skutkové podstatě postihován jakýkoli násilný útok proti sexuální svobodě, kdy dochází k fyzickému kontaktu pachatele s obětí, ale nedochází k žádné formě pohlavního styku, ani k vaginální a anální penetraci, ani k zavádění dalších předmětů než jsou části lidského těla do tělesných otvorů.

Zjednodušeně lze tedy navrhnout, aby jakákoli jednání, která nejsou spojena s průnikem do tělesných otvorů, byla postihována základní skutkovou podstatou s mírnější trestní sazbou a všechny ostatní formy, kde dochází k jakémukoli průniku do tělesných otvorů postihovat jako pohlavní styk srovnatelný se souloží. Tedy nejedná se zde pouze o penetraci digitální, ale rovněž o penetraci anální, neboť ani u tohoto jednání nemůže být pochyb o tom, že s požadovanou intenzitou lze dosáhnout účinku srovnatelného se souloží.

Rovněž pojem „útoku směřujícího proti sexuální svobodě s použitím násilí, pohrůžky násilí pohrůžky jiné těžké újmy,“ se mi jeví jako mnohem výstižnější než samotný pojem pohlavního styku, kdy jsou pod tento pojem zařazena taková jednání, u kterých k pohlavnímu styku ani ke kontaktu pohlavních orgánů vůbec nedochází.

Domnívám se, že by toto rozdělení zpřehlednilo toto ustanovení a rovněž odstranilo některé výkladové problémy. Samozřejmě veškeré aktivity, kdy k fyzickému kontaktu s pachatelem nedochází, by měly zůstat postihované jako trestný čin sexuálního nátlaku.

Dále negativně hodnotím absenci kvalifikované skutkové podstaty spáchání trestného činu nejméně se dvěma osobami, kterou shledávám jako žádoucí vzhledem k mnohosti útoků a strádání oběti.

Samotné znásilnění je zcela jistě mimořádně traumatický zážitek, ovšem když je oběť znásilněna vícekrát, je vysoce snížena pravděpodobnost, že bude moci ještě nikdy žít normální život a bude schopna vyrovnat se s útokem. Nemluvě o tom, že při zvýšeném počtu útočníků je mnohem vyšší pravděpodobnost, že trestný čin bude úspěšně dokonán, ale hrozí rovněž i vyšší riziko způsobení těžké újmy na zdraví nebo dokonce úmrtí a riziko přenosu pohlavních chorob. K tomuto poznatku jsem dospěla zkoumáním francouzského, finského, španělského, mexického a peruánského právního řádu.

Zákonodárce by tedy v tomto případě měl reflektovat zvýšenou společenskou závažnost a zakotvit tuto kvalifikovanou skutkovou podstatu spojenou s podstatně vyšší trestní sazbou, mezi ostatní kvalifikované skutkové podstaty.

Poslední připomínka spojená s návrhem na vylepšení české právní úpravy je návrh, postihovat kvalifikovanou skutkovou podstatou i jednání, kdy je znásilnění, a dodávám, že nejen znásilnění, ale i pohlavní zneužití, spáchané formou, která je pro oběť obzvláště ponižující a zvyšuje fyzické i psychické utrpení oběti. Narážím na situaci, kdy se oběť dostane do „spárů“ pachatele, který trpí některou ze sexuálních parafilií, které jsou vyjmenovány v kapitole 3.4.

Pachatelé v důsledku jeho parafilie přináší potěšení a uspokojení, když působí oběti fyzické a psychické utrpení a jeho pocity ještě umocňuje pocit moci a dominance nad obětí.

Na závěr dodávám, že i když je většina znásilnění spáchána neparafilními pachatelé, myslím si, že by zákonodárce měl reflektovat tuto vyšší společenskou závažnost a poskytnout obětem před takovým jednáním ochranu v podobě další kvalifikované skutkové podstaty.

V samém závěru tohoto shrnutí uvedu výsledky mého rozboru aktuální judikatury v případě trestného činu znásilnění a opět nastíním některé pozitivní a negativní poznatky, které jsem v aktuální rozhodovací praxi shledala.

Můj rozbor se nejprve zaměřil na celorepublikové kriminální statistiky, které odhalily, že se trestného činu znásilnění nejčastěji dopouštějí mužští pachatelé ve věkovém rozmezí 30-39 let. Tento rozbor rovněž prokázal, že poměr ukládaných nepodmíněných a podmíněných trestů je od roku 2011 téměř vyrovnaný a v roce 2012 dokonce převládaly uložené podmíněné tresty nad nepodmíněnými.

Následoval kriminologický a trestně právní rozbor vybraných 25 soudních rozhodnutí, ve kterém však došlo k velkému odchýlení od ukládaných sankcí, protože v 76 % sledovaných případů byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody. Podmíněné tresty odnětí svobody byly uloženy pouze v 24 % případů. Navíc ve sledovaných případech dominovaly případy znásilněné oběti mladší patnácti let, protože se obvinění snažili využít všechny prostředky, aby dosáhli příznivějšího rozhodnutí pro sebe a zmírnili negativní reakce okolí.

Dále můj rozbor potvrdil hypotézu, že se znásilnění dopouštějí nejčastěji pachatelé, u kterých existuje nějaký vztah s obětí. O znásilnění v rodinném prostředí se jednalo v 68 % sledovaných případů. V projednávaných případech dominovaly případy znásilněné oběti mladší patnácti let, kdy se nejčastěji jednalo o dívky.

Znásilnění v podobě násilného přepadení, kdy mezi pachatelem a obětí neexistoval žádný vztah, se vyskytly u 32 % sledovaných případů. U tohoto typu pachatelů byla ve většině případů zjištěna duševní porucha a v jednom případě dokonce patologická sexuální agrese. V 16 % případů se pachatelé dopustili znásilnění po požití alkoholických nápojů.

Kromě výše uvedených trestů odnětí svobody byla současně ukládána i ochranná sexuologická opatření, která byla uložena v 16 % případů.

Jako další sankce byly uloženy tresty vyhoštění, zákazu činnosti a ve dvou případech trest propadnutí věci, vždy v souvislosti s pořizováním fotografií a videí s dětskou pornografií.

Trestně právní rozbor patřil pozitivnímu zhodnocení přístupu jednotlivým soudům k obětem této trestné činnosti, který odrážel zvláštní a citlivý přístup k dospělým i dětským obětem. Soudy ve sledovaných případech rovněž vymezily zákonné znaky trestného činu znásilnění s ohledem na předchozí judikaturu Nejvyššího soudu. Nejvíce se Nejvyšší soud zabíral vymezením pojmu pohlavního styku a bezbranností oběti, kdy tyto zákonné znaky byly rovněž rozvedeny s ohledem na skutkový stav v jednotlivých případech.

Negativně jsem však zhodnotila některé uložené trestní sankce, které podle mého názoru dostatečně neodrážely povahu a závažnost jednotlivých případů. Jako příliš mírné se mi jevily ukládané podmíněné tresty odnětí svobody, zejména v případech, kdy na oběti byla vykonána soulož. Stejně tak jsem se neztotožnila s některými uloženými nepodmíněnými tresty odnětí svobody v případě pokračující trestné činnosti s ohledem na délku trvání této trestné činnosti, souběhu s dalšími trestnými činy a množstvím obětí mladších patnácti let.

Navzdory mé kritice, ale hodnotím celkovou úpravu trestného činu znásilnění jako dostačující, jak hlediska systematiky, tak z hlediska samotného trestního postihu za tento trestný čin, který je podle mého názoru v takové výši, aby odradil další potencionální pachatele od páchaní této trestné činnosti. Rovněž jsem dospěla k poznatku, že sankce ukládané českým trestním zákoníkem patří v Evropě k průměrným a také, že v České republice jsou nejčastěji ukládány nepodmíněné tresty odnětí svobody v rozmezí od jednoho roku až do pěti let. U trestného činu znásilnění došlo v letošním roce k mírnému vzestupu, avšak rovněž se zvýšilo i procento odhalení této trestné činnosti, kdy možnost dopadení pachatele je poměrně vysoká. Vzhledem k výše uvedenému jsem dospěla k závěru, že sankce za tento trestný čin shledávám jako dostačující.

3. Sexuální nátlak § 186 TZ

3.1. Vymezení trestného činu sexuálního nátlaku

Tento trestný čin je jedním z nově upravených skutkových podstat v trestním zákoníku, který přejímá právní úpravu podle předešlého trestního zákona, neboť je podle předchozí právní úpravy jasně patrná kombinace trestného činu vydírání¹³² a pohlavního zneužití.¹³³

Dalším důvodem pro zavedení tohoto trestného činu je potřeba souladu s mezinárodně právní dokumentací. Takto nově formulovaný trestný čin sexuálního nátlaku je v souladu s Úmluvou Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním. Na základě této úmluvy je zaveden trestný postih i u méně závažných forem sexuálního zneužívání dětí. Zavedení této nové skutkové podstaty umožňuje efektivně plnit závazky České republiky vůči Evropské unii a Radě Evropy.¹³⁴

Podle mého názoru je zde také jasně patrný úmysl zákonodárce, postihovat i taková jednání jako je sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování, kdy většinou nedochází k fyzickému kontaktu s pachatelem, ale přesto se jedná o společensky nepřijatelné chování, které zasahuje do lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Podle mého mínění je tato rozšířená ochrana velice přínosná a je nanejvýš příhodné, že tato nová skutková podstata má nyní oporu v českém právním řádu.

Rovněž se domnívám, že formulace tohoto trestného činu je jakýmsi „obsahovým mezníkem“ mezi trestnými činy znásilnění (§ 185 TZ) a pohlavního zneužití (§ 187 TZ). Pro lepší pochopení a přehlednost uvedu jednotlivé **rozdíly**.

S trestným činem znásilnění je zde jasně patrná podobnost, neboť se tyto trestné činy dotýkají lidské důstojnosti a mravnosti, přičemž oběť je k oběma těmito trestným činům donucena násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy, alternativně pak zneužitím bezbrannosti, závislosti nebo postavení. Na rozdíl od trestného činu znásilnění zde však nedochází ani k souloži, ani k jinému pohlavnímu styku srovnatelnému se souloží, dokonce většinou nedochází ani k samotnému fyzickému kontaktu oběti s pachatelem.

Trestný čin sexuálního nátlaku je subsidiární k trestnému činu znásilnění, jejich jednočinný souběh je tedy vyloučen.¹³⁵

---

¹³² § 235 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění zákona č. 296/2008 Sb.

¹³³ § 243 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění zákona č. 296/2008 Sb.

¹³⁴ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1665.

¹³⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 610.

Obsahově velice blízko má také k trestnému činu pohlavního zneužití, ovšem zde je jasně patrná odlišnost v předmětu útoku, neboť pohlavní zneužití směřuje k dítěti mladšímu patnácti let, kdežto sexuální nátlak lze spáchat na každém.

Podle Novotného může být trestný čin sexuálního nátlaku považován za vydírání zaměřené do sexuální oblasti poškozeného, avšak bez fyzického kontaktu pachatele s tělem poškozeného.¹³⁶

Nátlakem se obecně myslí jednání, které má za použití manipulace nebo síly přimět druhého člověka, aby se choval tak, jak chce ten, kdo nátlak vykonává. Nátlak směřuje k jasnému cíli podle záměru toho, kdo ho vytváří a bez ohledu na přání druhého. Může zahrnovat výhrůžky, pocity viny, ale i opakované kladení otázek za účelem získání souhlasu. Takto získaný souhlas však nelze považovat za platný.¹³⁷

3.2. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je stejně jako u znásilnění právo svobodně rozhodovat o pohlavním životě, a také ochrana lidské důstojnosti. Z povahy tohoto ustanovení vyplývá, že lidská důstojnost je chráněna před všemi zásahy proti sexuální svobodě, které nespádají nejen do skutkových podstat znásilnění a pohlavního zneužití, ale ani do dalších skutkových podstat vymezených v celé hlavě III.

Předmětem útoku může být opět muž i žena. Tato ochrana je poskytována všem bez rozdílu věku, přičemž pokud se pachatel dopustí trestného činu na dítěti, bude mu uložena vyšší sankce, neboť toto jednání je již znakem kvalifikované skutkové podstaty (§ 186/3a) TZ).

Stejně jako u trestného činu znásilnění poskytuje trestní zákoník zvýšenou ochranu dětem mladším patnácti let, kdy s ohledem na jejich neukončený tělesný a mravní vývoj bude pachatel potrestán ještě přísněji (§ 186/5a) TZ).

3.3. Objektivní stránka

Trestný čin sexuálního nátlaku obsahuje dvě základní skutkové podstaty.

Objektivní stránka první skutkové podstaty se skládá ze dvou jednání. První jednání spočívá v použití násilí, pohrůžky násilí či pohrůžky jiné těžké újmy a druhé jednání spočívá v donucení k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování. Je zde zcela evidentní rozdíl oproti znásilnění a to, že zde násilí nesměřuje k pohlavnímu

¹³⁶ HRUŠKA, *Několik poznámek...*, s. 7.

¹³⁷ GŘIVNA, Tomáš. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti* [online]. Praha: Bulletin advokacie, 2009 [cit. 25. ledna 2015]. Dostupné na <http://pravo.wz.cz/tre/data/trest_grivna.pdf>.

styku, ale k jiné sexuální aktivitě, při které ale nedochází k přímému fyzickému kontaktu pachatele s obětí.¹³⁸

Oběti jsou nuceny, aby prostřednictvím svého těla a na něm prováděných sexuálních nebo erotických úkonů nebo svým obnažováním, působili na sexuální vnímání pachatele. Na tomto vlastním sexuálním jednání se pachatel sám nepodílí, ovšem poté co oběť k takovému jednání donutí, jen přihlíží za účelem svého pohlavního vzrušení.¹³⁹

Pojmy, které se nám vyskytují v prvním jednání, jakožto násilí, pohrůžka násilí a pohrůžka jiné těžké újmy, jsou podrobně vysvětleny v kapitole 2.3. Nadále se tedy budu zabývat pouze vymezením pojmů, které se vyskytují v druhém jednání.

Pohlavním sebeukájením se podle Jelínka rozumí masturbace prováděna dotyky nebo s použitím určité erotické pomůcky na pohlavních orgánech nebo na jiných sexuálně významných místech, jako jsou prsa nebo hýždě.¹⁴⁰

Šámal dodává, že za sebeukájení je možné rovněž považovat i další úkony, při jejichž provedení dochází k aktivaci a dráždivým projevům. Jedná se například o hlazení, masírování nebo o jiné dráždění genitálií, stehem, prsou, prsních bradavek nebo dráždění v oblasti análního ústrojí.¹⁴¹

Obnažováním se rozumí odkrývání určitých partií těla za účelem sexuálního vzrušení pachatele, přičemž se nemusí jednat o obnažení celkové.¹⁴²

Jiným srovnatelným chováním může být takové jednání, které není pohlavním stykem, pohlavním sebeukájením a obnažováním. V praxi se bude jednat o některé sexuálně patologické praktiky.¹⁴³

Podle Jelínka se za jiné srovnatelné chování dají rovněž považovat i mluvené a hlasové projevy a pohyby, které směřují k pachatelovu vzrušení a pro oběť jsou stejně ponižující jako sebeukájení a obnažování.¹⁴⁴

Druhá skutková podstata spočívá v tom, že pachatel přiměje jiného k pohlavnímu styku, pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování nebo přiměje jiného, zneužívaje jeho závislosti, bezbrannosti či svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti a vlivu.

---

¹³⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 608.

¹³⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1666.

¹⁴⁰ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 608.

¹⁴¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1667.

¹⁴² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 608.

¹⁴³ NOVOTNÝ: *Trestní právo hmotné...*, s. 120.

¹⁴⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 609.

Oproti první skutkové podstatě tedy pachatel neužívá vůči oběti násilí, pohrůžky násilí, ani pohrůžky jiné těžké újmy, ale zneužívá závislosti oběti nebo její bezbrannosti nebo svého postavení.¹⁴⁵

Přiměje jiného, znamená, že aniž by byly použity prvky agresivity, je oběť přinucena, aby konala něco, co po ní pachatel požaduje. Může se jednat o různé druhy přemlouvání nebo žádostí. Toto přesvědčování oběti se děje bez užití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy, které patří mezi znaky základní skutkové podstaty uvedené v § 186/1 TZ. Tento znak je významným odlišením trestného činu sexuálního nátlaku od trestného činu pohlavního zneužití, kdy v důsledku nenásilné formy přesvědčení jedná poškozený dobrovolně.¹⁴⁶

Rovněž je zde další jasně patrná odlišnost v podobě existence určitého vzájemného vztahu, který je podmínkou u trestného činu sexuálního nátlaku na rozdíl od trestného činu pohlavního zneužití.¹⁴⁷ V této druhé skutkové podstatě může být oběť přiměna, aby se obnažovala a sebeukájela, ale rovněž může být přiměna k pohlavnímu styku.

Pojem **pohlavního styku** byl podrobně rozebrán v kapitole 2.2., nicméně zde musím zmínit, že se s jednáním zákonodárce nemohu ztotožnit. Předně, pokud pachatel přiměje oběť k pohlavnímu styku, i když nepoužije násilí, mohou nastat sporné situace, kdy se mohou překrývat trestné činy znásilnění s pohrůžkou směřující do budoucnosti nebo pohrůžkou jiné těžké újmy s přiměním oběti k pohlavnímu styku zneužitím pozice důvěryhodnosti a vlivu. Typicky se o situaci, kdy je oběť přiměna k pohlavnímu styku zneužitím pozice důvěryhodnosti a vlivu, bude jednat v pracovním vztahu mezi nadřízeným a podřízeným. Podle Jelínka nepřispívá tento pojem k větší přehlednosti právních úprav, neboť v praxi bude sporné odlišení od skutkové podstaty trestního činu znásilnění, kdy bude komplikované, zda se jedná o jinou těžkou újmu, když vedoucí pracovník hrozí pracovníkovi ztrátou zaměstnání, tedy zde se bude jednat o znásilnění, avšak když pouze spoléhá na svou pracovní pozici, kterou zneužívá, tak se bude jednat o sexuální nátlak.¹⁴⁸

Zneužitím závislosti se rozumí stav, kdy je oběť v určitém směru odkázána na pachatele, a tím je omezena svoboda jejího rozhodování. Právě nedostatku této svobody pak pachatel využívá k dosažení svých cílů.

Zneužití bezbrannosti podle Šámala spočívá v tom, že pachatel přiměje oběť, aby se podrobila jeho vůli a konala něco podle jeho požadavků. Tato osoba,

---

¹⁴⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 601.

¹⁴⁶ BOHUSLAV, Lukáš. *K trestnému činu sexuálního nátlaku* [online]. Právní prostor.cz, 9. dubna 2014 [cit. 25. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/komentar-k-aktualite-naturista-nechal-fotit-nahe-deti-do-vezeni-ma-jit-na-tri-roky.>>.

¹⁴⁷ HRUŠKA, *Několik poznámek...*, s. 9.

¹⁴⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 609.

na kterou je ze strany pachatele vyvíjen sexuální nátlak, musí požadavky a vůli pachatele vnímat a přiměřeně ke svému stavu chápat, jaké jednání se od ní požaduje. Bezbrannost může být fyzická či psychická, popřípadě kombinace obou.¹⁴⁹

Zneužití důvěryhodnosti a vlivu vyplývající z postavení je širší pojem než zneužití závislosti osoby, například svěřené jeho dozoru, protože pojem postavení a z něho vyplývající důvěryhodnost a vliv, představuje jakékoli postavení, které u poškozeného vzbuzuje důvěru nebo na něj působí svou autoritou. Takové postavení zahrnuje vedle vztahů vytvořených na základě dozoru i jiné vazby mezi pachatelem a obětí, které nejsou přímo spjaty s povinnostmi dozoru nad takovou osobou.

Za postavení z něhož vyplývá důvěryhodnost nebo vliv, lze konkrétně považovat například postavení nadřízeného v zaměstnání, vedoucího umělecké, hudební, taneční nebo pěvecké skupiny či jiných podobných uskupeních, kde je pachatel ve vztahu k ostatním uznávanou autoritou. Může se rovněž jednat i o vysokého státního úředníka.¹⁵⁰

3.4. Pachatel a subjektivní stránka

Pachatelem tohoto trestného činu může být opět muž i žena. Ovšem vzhledem ke dvěma zde se vyskytujícími skutkovými podstatám je třeba dodat, že okruh pachatelů bude rozličný.

V první skutkové podstatě, kdy pachatel využije násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy, aby donutil oběť k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, se od tohoto pachatele nevyžaduje žádná specifická vlastnost nebo postavení. Pachatelem první skutkové podstaty tedy může být kdokoli (§ 186/1 aliena 1,2 TZ).

Druhá skutková podstata postihuje jednání, kdy pachatel zneužije závislosti oběti, její bezbrannosti nebo svého postavení. Zde se již specifický vztah pachatele s obětí musí vyskytovat (§ 186/2 TZ). Půjde například o situaci, kdy oběť musí být odkázána na rozhodování pachatele, přičemž mezi pachatelem a obětí již nějaký vztah existuje, stejně tak pokud pachatel zneužije svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu. Zde je nezbytná právě ona nadřazená funkce nebo postavení, aby se utvořil vztah, ať už pracovní nebo nějaký jiný, kdy se pachatel musí nacházet v nadřazeném postavení a být uznávanou autoritou.

Subjektivní stránka u obou skutkových podstat vyžaduje úmyslné zavinění. Z hlediska obou skutkových podstat je nemožné, aby pachatel například nevědomky působil na oběť tak, aby se sama začala pohlavně ukájet nebo například vysvlékat. Vzhledem k tomu, že právě

---

¹⁴⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1668.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 1669.

úmysl pachatele směřuje k tomu, aby se při pohledu na oběť sexuálně vydráždil, popřípadě sexuálně uspokojil, nelze se dopustit trestného činu sexuálního nátlaku z nedbalosti.

Ovšem toto již neplatí u kvalifikovaných skutkových podstat, kdy stejně jako u trestného činu znásilnění, pokud pachatel způsobí svým jednáním těžkou újmu na zdraví nebo smrt, bude se v případě smrti jednat o zavinění ve formě nedbalosti (§ 16, 17 TZ) a v případě těžké újmy na zdraví se bude jednat o zavinění úmyslné nebo nedbalostí (§ 15,16,17 TZ).

3.5. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání činu na dítěti (§ 186/3a) TZ) a spáchání činu na dítěti mladším patnácti let (§ 186/5a) TZ)

Tyto kvalifikované skutkové podstaty se vztahují k oběma předchozím zmíněným odstavcům. U prvního odstavce půjde o jakékoli dítě, které pachatel donutil násilím nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy či přiměl dítě zneužitím bezbrannosti k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, zatímco u druhého odstavce se musí jednat o dítě, které obviněný přiměje k pohlavnímu styku, pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, přičemž toto dítě je na obviněném buď závislé, či je obviněný vůči němu v postavení, v jehož důsledku mu toto dítě důvěřuje nebo na ně má vliv.¹⁵¹

Protože předmětem tohoto trestného činu může být kdokoli, touto kvalifikovanou skutkovou podstatou reflektuje zákonodárce potřebu zvýšené ochrany dětí mladších osmnácti let, ale také dětí mladších patnácti let, kdy je za sexuální nátlak osoby mladší patnácti let podstatně zvýšena trestní sazba.

Protože jsem se již touto problematikou podrobně zabývala v kapitole 2.5., na závěr jen dodám, že i když se zde jedná o nižší společenskou závažnost oproti trestnému činu znásilnění, je přesto na místě postihovat vyšší trestní sazbou pachatele, který se těchto forem sexuálního násilí dopustí na dětech, s ohledem na jejich nedokončený tělesný a mravní vývoj a dlouhodobé traumatické následky.

---

¹⁵¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1669.

Spáchání činu nejméně se dvěma osobami (§ 186/3b) TZ)

K naplnění této kvalifikované skutkové podstaty dojde, jestliže se na činu pachatele aktivně podílí ještě minimálně dvě další fyzické osoby, tedy jsou s pachatelem celkem tři. Může se jednat o spolupachatelství (§ 23 TZ) nebo o některou z forem účastenství (§ 24a), c) TZ).

U této kvalifikované skutkové podstaty se nevyžaduje, aby mezi vzájemnou součinností osob byla určitá organizovanost projevující se například v dělbě práce. Rovněž se podle Šámala nevyžaduje ani užší součinnost ve formě spolčení nebo organizované zločinecké skupiny apod. K naplnění okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby se nevyžaduje, aby všechny osoby byly trestně odpovědné, přičemž o této skutečnosti pachatel musí vědět.

Závěrem jen poznamenám, že jsem se k této problematice již vyjádřila v kapitole 2.6., kdy jsem navrhovala, aby tato kvalifikovaná skutková podstata byla znakem nejenom trestného činu sexuálního nátlaku, ale právě i trestného činu znásilnění. S ohledem na bezesporu vyšší společenskou závažnost trestného činu znásilnění je podle mého názoru na místě, postihovat vyšší trestní sazbou násilný útok, kdy je do lidské důstojnosti v sexuální oblasti zasahováno více osobami najednou.

Spáchání činu členem organizované zločinecké skupiny (§ 186/4c) TZ)

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je spáchání trestného činu sexuálního nátlaku členem organizované zločinecké skupiny, přičemž se tato kvalifikovaná skutková podstata vztahuje opět k oběma odstavcům.¹⁵²

Organizovaná zločinecká skupina je definována v trestním zákoníku jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti (§ 129 TZ).

O významu této kvalifikované skutkové podstaty nemůže být sporu, protože typickým znakem tohoto společenství je právě dělba činností, popřípadě pevně daná organizační struktura, která umožňuje páchat trestnou činnost efektivně a ve velkém rozsahu. Není tedy pochyb, že zavedení této kvalifikované skutkové podstaty je odrazem úmyslu zákonodárce, co nejvíce eliminovat tuto trestnou činnost, jejíž společenská závažnost je z výše uvedených důvodů mimořádně vysoká.

Podle Šámala je pachatel posuzován jako člen organizované zločinecké skupiny od okamžiku, kdy se na činnosti organizované skupiny aktivně podílí.¹⁵³

---

¹⁵² ŠÁMAL: *Trestní zákoník...* s. 1670.

¹⁵³ Tamtéž, s. 1433.

Vymezením kvalifikovaných skutkových podstat ve formě spáchání činu se zbraní, spáchání trestného činu na místě, kde je omezena osobní svoboda nebo způsobena těžká újma na zdraví a smrt, jsem se zabývala v kapitole 2.6.

Jen poznamenám, že pokud je u trestného činu sexuálního nátlaku způsobena smrt nebo těžká újma na zdraví, svědčí tento čin o zjevné bezohlednosti pachatele, protože většinou nedochází ani k fyzickému kontaktu s obětí. Proto je opět zvýšený trestní postih na místě.

Závěrem je třeba kladně zhodnotit jasně patrný úmysl zákonodárce, poskytovat ochranu i takovým jednáním, které zasahují do lidské důstojnosti v sexuální oblasti v méně závažné formě sexuálního násilí. I když ve většině případů pachateli nepostačí pouhý vizuální kontakt a jeho sexuální násilí bude směřovat i k fyzickému kontaktu, je přesto záhodné, postihovat takovéto formy jednání pachatele, kdy k žádnému fyzickému kontaktu nedojde.

Jak vyplývá z výše uvedeného, je tato nová právní úprava podle mého mínění velice přínosná a považuji za zcela správné a záhodné, že má trestný čin sexuálního nátlaku oporu v českém právním řádu.

4. Pohlavní zneužití § 187 TZ

4.1. Vymezení trestného činu pohlavního zneužití

Pohlavní zneužití je velice široce a obecně vymezený pojem, jehož definice se neustále vyvíjejí a nejsou vymezeny shodně ve všech státech, stejně jako se liší věkové hranice přípustnosti pohlavního styku. V Evropě se tato hranice pohybuje mezi třinácti až osmnácti lety,¹⁵⁴ v celosvětovém měřítku pak od devíti do jednadvaceti let.¹⁵⁵

Nejprve se pokusím o vymezení tohoto pojmu, než přejdu k objektu a předmětu tohoto trestného činu.

Podle Vaničkové je za pohlavní zneužití dítěte považován pohlavní kontakt mezi dospělou osobou a nedospělým jedincem. Pojem zneužití přitom může označovat jak různé formy koitálního styku, jakožto styku vaginálního, análního, orálního nebo aktivní a pasivní orogenitální aktivity mezi něž patří například masturbace nebo osahávání jiných částí těla oběti za účelem svého sexuálního vzrušení a eventuálně i sexuálního uspokojení pachatele.¹⁵⁶ Pohlavní zneužití je výrazným zásahem do vývoje dítěte nejen po stránce psychické, ale i fyzické, jelikož děti mladší patnácti let nejsou ještě dostatečně fyzicky a mravně vyspělé.

Z těchto důvodů je pohlavní zneužívání závažným problémem společnosti a je mu poskytována ochrana na mezinárodní úrovni. Z velkého množství právních dokumentů zmíním Úmluvu o právech dítěte z roku 1989, podle níž se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není dosaženo zletilosti dříve. Státy, které jsou stranou úmluvy, se zavazují chránit dítě před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání.¹⁵⁷

Roku 1992 definovala zdravotní komise Rady Evropy pohlavní zneužívání jako nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování jako je jakékoli dotýkání, styk nebo vykořisťování, a to kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče nebo kýmkoli, kdo dítě zneužívá.¹⁵⁸

---

¹⁵⁴ Hranice povoleného pohlavního styku v Evropě, viz příloha č. 5.

Dostupné na <<http://www.londonnews.com/2013/04/soweto-kinch-album-influences-new-age-of-consent-legislation.html>>.

¹⁵⁵ Hranice povoleného pohlavního styku ve světě, viz příloha č. 6. Dostupné na <<https://www.google-age-of-sexual-consent>>.

¹⁵⁶ VANIČKOVÁ, Eva a kol. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 1997. s. 13.

¹⁵⁷ Čl. 1 a 34 *Úmluva o právech dítěte* [online]. OSN.cz, [cit. 20. února 2014].

Dostupné na <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>>.

¹⁵⁸ WEISS, Petr a kol. *Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. s. 19.

Závěrem poukážu na fakt, že ne všechny evropské zákoníky chrání tímto ustanovením pouze dítě, ať už je v jakémkoli věku. Opět poukážu na španělskou právní úpravu, kdy se pohlavním zneužitím rozumí útok, který směřuje proti sexuální svobodě jiné osoby bez použití násilí nebo zastrašení, aniž by byl dán souhlas zneužité osoby.¹⁵⁹

Tato ochrana směřuje ke každé osobě, ne jen k dítěti, pokud bude zasaženo do její sexuální svobody, tedy vztahuje se i na dospělé jedince. Za non-konsensuální pohlavní zneužívání jsou míněny situace, kdy zneužívaná osoba trpí duševní poruchou nejčastěji v podobě mentální retardace, které pachatel zneužívá. Rovněž do této kategorie spadají osoby, jejichž vůle byla omezena s pomocí drog, léků a jiných přírodních nebo chemických látek. Pokud se pohlavního zneužití dopustí pachatel na dítěti mladším třinácti let, naplní zvláštní samostatnou skutkovou podstatu spojenou s mnohem vyšší trestní sazbou.¹⁶⁰

Tolik tedy jen malá zajímavost odlišnosti právních úprav. Nyní se již budu zabývat předmětem a objektem trestného činu pohlavního zneužití.

4.2. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je mravní a tělesný vývoj dětí mladších patnácti let a je zde chráněna i lidská důstojnost stejně jako u ostatních trestných činů v hlavě III.

Na rozdíl od výše popisované dvojici trestných činů je zde však předmětem útoku dítě mladší patnácti let.¹⁶¹

Dítětem mladším patnácti let je taková osoba jen do dne předcházejícímu jejím patnáctým narozeninám. Po té, co dosáhne věku patnácti let, se na něj již ochrana přestane vztahovat. Tato ochrana dopadá jak na chlapce, tak i na děvčata, neboť pohlaví není z hlediska trestného činu pohlavního zneužití rozhodné, stejně tak není rozhodná jejich psychická a fyzická pohlavní dospělost. Proto nebude záležet, zda je dítě mladší patnácti let pohlavně nedotčené, či již v minulosti mělo pohlavní styk.

Rovněž není významné, z čí strany vzešla pohlavní iniciativa, ani zda zneužitá osoba dala souhlas k pohlavnímu zneužívání, ani citový vztah mezi nimi. Ovšem všechny tyto okolnosti je třeba hodnotit při posuzování povahy a závažnosti spáchaného trestného činu a rovněž je třeba vzít je v úvahu při ukládání trestu.¹⁶²

---

¹⁵⁹ Čl. 181 španělského trestního zákoníku

¹⁶⁰ Čl. 183 španělského trestního zákoníku

¹⁶¹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 610.

¹⁶² ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1675.

Často se podle Mitlöhnnera stává, že se oběťmi trestného činu pohlavního zneužití stávají děti, které postrádají řádnou rodinnou výchovu a dozor. Také jsou nedostatečně citově zakotvené a trpí nedostatkem sdílnosti k vlastním rodičům.¹⁶³

Aby bylo mé vymezení předmětu útoku kompletní, na závěr ještě poznamenám, že nový trestní zákoník byl přijat v podobě, která snížila hranici trestní odpovědnosti, ale také hranici povolující pohlavní styk na čtrnáct let. To vyvolalo bouřlivé reakce předních odborníků a nakonec původní hranice patnácti let zůstala zachována.¹⁶⁴

Tyto reakce byly způsobeny různými názory lékařů, sexuologů i předních právních odborníků. Podle Weisse je diskutabilní, zda jsou současné dospívající děti fyzicky a psychicky vyspělejší, aby mohla být hranice pro souhlas s pohlavním stykem snížena na čtrnáct let. Dále je s dřívějším zahájením sexuálního života spojeno i vyšší riziko přenosu pohlavních chorob a interrupcí v důsledku vyššího počtu sexuálních partnerů. Navíc podle Herrové si děti neuvědomují, jak moc může jejich předčasný pohlavní styk ovlivnit jejich budoucí partnerské vztahy.

Osobně se s těmito názory ztotožňuji, neboť se rovněž nedomnívám, že by děti byly natolik fyzicky, ale hlavně psychicky vyspělé, aby byly schopny posoudit, jaké důsledky bude mít předčasný pohlavní styk na jejich budoucí život. Navíc podle provedených průzkumů se většinou ani sami čtrnáctiletí na pohlavní styk ve čtrnácti letech ještě necítí být připraveni.¹⁶⁵

4.3. Objektivní stránka

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel vykoná soulož s osobou mladší patnácti let nebo takovou osobu jiným způsobem pohlavně zneužije.¹⁶⁶

Jedná se o důslednou ochranu všech osob mladších patnácti let před jakýmkoli útoky na jejich pohlavní nedotknutelnost. Nevyžaduje se tedy, aby došlo k narušení osob, které byly zneužity.

Po objektivní stránce se rozlišují dva případy, jejichž pojmy považuji za nutné objasnit. Za prvé samotné vykonání soulože a za druhé pohlavní zneužití provedené jiným způsobem než souloží.¹⁶⁷

---

¹⁶³ MITLÖHNER, Miroslav. Právní aspekty sexuálního zneužívání. *Trestní právo*, 2000, č. 6, s. 7-8.

¹⁶⁴ Novela č. 306/2009 Sb.

¹⁶⁵ DOBRAVA, Lukáš. *Budou děti pod zákonem o rok méně?* [online]. Učitelské noviny č. 45/2008 [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://www.ucitelkenoviny.cz/archiv/clanek1507>>.

¹⁶⁶ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 610.

¹⁶⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1675.

Souloží se rozumí spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Tomuto pojmu jsem se podrobněji věnovala v kapitole 2.1.

Za jiný způsob pohlavního zneužití podle Jelínka pokládáme akty podobné souloží nebo svou povahou se jí blíží, které vedou k uspokojení sexuálních potřeb pachatele, a které se svou závažností a intenzitou blíží k pohlavnímu zneužívání vykonanému souloží. Jedná se například o ohmatávání pohlavních orgánů, líbání přirození, orální a anální styk apod.¹⁶⁸

Ovšem považuji za důležité zmínit, že se nesmí jednat o situaci, kdy osoba mladší patnácti let provádí sebeukájení nebo obnažování, protože by tímto jednáním pachatel naplnil skutkovou podstatu trestného činu sexuálního nátlaku (§ 186/1 TZ).

Podle Šámala z toho, že zákon z hlediska trestní sazby nerozlišuje mezi pohlavním zneužitím spáchaným souloží a spáchaným jiným způsobem, jasně vyplývá, že oba uvedené případy jsou si postaveni na roveň. Protože ale v intenzitě jednotlivých útoků může být značný rozdíl, je třeba vždy věnovat náležitou pozornost povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, aby v rámci poměrně značného rozpětí trestní sazby byl stanoven přiměřený trest.¹⁶⁹

4.4. Pachatel a subjektivní stránka

Pachatelem může být kdokoli, tedy muž i žena. V případě soulože je však pachatelem vždy osoba opačného pohlaví, než zneužitá osoba mladší patnácti let. Na druhou stranu pohlavního zneužití jiným způsobem se může dopustit i osoba stejného pohlaví. K naplnění trestného činu pohlavního zneužití není třeba, aby při pohlavním zneužití osoby mladší patnácti let došlo u pachatele k pohlavnímu ukojení. Postačí, pokud pachatel jedná ve snaze se pohlavně uspokojit, přičemž není rozhodně, do jaké míry tohoto pohlavního uspokojení dosáhne, či zda se plně pohlavně uspokojí.¹⁷⁰

Podle Suchého jsou pachatelé těchto trestných činů výrazně charakterizováni blokem emocionálních vazeb, nedostatkem dominance a malou tendencí k riziku.

U těchto trestných činů není běžná agresivita jako u trestného činu znásilnění. Brutálně agresivní delikty jsou vcelku vzácné.¹⁷¹

Dále je pak možné dělit pachatele na parafilní a neparafilní.

---

¹⁶⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 610.

¹⁶⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1675.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 1676.

¹⁷¹ SUCHÝ, Oldřich a kol. *Osobnost pachatele*. 2. díl. Praha: Nakladatelství, 1985. s. 266.

Parafilní pachatelé trpí parafilii v podobě pedofilie. U pedofilie jde o erotosexuální zaměření na objekty v pubertálním věku. Pedofilové pak preferují fyzickou nezralost objektu i samotné dětské chování u oběti.¹⁷²

Zajímavým poznatkem podle Weisse je zjištěný fakt, že pohlavní zneužívání dětí v pubertálním věku, páchají většinou muži ve věku od třiceti pěti do čtyřiceti let a výjimkou nejsou ani pachatelé od padesáti a více let. Mnozí z těchto pedofilů žijí ve fungujících manželstvích, protože se snaží své deviantní tendence překonat tím, že se adaptují na věkově přiměřené partnerky.¹⁷³

Tento poznatek mi připadá velice zajímavý, jelikož celoživotní snaha potlačit nebo změnit svou sexuální orientaci může být frustrující a vyčerpávající. Osobně se domnívám, že dalším důvodem, proč je většina těchto deliktů páchána pachateli v relativně pozdním věku, může být skutečnost, že pachatel začal mít problémy s vlastní sexuální vzrušivostí, a proto doufá, že ho jiný sexuální objekt dokáže vzrušit a sexuálně uspokojit.

Neparafilní pachatele je možné rozdělit do šesti skupin.

Sociosexuálně a psychosexuálně nezralí muži, kteří se dopustí pohlavního zneužití z důvodu vysoké hladiny sexuální tenze a nedostatečné diferenciaci sexuálního objektu.

Dalšími pachateli jsou jedinci s psychopatickou strukturou osobnosti, pro něž je typické agresivní chování, a kteří mají tendence vyhovět okamžitě svým pudovým impulsům. Mnohdy se dopouštějí i jiných sexuálně motivovaných trestných činů.

Dále rozlišujeme pachatele, jejichž delikty jsou podmíněné situačně, například z důvodu dlouhodobé sexuální deprivace nebo požitím alkoholu. Rozlišujeme také hypersexuální jedince s převahou pudové složky nad volní kontrolou, jedince s defektem rozumových schopností nejčastěji trpící mentální retardací a nakonec psychotiky, kteří se v duševní poruše dopouštějí sexuálních deliktů nejrůznějšího druhu.¹⁷⁴

Tolik tedy ke stručné charakteristice parafilních a neparafilních pachatelů, přičemž závěrem jen poznamenám, že většinu těchto trestných činů páchají neparafilní pachatelé.

Po **subjektivní stránce** zákon vyžaduje úmysl, přičemž tento úmysl se musí vztahovat i k věku dítěte. Je zde tedy stěžejní rozdíl oproti trestnému činu znásilnění, kdy se úmyslné zavinění nemusí vztahovat k věku dítěte, jinak se pachatel dopustí zavinění ve formě nevědomé nedbalosti (§ 16 a § 17a) TZ). U trestného činu pohlavního zneužití je vždy vyžadována vědomost o věku dítěte. Pokud by pachatel vzhledem ke všem okolnostem

---

¹⁷² WEISS, Petr a kol. *Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. s. 14.

¹⁷³ WEISS: *Sexuální zneužívání...*, s. 21.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 19-20.

oprávněně usuzoval, že poškozená osoba je starší patnácti let a ono by tomu tak nebylo, jednalo by se o skutkový omyl negativní, v jehož důsledku by byl pachatel beztrestný. Pokud by naopak předpokládal, že se jedná o osobu mladší patnácti let a mylil by se, jednalo by se o pokus trestného činu pohlavního zneužití.¹⁷⁵

4.5. Kvalifikované skutkové podstaty

Zneužití dítěte svěřené dozoru pachatele zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a s tím související důvěryhodnosti nebo vlivu

Vymezením pojmů zneužití závislosti a zneužití svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu jsem se podrobně zabývala v kapitole 3.3. Pokládám však za důležité vymežit pojem zneužití dítěte svěřené dozoru pachatele.

O pohlavní zneužití dítěte mladšího patnácti let svěřené dozoru pachatele půjde podle judikatury tehdy, jestliže má pachatel právo a povinnosti na ně dohlížet a bdít nad ním.

Tak je tomu v situaci rodičů vůči dětem, u opatrovníka vůči osobě omezené ve svéprávnosti, u vychovatele nebo učitele vůči chovancům a žákům, u manžela matky žijícího s ní ve společné domácnosti nebo u vedoucího uměleckého sboru vůči jeho členům.¹⁷⁶

Šámal dodává, že svěřením dozoru vyplývá z konkrétní situace, a proto není nutné konkrétní rozhodnutí nebo ujednání oprávněných osob. Vychází se z faktického stavu, kdy dospělá a odpovědná i konkrétně ustanovená či sjednaná osoba odpovídá za chování a stav osoby, která jí byla svěřena k dozoru.¹⁷⁷

Krátce se vyjádřím k významu této skutkové podstaty, kdy nemohu jinak než pouze pozitivně hodnotit prozíravý úmysl zákonodárce postihovat zvýšenou trestní sazbou právě takové jednání, kdy pachatel využívá stavu závislosti a svého postavení, protože si je velmi dobře vědom právě své autority, která mu usnadňuje dítě pohlavně zneužít, protože dítě ho jako autoritu uznává a důvěřuje mu.

Rovněž z rozhodovací činnosti soudu je patrné, že tyto případy, kdy dítě bylo zneužito v kruhu rodinném, nejsou ničím zvláštním.

Na místě je postihovat také jiné osoby než příbuzné, pokud k pohlavnímu zneužití dojde právě zneužitím jejich postavení a vlivu. Za takovou osobu považuji například děti na rekreačním táboře, které jsou pohlavně zneužity svým vedoucím, kdy tento vedoucí vystupuje jako důvěryhodná osoba, ke které děti vzhlízejí s úctou a důvěrou.

---

¹⁷⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 611.

¹⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 8 Tdo 1494/2009

¹⁷⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1676.

Zvýšený trestní postih je rozhodně na místě a je nanejvýš příhodné, že tato přítěžující okolnost nedopadá pouze na osoby v příbuzenském poměru, ale také na další osoby, které mají povinnost se o dítě starat ve chvílích, kdy je jim svěřeno k doзору.

4.6. Pohlavní zneužití dětí prostřednictvím internetu

Vývoj nových počítačových a informačních technologií přináší vysoké riziko, které hrozí dětem zejména prostřednictvím internetu. Kyberprostor tak představuje novou příležitost pro pachatele, jak dítě sexuálně zneužít.

Pachatelé využívají relativní anonymity, kterou jim komunikace prostřednictvím internetu nabízí a rovněž využívají snadný přístup ke komunikačním a sociálním sítím. Pachatele je navíc mnohdy velice obtížné identifikovat.¹⁷⁸

Jednání, kdy pachatelé využívají internetových komunikačních prostředků s cílem sexuálně zneužívat nezletilého, se nazývá kybergrooming.

Termín kybergrooming označuje chování uživatelů internetu tzv. predátorů neboli kybergroomerů, které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce s tímto kybergroomerem. Výsledkem této schůzky může být sexuální zneužití oběti, fyzické násilí na oběti, její zneužití pro dětskou prostituci nebo k výrobě dětské pornografie.

Kybergrooming je realizován prostřednictvím internetu, mobilních telefonů a dalších souvisejících technologií.¹⁷⁹ Pachatelé se zaměřují na nezletilé uživatele internetu zejména na dětské a herní portály a rovněž na portály s volnočasovými aktivitami. Dále dětem nabízejí také možnosti přivýdělnku například v oblasti modelingu atd.

Pachatelé k této komunikaci nejčastěji využívají sociální sítě, jako jsou Facebook, Twitter, MySpace, a také využívají internetových seznámk nebo veřejného chatu.¹⁸⁰

V poslední době se však objevuje nové nebezpečí v podobě smartphonu, kdy děti využívají libovolně internetu v mobilu, takže je výrazně snížena možnost kontroly a děti mohou být na internetu 24 hodin denně bez dohledu rodičů.

Děti jsou přirozeně důvěřivé a veřejné sítě jsou pro ně hlavním zdrojem kontaktů a zejména v šíření fotografií jsou neopatrné, a proto jsou pro groomery snadným terčem. Děti prostřednictvím komunikačních sítí zcela neopatrně uveřejňují své osobní fotografie,

---

¹⁷⁸ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. s. 50.

¹⁷⁹ KOPECKÝ, Kamil. *Nebezpečí zvané kybergrooming*. [online]. Metodický portál RVP, 1. listopadu 2010 [cit. 29. prosince 2014]. Dostupný z <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/9741/nebezpeci-zvane-kybergrooming-i..html>>.

¹⁸⁰ MILFAIT, *Komerční sexualizované násilí...*, s. 53.

takže si je groomer může snadno nejprve vytipovat, prohlédnout a až poté zkontaktovat. Na profilech mnohdy uveřejňují své osobní informace a nechrání dostatečně své soukromí.¹⁸¹

Pro pachatele je typické vytipování si oběti, navázáním vztahu s ní a získání její důvěry. Kybergroomerů se zaměřují na více obětí najednou a jsou velice trpěliví. Poté, co získají důvěru oběti, usilují o osobní schůzku, kde děti nejprve uplácejí a lákají dárky a až poté je pohlavně zneužijí. Toto jednání je vzhledem k dětské naivitě a závažnosti trestného činu pohlavního zneužití vysoce nebezpečné.¹⁸²

Oběti kybergroomingu jsou nejčastěji děti ve věku 11-17 let. Častěji se jedná o dívky než o chlapce, které tráví velké množství volnočasových aktivit na internetu a hlavně na sociálních sítích, kde navazují kontakty. Nejčastějšími oběťmi jsou děti s nízkou sebeúctou a nedostatkem sebedůvěry, které lze snadněji citově izolovat, ale také děti v nouzi, děti s emocionálními problémy, naivní a přehnaně důvěřivé děti a teenageři, které zajímá lidská sexualita.

Útočníci jsou nejčastěji heterogenní skupina pachatelů s nízkým i vysokým sociálním statutem. Mnohdy se oběť s pachatelem již setkala nebo se znají po delší časový úsek. U většiny útočníků je patrný až patologický zájem o děti. Tito jedinci mají rovněž strach z navazování kontaktů s dospělými.

Vysoké nebezpečí kybergroomingu pak spočívá v určité organizovanosti kybergroomerů, kdy tito pachatelé často vytvářejí určité propojené sítě, na kterých vzájemně spolupracují a mohou se dokonce podílet na únosech dětí a jejich převozech do cizích států, kde jsou poté sexuálně zneužity. Rovněž tito predátoři shromažďují osobní profily do databází, které pak využívají ostatní členové sítě.¹⁸³ Nelze tedy podceňovat vysokou společenskou závažnost, která hrozí od těchto organizovanějších skupin kybergroomerů.

Postup pachatele tohoto trestného činu má určitá specifika. Pachatelé si často vytvářejí falešné identity a profily na sociálních sítích. Snaží se nejprve o kontakt s obětí a prohlubování vztahů s ní, kdy hovoříme o tzv. mirroringu, tedy efektu zrcadlení, kdy pachatel navazuje v oběti pocit přátelství a kamarádství. Dalším krokem je nabízení a uplácení oběti dárky, kredity do mobilního telefonu, moderní technikou atd.

---

¹⁸¹ Graf osobních údajů sdílených studenty v prostředí internetu, viz příloha č.7. - výzkum prováděný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace - KOPECKÝ, Kamil. Rizikové chování studentů PdF UP v prostředí Internetu [online].[cit. 10. března. 2015]

Dostupné na <<http://www.slideshare.net/kopecyk/rizikove-chovani-studentu2013>>.

¹⁸² KOPECKÝ, Kamil, Krejčí, Veronika. *Rizika virtuální komunikace*. NET. UNIVERSITY: Olomouc, 2010. s. 13.

¹⁸³ KOPECKÝ: *Rizika virtuální komunikace...*, s. 14-15.

Následuje snižování zábran dítěte a zavádění sexuálního obsahu do konverzace. Mnohdy se pachatel snaží o získání fotografií nebo videozáznamů obnažené oběti. Dalším krokem je snaha o izolaci oběti od okolí a následuje samotná schůzka s obětí a poté sexuální útok spojený s vyhrožováním a vydíráním oběti, pokud jej prozradí. Pachatel k tomuto vydírání využívá spousty osobních informací, které získal od oběti.¹⁸⁴

Z judikatury vyplynulo, že pachatelé mnohdy vydírají děti, které jim odmítají zasílat další fotografie, například tím, že ty již zasláné na jejich profilech zveřejní, aby je viděli jejich rodiče a přátelé.¹⁸⁵

Jak je patrné z výše uvedeného, kybergrooming nemusí směřovat jen k trestnému činu pohlavního zneužití a výše uvedenému vydírání, ale rovněž může naplnit skutkové podstaty trestných činů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ) a ohrožování výchovy dítěte (§ 201 TZ).

Pachatelovo jednání může naplnit rovněž skutkovou podstatu trestného činu sexuálního nátlaku (§ 186 TZ), kdy bude pachatel v kontaktu s dítětem prostřednictvím web kamery a bude po něm požadovat vysvlékání nebo sebeukájení se. Situace může být také obrácená, kdy se pachatel může sám pohlavně sebeukájet při rozhovoru s dítětem a požadovat po něm, aby se dívalo, nebo mu může rovněž zasílat pornografický materiál a dopustit se tak trestného činu šíření pornografie (§ 191/2 TZ).

Ve všech výše uvedených případech se jedná o známé sexuální delikty, které je ale v rámci kyberprostoru možno spáchat novými způsoby. Je tedy třeba brát zřetel na nebezpečí masového využívání internetu.

V rámci této problematiky považuji za vhodné zmínit i poslední dobou velice rozšířený sexting.

Sexting je nový fenomén, který je spojen s využíváním informačních a komunikačních technologií s nezletilými a znamená rozesílání textových zpráv, fotografií a videí se sexuálním obsahem. Tyto záznamy jsou pak často zveřejněny na internetu, kdy toto jednání podporuje šíření dětské pornografie. Pachatel nejprve žádá dítě o zaslání svých intimních fotografií výměnou za nějakou, nejčastěji peněžitou výhodu, kterou zvyšuje a zároveň požaduje stále odvážnější fotografie. Sexting se rovněž stává prostředkem i pro vydírání dětí v rámci kybergroomingu.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ KOPECKÝ: *Rizika virtuální komunikace...*, s. 19.

¹⁸⁵ Například Rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 23. září 2011, sp. zn. 2 T 107/2011 a Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. listopadu 2011, sp. zn. 14 TO 328/2011.

¹⁸⁶ Projekt E-bezpečí, 2008 – 2013, [online]. Dostupné na <<http://www.sexting.cz>>.

Pokud hovoříme o vydírání dětí v rámci kybergroomingu, je vhodné zmínit ještě problematiku tzv. kyberšikany.

Tato kyberšikana může mít verbální formu, ale také může být realizována formou vydírání.¹⁸⁷

Jak je patrné z výše uvedeného, nebezpečí kybergroomingu rozhodně nelze podceňovat. Podle zahraničních právních řádů, které již mají zakotvenu trestnost kybergroomingu po delší dobu, je nejúčinnější obranou včasná prevence, která spočívá v dobré informovanosti žáků o nebezpečí internetové manipulace. Rovněž je zásadní zapojit do systémů vzdělávání nejen žáky, ale i rodiče.

Ve Španělsku například v souvislosti se zavedením trestnosti groomingu,¹⁸⁸ byl zorganizován systém kolektivního školení španělské policie na základních školách, které mělo za cíl informovat žáky o nebezpečí, které jim hrozí na internetu a zejména na sociálních sítích.¹⁸⁹

V USA se zase v rámci účinné prevence zavádí úzká spolupráce s rodiči. Rovněž došlo k vytvoření online internetových poraden, které pomáhají dětem a rodičům s orientací ohledně nebezpečí, které jejich dětem na internetu hrozí.¹⁹⁰

Nyní se již zaměřím na novou skutkovou podstatu navazování nedovolených kontaktů s dítětem.

4.6.1. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem § 193b) TZ

Kriminalita, páchaná na dětech ve všech jejích formách je jedním z nejzávažnějších a společensky nejvíce škodlivých jevů, proto bylo potřeba zajistit legislativní změny, aby byla dětem poskytována ta nejvyšší právní ochrana. Z těchto důvodů, a s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady,¹⁹¹ která reagovala na problematiku trestné činnosti s využíváním informačních technologií, došlo k novele zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, kdy se zavádí v rámci hlavy III. dva nové trestné činy.

¹⁸⁷ Graf srovnání komunikačních platforem využitých pro realizaci verbálních forem kyberšikany a pro kyberšikany realizovanou formou vydírání, viz příloha č. 8. - výzkum prováděný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace - KOPECKÝ, Kamil. Rizikové chování studentů PdF UP v prostředí Internetu [online]. [cit. 10. března 2015]. Dostupné na <<http://www.slideshare.net/kopecky/rizikove-chovani-studentu2013>>

¹⁸⁸ Čl. 183 bis španělského trestního zákoníku

¹⁸⁹ OTERO, Marta. *Detienen a 105 personas en 2013 por delitos de pornografía infantil y ciberacoso*. [online]. EUROPA PRESS, ze dne 22. června. 2013. [cit. 27. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.20minutos.es/noticia/1850277/detenidos/pornografia-infantil/ciberacoso.es>>

¹⁹⁰ AFTAB, Parry. *The parent 's guide to protecting your children in cyberspace*. New York: McGraw-Hill, 2000. s. 234.

¹⁹¹ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2011/93/EU, ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boje proti němu a o ochraně obětí.

Jedná se o trestný čin účasti na pornografickém představení (§ 193a TZ), který bude rozebrán v rámci problematiky trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie a trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b TZ).

Rozdíl mezi těmito dvěma trestnými činy mimo jiné spočívá i v odlišném předmětu útoku, protože v případě účasti dítěte na pornografickém představení je předmětem útoku dítě mladší osmnácti let, kdežto v případě navazování nedovolených kontaktů s dítětem je předmětem útoku dítě mladší patnácti let.¹⁹²

Tento nový trestný čin reaguje na nebezpečí nových technologií a směřuje k situaci, kdy je dítěti mladšímu patnácti let navrženo setkání v úmyslu pohlavně jej zneužít. Ovšem přijatá česká právní úprava šla částečně nad rámec této směrnice, neboť postihuje navazování nedovolených kontaktů obecně, nikoli jen prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.¹⁹³

K tomuto kroku nelze jinak než pozitivně zhodnotit prozíravost zákonodárce k této obecněji zvolené formulaci, neboť nelze zpochybnit fakt, že navazování kontaktů například prostřednictvím běžné korespondence, vykazuje úplně stejnou společenskou závažnost jako jiné formy kontaktování na internetu. Podle mého mínění v praxi k této formě navazování kontaktů dojde velice zřídka, ovšem je nutné počítat i s touto alternativou.

Tato nová skutková podstata bude jistě v praxi velice přínosná. Její přínos spatřuji hlavně z toho důvodu, že pokud se pachatel před touto novelou pokusil navázat nějaký kontakt s dítětem za účelem pohlavního zneužití, toto jednání bylo možné kvalifikovat pouze jako přípravu k trestnému činu, která je však trestná pouze u zvlášť závažných zločinů, kterým ale pohlavní zneužití v základní skutkové podstatě není. Pachatel tedy nemohl být za toto jednání trestně odpovědný, pokud se nedopustil některé z kvalifikovaných skutkových podstat. Tato nová skutková podstata je předčasně dokonaným trestným činem, který je materiálně pouze přípravou.¹⁹⁴

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat na něm nejen trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 TZ, ale rovněž i trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ) a svádění k pohlavnímu styku (§ 202 TZ) nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin. Jiným sexuálně motivovaným trestným činem může být například trestný čin obchodování s lidmi nebo trestný čin sexuálního nátlaku.

---

¹⁹² JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 280-281.

¹⁹³ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 623.

¹⁹⁴ JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 280-281.

Pachatelem může být kdokoli a **subjektivní stránka** vyžaduje úmysl, který se musí vztahovat i k věku dítěte mladšího patnácti let.¹⁹⁵

Následující text bude věnován krátkému zhodnocení této nové skutkové podstaty. Předně spatřuji účelnost tohoto ustanovení hlavně z toho důvodu, že nově bude možné postihovat i jednání, kdy k samotné schůzce vůbec nedojde a pachatel dítěti pouze napíše zprávu na chat, e-mail nebo na sociální síť.

Nelze rovněž přehlédnout fakt, že zneužívání dětí prostřednictvím internetu zejména v posledních letech narůstá.¹⁹⁶ Rovněž je třeba vzít v potaz dostupnost internetu a hlavně sociálních sítí. Podceňovat nelze ani záludnost a spolupráci pachatelů, jak vyplynulo z podkapitoly věnované kybergroomingu. Domnívám se rovněž, že tato nová skutková podstata dopomůže poskytnout ještě vyšší ochranu dětem před sexuálním zneužíváním.

Ovšem podle mého názoru mohou v praxi nastat i některé problémy. Předně se domnívám, že bude velice těžko prokazatelné, že schůzka byla sjednána za účelem pohlavního zneužívání.

Rovněž je třeba zodpovědět otázku, jak bude řešen souběh trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem s dalšími výše uvedenými trestnými činy. Lze předpokládat, že budou ve vzájemném poměru subsidiarity, ovšem jak bude řešena daná problematika v případě trestného činu svádění k pohlavnímu styku? Ve všech výše uvedených případech si dovedu představit nejrůznější návrhy pachatele, kterými se snaží od potencionální oběti získat intimní fotografie, navrhuje jí různé schůzky, požaduje, aby se vysvlékala atd. Ovšem v případě svádění k pohlavnímu styku si osobně nedovedu představit obsah vedené konverzace, když postačí pouhé nabídnutí nebo příslibení dítěti za pohlavní styk, pohlavní sebeukájení dítěte nebo za jiné srovnatelné chování úplatu, či jinou výhodu a bude se již jednat o trestný čin svádění k pohlavnímu styku podle § 202 TZ, protože k dokonání trestného činu dítě nemusí nabízenou úplatu přijmout a ani k požadovanému jednání nemusí dojít.¹⁹⁷

Nedovedu si tedy představit konverzaci, která by odpovídala navazování nedovolených kontaktů s dítětem, a která by zároveň nebyla dokonáním trestným činem svádění k pohlavnímu styku.

Na závěr se však domnívám, že by vzhledem k dostupnosti internetu, množství času, který děti tráví na sociálních sítích, a vzhledem k jejich neopatrnosti ve zveřejňování svých

---

¹⁹⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 624.

¹⁹⁶ Např. Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19. května 2010, sp. zn. 2 T 36/2010.

¹⁹⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 640.

osobních údajů a fotografií na internetu, měla mít tato nová skutková podstata své místo v trestním zákoníku.

4.7. Dokazování v případech pohlavního zneužití

Trestní řízení se v případech pohlavního zneužití vyznačuje určitými specifiky. Tato trestná činnost je často neoznamována ze strachu před odplatou pachatele a reakcí okolí. Jedná se tedy o latentní kriminalitu, v níž pachatelé zneužívají faktu, že se dítě nedokáže účinně bránit. Statistiky ohledně tohoto trestného činu jsou nepřesné, neboť většina případů nebývá oznámena a pachatel tedy mnohdy zůstane nepotrestán.¹⁹⁸

Vyšetřování patří k jedněm z nejsložitějších, protože zasahuje do intimní sféry dětí a mnohdy zde existuje citový vztah mezi obětí a pachatelem, který může pocházet i z rodiny oběti. Orgány činné v trestním řízení tak musejí k oběti přistupovat zvláště šetrně a citlivě, aby nedocházelo k projevům sekundární viktimizace, jako jsou opakované výslechy a prodlužování řízení, které mohou dítěti způsobit nejen sekundární traumatizaci, ale rovněž mohou vést k sociální stigmatizaci dítěte, pokud je případ medializován.¹⁹⁹ Z těchto důvodů je třeba dbát na důslednou ochranu dětských obětí.

Specifika trestního řízení v případech pohlavního zneužívání vycházejí rovněž z faktu, že je dítě zvláště zranitelné z důvodu věku, ale rovněž je třeba mít na paměti, že paměťový výkon dítěte závisí na řadě proměnných faktorů, kterými jsou mentální vyspělost, psychické rozrušení a podmínky, za kterých dítě událost vnímalo. Ohledně mentální vyspělosti je třeba výkon porovnat s výkonem stejně starých jedinců.

Dalším důležitým specifikem u dokazování trestného činu pohlavního zneužití je neodsuzování pachatele, protože dítě k němu může mít citový vztah.²⁰⁰

Nyní se již zaměřím na jednotlivé důkazní prostředky výslechu dítěte mladšího patnácti let, znalecké posuzování a na závěr bude rozebrána problematika konfrontace obviněného a dítěte mladšího osmnácti let.

4.7.1. Výslech osoby mladší patnácti let

Děti jsou nejčastěji vyslýchány právě v souvislosti s pohlavním zneužitím. Jedná se o velice důležitý důkaz, přičemž jeho důležitost spočívá hlavně v tom, že je mnohdy jediným přímým důkazem. Vzhledem k tomu, že psychický a tělesný vývoj dětí není ještě ukončen, ukládá trestní řád povinnost, aby výslech osoby mladší patnácti let jako svědka

---

¹⁹⁸ WEISS: *Sexuální zneužívání...*, s. 46.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 53.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 117-119.

za okolností, jejichž ožívování by mohlo nepříznivě ovlivňovat duševní a mravní vývoj dítěte, má být prováděn zvláště šetrně a má být kladen důraz, aby jej již v dalším řízení nebylo nutné znovu opakovat. K tomuto výsledku má být obligatorně přibrán pedagog nebo jiná osoba mající zkušenost s výchovou mládeže (§ 102/1 TŘ). Zde se může jednat o dětské psychology nebo psychiatry. Fakultativně pak k výsledku mohou být přibráni i rodiče.

Dítě musí být poučené, že může odmítnout vypovídat, ale na druhé straně je nutností vysvětlit mu, že nikdo nemá právo mu ubližovat a je správné hovořit o tom, co se stalo. Také je třeba zdůraznit, že lidé, kteří dělají takové věci, musí být potrestáni. Poučení dítěte je pak náročným úkolem, během kterého se uplatní zejména přizvaný psycholog.²⁰¹

Výslech dětí je také možný prostřednictvím videokonferenčních zařízení (§ 52a TŘ), které je vhodné využívat k výsledku zvláště zranitelných svědků, kterými bezesporu jsou děti mladší patnácti let v případech pohlavního zneužití, nebo při jiné sexuálně motivované trestné činnosti.

Podle Čírtkové dochází nejčastěji k výsledku dětí právě v souvislosti se sexuálním zneužíváním, kdy je třeba si uvědomit jejich náchylnost k psychickému traumatu, které může nešetrný výslech způsobit. To samé platí i v případě opakovaných výsledků.²⁰²

U dětí hrozí taktéž reálné riziko sugesce, která záleží hlavně na věku dítěte. Děti chtějí vyhovět požadavkům starších autorit, a proto se snaží odhadnout očekávání vyslychajícího a uvádí to, co si vyslychající podle jejich názoru přeje slyšet. Z tohoto důvodu je kladen vysoký nárok na osobu vyslychajícího, který by se měl během výsledku vyhnout sugestivním otázkám a všem verbálním a neverbálním projevům, kterými může dítě ovlivnit.²⁰³ Navíc je třeba i přizpůsobení se dětskému slovníku, opakování a zdůrazňování toho, co chceme slyšet a interakci s dítětem je třeba zahajovat hrou.

Výslech je prováděn prostřednictvím demonstračních pomůcek a hraček, a také s pomocí specialistů zabývajících se dětskou kriminalitou. Na těchto hračkách v podobě loutek lze tak demonstrovat různé sexuální praktiky bez traumatizace dětí formou hry, která pro děti není stresující. Často se stává, že spousta mladších dětí má problém popsat, co se vlastně stalo, protože nenacházejí vhodná slova, kdežto na loutkách je možnost názorného předvedení.²⁰⁴

---

²⁰¹ GILNEROVÁ, Ilona a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 200.

²⁰² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha EURONION, 1998. s. 208.

²⁰³ ČÍRTKOVÁ: *Forenzní psychologie...*, s. 323-324.

²⁰⁴ WEISS: *Sexuální zneužívání...*, s. 54.

Tyto demonstrační panenky ale nelze používat na začátku výslechu, protože k navázání prvotní interakce dítěte je třeba užít jiné hračky. Po vzbuzení důvěry dítěte přijdou na řadu tyto demonstrativní loutky, na nichž je možný názorný popis pohlavních orgánů, a také aktivit pachatele. Pokud dítě odmítá verbální komunikaci, je nutné přibrat odborníka se zkušeností tohoto typu výslechové interakce.²⁰⁵

Velice pozitivním krokem v případě výslechu dětí mladších patnácti let je zavedení **speciálních výslechových místností**, které představují pro dítě známé prostředí. Nelze totiž zpochybňovat vliv výslechového prostředí a atmosféru místnosti, kde se výslech odehrává. Tato metoda byla přejata ze zahraničí, zejména se států západní Evropy, kterou naše praxe přejímá.

Výslechové místnosti musí navozovat pocit jistoty a bezpečí. Klasické policejní místnosti jsou strohé a mohou na děti působit úzkostně a vyvolávat v nich obavy. Nepříjemné prostředí totiž může ovlivnit i paměťový výkon dítěte. Proto by měly být výslechové místnosti barevné a s útulným nábytkem, obrazy a hračkami pro navázání prvního kontaktu s dítětem.²⁰⁶

Jak již bylo výše řečeno, tyto výslechy jsou prováděny specialisty s odbornými znalostmi pro práci s dětmi. Tito odborníci tak musí postupovat ve výsledku chronologicky a snažit se získat co možná nejkompaktnější informace. U sexuálních deliktů je nutné neodsuzovat dítě za nemravné praktiky a projevit empatii a zájem. Je třeba získat si důvěru dítěte a rovněž zvolit i délku výslechu vzhledem k věku dítěte.²⁰⁷

Celý výslech a jeho průběh je nahráván a může být použit i jako podklad pro vypracování znaleckého posudku. Hlavní přínos těchto speciálních výslechových místností spočívá v možnosti snížit projevy sekundární viktimizace zejména v případech opakovaných výslechů. Rovněž je vhodné zmínit, že se tyto výslechy dětí konají v místnosti s jednocestným průhledem, kdy mohou státní zástupce, soudní znalci, obhájce obviněného, rodiče dítěte a další oprávněné osoby sledovat průběh výslechu, aniž by jej svou přítomností rušili.²⁰⁸

---

²⁰⁵ WEISS: *Sexuální zneužívání...*, s. 199.

²⁰⁶ ČÍRTKOVÁ: *Forezní psychologie...*, s. 327.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 332.

²⁰⁸ Prevence kriminality v České republice: projekt speciálních výslechových místností pro dětské oběti [online]. [cit. 1. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/specialni-vyslechove-mistnosti/projekt-specialnich-vyslechovych-mistnosti-pro-detske-obeti-54cs.html>>.

Pokud hovoříme o možnosti snížit druhotnou újmu, je třeba rovněž zmínit i katalog opatření podle zákona o obětech trestného činu, které mají snížit rizika sekundární viktimizace.²⁰⁹

Tento zákon je reakcí na skutečnost, že orgány činné v trestním řízení postupovaly při vyšetřování trestné činnosti bez větší empatie nebo citlivosti a kdy pro trestní řízení bylo stěžejní odhalení trestné činnosti a dopadení pachatelů.

Cílem tohoto zákona je zlepšení postavení poškozeného (oběti) v několika oblastech. První z nich je zlepšení zacházení s poškozením společně s poskytnutím právní pomoci. Dále je věnována zvýšená pozornost kategorii zvláště zranitelných obětí, kterými jsou děti, oběti trestného činu obchodování s lidmi a oběti trestných činů v lidské důstojnosti v sexuální oblasti.²¹⁰

Tyto oběti jsou zvláště zranitelné s ohledem na nebezpečí způsobení druhotné újmy, nebo protože mohou být zastrašovány pachatelem trestného činu. Rovněž jsou tyto osoby náchylné k prohloubení jejich stresu a citového zranění samotnou účastí v trestním řízení, proto je nutné, aby nebezpečí další viktimizace bylo omezené na minimum. Tato zranitelnost může vyplývat nejen z trestného činu samotného, ale rovněž i z osobní charakteristiky a tíživé životní situace poškozeného.²¹¹

Oběť podle zákona o obětech trestných činů má nejrůznější práva, mezi něž patří právo na poskytnutí odborné pomoci, právo na informace a ochranu před nebezpečím, právo na ochranu soukromí, právo na ochranu před druhotnou újmu, právo na doprovod důvěrníka a na peněžitou pomoc.²¹²

Ráda bych se v rámci této problematiky věnovala právu na ochranu před druhotnou újmu, kam patří zejména děti a oběti sexuálně motivované trestné činnosti. Toto opatření je reakcí na zmírnění situace, ve které se oběť ne svou vinou nachází. Jedním z opatření je zabránění kontaktu mezi obětí a pachatelem. Dalším cílem je omezení otázek intimního charakteru, které nemají význam pro danou věc. Jedná se zejména o otázky směřující do intimní sféry oběti, které musí být kladeny zvláště šetrně, ale vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech znovu opakovat a doplňovat. Důležitým oprávněním oběti je žádost, aby byla vyslechnuta osobou stejného nebo opačného pohlaví, což je podstatná změna u trestné činnosti sexuálního charakteru.

---

²⁰⁹ Jedná se o zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů

²¹⁰ § 2/4 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů

²¹¹ VICHEREK, Roman. *Oběti trestných činů a jejich práva*, [online]. Epravo.cz, článek č. 92945. [cit. 1. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/obeti-trestnych-cinu-a-jejich-prava-92945.html>>.

²¹² § 4-27 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů

Specifickým způsobem je upraven výslech zvláště zranitelné oběti, který ji poskytuje vyšší úroveň ochrany práv oproti ostatním obětem. Těmito specifiky jsou individuální přístup a zvláště vyškolená osoba provádějící výslech tak, aby nebyl opakován. Pokud přece jen bude výslech nutné opakovat, je vyslychajícím zpravidla stejná osoba. Rovněž na žádost oběti lze při výslechu učinit opatření, aby oběť neměla vizuální kontakt s osobou podezřelou. Tímto ustanovením zákon vede k posílení ochrany obětí trestných činů a vymezuje povinnost, aby orgány činné v trestním řízení postupovaly při jednání s oběťmi citlivě a šetrně.²¹³

4.7.2. Znalecké posudky

Dalším důležitým důkazním prostředkem v případech pohlavního zneužívání jsou znalecké posudky. Trestní řízení se velice často vyznačuje v těchto případech nedostatkem důkazů. Mnohdy je jediným přímým důkazem svědecká výpověď dítěte, kterou obviněný popírá. Z těchto důvodů je velmi častým důkazem znalecký posudek. Znalecké posudky jsou nejčastěji vypracovávány soudními znalci z oboru psychologie, psychiatrie a sexuologie. Rozlišujeme znalecké posudky z hlediska pachatele a oběti.

U znaleckého posudku z hlediska oběti často chybí průkazný fyzický nález, protože se mnohdy nejedná o zneužívání penetrativní formou, takže u oběti nejsou patrné žádné známky zranění nebo fyzického násilí, jako je tomu v případech trestného činu znásilnění, proto je v rámci trestního řízení nejčastěji přibírán soudní znalec za účelem vyšetření duševního stavu oběti. Cílem tohoto znaleckého posudku je potom ověření schopnosti správně vnímat a vypovídat.

Znalec hodnotí obecnou věrohodnost týkající se vyslychaného, jeho psychický stav, intelektové schopnosti, vztahy v rodině a rovněž specifickou a obecnou věrohodnost svědecké výpovědi a rovněž zda se jedná o skutečně prožitou událost.²¹⁴

Vyšetřování duševního stavu dítěte je velice komplikované a je třeba brát v potaz určitá specifika. Znalec tak musí nashromáždit co nejvíce informací od rodičů, vychovatelů, orgánů sociálně právní ochrany dětí a další osob, které by mohly poskytnout informace o údajném sexuálním zneužívání.

Znalec psycholog používá k diagnóze psychodiagnostické metody jako Rorschachův test, kresby lidských postav, sexuologické dotazníky, rozhovory a pozorování, ovšem je třeba dodat, že nelze určit diagnózu pouze na základě psychodiagnostických metod.²¹⁵

---

²¹³ VICHEREK, Roman. *Oběti trestných činů a jejich práva*, [online]. Epravo.cz, článek č. 92945 [cit. 1. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/obeti-trestnych-cinu-a-jejich-prava-92945.html>>.

²¹⁴ PAVLOVSKÝ, Pavel a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2009. s. 113.

²¹⁵ WEISS: *Sexuální deviace...*, s. 179.

Znalec tedy během vyšetření duševního stavu musí použít i psychofyzické metody, které spočívají v tom, že jsou konkrétní osobě prezentovány podněty působící na její psychiku a zkoumá se verbální reakce, spontánní jednání, ale také fyziologické děje jako jsou například dech a tep.

Znalec psychiatr posuzuje závažnost újmy, která dítěti vznikla v souvislosti s trestným činem. Má odhalit projevy posttraumatické stresové poruchy v souvislosti s trestným činem.

Znalecký posudek s ohledem na osobu pachatele je vypracováván nejčastěji znalcem z oboru sexuologie, aby určil, zda se u pachatele objevuje sexuální parafilie nebo nikoli.

Je třeba si uvědomit, že ne všichni pachatelé sexuálně motivované trestné činnosti jsou sexuální devianti. Většina pachatelů totiž nejedná ze sexuálně deviantní motivace. Pro posouzení motivace pachatele je nutné přihlídnout zejména k tělesné sexuální zralosti objektu. Je zásadní určit, zda je objekt již vyspělý se sekundárními pohlavními znaky, či zda se jedná o dítě před pubertou.²¹⁶

Cílem diagnózy je určení, zda se jedná o vrozenou poruchu, kterou je sexuální parafilie, nebo zda bylo sexuální chování pachatele situačně podmíněno.²¹⁷ Diagnostika je mnohdy velmi komplikovaná, protože parafilní pachatelé nejsou většinou sdílní a mnohdy nespolupracují.

Znalec sexuolog pak zkoumá přítomnost znaků psychopatologického charakteru. Jedná o psychofyzickou metodu alometrického vyšetření, která zkoumá pachatelovu reakci na prezentaci různých sexuálních stimulů.²¹⁸

Na základě všech získaných informací z vyšetření pak dospívají znalci k sexuologickým závěrům, zda je, či není pachatel stížen poruchou sexuální preference, nebo zda je pachatel nepochybně stížen poruchou sexuální preference. Tyto závěry by měly být objektivní pro případ, že vyšetřovaný je skutečně pachatelem trestného činu, ale i pro případ že předmětnou trestnou činnost nespáchal. Pokud znalec odhalí přítomnost sexuální parafilie, je vzhledem k pachatelovu pobytu na svobodě nutné uložit ochranné léčení, nebo zabezpečovací detenci.

V závěrečné prognóze se zhodnotí ovládací a rozpoznávací schopnosti pachatele a rovněž stupeň poznání parafilie a intenzitu sexuální potřeby pachatele.²¹⁹ Jestliže se jedná o sexuálně motivovanou činnost poprvé, znalci se většinou přiklání k posouzení podstatně snížených ovládacích schopností. Rozpoznávací schopnosti většinou snížené nejsou.

---

²¹⁶ WEISS: *Sexuální zneužívání...*, s. 138.

²¹⁷ WEISS: *Sexuální deviace...*, s. 74.

²¹⁸ BRZEK, Antonín. *Sexuologie pro právníky*. Praha: Karolinum, 1999. s. 24.

²¹⁹ WEISS, *Sexuologie...*, s. 536.

Ovšem je nutné v případě závažnosti činu pro společnost vzít v potaz i rozsah a povahu poruchy sexuální preference, stejně jako věku a sebepoznání a sebeřízení v sexuální oblasti.

4.7.3. Konfrontace dítěte mladšího osmnácti let

V rámci vymezení problematiky výslechu dětí, bych se ráda zaměřila na problematiku konfrontace dítěte mladšího osmnácti let s obviněným za situace, kdy nelze zjistit skutečnost trestného činu jinak. Konfrontace je zvláštní forma výslechu, která přichází v úvahu v případě, že výpověď obviněného v závažných případech nesouhlasí. Konfrontace se provádí až poté, co obě osoby již byly vyslechnuty.

Rozlišujeme konfrontaci mezi obviněným a spoluobviněným, obviněným a svědkem a mezi svědky, jestliže rozpor nelze vyjasnit jinak. Obviněný je postavený těmto osobám tváří v tvář a na otázku orgánu činného v trestním řízení odpovídá do očí svědka nebo obviněného, stejným způsobem odpovídá i svědek. Konfrontace je neopakovatelný procesní úkon, který se použije jen výjimečně, pokud nelze rozpory odstranit jinak. Vzhledem k neopakovatelnosti tohoto úkonu se konfrontace provádí pouze v řízení před soudem. Před podáním obžaloby lze konfrontaci provést jen výjimečně, pokud lze očekávat, že její provedení výrazněji přispěje k objasnění věci a stejného cíle nelze dosáhnout jinými prostředky (§ 104a/7 TŘ).

Konfrontaci mohou provést v hlavním líčení státní zástupce, obžalovaný nebo obhájce (§ 215/2 TŘ). Počet osob, které lze konfrontovat není pevně dán. Nauka i praxe však doporučují postavit tváří v tvář jen dvě osoby.²²⁰

Účast svědka lze vynutit předvedením nebo uložením pořádkové pokuty, pokud však svědek využil svého práva odepřít výpověď, nelze být v rámci konfrontace vyslýchán. Průběh konfrontace je takový, kdy osoby nejprve souvisle vylíčí všechny okolnosti, kvůli kterým se konfrontace vede, poté si zodpoví navzájem položené otázky. Protokol se zapisuje v přímé řeči.

Přínos konfrontace spočívá zejména v tom, že konfrontované osoby, které jsou si postaveny tváří v tvář, jsou pod velkým psychickým tlakem. Tento tlak může vést k okamžité změně výpovědi lživě vypovídajícího. V průběhu celé konfrontace je nutné pozorovat obě osoby a hodnotit jejich reakci a srovnávat informace ze dvou zdrojů. Tato metoda umožňuje okamžité odstranění rozporů, proto se kladnou takové otázky, které jsou porovnatelné.

---

²²⁰ JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 761.

Konfrontace napomáhá odhalení nerovností a lživé výpovědi, protože se lživě vypovídající může pod tlakem dostat do zjevných rozporů, které ho usvědčí ze lži. Tato technika může být nesmírně užitečná, avšak je velmi náročná na přípravu a koordinaci průběhu.²²¹ Výpovědi jsou poté analyzovány a hodnoceny soudem.

Konfrontaci osoby mladší osmnácti let je možné provádět pouze ve zcela výjimečných případech, jestliže je to pro objasnění věci nezbytně nutné (§ 104a/5 TR). Rovněž nelze konfrontovat utajeného svědka (§ 102 TR). Konfrontaci osoby mladší osmnácti let pak nelze provádět v případech trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.

Nelze myslím zpochybňovat, že zjevný záměr zákonodárce vyhnout se dalšímu střetu dítěte s obviněným v případě sexuálně motivované trestné činnosti je zcela na místě, zejména v případech brutálních trestných činů jako je znásilnění, kdy by konfrontace mohla prohloubit traumatický zážitek s dítěte. Dalším rizikovým faktorem může být důvodná obava dítěte ze vzbuzení nenávisti obviněného.

Na konfrontaci dětí v případě pohlavního zneužívání může být nahlíženo dvojím způsobem. Jak vyplývá z výše uvedeného, nelze konfrontovat dítě mladší patnácti let v případech trestného činu pohlavního zneužití, protože dítě má většinou s pachatelem nějaký citový vztah a bojí se vzbuzení pachatelovi nenávisti nebo lítosti. Pochopitelně vezmeme-li v potaz nebezpečí sekundární viktimizace a rovněž požadavek vedení výslechu zvlášť šetrným způsobem, stejně tak požadavek neopakování výslechu a snahu zamezit kontaktu dítěte s obviněným, dojdeme k jednoznačnému závěru, že konfrontace by mohla dítěti způsobit další trauma a zákaz konfrontovat děti mladší osmnácti let je odůvodněný.

Na druhé straně, jak vyplynulo z výše uvedeného, trestní řízení se ve věcech pohlavního zneužívání vyznačuje nedostatkem důkazů a mnohdy je jediným důkazním prostředkem svědecká výpověď dítěte, kterou obviněný popírá. Navíc děti nejsou většinou zneužívány penetrativní formou a rovněž pachatel neužívá násilí, které by zanechalo trvalejší stopy, proto bývá výslech dítěte stěžejním důkazem při vyšetřování této sexuálně motivované trestné činnosti. Je třeba si totiž uvědomit, že například znalecký posudek nikdy neprokáže, zda je výpověď pravdivá, či nikoli a je třeba chápat jej jako nástroj k tomu, aby se soud s pomocí dalších důkazů dobral pravdy, stejně tak soudní znalec se také nevyjadřuje k tomu, zda se vylíčená událost stala či nikoli, ale pouze hodnotí výpověď a její motivaci.²²²

---

²²¹ MUSIL, Jan a kol. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 538.

²²² NEUMANN, Jan. K problematice speciální věrohodnosti výpovědi. *Kriminalistika*, 2001, roč. 36, č. 3, s. 187 – 189.

S ohledem na tuto problematiku je třeba zmínit, že oba výše uvedené důkazní prostředky mohou selhat, jestliže se jedná o falešné obvinění, protože zejména v posledních letech roste nejen počet případů pohlavního zneužívání, ale roste i počet falešných obvinění, kdy si dítě falešné obvinění z pohlavního zneužití vymyslí kvůli pomstě nebo vlastnímu zviditelnění před spolužáky. Přesné statistiky neexistují, ale podle odborníků může být vymyšlených případů až deset procent.²²³

Falešné obvinění je velmi časté u rozvodu rodičů, kdy jeden z rodičů křivě obviní svého partnera z pohlavního zneužívání dítěte jako formu pomsty, kdy se partner snaží ublížit druhému prostřednictvím dětí, za to že jej partner opouští.²²⁴ Ne vždy se musí jednat o zlý úmysl, protože oba rozhádaní partneři mnohdy reagují přemrštěně. Například v situaci, kdy se dítě vrátí z návštěvy od otce a poví, že se s tatínkem koupalo, matka zneklidní a začne klást dítěti sugestivní a návodné otázky. V těchto případech si dítě celou situaci nevymyslelo, ale snaží se odpovídat tak, aby matku uspokojilo. Samotné dítě není těžké zmanipulovat, aby odpovídalo tak, jak si dospělý přeje.²²⁵

Podle Weise jsou typická lživá obvinění nejen u rozhádaných partnerů, ale rovněž i ve školách nebo v různých kroužcích, kdy si pohlavní zneužívání dítě vymyslí s cílem pomstít se učiteli nebo trenérovi.²²⁶

Jak vyplývá z judikatury, může i vyšetřovatel i psycholog chybovat ve svém závěru v případech falešného obvinění, kdy vše nasvědčuje pohlavnímu zneužívání, ale ve skutečnosti si dítě falešné obvinění vymyslí, protože se cítí ukřivděno a volí jej jako formu pomsty.²²⁷

Existují ovšem určité faktory, které mohou vyšetřovatele upozornit, že dítě nepopisuje skutečně prožitou událost, proto je třeba u výpovědi hodnotit nejen její obsah, ale i doprovodné emoce a nonverbální prostředky komunikace.²²⁸

O takovou situaci se může jednat v případě, kdy dítě používá slovník dospělého, kterému nerozumí, nedokáže popsat všechny detaily a popisuje celý příběh stereotypně s málo

---

²²³ ČIHÁK, František. *Psychické reakce dětských obětí sexuálního zneužívání a znásilnění* [online]. *Pediatric pro praxi*, ročník 2011, 12. května [cit. 27. prosince 2014].

Dostupné na <<http://www.pediatricpropraxi.cz/artkey/ped.201105-0008>>.

²²⁴ Rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 1. července 2013, sp. zn. 91 T 46/2013

²²⁵ CHALOUPSKÁ, Markéta. *Počet ohlášených případů zneužívání dětí roste, přibývá i falešných obvinění*. [online]. *R. zprávy*, 12. května 2014, [cit. 28. prosince 2014].

Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/-zprava/pocet-ohlasenach-pripadu-zneuzivani-roste-pribyva-i-falesnych-obvineni--1348966>>.

²²⁶ WEISS: *Sexuální zneužívání dětí...*, s. 135.

²²⁷ Například Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 19. května 2012, sp. zn. 2 T 16/2012

²²⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. s. 362.

emotivními odpověďmi. Také se mohou vyskytovat i klamné vzpomínky, kdy je děj líčen útržkovitě a vyslychající není schopen vybavit si detailní okolnosti.

Jsou případy, kdy vyslychaný může vypovídat pravdivě, ale ne úplně. Poté je velký tlak na osobu vyslychajícího, protože výpověď vyslychaného vzbuzuje pochybnosti. U dětí se mohou vyskytnout také snové vzpomínky, kdy děti nejsou schopné odlišit realitu a sen.²²⁹

Dokazování v případech falešného obvinění je mnohdy časově náročné a navíc k odhalení často dojde až po opakovaném výslechu, pokud děti byly k falešnému tvrzení navedeny. Starší jedinci pak často volí falešné obvinění jako formu pomsty, ať už v rodině nebo ve školách.²³⁰

Zákaz konfrontace dětí mladších osmnácti let je jistě odůvodněný, protože hlavním účelem je ochrana dětí před sekundární viktimizací, ovšem vzhledem k výše uvedenému bych v případě starších jedinců, u nichž vznikly pochybnosti ohledně pravdivosti jejich výpovědi v případech pohlavního zneužívání, navrhovala ustanovit výjimky ze zákazu konfrontace s obviněným, podmíněnou souhlasem dítěte, popřípadě jeho zákonného zástupce. Nelze totiž opominout výše uvedený fakt, že se trestní řízení v případech pohlavního zneužití vyznačuje nedostatkem důkazů a rovněž se nejedná o násilnou sexuálně motivovanou trestnou činnost, která by na dítěti zanechala viditelná fyzická zranění. Rovněž jak vyplývá z výše uvedeného i výslechy a znalecké posudky mohou v odůvodněných případech selhat. Doporučila bych tedy zákonodárci zvážit i možnost falešného obvinění dítěte z pomsty nebo z vlastního zviditelnění, kdy právě konfrontace umožní okamžité odstranění rozporů, kdy dítě neunes psychický tlak a odhalí, že se jedná o smyšlený prožitek. Zejména bych doporučovala ustanovit výjimku z konfrontace, podmíněnou souhlasem dítěte v případě starších jedinců blízcím se věku patnácti let, pokud se nejedná o údajné sexuální zneužívání v rodině. V případě, že je nařčena osoba, která nežije v rodině s dítětem, je podstatně snížena možnost způsobení dalšího traumatu, protože na této osobě dítě není existenčně ani citově závislé a nehrozí vzbuzení nenávisti blízké osoby. Navíc u těchto starších jedinců hrozí především možnost falešného obvinění jako formy pomsty nebo vlastního zviditelnění před spolužáky.

Závěrem bych ráda zdůraznila, že zájem na ochraně dětí před sekundární viktimizací musí být vždy na prvním místě a v žádném případě nechci stavět újmu způsobenou falešným obviněním na stejnou úroveň. Ovšem možnost konfrontace dětí mladších patnácti let

---

²²⁹ ČÍRTKOVÁ: *Forenzní psychologie...*, s. 350.

²³⁰ CHALOUPSKÁ, Markéta. *Počet ohlášených případů zneužívání dětí roste, přibývá i falešných obvinění* [online]. R. zprávy ze dne 12. května 2014, [cit. 28. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/-zprava/pocet-ohlasenach-pripadu-zneuzivani-roste-pribyva-i-falesnych-obvineni--1348966>>.

v případě jejich souhlasu a pouze v případech trestného činu pohlavního zneužití, může dopomoci snížit riziko, že bude obviněnému, ať už učiteli, trenérovi nebo vedoucímu kroužku způsobena falešným obviněním rozsáhlá psychická újma, která mu způsobí nedůvěru v partnerském i profesním životě a poznamená jej po zbytek života.²³¹

Pokud se jedná o znásilnění v rodinném prostředí a hlavně v případě mladších dětí, zcela se ztotožňují se zákazem konfrontace s ohledem na nebezpečí sekundární viktimizace, protože vždy je třeba mít na paměti, že děti jsou zvláště zranitelné oběti, které vyžadují mimořádně citlivý přístup.

4.8. Shrnutí a návrhy de lege ferenda

V závěrečném shrnutí této kapitoly je třeba pozitivně zhodnotit úmysl zákonodárce poskytovat zvýšenou ochranu dětem mladším patnácti let před pohlavním zneužíváním. Rovněž je nanejvýš záhodné, že zákonodárce pamatoval i na situaci, kdy je dítě pohlavně zneužito osobou, která má právo a povinnost se o ně starat, nebo které je dítě svěřeno po kratší časový úsek, a které dítě důvěřuje a uznává ji jako autoritu. V takových případech je rozhodně na místě, potrestat pachatele zvýšenou trestní sazbou.

Dále se domnívám, že pohlavní zneužití členem rodiny nebo osobou žijící ve společné domácnosti je pro dítě mnohem více traumatizující, protože pokud je zneužíváno blízkou osobou, kterou má spojenou s pocitem důvěry a bezpečí, pak už jeho beztak křehká a narušená psychika, bude navíc zatížena i dalším nesmírně traumatizujícím faktem, že se před pachatelem nebude moci ukrýt, a že už ani jeho domov není bezpečným útočištěm.

Shledávám rovněž velice záslužné, že zákonodárce zajistil potřebné legislativní změny a zakotvil tak do českého trestního zákoníku trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem, aby dětem byla poskytována ta nejvyšší právní ochrana, a tak odstranil některé nedostatky právní úpravy de lege lata. Podle mého názoru je také velice příhodné, že prostřednictvím této nově vzniklé skutkové podstaty je možné sankcionovat nejen pohlavní zneužívání dětí, ale rovněž i další sexuálně motivovanou trestnou činnost.

Účelná je podle mého mínění i obecnější formulace skutkové podstaty navazování nedovolených kontaktů s dítětem, kdy jsou sankcionována nejen navrhovaná setkání s dítětem prostřednictvím informačních technologií, ale rovněž i například navazování kontaktů

---

²³¹ UZEL, Radim. *Křivé obvinění ze sexuálního zneužívání udělá ze života peklo*[online]. Archiv deníku právo 16. září 2009 [cit. 19. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/179118-radim-uzel-krive-obvini-ze-sexalniho-zneuzivani-udela-ze-zivota-peklo.html>>.

s dítětem prostřednictvím korespondence, kdy je nebezpečí úplně stejné, jako když pachatel kontaktuje dítě na internetu.

Zkoumáním španělského a amerického právního řádu jsem také dospěla k závěru, že děti a jejich rodiče nejsou dostatečně informováni o nebezpečí, které jim hrozí na internetu a zejména na sociálních sítích. Proto doporučuji zvýšit povědomost o nebezpečí kybergroomingu a sextingu prostřednictvím organizovaných školení pro děti a rovněž doporučuji zřízení online internetových poraden pro děti i jejich rodiče.

Jsem toho názoru, že tato nová skutková podstata ještě více poskytla ochranu dětem před sexuálním zneužíváním. Její přínos ukáže až právní praxe a jistě se v praxi objeví i související problémy, z nichž některé byly nastíněny v podkapitole 4.6.1., ale vzhledem k dostupnosti a zálučnosti kybergroomerů by v trestním zákoníku tato nová skutková podstata měla mít své místo.

V kapitole, věnované dokazování trestného činu pohlavního zneužití, jsem dospěla k názoru, že nejdůležitějším důkazním prostředkem je kvalitně provedený výslech dítěte mladšího patnácti let. Výsledky dětí v posledních letech prodělaly řadu změn k lepšímu. Nejpozitivněji hodnotím zavedení speciálních výslechových místností s možností video záznamů, aby již výslech nebylo nutno opakovat a dítě se vyhnulo dalšímu střetu s obviněným.

S novými metodami výslechu, ale souvisí i vyškolení speciálního personálu, kterého ale není dostatek. Je třeba si uvědomit, že na vyslýchající jsou kladeny opravdu vysoké nároky, protože musejí mít znalosti z oblasti dětské psychologie, komunikace s dětmi, rodiči, spolupracujícími organizacemi a rovněž dobré znalosti syndromu sexuálního zneužívání a týraných dětí, stejně tak i dětské verbální a neverbální komunikace. Tito specialisté navíc musejí zvládat i metodiku výslechu dítěte ve speciálních výslechových místnostech.²³²

Je třeba zdůraznit, že příprava a průběh výslechu tak, aby jej již nebylo nutné opakovat je opravdu náročný úkol, který není možný úspěšně provést bez speciálně vyškolených odborníků. Z těchto důvodů bych doporučila navýšit nejen počet speciálních výslechových místností, ale také počet odborných školení pro specialisty, kteří se zabývají vyšetřováním sexuálně motivované činnosti proti dětem. Také by mohlo být přínosné organizování odborných konferencí, kde by si tito odborníci mohli vyměňovat své dosavadní zkušenosti

---

²³² Prevence kriminality v České republice: projekt speciálních výslechových místností pro dětské oběti [online]. [cit. 19. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/specialni-vyslechove-mistnosti/projekt-specialnich-vyslechovych-mistnosti-pro-detske-obeti-54cs.html> >.

a rovněž by bylo vhodné tyto specialisty motivovat i odpovídajícím finančním ohodnocením, aby k této problematice nepřistupovali pouze jako k další pracovní povinnosti, ale aby svému dalšímu vzdělávání v této mimořádně citlivé a náročné oblasti věnovali odpovídající úsilí. Je totiž nesporné, že kvalita vyškoleného personálu je v těchto případech zcela zásadní s ohledem na způsobení sekundární viktimizace.

Je mi zcela zřejmé, že správně provedený výslech je klíčovým důkazem při vyšetřování sexuálně motivované trestné činnosti. I když přibývá případů falešných obvinění, ve většině případů se skutečně bude jednat o sexuálně motivovaný trestný čin spojený s nepříjemným a mnohdy traumatickým prožitkem, kdy opakovaný výslech nebo konfrontace s pachatelem může způsobit dítěti stejné nebo i mnohem horší trauma než samotný trestný čin.

Na druhou stranu, protože je konfrontace velice účinná forma výslechu, která může okamžitě odhalit lživou výpověď, bych tuto zvláštní formu výslechu doporučovala u starších dětí, u nichž vznikly pochybnosti ohledně pravdivosti jejich výpovědi, protože falešné obvinění mohou volit jako prostředek pomsty. Domnívám se, že právě zde by konfrontace pomohla odhalit, že se jedná o smyšlený prožitek, kdy dítě neuneslo psychický tlak a dostane se tak do zjevných rozporů. Konfrontace mi přijde vhodná zejména v případech pohlavního zneužívání mimo rodinné prostředí, protože osobní pomsta dítěte učiteli nebo vedoucímu kroužku může falešně obviněnému zničit nejen profesní, ale i partnerský život.

Zkoumáním španělského právního řádu jsem dospěla k závěru, že by mohlo být přínosné zakotvení nové kvalifikované skutkové podstaty ve formě spáchání činu zvlášť ponižujícím a pokořujícím způsobem, který může mít pro dítě nedozírné psychické následky.

Stejně jako u trestného činu znásilnění, spatřuji i v této skutkové podstatě vyšší společenskou závažnost, spočívající ve zvýšení traumatického zážitku pro dítě, spojeného s dlouhodobými následky, které mohou ovlivnit jeho budoucí sexuální a partnerský život. Samotné pohlavní zneužívání může být pro dítě, které s vysokou pravděpodobností ještě nemělo pohlavní styk i traumatizující zážitek, nicméně za situace, kdy proti němu pachatel použije některou z deviantních sexuálních praktik, popřípadě jej bude nutit do nejrůznějších potupných póz a poloh, kdy vynikne dominance pachatele nebo vůči němu dokonce použije některé sadistické nebo sadomasochistické sexuální praktiky, může se stát, že toto jednání může negativně ovlivnit psychiku dítěte.

Ve Španělsku, kde je pohlavní styk povolen od třinácti let, chrání tato kvalifikovaná skutková podstata všechny děti mladší třinácti let. Domnívám se, že třináctiletým dětem mohou uvedené praktiky způsobit traumatické zážitky, nebo jim mohou zkreslit pohledy

a budoucí sexuální život, popřípadě probudit v některých jedincích sexuální agresi. Tato kvalifikovaná skutková podstata tedy podle mého mínění odráží vyšší společenskou závažnost způsobu spáchání trestného činu pohlavního zneužívání.

Podle mého názoru však nelze na uvedenou problematiku pohlížet stejně i v České republice, kde je povolený pohlavní styk od patnácti let. Domnívám se, že je obrovský rozdíl ve vnímání sexuálních praktik dětí mladších třinácti let a mladších patnácti let. U jedinců, kteří se již blíží k této věkové hranici, lze uvážit i fakt, že se jim uvedené praktiky mohou líbit a mohou je začít vyhledávat.

V tomto ohledu bych tedy uvážila možnost inspirace peruánskou právní úpravou, kde jak bylo uvedeno v kapitole 2.6., byly sankce za trestný čin znásilnění odstupňovány podle věku znásilněného dítěte. Doporučila bych tedy tento způsob spáchání trestného činu pohlavního zneužití ve formě ponižujícího a pokořujícího způsobu zvýšeně sankcionovat v případě mladších pohlavně zneužitých jedinců, pro které mohou mít uvedené praktiky dopad na jejich psychiku a zkreslené sexuální představy. S tím vyvstává otázka, jaká by měla být věková hranice, kdy toto jednání může mít na dítě negativní dopady a kdy by bylo možné sankcionovat pachatele vyšší trestní sazbou. Tuto otázku by bylo jistě nezbytné zkonzultovat s předními českými sexuology, nicméně podle mého mínění by věková hranice, kdy uvedené praktiky mohou mít na dítě negativní dopady, měla být do třinácti let.

Tolik tedy k této zajímavosti a odlišnostem zahraničních právních úprav a závěrem jen konstatuji, že kromě výčtu uvedených nedostatků shledávám celou právní úpravu trestného činu pohlavního zneužívání jako dostačující, včetně hranice pro pohlavní styk od patnácti let a včetně výše trestních sazeb.

5. Trestné činy související s pornografií

Nejprve bych se v rámci této problematiky zaměřila na vymezení některých základních pojmů, které souvisejí s problematikou pornografických trestných činů a s dětskou prostitucí.

5.1. Komerční sexuální zneužívání dětí

Komerční sexuální zneužívání dětí je jednou z nejzávažnějších forem násilí na dětech. Jedná se o využívání dětí pro sexuální účely, ať už za peníze nebo za jinou výhodu. Pod tento pojem spadá nejen dětská pornografie, ale i dětská prostituce a obchod s dětmi pro sexuální průmysl. Tato problematika sexuálního zneužívání dětí je spojena nejen s komercí, ale i s organizovaným zločinem, proto je závažnost této trestné činnosti velmi vysoká.²³³

5.1.1. Dětská pornografie

Dětská pornografie je jednou z forem komerčního sexuálního zneužívání dětí, které je spojené se závažným porušováním lidských práv a základního práva dítěte na harmonickou výchovu a vývoj, a proto je povinností vyspělých států bojovat s touto trestnou činností všemi dostupnými prostředky.²³⁴

Problematica vymezení pojmu dětské pornografie není úplně jednoznačná a liší se v mnoha právních řádech. Definici pornografického díla nenajdeme ani v trestním zákoníku, ani v jiném právním předpisu, avšak aby se mohlo jednat o pornografické dílo, které bude předmětem trestněprávního postihu, musí se jednat o dílo, které má veřejnoprávní charakter a vykazuje určitý stupeň společenské závažnosti, přičemž se nesmí jednat o dílo, které nemá uměleckou, politickou ani vědeckou hodnotu.²³⁵

Existuje velké množství definic tohoto pojmu, přičemž se nejprve budu věnovat této problematice v rámci rámcového rozhodnutí Rady Evropské Unie, kdy je za dětskou pornografií považován takový pornografický materiál, který zobrazuje skutečné dítě, které se aktivně nebo pasivně účastní sexuálního jednání, včetně dráždivého vystavování přirození nebo ohanbí. Pod pojem dětské pornografie je možné podle tohoto rámcového

---

²³³ MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 9.

²³⁴ VOLVECKÝ, Petr, ŠUBRT, Milan. Dětská pornografie jako kybernetický trestný čin ve světle Úmluvy o počítačové kriminalitě. *Trestní právo*, 2009, č. 4, s. 14-16.

²³⁴ MILFAIT: *Komerční sexualizované násilí*..., s. 9.

²³⁵ BARTOŇ, Michal. Virtuální pornografie, limity svobody umělecké tvorby a svobody projevu a trestní zákon. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 17, s. 617-618.

rozhodnutí zařadit i skutečnou osobu se vzhledem dítěte, ale dokonce i realistické znázornění neexistujícího dítěte.²³⁶

Když se v dětském pornografickém díle objeví osoba starší osmnácti let a sami distributoři si budou vědomi, že se jedná o zletilou osobu, nebude možné, aby se v této situaci distributoři dopustili trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie. V takovém případě je tedy pouze předstíráno, že se jedná o dítě.

Dítětem se podle trestního zákoníku rozumí osoba mladší osmnácti let. Toto dítě však nemusí být skutečné, může se jednat i o osobu vytvořenou počítačově za předpokladu, že toto vyobrazení je realistické. Je tedy postihovaná i virtuální dětská pornografie.

K naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu dojde vyobrazením dětí, které jsou obnažené a vyzývavě předvádějí své pohlavní orgány nebo zachycující polohy skutečného nebo předstíraného pohlavního styku.²³⁷

Český trestní zákoník dětskou pornografií postihuje v § 191 označeném jako šíření pornografie, v § 192 kde je vymezen trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií a konečně v § 193 zabývajícím se zneužitím dítěte k výrobě pornografie. Trestná je nejen výroba nebo držení dětské pornografie, ale také její prodej, dovoz, zprostředkování nebo nabízení. Je ovšem pochopitelné, že ne každý, kdo pořídí fotografii nahého dítěte, bude označen jako výrobce dětské pornografie. Vždy je třeba rozlišovat především účel, za jakým byl materiál pořízen. Například nelze do této kategorie zařazovat nudistický materiál v podobě rodinných fotografií nebo video záznamů, které se dostaly nějakým způsobem do pornografické produkce. Pro tento **nudistický materiál** platí, že je na první pohled evidentní, že nebyl určen pro účely pornografické produkce, neboť mezi jeho typické znaky patří absence detailních záběrů na pohlaví malých dětí.

Ovšem je zcela zásadní zmínit, že uveřejňování svých osobních fotografií na internetu v rámci komunikačních sítí s sebou přináší vysokou míru rizika. Takové materiály jsou nejen snadno dostupné, ale také zde hrozí riziko, že tyto materiály budou dále šířeny. Navíc je zde zjevné nebezpečí, že zásluhou speciálních počítačových programů lze i neškodné fotografie upravit tak, aby uspokojovaly pedofilní zákazníky.²³⁸

Právě díky novým a rozvíjejícím se technologiím dochází ke zcela novému chápání virtuálního světa. Protože se podle mého názoru jedná o velice zajímavou problematiku,

---

²³⁶ Rámcové rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003, o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii

²³⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 620.

²³⁸ MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. 1 vyd. Praha: Portál, 2008. s. 14.

kteřá je upravena odlišně v různých právních řádech a navíc se neustále vyvíjí, rozhodla jsem se jí věnovat následující podkapitolu.

5.1.2. Problematika virtuální dětské pornografie

Úvodem je třeba zmínit, že pornografické dílo může mít nejen různou podobu, ale i formu. S ohledem na rozvoj informačních a digitálních technologií je třeba vzít v potaz i rozvoj tzv. virtuálních pornografických děl. O virtuální pornografii se bude jednat v případě počítačově nebo elektronicky vytvořeného pornografického díla. Počítačové a elektronické dílo nelze zaměňovat, protože v prvním případě je dílo vytvořené ve virtuálním prostředí pomocí počítače. Toto virtuální prostředí pak může mít podobu elektronického díla, jehož elektronická podoba bude zaznamenána na technickém zařízení.²³⁹

Virtuální dětská pornografie nezobrazuje skutečné dítě, ale dítě nereálné vytvořené v rámci kyberprostoru. V případě virtuální dětské pornografie se pak v tomto díle objevuje obrázek, animace a fotomontážně upravené fotografie, které zobrazují neexistující dítě při sexuálním chování.²⁴⁰

Na mezinárodní úrovni je problematika virtuální dětské pornografie upravena v Úmluvě o kybernetické kriminalitě. Podle čl. 9/2 je smluvním státům ponechána volnost trestně nepostihovat obstarávání dětské pornografie pomocí počítačového systému pro svou potřebu nebo pro jiného a rovněž držení této počítačové pornografie. Tato možnost odchylné právní úpravy se vztahuje i na pornografický materiál, ve kterém vystupuje dospělá osoba, která pouze vypadá jako nezletilá a rovněž realistické znázornění neexistujícího dítěte.

V rámci Úmluvy je tak ponechán určitý prostor pro odlišnou úpravu zejména v oblasti držby dětské virtuální pornografie. Držení je nutno chápat ve dvojím smyslu. První forma je držba prostá, která znamená držení pro svou vlastní potřebu. Druhou formou je pak držba doplňková, kdy držitel má v úmyslu materiál dále šířit, prodávat nebo nabízet. Držení virtuální dětské pornografie podněcuje poptávku a nabídku po takovém materiálu. Jednotlivé státy se tedy snaží tento škodlivý jev eliminovat a trestají hlavně tuto doplňkovou držbu.

Jak již bylo výše uvedeno, toto virtuální pornografické dílo musí u průměrného jedince vyvolávat pocit studu a ošklivosti, tedy musí se jednat o dílo vyznačující se určitým stupněm společenské závažnosti. Avšak může se stát, že při hodnocení zda se jedná o dílo

---

²³⁹ GŘIVNA, Tomáš. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti* [online]. Praha: Bulletin advokacie, 2009 [cit. 25. ledna 2015]. Dostupné na <http://pravo.wz.cz/tre/data/trest_grivna.pdf>.

²⁴⁰ POLČÁK, Radim a kol. *Normativní systémy v kyberprostoru*. 1. vyd. Brno: MU, 2005. s. 7.

pornografické, které má znak společenské závažnosti, může dojít k zásahu do ústavně zaručeného práva na svobodu projevu.²⁴¹

Na problematiku virtuální dětské pornografie reagují jednotlivé státy odlišně. V některých státech se striktně staví k trestnímu postihu virtuální dětské pornografie, v jiných je stanovena výjimka pro držení virtuální dětské pornografie a v některých je zákaz držet a vyrábět virtuální pornografická díla chápán jako neodůvodněný zásah do svobody projevu. Tato problematika bude rozebrána níže.

Stejně tak se liší názory ohledně objektu v případě výroby a jiného nakládání s dětskou virtuální pornografií. V některých státech jako například v Japonsku a Španělsku je za primární objekt považována ochrana sexuální svobody dětí před zneužíváním pro pornografické účely. Kolektivní sexuální morálka je poté chápána jako objekt sekundární.²⁴²

V jiných státech, mezi nimi je i Česká republika, je pořadí objektů opačné, tedy primárním objektem je zájem na ochraně morálních hodnot. Ochrana dětí před zneužíváním pro pornografické účely je až objekt sekundární.²⁴³

Od pořadí těchto dvou objektů se odráží i přístup k virtuální dětské pornografii. V Japonsku je například možné virtuální dětskou pornografii v podobě Anime a Mangu nejen beztrestně přechovávat a šířit, ale také vyrábět. S ohledem na tuto problematiku, považuji za vhodné zmínit názor právníka a inspektora japonské asociace animátorů Okedy, který uvádí, že výjimka vztahující se k animované dětské pornografii je nejen pochopitelná, ale dokonce i krajně žádoucí, protože cílem zákona je ochrana dětí před zločinem a zákaz této animované tvorby by nijak nepomohl naplnit jeho podstatu, neboť k žádnému zneužívání nedochází.²⁴⁴

Španělská právní úprava zase nepostihuje držení umělé počítačově generované pornografie pro svou potřebu, protože zastává názor, že držení virtuálních děl pro svou potřebu je neodůvodněný zásah do svobody projevu.²⁴⁵ Stejně tak je tomu například v USA.²⁴⁶

---

²⁴¹ BARTOŇ, Michal. Virtuální pornografie, limity svobody umělecké tvorby a svobody projevu a trestní zákon. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 17, s. 618-619.

²⁴² MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho penal parte especial*. 19. vyd. Valencia: Tirant Lo Blanch, 2013. s. 245.

²⁴³ JELÍNEK: *Trestní právo...*, s. 620.

²⁴⁴ MÁNERT, Oldřich. *Japonci zakázali držení dětského porna, animovaných komiksů se to netýká*. [online]. MF DNES. cz. 18. června 2014 [cit. 21. listopadu. 2014]. Dostupné na <http://zpravy.mf.dnes.cz/japonsko-zakazalo-drzeni-detske-pornografie-f39/zahranicni.aspx?c=A140618_121705_zahranicni_ert>.

²⁴⁵ MORÓN LERMA, Esther. *Internet y derecho penal : Hacking y otras conductas ilícitas en la Red*. Pamplona: Aranzadi, 1999. s. 27-28.

²⁴⁶ Ashcroft versus Free Speech Coalition, rozhodnutí č. 00-795 Nejvyššího soudu USA, ze dne 16. dubna 2002.

Český trestní zákoník nerozlišuje pornografii skutečnou a virtuální. Sankcionuje držení, výrobu a distribuci virtuální dětské pornografie podle § 192 TZ. Primárním objektem je zájem na ochraně morálních hodnot, proto je potřeba sankcionovat všechny formy výroby a nakládání s virtuální dětskou pornografií. Názory na tuto problematiku se různí, zejména se někteří odborníci a sexuologové staví proti trestnímu postihu držení virtuální pornografie pro svou vlastní potřebu.

Podle Herczega by mělo být možné virtuální pornografické dílo beztrestně přechovávat. Argumentuje tím, že jakákoli fantazijní a virtuální dětská pornografie by mohla být pro řadu pedofilů alternativou, která by jim mohla pomoci realizovat jejich sexuální potřeby na úrovni masturbačních fantazií. Tím by se snížilo riziko, že své sexuální potřeby budou realizovat na skutečných dětech.²⁴⁷

S podobným názorem se ztotožňuje i sexuolog Weiss, který dodává, že by animovaná dětská pornografie mohla fungovat jako určitá terapie pro pedofily, kdy by byl za pomoci počítačové animace vytvořen film, který by co nejdříveji zobrazoval živé osoby. Weiss navíc dodává, že právě trestnost držení dětské pornografie může reálně zvýšit počet sexuálních útoků na děti, protože pedofilové přestanou své potřeby řešit na úrovni sexuálních fantazií. Reaguje tak na zkušenosti z Dánska, kdy tolerance dětské pornografie ve smyslu jejího prohlížení a držby dramaticky snížila počet sexuálně zneužitých dětí. Navíc k problematice pedofilních pachatelů uvádí, že pouze jeden pachatel z deseti je pedofilní, přičemž ostatní využívají dítě jen jako lehce dostupný sexuální objekt, který považují za náhražku dospělé osoby, která ale pro ně není dostupná. Držení dětské pornografie neohrožuje společensky chráněné zájmy, pokud při něm nedochází k reálnému zneužití dětí. Spíše než na problematiku držení virtuální pornografie by tedy doporučil zaměřit se na trestnou činnost, která zneužívá skutečné děti, kdy by za výrobu a distribuci skutečné dětské pornografie doporučoval zpřísnit tresty.²⁴⁸

Obecně se tedy sexuologové staví proti trestnímu postihu za držení virtuální dětské pornografie a dodávají, že je třeba uvědomit si, že pedofilie je nevléčitelná a žádný pedofil

---

²⁴⁷ HERCZEG, Jiří. *Virtuální dětská pornografie: zločin bez oběti? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. s. 42.

²⁴⁸ JÍLKOVÁ, Michaela. *Povolme animované dětské porno, říká sexuolog Weiss*. [online]. MF. DNES. cz, 9. října 2007 [cit. 19. listopadu. 2014]. Dostupné na <http://zpravy.mf.dnes.cz/povolme-animovane-detske-porno-rika-sexuolog-weiss-fhs-/domaci.aspx?c=A071009_115203_domaci_madcz>.

si svou sexuální deviaci dobrovolně nevybral a v situaci, kdy je držení dětské virtuální pornografie trestné, nemají pedofilové další alternativy.²⁴⁹

Na druhou stranu se někteří odborníci obávají, že právě prohlížení si této virtuální pornografie může pedofilního jedince stimulovat, aby své sexuální představy uskutečnil. Tedy podle nich by se nemělo rozlišovat mezi pornografií virtuální a skutečnou.²⁵⁰

Podle Milfaita musíme klást hlavní důraz na ochranu dětí, protože dětská pornografie ve všech jejích formách má za následek zvláště škodlivé následky. Nemělo by se tedy rozlišovat mezi dítětem skutečným a animovaným.²⁵¹ Rovněž je třeba vzít v potaz, že současný názor společnosti na pornografii se velice rychle mění. To co bylo před deseti lety nazýváno jako neúcta v pornografickém filmu, je v dnešní době považováno za normální. Ovšem prvotním cílem právní úpravy by měl být postih patologických projevů lidské sexuality.²⁵²

K výše uvedenému rozboru dodám, že je rozhodně třeba chránit kolektivní morálku společnosti před negativními vlivy, které dětská pornografie v reálné i virtuální formě může způsobit. Je zcela na místě, že je chráněna morálka celé společnosti, tedy dospělých jedinců i dětí. Umím si představit, že u dětí které zhlédnou virtuální dětské pornografické dílo, hrozí nebezpečí, že jejich mravní vývoj bude narušen. Pokud totiž dítě zhlédne pornografické dílo, kde vystupuje jeho oblíbená postava například z pohádkových filmů, a kterou má dítě jako vzor, může skutečně dojít k újmě na morálním vývoji dítěte zejména u mladších jedinců.

Podle mého názoru současná právní úprava dostatečně chrání kolektivní sexuální morálku, a je tedy zcela záslužné trestně postihovat výrobu a distribuci uměle vytvořených pornografických děl.

Tento názor však nesdílím v případě držení virtuální dětské pornografie pro svou potřebu. V tomto ohledu se přikláním k názoru Weisse a Herczega, že by držba virtuální dětské pornografie pro vlastní potřebu neměla být trestná, protože se jedná o významnou alternativu osob trpících pedofilií. Nelze totiž ignorovat výše uvedený fakt, že pouze malé procento pachatelů je skutečně pedofilních, když převažuje počet pachatelů, kteří dítě zneužijí proto, že je pro ně snadněji dostupné. Navíc pedofilní pachatelé, kteří jsou společnosti nekompromisně ocejchováni po zbytek života, se skutečně mohou uspokojovat touto virtuálně

---

²⁴⁹ POKORNÝ, Jakub, VALOUŠEK, Richard. *Dětské porno může tlumit pedofily, moc ho ale není*. [online]. MF. DNES. cz. 11. října 2007 [cit. 19. listopadu. 2014]. Dostupné na <http://zpravy.mf.dnes.cz/kreslene-porno-muze-tlumit-pedofily-moc-ho-ale-neni-fxb/domaci.aspx?c=A071010_221748_domaci_madcz>.

²⁵⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1705.

²⁵¹ MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Praha: Portál, 2008. s. 69-70.

²⁵² MITLOHNER, Miroslav. *Erotika a paragrafy*. Praha: Grada, 1999. s. 57.

vytvořenou pornografickou alternativou a podle mého názoru pedofilní jedinec, který je schopen léčby a realizovat svůj sexuální život na úrovni masturbačních fantazií, nebezpečí pro společnost rozhodně nepředstavuje. Stejně tak argument, že by mohl být potencionální pedofilní pachatel při zhlédnutí díla s virtuální dětskou pornografií skutečně inspirován k reálnému zneužití dítěte, se mi nejeví jako pravděpodobný, rozhodně ne v nikterak dramatickém měřítku, protože pedofilové, kteří se léčí, jsou pod kontrolou a navíc jsou jejich erotické touhy utlumovány pomocí léků.

Pochopitelně, pokud se jedná o skutečně patologické agresivní pedofily nebo o osoby nebezpečné, které léčbu odmítají, je zcela namístě, že tyto osoby jsou vzhledem k velkému nebezpečí pro společnost umístěni do ústavů zabezpečovací detence.

Dále by se mohl zákonodárce nechat inspirovat ustanovením § 191/1 TZ v případě trestného činu šíření pornografie, jehož objektem je rovněž zájem na ochraně morálních hodnot, kdy je sankcionována výroba, dovoz, vývoz, provázení, zpřístupňování veřejnosti, zprostředkování, uvádění do oběhu nebo jiné opatřování pornografických děl, ve kterých se projevuje násilí nebo neúcta k člověku, či která popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem.²⁵³

Zde je mravnost společnosti chráněna před nakládáním a výrobou tohoto specifického druhu zvrácené pornografie, avšak není trestné držet tento typ pornografie pro svou vlastní potřebu. Domnívám se, že by do této kategorie měla spadat i držba virtuální pornografie zobrazující dítě. Neohrožuje-li držba zvrácené pornografie společenskou morálku, myslím si, že situace bude srovnatelná v případě dětských virtuálních pornografických děl. Pokud je tedy člověk má doma, kde je pokojně sleduje bez úmyslu šířit je dále, domnívám se, že tím nikoho neohrožuje a navíc pokud se tak mohou uspokojovat zoofilové a další osoby trpící parafilii, není důvod, proč by toto nemohla být také alternativa pro pedofily.

Závěrem zmíním, že je zcela evidentní, že tyto protichůdné názory jsou předmětem psychologické i právní debaty. Rovněž názory v jednotlivých státech se na tuto problematiku liší, a také se liší i chápání virtuální pornografie v jednotlivých společnostech a morální standardy.

Problematika virtuální dětské pornografie může být na jedné straně veřejností pojmána za zábavnou, protože souložící animované postavičky není třeba brát vážně. Na druhé straně právě s ohledem na nebezpečí dětské pornografie a v souvislosti s rozvojem moderních technologií je potřeba dětskou pornografii ve skutečné i virtuální podobě regulovat

---

²⁵³ JELÍNEK: *Trestní právo...*, s. 617- 618.

a postihovat, zejména pokud se jedná o její výrobu a šíření. V případě držby pro vlastní potřebu bych navrhovala výjimku z jinak platného zákazu nakládání s virtuální dětskou pornografií, stejně jako je tomu u držby zvrácené pornografie.

5.1.3. On-line dětská pornografie a grooming

K problematice dětské pornografie považuji za nutné ještě poukázat na nebezpečí tzv. **on-line dětské pornografie**. S rozvojem informačních technologií dochází i k nárůstu kriminality týkající se rozvoje dětské pornografie. Samotná distribuce i prodej pornografických materiálů jsou nejen mnohem jednodušší prostřednictvím internetu, ale stejně tak je mnohem jednodušší i získávání potencionálních dětských obětí.

Typicky pachatelé využívají své anonymity uživatelů, a proto je velice obtížné je vypátrat. Způsoby páchaní této trestné činnosti jsou velmi různorodé, přičemž se nemusí jednat pouze o distribuci pornografického materiálu, ale i o tvorbu internetových stránek nebo ukládání pornografického materiálu na datové servery. Zvláštním způsobem je potom tzv. **grooming**, kdy za pomoci komunikačních sítí jako je například Facebook, Chat nebo Twitter, pachatelé lákají potencionální oběti v rámci sociálních sítí, kdy si nejdříve oběť vytipují prostřednictvím zveřejněných fotografií, a poté mohou dotyčné dítě zkontaktovat a domluvit si s ním schůzku.

Podle Blatníkové samotná existence nových technologií sama o sobě možnost násilí v případech sexuálního zneužívání nevytváří. Problémem je samotná technologie, která umožňuje rychlou a snadnou komunikaci a rovněž druhým důvodem je anonymita prohlížení si velkého množství materiálů bez obav před represemi a kritikou ze strany přátel nebo rodiny.²⁵⁴

Na závěr této podkapitoly jen upozorním, že nově je v trestním zákoníku postihováno nedovolené navazování kontaktů s dítětem prostřednictvím internetu, které kriminalizuje právě jednání spočívající v groomingu (§ 193b TZ). Této problematice jsem se podrobněji věnovala v podkapitole 4.6.1. v rámci vymezení trestného činu pohlavního zneužití dětí prostřednictvím internetu.

5.1.4. Dětská prostituce

Jedná se o další formu komerčního sexuálního zneužívání dětí. V České republice je zvolen aboliční přístup k prostituci, který znamená, že prostituce není stíhána,

---

²⁵⁴ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. s. 44.

ale jsou postihovány pouze provázející jevy. S pojmem **prostituce** se v českém trestním zákoníku nesetkáme. Podle soudní praxe se prostitucí rozumí nejen pohlavní styk za úplatu formou soulože, ale i všechny další formy ukájení jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu.²⁵⁵

Prostituování dětí lze vymezit jako nabízení služeb dítěte k provádění sexuálních aktů za odměnu. Prostituce může být provozována samostatně, ale i jako součást pornografického materiálu nebo obchodu s dětmi.

Ve vztahu k prostituci dětí je aboliční přístup modifikován prostřednictvím skutkové podstaty **svádění k pohlavnímu styku**. Tato skutková podstata postihuje pachatele, kteří za účelem uspokojování sexuálního pudu svádějí dítě k provozování prostituce nebo k jinému podobnému chování. Jsou postihováni všichni zákazníci dětských prostitutek i prostitutů jako reakce na poptávku po dětském sexu.²⁵⁶

Inspirací byly zákonodárci švédský a rakouský trestní zákoník. Objektem je zájem na řádné výchově dětí a rovněž zájem na řádném tělesném, rozumovém a mravním vývoji dítěte. Tento čin může být jednorázové povahy, přičemž se nevyžaduje, aby došlo k pohlavnímu styku s dítětem, ani dítě nemusí nabízenou úplatu přijmout.²⁵⁷

Navazující ustanovení § 203 TZ pak směřuje k beztrestnosti dítěte, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, za své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu či jinou výhodu. Dítě samotné nemůže být pachatelem, protože ho toto ustanovení chrání.

V praxi často dochází k souběhu tohoto trestného činu s trestným činem pohlavního zneužití, pokud pachatel uskuteční styk s dítětem mladším patnácti let, ale ojedinělé nejsou ani trestné činy výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie, pokud se o předmětné sexuální aktivitě pořizuje videozáznam.

Problematika osob, které na dětské prostituci participují, kdy pachatelé dítě k prostituci přimějí, zjednají, najmou, zlákají, svádějí, zadržují a vydají, však nespadá pod problematiku trestného činu **kuplířství** dle § 189 TZ, ale jedná se o trestný čin **obchodování s lidmi** podle § 168 TZ, který je ke kuplířství v poměru speciality.

Pokud vymezujeme pojem dětské prostituce, je třeba zmínit i trestný čin **ohrožování výchovy dítěte** podle § 201/1a) TZ, kdy pachatel ohrožuje rozumový, citový a mravní vývoj

---

²⁵⁵ Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. srpna 1994, sp. zn. 4 To 518/1994

²⁵⁶ Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006-2008. [online]. Ministerstvo Vnitra, červenec 2006 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.google.co.in/url?narodni-plan-boje-proti-komercnimu-sexualnimu-zneuzivani-deti.2006-2008.bv.97653015,d.d24.cz>>.

²⁵⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1966.

dítěte tím, že jej svádí k zahálčivému a nemravnému životu, kterým se podle soudní praxe rozumí i svádění k prostituci. V důsledku toho pak mnohé děti nalézají svůj zdroj obživy právě v poskytování sexuálních služeb. Co se týče problematiky souběhu trestného činu ohrožování výchovy dítěte, je možný souběh se sváděním k pohlavnímu styku podle § 202 TZ.

Na závěr této problematiky považuji za nutné zmínit, že se velice často v případech prostituujících dětí uvádí argument, že děti prostituují dobrovolně, protože se chtějí zviditelnit před spolužáky nebo jim daná aktivita dodává pocit vlastní důležitosti. Tento argument však není podle Vaníčkové pravdivý, protože se vždy jedná o nějaký závažný motiv, který vede dítě k provozování prostituce. Hlavními důvody jsou sociální a ekonomická chudoba, dřívější zkušenost s pohlavním zneužitím, které zanechalo následky a rodinná dysfunkce.²⁵⁸

5.1.5. Sexuální turistika a obchod s dětmi

Sexuální turistika je jedním z druhů dětské prostituce. Rozmáhá se zejména proto, že cizinci na dovolené požívají velké anonymity, nemají strach z reakce okolí a navíc jsou pro ně sexuální služby snadno dostupné. Nejvíce se dětská prostituce vyskytuje v jihovýchodní Asii, zejména v Thajsku, Kambodži a Filipínách. Bohatí turisté vyhledávající sexuální uspokojení a často si vybírají právě děti, neboť se nesprávně domnívají, že jim tak nehrozí nakažení virem HIV. Je tomu však právě naopak, protože děti nejsou ještě tělesně pro sexuální styk zralé, a proto jsou k nemocem náchylnější.

K problematice sexuálního turismu v České republice dodám, že se nejvíce vyskytuje hlavně v příhraničních oblastech s Rakouskem, Německem, ve velkých městech a na hlavních dálničních tazích. Hlavní klientelu dětských prostitutek a prostitutů tvoří cizí státní příslušníci.²⁵⁹

Obchodování s dětmi je další forma komerčního sexuálního zneužívání dětí. Obchodem s dětmi se rozumí nelegální utajované převážení dětí přes státní hranice. Záměrem je přinutit děti k sexuálně vykořisťujícím činnostem, které přinášejí zisky zprostředkovatelům. Pachatelé využívají zranitelnosti dětí pocházejících ze špatných rodinných a sociálních poměrů a lákají je příslibem lepšího způsobu života. Takovéto jednání lze postihnout díky skutkové podstatě trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 TZ). Podle ní bude potrestán ten, kdo přiměje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito k pohlavnímu styku

---

²⁵⁸ VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s. 55.

²⁵⁹ MILFAIT: *Komerční sexualizované násilí...*, s. 11.

nebo jiným formám sexuálního zneužívání, obtěžování nebo k výrobě pornografického díla, ale rovněž i k odběru tkáně, orgánů, k otroctví nebo k nuceným pracím.²⁶⁰

Jednotlivé formy obchodování s dětmi mohou existovat samostatně, ve většině případů se ale prolínají. Děti jsou týrány psychicky i fyzicky nejen ze strany zprostředkovatelů, ale i ze strany sexuálních klientů. Nebezpečí této trestné činnosti spočívá v organizované trestné činnosti, která má mezinárodní rozměr.²⁶¹

Nyní se již budu věnovat jednotlivým trestným činům, které souvisejí s pornografií.

5.2. Šíření pornografie § 191 TZ

5.2.1. Vymezení pojmu pornografického díla a objekt trestného činu šíření pornografie

Trestný čin šíření pornografie byl pod názvem ohrožování mravnosti pojat již do trestného zákona z roku 1950 v důsledku mezinárodních závazků Československa vyplývajících z mezinárodní úmluvy o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jejich rozšiřování z roku 1923.

Pornografickým dílem je takové dílo, jehož účelem je vyvolat a zvyšovat sexuální vzrušení, přičemž toto dílo může být zachyceno v podobě písemné, elektronické nebo například na nosiči obrazu v podobě filmu či videokazety.

Samotné zobrazení nahého těla za účelem reklamy nebo jako modelu v ateliéru v rámci umělecké tvorby není dílo pornografické. O tom, zda se jedná o dílo pornografické, bude rozhodovat nejen celkový obsah, ale i způsob užití. Nelze tedy považovat předměty určené k osvětovým nebo vědeckým účelům za pornografická díla. Stejně tak umělecké dílo, které znázorňuje nejintimnější chvíle lidí, i když by mohlo vyvolávat sexuální vzrušení, není dílo pornografické.

Povaha pornografie je někdy závislá na souvislosti, v jaké je dílo prezentováno, nezáleží tedy na záměru autora ani na tom, komu je dílo předkládáno. Základním rysem pornografického díla je právě zvláště intenzivní a vtíravý způsob, kterým pornografické dílo podněcuje sexuální pud. Podle převládajících názorů ve společnosti rovněž toto dílo překračuje uznávané hranice sexuální slušnosti, uráží neakceptovatelným způsobem cit pro sexuální slušnost a vyvolává pocit studu.²⁶²

Pornografické dílo může mít **formu** písemnou, kdy se jedná o jakýkoli písemný text bez ohledu na způsob vyhotovení písemnosti.

²⁶⁰ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 583.

²⁶¹ MILFAIT: *Komerční sexualizované násilí...*, s. 11.

²⁶² NOVOTNÝ. Oto a kol. *Trestní právo hmotné – II. Zvláštní část*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2007. s. 275.

Forma počítačová je taková, kdy je dílo vytvořeno pomocí počítače ve virtuálním prostředí. O elektronickou formu se jedná v případě zachycení díla v podobě čitelné jen strojově. Dále se může jednat o podobu **filmovou, fotografickou** nebo o jiné formy výše neuvedené jako například vyobrazení sošky nebo plastický model, který splňuje znaky pornografického díla.²⁶³

V případě jednotlivých **druhů** pornografie rozlišujeme pornografii prostou, dětskou a pornografii zvrácenou. Na tzv. **pornografii zvrácenou** dopadá první skutková podstata trestného činu šíření pornografie. Jedná se o druh pornografie, v níž se projevuje násilí nebo neúcta k člověku, či která popisuje nebo zobrazuje pohlavní styk se zvířetem.²⁶⁴

V tomto případě se jedná o tzv. tvrdou pornografii. Přičemž násilí a neúcta nemusí být v trestněprávním jednání pachatele současně. V případě pohlavního styku se zvířetem je třeba rozlišovat tzv. **sodomii**, kdy skutečně dochází k pohlavnímu styku se zvířetem nebo **zoofilii**, kdy se pachatel vzrušuje dotyky a hlazením zvířat.²⁶⁵

Pornografie dětská spočívá v takovém díle, které zobrazuje či jinak využívá dítě. Tato problematika byla rozebrána v podkapitole 5.1.2.

Pornografii prostou tvoří ostatní pornografická díla.²⁶⁶

Šíření tvrdé pornografie je trestné bez ohledu na to, zda se dostává do rukou dětem nebo dospělým.

Násilím se zde rozumí násilí páchané v souvislosti se sexuálními aktivitami, přičemž toto násilí musí být skutečné a nikoli předstírané.²⁶⁷

Neúcta k člověku se zobrazuje zejména při aktivitách, kdy dochází k ponižování lidské důstojnosti. Typicky se jedná o případy koprofilie a koprofagie (patologická záliba ve výkalech) a bondage, kdy dochází ke znehybňování osoby za účelem zvýraznění dominance na jedné straně, a k ponížení na straně druhé.²⁶⁸

Objektem tohoto trestného činu podle odst. 1 je zájem na ochraně mravopočestnosti dospělých před obtěžováním určitého druhu. Objektem podle odst. 2 je zájem na ochraně mravního rozvoje a výchovy mládeže před negativním působením pornografie.

5.2.2. Objektivní stránka

Tento trestný čin má dvě základní skutkové podstaty:

---

²⁶³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1694.

²⁶⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 617.

²⁶⁵ JELÍNEK: *trestní zákoník a trestní řád...*s. 276.

²⁶⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1695.

²⁶⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1696.

²⁶⁸ WEISS, Petr. *Sexuální deviace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 103.

První skutková podstata spočívá v jednání pachatele, kdy dochází k výrobě, dovozu, vývozu, nabízení, zpřístupňování veřejnosti, zprostředkování, uvádění do oběhu a k prodeji nebo sem spadá i jiné opatřování specifického druhu fotografického, filmového, počítačového, elektronického nebo jiného pornografického díla.²⁶⁹

Výrobou je jakékoli zhotovení tvrdé pornografie, přičemž nemusí jít jen o průmyslovou nebo řemeslnou výrobu. Nerozlišuje se, zda je dílo vyrobeno pro potřebu svou nebo cizí. Výrobou bude ukládání audiovizuálního nebo jen vizuálního přenosu tvrdé pornografie z webové kamery náležející oběti na harddisk počítače pachatele prostřednictvím počítačové sítě. Trestný je rovněž **dovoz vývoz a provoz** pornografických děl.²⁷⁰

Nabídkou je myšleno jakékoli předložení pornografického díla, které má za cíl, aby si jej jiný převzal. Důvod, proč k takovému převzetí má dojít, není důležitý a nezáleží, zda jiná osoba nabídku přijme.

Činit veřejně přístupným znamená takové jednání, kterým je umožněno, aby se s pornografickým dílem mohl kdokoli seznámit.

Zprostředkování je určitá forma pomoci. Pachatel zde vystupuje jako mezičlánek mezi tím, kdo nabízí a tím, kdo opatřuje. Činnost pachatele může spočívat ve zprostředkování nabídky, ale i poptávky.

Uvede do oběhu, znamená záměr pachatele, aby se pornografické dílo dostalo k širšímu okruhu osob.

Prodejem se rozumí odevzdání díla za úplatu. Prodej lze uskutečnit i prostřednictvím počítačové sítě. Například přístup na stránky s tvrdou pornografií bude podmíněn zasláním SMS na určité telefonní číslo za speciální vyšší tarif. V ostatních případech bez úplaty bude obvykle provozování stránek s tvrdou pornografií jejím činěním veřejně přístupnou.

Jiným opatřením jinému je myšleno například darování, směna nebo výpůjčka.

V jednotlivých případech může být čin pachatele subsumovaný pod více způsobů šíření. Některé způsoby se vylučují z povahy věci, jiné jsou v subsidiárním poměru vzdálenějšího a bližšího stadia dokonání.²⁷¹

Druhá skutková podstata požaduje, aby pachatel písemně, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo nabízel, přenechal nebo zpřístupnil

---

²⁶⁹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 617.

²⁷⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1696.

²⁷¹ Tamtéž, s. 1696.

dítěti. Na rozdíl od předchozí skutkové podstaty kriminalizuje tato skutková podstata nejen pornografii zvrácenou, ale i jakoukoli jinou výše zmíněnou pornografií.²⁷²

Nabízením je jakékoli předložení pornografického díla, jehož cílem je dosáhnout převzetí díla dítětem.²⁷³

Přenecháním je jakýkoli způsob, kdy je pornografické dílo předáno do dispozice dítěte.

Zpřístupněním se rozumí například promítání, zvuková reprodukce nebo umístění na takovém místě, kde se s ním děti mohou seznámit. Pachatelem může být kdokoli a subjektivní stránka vyžaduje úmysl.²⁷⁴

Místem, které je dítěti přístupné, je kterékoli místo, kde je umožněn vstup osobám, mladším osmnácti let, respektive takové místo, které je dětmi obvykle navštěvováno. Nejde tedy o místa, kde mají děti vstup zakázán, jako jsou různé sexshopy nebo pornografická kina. To ovšem neznamená, že by byla vyloučena trestnost pachatele, který umožní přístup dítěti do takových míst. Mohlo by se totiž jednat o zpřístupňování podle písmena a), jestliže bude kryto úmyslnou formou zavinění.

Vystavování je typicky umístění díla za sklo prodejny nebo v denním tisku. Obecněji můžeme říci, že vystavěním díla je jakékoli umístění díla s cílem na něj upozornit.

Jiné zpřístupňování je zbytkovou kategorií. Míří na případy, kdy nejde o vystavování. Jde tedy o takové umístění díla, při kterém může dítě umístěné pornografické dílo shlédnout nebo jinak vnímat. Například se může jednat o promítání pornografických filmů nebo videokazet ve volně přístupných kabinách, uložení pornografických časopisů nebo knih do volně přístupných regálů v knihkupectví, i když nejsou na první pohled viditelné. Rovněž sem budou spadat případy zpřístupňování pornografických děl na internetu, popřípadě na jiné veřejně přístupné síti a podobně.²⁷⁵

5.2.3. Shrnutí a návrh de lege ferenda

Díky rozvoji internetu došlo ke snazšímu zpřístupnění pornografických materiálů. Děti jsou chráněny před dostupností všech forem pornografických děl, ovšem dostupnost těchto děl je opravdu vysoká. Děti na internetu během pár vteřin mohou nalézt nejen obyčejnou pornografii, ale také pornografii zvrácenou. Je v pořádku chránit děti, hlavně jejich řádný mravní vývoj před morální újmu, kterou by jim zhlédnutí pornografického díla mohlo

---

²⁷² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 619.

²⁷³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1698.

²⁷⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 619.

²⁷⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1698.

způsobit, avšak zejména s ohledem na druhý odstavce § 191 TZ doporučuji rozlišovat dvě kategorie dětí.

Děti do patnácti let samozřejmě doporučuji chránit před zpřístupněním všech druhů pornografie, protože by dítě mohlo skutečně přehodnotit svou morálku a mohlo by se nechat inspirovat k realizování dřívějšího sexuálního styku. Ovšem děti starší patnácti let, které již mohou volně žít sexuálním životem, bych doporučila chránit pouze před tvrdou pornografií a pochopitelně dětskou, protože mi nepřijde logické, pokud dítě již může provozovat sexuální aktivity, trestat někoho, kdo mu pornografické dílo zpřístupní. Tyto děti jsou již tak vyspělé, že jim ohledně sexuálních aktivit žádná morální újma nehrozí. Jinak tomu bude u tvrdé pornografie a zejména té, ve které se vyskytuje neúcta k člověku. Zde by si tento nezletilý jedinec skutečně mohl myslet, že takové sexuální aktivity jsou běžné a mělo by to vliv i na jeho budoucí sexuální a partnerský život.

K problematice druhého odstavce trestného činu šíření pornografie, bych doporučila rozlišovat kategorii dětí mladších a starších patnácti let s ohledem na hranici povoleného sexuálního styku. V tomto závěru mě utvrdil i krátký výzkum, kterým jsem se snažila zjistit u studentů ve věkovém rozmezí šestnácti až osmnácti let, zda se již někdy setkali s pornografickým dílem a pokud ano, kde a v jaké podobě. Na tuto jednoduchou otázku odpovídalo anonymně celkem třicet osm studentů Odborného učiliště Kladno Vrapice, Sportovního gymnázia Kladno a členů atletického oddílu AC TEPO Kladno. Chlapců, kteří se účastnili tohoto průzkumu, bylo celkem 24 a dívek 14. Všichni dotazovaní byli starší šestnácti let.

Na první část otázky, zda se již někdy setkali během svého života s pornografií, odpověděli všichni kladně. Druhá část otázky přinesla zajímavé odhalení, kdy se celkem 26 respondentů setkalo s pornografií prostřednictvím internetu, z toho 18 si jich pornografií vyhledalo samo, ale zbylým osmi jedincům ji ukazovali starší kamarádi nebo sourozenci. Zbylých 12 respondentů se setkalo s pornografickým dílem v podobě pornografických časopisů, Hentai komiksů a pornografických knih, které někteří jedinci a zejména chlapci našli ve svých domovech. Ve třech zbývajících případech studenti přiznali, že jim erotické časopisy ukázali jejich otcové pro sexuální inspiraci. Pět chlapců rovněž přiznalo, že pornografií prostřednictvím internetu vyhledávali již od čtrnácti let.²⁷⁶

---

²⁷⁶ Vlastní výzkum ohledně přístupu dětí starších patnácti let k pornografickým dílům, prováděný ve dnech 11. - 16. listopadu 2014 na Odborném učilišti Kladno Vrapice, Sportovním gymnáziu Kladno a atletickém oddíle AC TEPO Kladno

Shrnu-li svůj výzkum, tak je třeba konstatovat, že děti starší patnácti let se s pornografií setkávají běžně, hlavně prostřednictvím internetu, kde i za krátký čas mohou nalézt pornografické stránky. Vzhledem k uvedeným skutečnostem, kdy mnohdy starší kamarádi, sourozenci i otcové ukazují pornografii těmto jedincům pro získání erotických poznatků a pro inspiraci, nepřijde mi správné toto jednání sankcionovat.

Na druhou stranu by však podle některých odborníků měly existovat určité meze s ohledem na věk dítěte a opakované sledování pornografických děl. Sledování pornografických obsahů zkracuje dětství a probouzí předčasný zájem o sexualitu u dětí, které na ni ještě nejsou připraveny. Děti a dospívající, kterým je pornografie zpřístupněna, ať již prostřednictvím televize nebo internetu, získávají velmi deformovanou představu nejen o sexu, ale zejména o navazování a udržování intimních vztahů mezi partnery a častěji se stávají pachateli sexuálně násilných činů. Rovněž při častém sledování hrozí i vzbuzení závislosti na pornografických dílech, která vyžaduje psychologickou léčbu.²⁷⁷

Podle názoru sexuologa Neumanna je do jisté míry jistě nelogický fakt, že zpřístupnění pornografie dítěti (myšleno do 18 let věku) je trestným činem a zároveň není trestné realizovat sexuální styk od 15 let výše. Nicméně je třeba brát v potaz i některé škodlivé faktory, které mohou hrozit dětem starším patnácti let při častém sledování pornografie.

Je nesporná realita, že většina dospívajících adolescentů ve věku nad 15 let se s pornografií v nějaké podobě již setkala. Nejčastějším zdrojem je dnes internet. Nicméně důsledky sledování pornografie ve věku adolescence, puberty či těšně postpubertálně může u daného jedince jistě formovat jeho postoj k sexualitě obecně.

Nejrizikovějším faktorem je podle Neumanna fakt, že v prezentované pornografii je převážná většina styků realizována bez kondomu, tedy zcela rizikově. Dá se říci, že pornografie do jisté míry říká dětem či adolescentům, že taková forma styku je normální, tedy jinak, že používat kondom při styku je něco nenormálního. V praxi pak běžně mladí lidé ztrácejí obavy z pohlavní nemoci, což dokazuje i nárůst počtu HIV infikovaných v posledních letech, i když tento nárůst jistě nelze přisuzovat pouze tomuto faktoru.

Další z problematických jevů může být, že děti či adolescenti velmi často hůře rozlišují a chápou, že porno je vlastně pouze hraná sexuální aktivita a spousta věcí viděných v pornu někde na internetu se v praxi vůbec nebo velmi zřídka realizuje. Často se pak v praxi vyskytují jedinci ve věku 17-18 let, kteří jsou frustrováni z faktu, že při samotném styku

---

²⁷⁷ MULLER, Mary. *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. Praha: Portál, 2014. s. 132-133.

nevydrží déle jak 15 minut do vyvrcholení či délka jejich přirození není dostačující, protože viděný pornoherec byl mnohem lépe vyvinutý.

U mladých dívek pak převládají pocity frustrace nad nedosaženým orgasmem, nebo naopak traumatizující sexuální zkušenosti s partnerem, který v rámci partnerského styku jednal a choval se přesně tak, jak viděl v pornu kdesi na internetu.

Posledním rizikovým a nesporným faktem je snížení sexuální partnerské aktivity při nadměrném sledování pornografie, což bylo sledováno několika studiemi. Pokles zájmu o partnerský sex u jedinců sledujících často pornografii na internetu je signifikantně vyšší.

Podle Neumanna by celou situaci mohla usnadnit kvalitnější sexuální výchova na školách, než uvolňování možností sledovat pornografii pro určitou subpopulaci dětí, přičemž pornografii nelze rozhodně vykládat jako „výukový“ program. Ovšem nesporně je realita už taková, že si cesty k pornografii adolescenti beztak najdou i sami, proto by toto jednání nemělo být trestné, ovšem je třeba mít na paměti i výše uvedené rizikové faktory.²⁷⁸

Osobně se přikláním k názoru, že i přes výše uvedená nebezpečí, by zpřístupnění pornografie dítěti staršímu patnácti let nemělo být trestné s ohledem na povolenou hranici pohlavního styku a rovněž s ohledem na vysokou dostupnost pornografických děl. Zdůrazňuji však, že se mé návrhy na vylepšení právní úpravy zpřístupnění pornografie dítěti staršímu patnácti let vztahují pouze na prostou pornografii. V případě dětské a tvrdé pornografie je samozřejmě trestní postih více než žádoucí, protože mravní vývoj těchto dětí by rozhodně mohl být narušen. V případě dětí mladších patnácti let je třeba zdůraznit ochranu před jakýmkoli druhem pornografie.

Pokud již hovoříme o návrzích na vylepšení české právní úpravy, je třeba podotknout, že pornografické stránky jsou naprosto nedostatečně zabezpečené, protože mnohdy stačí jen zatrhnout políčko, že je uživatel starší osmnácti let a kdokoli se tak bez jakékoli kontroly může dostat na tyto pornografické stránky. Bylo by tedy účelné, zlepšit zabezpečení pornografických stránek.

Tolik tedy k problematice zpřístupňování pornografického díla dítěti. Jinak shledávám právní úpravu tohoto trestného činu jako dostatečně efektivní a funkční, včetně sankcionování této trestné činnosti a včetně kvalifikovaných skutkových podstat.

---

²⁷⁸ Osobní konzultace se sexuologem MUDr. Tomášem Neumannem

5. 3. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií § 192 TZ

5.3.1. Vymezení pojmu dětské pornografie a předmět a objekt trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií

Dětskou pornografií je takové pornografické dílo, které zobrazuje či jinak využívá dítě. Může se jednat například o snímky obnažených dětí v polohách vyzývavě předvádějící své pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, dále pak snímky dětí zachycující polohy skutečného nebo předstíraného pohlavního styku, popřípadě jiné obdobně dráždivé sexuální snímky dětí.²⁷⁹

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií je typově závažnější než výroba a jiné nakládání s jiným druhem pornografie právě z toho důvodu, že jsou do ní zapojeny děti. Proto jsou uvedené sankce přísnější než v § 191 TZ.

K postihu dětské pornografie zavazuje celá řada mezinárodních závazků jako je například Opční protokol k Úmluvě OSN o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii a řada dalších.²⁸⁰

Pokud dá dítě souhlas se záznamem své sexuální aktivity na kameru, jeho souhlas bude zcela bezvýznamný, i když sexuální aktivity již provozovat může. Osoba, která kameru zapne, bude stíhána za výrobu dětské pornografie (§ 192 TZ). Dítě si tedy nemůže dobrovolně zvolit, že se bude na výrobě pornografie podílet.

Objektem je zájem na ochraně některých morálních hodnot spočívající v odsuzování dětské pornografie, a také ochrana dětí před zneužíváním pro pornografické účely. Jedná se pouze o nakládání s dětskou pornografií jako jedním ze tří druhů zmiňovaných výše. Stejně jako u předchozího trestného činu šíření pornografie se bude jednat o pornografické dílo filmové, fotografické, počítačové, elektronické nebo o jiné dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě.²⁸¹

5.3.2. Objektivní stránka

Opět se zde vyskytují dvě základní skutkové podstaty. Objektivní stránka první z nich spočívá v tom, že pachatel přechovává dílo obsahující dětskou pornografii.

Přechováváním je jakýkoli způsob držení dětské pornografie, přičemž nezáleží, zda ji pachatel přechovává pro sebe či pro jinou osobu. Stejně tak nezáleží, zda má jedinec dětskou pornografii přímo u sebe nebo na jiném místě.

²⁷⁹ ŠÁMAL: Trestní zákoník..., s. 1703.

²⁸⁰ Tamtéž, s. 1704.

²⁸¹ JELÍNEK: *Trestní právo...*, s. 620.

Přechovávat může pachatel pro sebe nebo pro jiného. Na délce přechovávání z hlediska naplnění tohoto trestného činu nezáleží. Přechováváním však není pouhé prohlížení dětské pornografie na internetu, pokud není uložena na nosiči informací.²⁸²

Není nutné, aby měl pachatel dětskou pornografii přímo u sebe například v tašce nebo počítači, ale musí ji mít ve své moci například uloženou na emailové poště, která je uložena na serveru internetového poskytovatele služeb.

Může se stát, že se uživatel při hledání jiných stránek třeba náhodně dostane na stránky dětské pornografie. Její prohlížení trestné není, pokud si ji neukládá na nosič informací. Za ukládání není třeba považovat dočasné internetové soubory. Šámal zastává názor, že pokud nemá uživatel žádný vliv na existenci a obsah těchto stránek, nemá je tedy ve své dispozici, a tudíž se nemůže jednat o přechovávání.²⁸³

Druhá skutková podstata dopadá na toho, kdo pornografické dílo, které zobrazuje dítě nebo ho jinak využívá, vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří či z takového díla kořistí. Všechny výše uvedeného způsoby šíření jsme si podrobně rozebrali v předchozí podkapitole, proto zde jen osvětlím pojem kořistění z dětské prostituce.

Kořistěním se rozumí způsob získání majetkového prospěchu z pornografického díla, které zobrazuje nebo využívá dítě.²⁸⁴ Kořistit bude i osoba, která za úplatu pronajme prostor pro výrobu takového díla nebo za úplatu zhotoví reklamní předměty či umístí na svých stránkách odkaz na webové stránky s takovým dílem za předpokladu, že ví, o jaké pornografické dílo se jedná.²⁸⁵

5.3.3. Získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních a komunikačních technologií § 192/2 TZ

Novelou trestního zákona z roku 2014 se rozšiřuje stávající skutková podstata trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií o druhý odstavce, který sankcionuje toho, kdo prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií získá přístup k dětské pornografii.²⁸⁶ Tato skutková podstata by měla řešit případy, kdy si pachatel prohlíží

---

²⁸² JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 278.

²⁸³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1704.

²⁸⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 604.

²⁸⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1706.

²⁸⁶ Novela č. 141/2014 Sb., kterou se mění trestní řád, trestní zákoník a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

pornografii na internetových stránkách, aniž by si prohlížené materiály stahoval nebo ukládal ve svém počítači.²⁸⁷

Cílem tohoto ustanovení je omezit přístup k dětské pornografii na internetu a znesnadnit užívání veřejně přístupných internetových stránek obsahující dětskou pornografii, kterou se uživatelé snaží získat přístup na tyto stránky prostřednictvím registrace či odesláním požadavku na přístup.

Domnívám se, že tato nová skutková podstata je velice přínosná a účelná. Jsem toho názoru, že pokud se uživatel náhodně dostane na stránky dětské pornografie, daná situace není natolik závažná, aby byla postihována jako trestný čin. Ovšem v případě cíleného vyhledávání takových stránek jsem opačného názoru. Veškeré materiály je totiž možné prohlížet si na síti bez stahování, takže je záhodné sankcionovat i toto úmyslné prohlížení. Bude nejspíš problematické prokázání úmyslu u tohoto jednání, ovšem ne v situaci, kdy se pachatel na pornografické stránky musí registrovat, odeslat platbu nebo požadavek, aby mu byl umožněn vstup na stránky s dětskou pornografií.

Tato skutková podstata se velmi osvědčila i v zahraničních právních řádech, kdy například kanadský trestní zákoník postihuje úmyslné vyhledávání a prohlížení dětské pornografie a rovněž je zde kompletně definován pojem dětské pornografie, který postihuje i animovanou nebo psanou pornografii.²⁸⁸

Domnívám se tedy, že rozšířením této skutkové podstaty došlo k výraznému vylepšení české právní úpravy de lege lata.

5.4. Zneužití dítěte k výrobě pornografie § 193 TZ

5.4.1. Objekt a předmět

Objektem tohoto trestného činu je mravní vývoj a řádná výchova dětí. **Předmětem** útoku je dítě, tedy osoba mladší osmnácti let. Na osobu starší osmnácti let se ochrana nevztahuje, i když je daná osoba omezena ve svém stupni duševního vývoje. Je zde tedy zcela evidentní rozdíl oproti španělské právní úpravě, kdy je ochrana rozšířena i na tyto osoby, které jsou starší osmnácti let, avšak jsou omezeny ve svém stupni duševního vývoje nejčastěji v důsledku mentální retardace všech stupňů.²⁸⁹

---

²⁸⁷ Čl. 5/3 Čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU

²⁸⁸ Čl. 163/1 Criminal Code of Canada (R.S., 1985, c. C – 46),

Dostupné z Department of justice Canada <<http://laws.justice.gc.ca/eng/C-46/index.html>>.

²⁸⁹ Čl. 189 španělského trestního zákoníku

Na rozdíl od trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií se dítě v tomto případě skutečně účastní na pornografickém díle.²⁹⁰ Zvýšeně jsou tak chráněny osoby mladší osmnácti let proti zneužití k výrobě pornografického díla, poněvadž samotná výroba nemusí vždy zahrnovat zneužití takové osoby, neboť výrobou je například i rozmnožování pornografických fotografií nebo střih a jiné zpracování takových filmů, výroba pornografických videokazet a DVD z již hotového materiálu.²⁹¹

5.4.2. Objektivní stránka

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel přiměje, zjedná, zláká, najme, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém díle. Výroba zahrnuje zejména pornografické filmy, videokazety, ale třeba i tiskoviny nebo fotografie.²⁹²

Přimět lze dítě využitím vlivu, který vyplývá ze vzájemného vztahu s pachatelem.

Zjednáním se rozumí uzavření dohody mezi dítětem a pachatelem, že bude dítě participovat na výrobě pornografického díla. Dohoda předpokládá souhlasný projev vůle obou stran.

Najmutí je speciálním případem ujednání, neboť se jedná také o dohodu, jejímž znakem je ovšem úplata, která však nemusí mít peněžitou podobu.

Zlákání je získání dítěte k účasti, zejména předstíráním určitých výhod a pozitiv, avšak ne úplatnou formou.

Zneužití dítě může osoba, která k němu má určitá práva a povinnosti, přičemž tento vztah nemusí být formalizovaný. Daná osoba však má povinnost starat se o dítě.²⁹³

Kořistěním se zde rozumí jakýkoli způsob získávání majetkového prospěchu z účasti dítěte. Patří sem řidič, který vozí dítě za úplatu na místo, kde se dílo vyrábí nebo vizážista, který za úplatu poskytuje dítěti své služby či například průvodce dítěte. Samozřejmě se zde vyžaduje, aby taková osoba jednala s vědomím za jakým účelem tak činí. Jde o obdobu §192/2 TZ, avšak je zde zcela evidentní rozdíl, neboť pachatel, který kořistí z výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, kořistí právě z jednání, které se týká vývozu, dovozu výroby atd., avšak ne z účasti dítěte na pornografickém díle. Toto jednání je tedy užší a speciální, a proto jsou zde sankce přísnější a jednočinný souběh bude vyloučen.²⁹⁴

²⁹⁰ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 605.

²⁹¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1709.

²⁹² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 605.

²⁹³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1710.

²⁹⁴ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1711.

5.4.3. Účast na pornografickém představení § 193 a) TZ

Tato nová skutková podstata je do trestního zákoníku zavedena novelou č. 141/2014 Sb., kdy dochází ke kriminalizaci tohoto trestného činu společně s trestným činem navazování nedovolených kontaktů s dítětem a rozšíření § 192/2 TZ o spáchání trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií. Tato novela je výsledkem snahy o soulad s evropskou legislativou.²⁹⁵

Cílem tohoto ustanovení je doplnění současné ochrany dětí před sexuálním zneužíváním. Podle této skutkové podstaty má být sankcionováno jednání, kdy se pachatel účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, v němž účinkuje dítě.²⁹⁶

Tento trestný čin zavádí dva nové pojmy, a to pornografické představení a jiné obdobné vystoupení. Podle výše uvedené směrnice se **pornografickým představením** rozumí živé představení určené živému publiku, a to i prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Na tomto představení se dítě účastní skutečného nebo předstíraného sexuálního jednání či jsou na něm obnažovány části těla dítěte. Celé toto představení směřuje k vyvolání sexuálního vzrušení jiné osoby.²⁹⁷

Jednání pachatele bude zahrnovat pachatelovu přítomnost nebo vnímání představení například návštěvou živého představení v divadle, promítání obrazového nebo zvukového záznamu apod. Tato nová skutková podstata nevyžaduje, aby pachatel osobně v takovém představení vystupoval, tedy aktivně hrál nějakou roli, stačí pasivní účast a vnímání představení.²⁹⁸

Podle této skutkové podstaty hrozí pachateli při účasti na takovém vystoupení trest odnětí svobody až na dvě léta. **Objektivní stránka** spočívá v tom, že se pachatel účastní pornografického vystoupení, ve kterém účinkuje dítě.

Subjektivní stránka zahrnuje úmysl, který musí zahrnovat také věk dítěte a **pachatelem** může být kdokoli.²⁹⁹

Domnívám se, že tato nová skutková podstata je velice účelná zvláště s ohledem na nebezpečí rozvoje komunikačních technologií a nárůstu zneužívání dětí prostřednictvím internetu. Rovněž je třeba pozitivně zhodnotit úmysl zákonodárce potlačit poptávku i po tomto druhu sexuálního zneužívání dětí.

²⁹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU

²⁹⁶ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 622.

²⁹⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 623.

²⁹⁸ JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 280.

²⁹⁹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 622- 623.

Podle mého názoru se však v praxi mohou vyskytnout určité výkladové problémy. Předně pojem živého publika je značně neurčitý. Kolik osob se bude rozumět živým publikem? Já osobně si pod tímto označením představím nejméně dvě osoby, protože pokud by se jednalo o jednu osobu, byla by výstižnější formulace „představení určené živému divákovi.“ Zákonodárce by tedy měl upřesnit tento pojem, aby bylo jasné patrné, kolik osob se musí na pornografickém představení podílet.

Další problematiku spatřuji v pojmu, co všechno se bude rozumět pornografickým představením nebo jiným obdobným vystoupením. Podle výše zmíněné směrnice pod tato jednání spadají různé striptýzové aktivity, peep show, ale i pornografická představení promítaná přes internet prostřednictvím web kamery.³⁰⁰ Podle tohoto vymezení se mohou diváci buď naživo osobně účastnit představení, nebo jej mohou sledovat na dálku prostřednictvím kamer a jiných obdobných zařízení. Pokud není vyžadována přítomnost pachatele na představení, které by bylo nějakým způsobem organizované jako výše uvedená návštěva kina, divadla atd., bude podle mého mínění velmi obtížně prokazatelná nejen vědomost účastníka, že se představení účastní dítě, ale také samotná účast osob sledující představení na internetu. Pokud bude například pornografické představení sledovat skupina osmi lidí ze stejné PC adresy, nezdá se mi příliš pravděpodobná možnost odhalení všech osmi účastníků.

S tím souvisí další otázka, zda je nutné, aby pornografické představení bylo nějakým způsobem organizované? Organizací mám na mysli, zda účastníci o možnosti sledovat představení jsou informováni dopředu, zda představení jsou určitým způsobem propagována mezi úzkou skupinou lidí, a také zda jsou taková představení zpoplatněná.

Osobně se domnívám, že za pornografické představení nebude možné považovat situaci, kdy se dva šestnáctiletí opilí jedinci, rozhodnou k pohlavnímu styku před ostatními účastníky bujaré oslavy. Jak ovšem postupovat v situaci, když by část účastníků oslavy obě děti k souloži vyprovokovala? Mimoto, pokud se oba jedinci nečekaně rozhodnou k souloži před ostatními, nelze hovořit o žádné organizovanosti. Bude se tedy i v tomto případě jednat o pornografické představení, když by část diváků oba jedince k souloži povzbuzovala, protože by posílnění alkoholem chtěli vidět pořádnou show?

Nabízí se otázka trestní odpovědnosti účastníků oslavy i souložících jedinců. Bude tedy část publika trestně odpovědná, zatímco zbývající část bude celému dění pouze nečinně přihlížet? Stejně tak budou trestně odpovědní oba souložící jedinci?

---

³⁰⁰ Čl. 2 písm. e) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU

Jak bylo výše uvedeno, cílem tohoto ustanovení je doplnění současné trestněprávní ochrany dětí před sexuálním zneužíváním. Osobně se tedy domnívám, že protože je toto ustanovení určeno na ochranu dětí, oba souložící jedinci by měli být beztrestní. Podle mého mínění se celá výše popsaná situace nedá považovat za pornografické představení, ovšem zákonodárce by měl jednoznačně upřesnit tento pojem, aby bylo jasné patrné, co je pornografickým představením a jaká kritéria by takové představení mělo mít, aby jej bylo možné nazývat pornografickým.

Stejně tak problematický je pojem **jiného obdobného vystoupení**, kdy poté co jsme si nastínili, co se nejspíš bude rozumět pornografickým představením, se musím ztotožnit s názorem Jelínka, že pojem jiného obdobného vystoupení je neurčitý a v podstatě zbytečný.³⁰¹

Pokud tedy pod pojem pornografická představení spadají i vystoupení naživo v podobě například striptýzových vystoupení a zároveň sem spadá i vystoupení přenášené prostřednictvím webové kamery, není zcela jasné, o jakou zbytkovou kategorii by se mělo jednat.

Částečně lze řešení této problematiky nalézt ve španělské právní úpravě, která sankcionuje účast na exhibicionistických a pornografických vystoupeních. Zkoumáním tohoto právního řádu jsem dospěla k úvaze, zda by se s ohledem na široký pojem představení neměla rozlišovat stejně jako ve španělské právní úpravě vystoupení exhibicionistická, kde dochází k přímému vizuálnímu kontaktu s divákem a vystoupení pornografická, která jsou přenášena prostřednictvím kamery nebo jiného obdobného zařízení.³⁰²

Toto dvojí rozlišování se mi navíc jeví jako přehlednější a logičtější, protože pod exhibicionistická představení spadají různá striptýzová vystoupení, kde se dítě vysvléká a někdy i masturbuje, ovšem většinou zde nedochází k žádnému kontaktu s další osobou a diváci pouze tomuto vystoupení přihlížejí.

V pornografickém představení pak vystupují kromě dítěte i další osoby a přímý vizuální kontakt s diváky zde chybí. Španělský trestní zákoník navíc výslovně uvádí, že se exhibicionistickým a pornografickým představením rozumí vystoupení soukromá i veřejná, tedy za pornografické představení lze považovat i vystoupení sledované jedním divákem. Blíže k této problematice kapitola 7.2.2.

---

³⁰¹ JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 280.

³⁰² Čl. 189/1 Španělského trestního zákoníku

Domnívám se, že by takovéto rozdělení napomohlo objasnit nejen zbytkovou kategorii jiných obdobných vystoupení, ale také kolik osob je nezbytných, aby se mohlo jednat „o živé publikum“.

Rovněž v praxi bude podle mého mínění stejně jako ve Španělsku velmi obtížně prokazatelná vědomost, že se pornografického představení bude účastnit dítě.

Na závěr považuji za vhodné zmínit, že si v praxi opravdu nedovedu představit situaci, kdy se pornografického nebo jiného obdobného vystoupení bude účastnit právnická osoba.

Tolik tedy k některým nedostatkům, se kterými se tato nová skutková podstata může potýkat. Jak je patrné z výše uvedeného, účelnost této nové skutkové podstaty ukáže až budoucí praxe.

Podle mého názoru zatímco navazování nedovolených kontaktů s dítětem je odrazem dlouhodobého nebezpečí, které dětem hrozilo na internetu, kdy tato nová skutková podstata odráží reálné praktické problémy, účast na pornografickém představení shledávám jako rychlou a neuváženou snahu o soulad s evropskou legislativou, kdy zákonodárce již nereflektoval všechny možné dopady, které tato nová skutková podstata může mít na současnou právní úpravu.

Závěrem je však třeba přes vyčtené nedostatky zhodnotit záměr zákonodárce jako chvályhodný, protože je třeba sankcionovat i tyto odlišné nežádoucí jevy, které souvisejí se sexuálním zneužíváním dětí, a poté co budou odstraněny některé výše nastíněné problémy, bude možné dětem poskytnout ještě vyšší právní ochranu.

5.5. Pachatelé a subjektivní stránka trestných činů souvisejících s pornografií

Pro všechny tři trestné činy související s pornografií platí, že pachatel nemusí mít žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení, a proto jím může být kdokoli. Přesto existuje určitá typologie pachatelů, kterou bych se v této podkapitole ráda zabývala.

Typologii pachatelů trestných činů můžeme rozčlenit podle několika kritérií. Nejtypičtější kritérium bude motivace pachatele k této sexuální trestné činnosti.

První kategorií budou **pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí**, kdy se bude jednat nejčastěji o tzv. **distributory**, pro které je hlavním rysem majetkový prospěch. Mezi takto motivované osoby patří nejen výrobci dětské pornografie, ale také kuplíři nebo zprostředkovatelé. Tyto pachatele můžeme dále rozdělit do dvou skupin. První skupinou budou distributoři, kteří distribuují domácí dětskou pornografie těch dětí, které sami zneužili. V tomto případě se pachatelé na výrobě dětské pornografie přímo nepodílejí, ale šíří

pornografii, kterou vyrobili jiní výrobci. To nás přivádí ke druhé skupině výrobců, kteří za účelem zisku vytvářejí dětskou pornografii ve větším měřítku.³⁰³

Další skupinou jsou pak **pachatelé trpící parafilii**, dříve nazývanou sexuální deviace, která se v případě pachatelů sexuálního zneužívání nazývá **pedofilie**. Pedofilii můžeme tedy definovat jako erotické zaměření na děti různého věku. Podle Weisse bude nejčastější zaměření pedofilního pachatele na děti od pěti let věku do dvanácti. Pedofilii pak můžeme dělit na homosexuální, heterosexuální, popřípadě bisexuální s ohledem na pohlaví, ke kterému směřuje sexuální orientace pachatele.

Pokud hovoříme o pedofilii, považují za vhodné dodat, že výše uvedené věkové rozmezí nemusí být jednoznačné. Pokud se pachatel orientuje na starší jedince, můžeme hovořit o tzv. **hebefilii**, kdy erotická orientace pachatele směřuje k dospívajícím dívkám a rovněž **efebofilii**, kdy se pachatel zaměřuje na dospívající chlapce. Tyto dva pojmy nejsou zvláštní formy sexuální parafilie, i když spadají v odborné literatuře pod pedofilii. Ovšem odchylka spočívá právě v objektu zájmu těchto pachatelů, které vzrušují jedinci, kteří jsou již pohlavně vyvinutější a mají sekundární pohlavní znaky.³⁰⁴

Zvláštní kategorie pachatelů pak patří do skupiny tzv. **internetových uživatelů**, kteří se právě prostřednictvím internetu a hlavně komunikačních sítí dostávají nejen k dětské pornografii, ale i k potencionálním obětem. Podle závažnosti je možné tyto pachatele rozdělit na pachatele, kteří si dětskou pornografii pouze prohlížejí, pachatele, kteří si vzájemně vyměňují pornografický materiál a pachatele, kteří si prostřednictvím internetu vytypovávají potencionální oběti.

Prohlížeč webu je osoba, která na dětskou pornografii narazila zcela náhodně. Tato osoba ještě nemusí být nutně pachatelem trestné činnosti související s dětskou pornografií.

Pro další kategorie je typické, že pachatelé již aktivně a opakovaně vyhledávají dětskou pornografii.

Trawler je osoba, která sice záměrně dětskou pornografii vyhledává, avšak ještě nevytváří komunikační síť s jinými pachateli za účelem sběru a výměny dětské pornografie.

Non – secure a **secure sběratelé** jsou již propojeni v rámci vzájemné komunikace a jak název napovídá, vzájemně si vyměňují pornografický materiál. Liší se tím, že tzv. non - secure sběratel sbírá svůj pornografický materiál na nezabezpečených stránkách, kdežto druhý

---

³⁰³ CHMELÍK, Jan a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 47.

³⁰⁴ WEISS, Petr. *Sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. s. 14.

typ již dokáže proniknout i na stránky zabezpečené. Pořád se však pohybujeme v kategorii, kdy pachatelé nejen, že reálné děti sexuálně nezneužívají, ale také s nimi ještě nenavázali žádný kontakt.

Další a poslední kategorie pachatelů této trestné činnosti prostřednictvím internetu je ze všech uvedených ta nejnebezpečnější.

Online groomer je pachatel, který prostřednictvím komunikačních sítí již zahájil kontakt s dítětem s úmyslem získat jeho důvěru a jeho jednání směřuje k domluvení si schůzky s dítětem za účelem různých forem sexuálního zneužívání.

Pachatel fyzického sexuálního zneužívání dítěte již skutečně svou oběť zneužil a je pro něj typické, že dětskou pornografií používá k vyšší míře sexuálního uspokojení. Mnohdy tak u takového pachatele dochází k souběhu trestných činů.

Producent naplňuje také znaky více trestných činů, kdy nejen že dítě sexuálně zneužívá, ale navíc dětský pornografický materiál dále šíří.

Distributor je další typ pachatele, jehož jediným motivem je zisk z dětské pornografie a sám o sobě nemá sexuální zájem o děti.³⁰⁵

Nutno dodat, že poslední tři zmínění pachatelé, nemusí vždy spadat do kategorie pachatelů, kteří páchají svou trestnou činnost prostřednictvím internetu. Nezřídka však využívají komunikačních sítí k vyhledávání potencionálních obětí a internet mohou také využívat k šíření dětské pornografie, proto je třeba zařadit tyto pachatele do této kategorie.

Obecně lze říci, že pachatelé si své potencionální oběti vytipují a vyhledávají s nimi kontakt. Potencionálně získané oběti se pak snaží přemluvit a mnohdy jim podávají i omamné látky, aby byly zbaveny svých zábran. Mnohdy jim také bývá ukazován již natočený pornografický materiál, kdy se pachatel snaží přesvědčit dětské aktéry, že pornografie je něco zcela běžného a normálního. Také se je snaží zbavit pocitu studu a ošklivosti.³⁰⁶

Protože máme celkem tři trestné činy související s dětskou pornografií, ráda bych vymezila některá jejich specifika, kterými se pachatelé těchto trestných činů odlišují. Začneme od nejzávažnějšího typu, kterým je **pachatel trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie**.

Mnohdy převládají názory, že osoba, která zneužije dítě k výrobě dětské pornografie, musí být pedofil, podle Blatníkové tomu vždy tak není. Mnohdy půjde totiž o typického **distributora**, který o dětské aktéry nemá sexuální zájem, ale pouze z dětské prostituce

---

³⁰⁵ MILFAIT, *Komerční sexualizované násilí...*, s. 53.

³⁰⁶ CHMELÍK, *Mravnost, pornografie...*, s. 49.

profituje. I tento pachatel však může dítě reálně sexuálně zneužít. Rovněž se může stát, že tento distributor získá materiál od jiného člověka, který sám dítě sexuálně zneužil.³⁰⁷

Pachatele trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií lze také dělit na **parafilní a neparafilní**. Nejprve se zaměřím na pachatele, který se nazývá **držitel dětské pornografie**. Tento pachatele bude s nejvyšší pravděpodobností trpět pedofilií, protože má dětskou pornografii ve své moci, či si ji na internetových stránkách bude pravidelně prohlížet, přičemž je zde podle Milfajta podmínka určité stálosti nebo opakovatelnosti. Tento držitel jedná výlučně za účelem svého sexuálního uspokojení, a nikoli za zjištným účelem jako je tomu u níže zmíněného distributora.³⁰⁸

Distributor je druhý typ neparafilního pachatele. Zjištný zájem je zde zcela evidentní, protože pachatel trestného činu podle § 192/2 TZ nejen že kořistí z dětské pornografie, ale navíc ji i prodává, uvádí do oběhu, vyrábí i dováží, popřípadě jinak rozšiřuje za účelem výtvarného.

Pachatelem mohou být i právnické osoby, které se mohou dopustit trestných činů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, ale i účasti na pornografickém představení.³⁰⁹

5.6. Vybrané kvalifikované skutkové podstaty trestných činů souvisejících s pornografií

Ke kvalifikovaným skutkovým podstatám trestných činů šíření pornografie a výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií patří spáchání činu pomocí **tisku, filmu, rozhlasu, televizi, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem**.

Tiskem se rozumí každé vyhotovení textu, znaku nebo obrazu rozmnoženého mechanickou nebo chemickou cestou za pomoci tiskařského lisu, xeroxu, fotoaparátu apod. Tiskem se vytváří tiskovina, která musí být vyhotovena tiskařským strojem nebo jiným obdobným způsobem, proto do této kategorie nespádají přepisy na psacím stroji. Tiskem se rozumí nejen noviny, časopisy, magazíny, ale i všechny další neperiodické publikace. Rovněž považuji za vhodné dodat, že se jedná nejen o samotný obsah textu, ale i o obrazy, výtvarné zpracování nebo znaky.

---

³⁰⁷ BLATNÍKOVÁ, *Pachatelé komerčního sexuálního...*, s. 50.

³⁰⁸ MILFAIT. *Komerční sexualizované násilí...*, s. 54.

³⁰⁹ § 7 zákona č.418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Filmem se zde rozumí určitý děj, text či obraz, zachycený na filmový pás, který je určen k veřejnému promítání. Jsou to filmy krátkometrážní i dlouhometrážní, ale ne filmy televizní a inscenace, které se zařazují pod pojem televize.

Rozhlasem se zde míní veřejné šíření řeči a hudby z jednoho místa na dálku k posluchačům pomocí elektrických signálů rádiovou cestou nebo vedením, přičemž jde o vysílání na všech vlnových frekvencích, ale i rozhlas po drátě, a to bez ohledu na to, kdo ho provozuje. Nepatří sem však místní rozhlas a závodní rozhlas, které mohou být zařazeny pod jiný podobně účinný způsob.

Televize je sdělovací prostředek pro přenos pohyblivých obrazů elektronickou cestou na vzdálenost k divákům, přičemž je princip založen na rychlém rozkladu televizního obrazu na elementární body, postupném přenosu informace o jejich světlosti a barvě a znovu sestavení obrazu v televizním přijímači.³¹⁰

Veřejně přístupnou počítačovou sítí se rozumí funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém pracující s tzv. dálkovým přístupem, jakým je především internet a jiné podobné informační systémy. Z technického hlediska je veřejně přístupná počítačová síť soustava serverů, datových komunikací a k nim připojených počítačů. Z organizačního hlediska jde o provozovatele jednotlivých sítí a podsítí, zprostředkovatele připojení i uživatele a další subjekty. Internet je světová informační počítačová síť, vznikl připojováním původně privátních, specializovaných a autonomních datových sítí a později veřejných sítí, přístupných většinou za úplaty každému příjemci s postupnou změnou jejich charakteru. Takovou počítačovou sítí ale není uzavřená síť některé právnické osoby, státního orgánu nebo jiné organizace, neboť nespňuje podmínku veřejné přístupnosti.

Jiným obdobně účinným způsobem je nahrávka na gramofonové desce, magnetofonovém pásku, kazetě, videokazetě a záznam na počítačové disketě, jestliže jsou zpřístupněny většímu množství uchazečů nebo diváků, tedy veřejnosti ve formě blíže neurčitého počtu lidí, přičemž nezáleží na tom, zda přístup veřejnosti je zcela volný nebo je omezen zaplacením různých poplatků. Dále sem lze zařadit i místní rozhlas a vysílací stanici apod.

Všechny trestné činy související s pornografií je možné spáchat členem organizované zločinecké skupiny a rovněž členy organizovaných zločineckých skupin působících ve více státech

---

³¹⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1699.

Organizovanou zločineckou skupinou se rozumí skupina více osob, ve které je provedena určitá dělba úkolů. K této skutkové podstatě jen dodám, že skupina nemusí mít trvalejší charakter. Tímto způsobem lze tedy spáchat i trestný čin ojedinělý. Rovněž není nutné ani výslovné přijetí za člena skupiny, ani výslovné přijetí ke skupině. Postačí, pokud se pachatel do skupiny fakticky včlenil a aktivně se podílí na její činnosti.³¹¹

V případě kvalifikované skutkové podstaty **spáchání činu členem organizované zločinecké skupiny působící ve více státech** se jedná o skupinu, která působí ve více státech, tedy nejméně ve dvou, a to včetně České republiky.³¹²

Protože jsou všechny trestné činy související s pornografií často páchany organizovanými zločineckými skupinami, u kterých je vysoké riziko, že jejich trestná činnost bude úspěšná, musím konstatovat prozíravost zákonodárce, že zakotvil tyto kvalifikované skutkové podstaty do trestního zákoníku. Zvláště účelnou pak shledávám kvalifikovanou skutkovou podstatu spáchání činu členem organizované zločinecké skupiny působící ve více státech, kdy pachatelům hrozí vysoké tresty, které odrážejí vysokou společenskou závažnost této mezinárodně organizované kriminality.

Tato skutková podstata chybí ve španělském trestním zákoníku, kde jsem v kapitole 7.3. vytýkala tento nedostatek právní úpravy, protože španělská právní úprava neodráží vysokou společenskou závažnost, která hrozí od mezinárodně organizovaných zločineckých skupin, a to nejen v případě trestné činnosti související s pornografií, ale rovněž i v případě trestných činů souvisejících s dětskou prostitucí a s obchodem s dětmi, které se vyznačují právě vysokou mírou organizovanosti na mezinárodní úrovni.

5.7. Shrnutí a návrhy de lege ferenda

Na závěr této obsáhlé kapitoly považuji za vhodné ještě na závěr shrnout některá pozitiva i nedostatky, které spatřuji v současné právní úpravě trestných činů souvisejících s pornografií.

První nedostatek, který spatřuji v české právní úpravě je trestní postih za přechovávání virtuální dětské pornografie pro vlastní potřebu. V této práci jsem se zabývala právní úpravou virtuální dětské pornografie v různých státech a dospěla jsem k názoru, že držení virtuální dětské pornografie pro vlastní potřebu by nemělo být trestné, protože zde nedochází k reálnému zneužívání dětí, a i když primárním objektem tohoto trestného činu je ochrana morálních hodnot, spočívající v odsuzování dětské pornografie a až sekundárním objektem

---

³¹¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 1699.

³¹² JELÍNEK: *Trestní zákoník...*, s. 276.

je ochrana dětí před jejich zneužíváním pro pornografické účely, ze svého rozboru uvedeném v podkapitolách 5.1.3. a 7.2.2. jsem dospěla k názoru, že tato uměle vytvořená pornografie představuje významnou alternativu osob trpících pedofilií. Je totiž třeba si uvědomit, že pedofilní menšina je celý život pod hrozbou trestu a vyčlenění ze společnosti.

Podle názoru většiny sexuologů, plní dětská virtuální pornografie u pedofilních jedinců náhražkovou sublimační funkci, aby své potřeby mohli realizovat doplňkovým způsobem, který pomáhá snižovat jejich sexuální napětí. Navíc z mého výše uvedeného rozboru vyplynulo, že současný společenský přístup k pedofilií je pojímán tak, že na každého pedofila je pohlíženo jako na nebezpečný kriminální živel prznící děti bez ohledu na to, zda někdy provedl něco nezákonného. Tyto osoby jsou tak nuceny žít v izolaci. Není tedy žádným překvapením, že pedofilii postižení jedinci podléhají vyššímu stresu, tlaku společnosti a hrozby kompletního sociálního vyloučení. Hrozí tedy vyšší riziko jejich selhání. Navíc morální vývoj dětí je chráněn právě zákazem šíření a další distribuce uměle vytvořené dětské pornografie. V některých státech je navíc zákaz držení virtuální pornografie pojímán jako neodůvodněný zásah do svobody projevu a rovněž se někteří zahraniční autoři domnívají, že účelem tohoto ustanovení je v první řadě ochrana skutečných dětí před sexuálním zneužíváním.

Domnívám se proto, že problematika úpravy přechovávání dětské pornografie není zcela vyhovující z hlediska funkčnosti a účelnosti, a proto by mělo dojít k výjimce vztahující se na držení uměle vytvořených pornografických děl. Zákonodárce by se měl podle mého názoru inspirovat ustanovením § 191/1 TZ, kde je sankcionována výroba, další nakládání a šíření zvrácené pornografie, ve které se projevuje násilí či neúcta k člověku, či která popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem. V případě této deviantní pornografie je mravnost společnosti chráněna před nakládáním a výrobou tohoto specifického druhu zvrácené pornografie, avšak není trestné držet tento typ pornografie pro svou vlastní potřebu. Domnívám se, že by do této kategorie měla spadat i virtuální pornografie zobrazující dítě. K tomuto závěru jsem dospěla mimo jiné i zkoumáním španělského, japonského a amerického právního řádu.

Při zkoumání španělského právního řádu jsem rovněž shledala, že by bylo vhodné a účelné upravit v rámci kvalifikovaných skutkových podstat situací, kdy je dítě zneužito k výrobě pornografického díla, ve kterém je zobrazeno v situacích fyzického a sexuálního násilí nebo v situacích mimořádně ponižujících a pokořujících. Nelze mišlím zpochybňovat fakt, že tělesný i duševní vývoj dítěte bude narušen, pokud je zneužito k výrobě pornografického díla. Ovšem v situaci, kdy je dítě vystaveno různým formám

sadomasochistických praktik nebo svazováno či ponižováno jinou formou, je zde bezesporu vyšší společenská závažnost vzhledem k faktu, že mu toto jednání může způsobit doživotní trauma.

Další úskalí spatřuji v trestním postihu trestného činu šíření pornografie v § 191/2 TZ, kdy je dítěti staršímu patnácti let zpřístupněno pornografické dílo. Je zcela záhodné poskytovat dětem zvýšenou právní ochranu, ovšem vzhledem k tomu, že dostupnost pornografie zejména prostřednictvím internetu je opravdu vysoká a zejména k faktu, že je pohlavní styk u nás umožněn od patnácti let, zdá se mi, že toto ustanovení zcela neplní svůj účel. Pokud totiž děti mohou žít sexuálním životem, není logické bránit jim ve zhlédnutí pornografického díla ani trestat jeho zpřístupnění. To však neplatí pro tvrdou a dětskou pornografii, protože ta vážně může ohrozit nejen morálku dítěte, ale i jeho budoucí představy o sexuálním životě. Pozměnila bych tedy tuto skutkovou podstatu pouze na trestnost zpřístupnění dítěti staršímu patnácti let tvrdou a dětskou pornografií. U dětí mladších patnácti let nemůže být sporu o tom, že jejich mravní vývoj naruší jakákoli pornografie a zde je trestní postih rozhodně na místě. K této legislativní změně mě mimo jiné inspiroval i mnou prováděný výzkum ohledně přístupu dětí starších patnácti let k pornografickým materiálům, který je rozebrán v podkapitole 5.2.3 této práce.

Naopak pozitivně hodnotím zakotvení nových skutkových podstat do trestního zákoníku. Jak trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193a) TZ), tak trestný čin účasti na pornografickém představení (193b) TZ), shledávám jako pozitivní změnu právní úpravy de lege lata, stejně jako rozšíření odst. 2 § 192 TZ o získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.

Na závěr bych po vzoru španělské právní úpravy pouze doporučila, aby u trestného činu účasti na pornografickém představení byla vzhledem k neurčitému pojmu jiného obdobného vystoupení rozlišována vystoupení exhibicionistická, která probíhají naživo za účasti diváků a kde je přímý vizuální kontakt dítěte s publikem, a také kde se na vystoupení podílí pouze dítě, které se obnažuje, popřípadě samoukává a vystoupení pornografická, ve kterých vystupují i další osoby a kde chybí přímý vizuální kontakt a celé vystoupení je snímáno prostřednictvím kamery nebo jiného obdobného zařízení.

Jinak shledávám českou právní úpravu jako dostatečnou, která postihuje ochranu chráněným zájmům, které takovou zvýšenou ochranu vyžadují, a to včetně trestních sazeb a jednotlivých základních i kvalifikovaných skutkových podstat.

6. Komparace sexuálního útoku podle španělské právní úpravy

6.1. Stručná charakteristika španělského trestního zákoníku

Než se začnu zabývat samotnou právní úpravou trestného činu sexuálního útoku, pokusím se pro lepší pochopení stručně charakterizovat španělský trestní zákoník, zvláště se pak zaměřím na hlavu VIII., kde jsou upraveny trestné činy proti sexuální svobodě.

Španělský trestní zákoník, který je v současné době v platnosti, byl schválen ústavním zákonem č. 10/1995 dne 23. listopadu 1995 a účinnosti nabyl 24. května 1996.³¹³

Tento trestní zákoník se skládá ze tří knih. Kniha první pojednává o obecné části trestního zákona a je vymezena v člancích 10 až 137. Druhá kniha vymezuje speciální část trestního zákoníku, kterou tvoří články 138 - 616. Poslední třetí kniha se zabývá přestupky a ukládáním trestů za ně, přičemž třetí kniha je vymezena články 617 - 639. Poté následují přechodná a závěrečná ustanovení.

Zvláštní část je tedy upravena v knize druhé a má celkem 24 hlav, jejichž struktura odráží stejně jako český právní systém pořadí důležitosti podle významu chráněného zájmu. Postihuje jednání, které směřuje proti životu, tělesné a duševní integritě, svobodě, sexuální svobodě, soukromí a nedotknutelnosti obydlí, cti a rodinným vztahům, majetku, sociálně ekonomické politice, životnímu prostředí, kolektivní bezpečnosti a veřejnému zdraví, měně a platebním prostředkům, veřejné správě, veřejnému pořádku, soudnictví, ústavě, státním institucím, obraně, bezpečnosti a na závěr jsou upraveny zločiny genocidy a zločiny proti lidskosti.³¹⁴

Hlava VIII. nese název trestné činy proti sexuální svobodě a jejich odškodnění. Tato hlava má šest kapitol a nachází se zde celkem osm trestných činů. Kapitola první vymezuje trestný čin sexuálního útoku upraveném v člancích 178 - 180. Kapitola druhá se zabývá trestným činem sexuálního zneužití podle článků 181 - 183. Třetí kapitola je věnována trestnému činu sexuálního obtěžování podle článku 184. Trestný čin exhibicionismu a sexuální provokace je pak systematicky zařazen do kapitoly čtvrté a vymezen v člancích 185 - 186.

Pátá kapitola pojednává o trestných činech se souhrnným názvem trestné činy související s korupcí a prostitucí nezletilých. Pod tímto názvem se vyskytují další trestné činy.

---

³¹³ Pod pojmem „Španělský trestní zákoník“ je myšlen zákon Ley Orgánica 10/1995, de noviembre 23, del Código Penal, dále jen španělský trestní zákoník, zkratka CP

³¹⁴ VALLE MUÑIZ, Jose Manuel a kol. *Código Penal y leyes especiales*. 19. vyd. Navarra: Aranzadi, 2013. s. 17.

Jedná se o trestné činy podpory a usnadňování prostituce nezletilých a nesvéprávných, trestný čin donucení k provozování prostituce, trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte pro pornografické a exhibicionistické účely.³¹⁵

6.2. Sexuální útok³¹⁶

Čl. 178

„Ten, kdo útočí proti sexuální svobodě jiné osoby za použití násilí nebo zastrašování, bude potrestán za sexuální útok trestem odnětí svobody v rozsahu od jednoho roku až do pěti let.“

Čl. 179

„Ten, kdo se dopustí sexuálního útoku ve formě pohlavního styku vaginálního, análního, orálního nebo zaváděním jiných částí těla nebo jiných předmětů než jsou části lidského těla do prvních dvou tělesných otvorů, bude potrestán trestem odnětí svobody v rozmezí od šesti do dvanácti let.“

Čl. 180

„Za předchozí jednání bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání od pěti do deseti let za sexuální útok na základě čl. 178 a trestem odnětí svobody v délce trvání dvanácti až patnácti let za porušení čl. 179, bude-li splněna některá z následujících podmínek:

- a) „Je-li násilí nebo zastrašování obzvláště ponižujícího a pokořujícího charakteru.“*
- b) „Je-li trestný čin spáchaný společným jednáním dvou nebo více osob.“*
- c) „Je-li oběť zvláště zranitelná z důvodu věku, nemoci, zdravotního postižení nebo dalších okolností, s výjimkou toho, co je stanoveno v čl. 183.“*
- d) „Když pachatel k provedení činu využil svého nadřazeného postavení nebo příbuzenského vztahu k oběti z titulu, že se jedná o předka, potomka, bratra nebo sestru, ať již biologické, či adoptované.“*
- e) „Kdo používá k uvedenému jednání nebezpečné zbraně nebo jiné prostředky, které mohou způsobit smrt nebo zranění uvedené v člancích 149 a 150 tohoto kodexu.“*

³¹⁵ VALLE MUÑIZ, *Código Penal...*, s. 18.

³¹⁶ Čl. 178 – 180 španělského trestního zákoníku

f) „Pokud byly splněné dvě nebo více z výše uvedených vybraných okolností, sankce uvedené v tomto článku se uloží v horní polovině trestní sazby.“

6.3. Vymezení pojmu sexuálního útoku

Tento trestný čin odpovídá co do skutkové podstaty trestnému činu znásilnění podle českého trestního zákoníku,³¹⁷ ovšem španělská právní úprava vykazuje mnohé odlišnosti i společné rysy.

Trestní čin sexuálního útoku je systematicky řazen, stejně jako v české právní úpravě, ihned na první místo z důvodu nejvyšší společenské závažnosti ze všech trestných činů v hlavě VIII. Jedná se o trestný čin, který se společně s trestným činem pohlavního zneužívání vyskytuje nejčastěji. Statistiky odhalily, že nejvíce k němu dochází ve španělském autonomním společenství Andalusie. Rovněž považují za vhodné upozornit, že za rok 2013 došlo k podstatnému snížení výskytu tohoto trestného činu.³¹⁸

Objektem je zde sexuální svoboda. Sexuální svobodu definuje Muñoz Conde jako právo jednotlivce na sebeurčení v oblasti své sexuality. Člověk má schopnost nakládat se svým tělem bez jakýchkoli omezení.

Zvláštní ochrana v této oblasti je pak poskytována dětem, přičemž účelem této ochrany je zajistit jejich zdravý a normální vývoj v sexuální oblasti a zabránit škodlivým vlivům, které by měly negativní vliv na jejich osobnosti. Španělský trestní zákoník poskytuje zvláštní ochranu osobám mladším třinácti let a mladistvým³¹⁹ a rovněž osobám nespolečným, které nemají potřebnou mentální kapacitu, aby mohly pochopit důsledky pachatelova počínání, a nemohou se ani účinně bránit jednání agresora.³²⁰

Předmětem útoku může být muž i žena. Dále není vyloučené, aby se předmětem sexuálního útoku stala i oběť s homosexuální orientací.³²¹

Z judikatury rovněž odvozujeme, že obětí může být rovněž prostitutka, či prostitut, poskytující své sexuální služby za úplatu, pokud k násilnému jednání došlo bez jejich souhlasu a dále byly splněny tři prvky uvedené níže.³²² Není rovněž vyloučeno, aby se obětí

³¹⁷ Pod pojmem „český trestní zákoník“ mám na mysli zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů

³¹⁸ Statistiky Ženského institutu, spadající pod správu Ministerstva zdravotnictví, viz příloha č. 9. Dostupné na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana/estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

³¹⁹ Čl. 12 španělského trestního zákoníku - mladistvým je osoba ve věku od čtrnácti do osmnácti let.

³²⁰ MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho penal parte especial*. 19. vyd. Valencia: Tirant to Blanch, 2013. s. 199.

³²¹ RODRIGUEZ RAMOS, Luis a kol. *Código Penal comentado con jurisprudencia*. 4. vyd. Madrid: La Ley, 2011. s. 621.

³²² La Sentencia č. 61/2000, ze dne 13. března 2000

trestného činu sexuálního útoku stala manželka nebo partnerka, popřípadě jiná osoba žijící s pachatelem ve společné domácnosti.³²³

Jako v české právní úpravě je subjektivní stránkou úmysl a pachatelem může být kdokoli, kdo svým jednáním naplní základní nebo kvalifikovanou skutkovou podstatu a je starší čtrnácti let (Čl. 12 CP).

6.4. Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu sexuálního útoku spočívá v jednání, v němž pachatel zasáhne do sexuální svobody jiné osoby za použití násilí nebo zastrašování. Základní skutková podstata je vymezena v článku 178 španělského trestního zákoníku, přičemž v dalších článcích 179 a 180 se již setkáváme s kvalifikovanými skutkovými podstatami.³²⁴

K čl. 178:

V tomto článku je vymezena základní skutková podstata tohoto sexuálního deliktu. Sexuálního útoku se dopustí osoba, která útočí proti sexuální svobodě jiné osoby za použití násilí nebo zastrašování. Naplněním této základní skutkové podstaty nastane v kombinaci se třemi prvky. Prvním prvkem je jednání, kdy pachatel za použití násilí nebo zastrašování útočí na sexuální svobodu jiné osoby. Druhým prvkem je skutečnost, že oběť samotná k tomuto počinání nedala souhlas. Třetí podmínkou je pak skutečnost, že se pachatel tímto jednáním snaží dosáhnout svého sexuálního uspokojení.

Pro lepší pochopení objektivní stránky trestného činu sexuálního útoku se nejprve budu zabývat vymezením pojmů, které se v této základní skutkové podstatě vyskytují.

Použití násilí, které zasahuje do sexuální svobody oběti, definuje Muñoz Conde jako použití fyzické síly, kterou pachatel použil k překonání vážně míněného odporu oběti, za účelem násilného proniknutí do jejích pohlavních orgánů, popřípadě k dalším vynuceným sexuálním aktivitám s různými předměty nebo jinými částmi těla.³²⁵

V praxi se jedná například o zakrytí úst rukou, aby oběť nemohla křičet, popřípadě povalení na zem, údery pachatele do tváře oběti, svázání nebo jiné omezení hybnosti paží a nohou, které jsou zásadní pro jakoukoli obranu a zbavení oblečení oběti s účelem dosažení pohlavního styku nebo jiné sexuální aktivity.

---

³²³ La Sentencia č. 1870/2002, ze dne 21. listopadu 2002

³²⁴ MUÑOZ CONDE: *Derecho penal...*, s. 202.

³²⁵ Tamtéž, s. 203.

Zastrašování oběti je definováno jako psychologický nátlak, hrozba slovem nebo skutkem, který má v oběti vzbudit důvodnou bázeň, že násilí bude vykonáno, pokud se oběť nepodrobí vůli pachatele.

Z hlediska práva je pak relevantní, aby tato pohrůžka nebo zastrašující opatření bylo schopno vyvolat u oběti důvodný strach, který je samotnou podmínkou zastrašení.

O takovou pohrůžku se bude jednat v případě, vyhrožování oběti usmrcením za použití zbraně, či vyhrožování jiným osobám než je sama oběť, například zavražděním jejích dětí nebo přátel. Zastrášení vždy musí směřovat přímo k oběti, přičemž není rozhodné, zda výhrůžky směřují k násilí vůči oběti nebo vůči dalším osobám. K tomuto násilí nemusí dojít ihned.³²⁶

Vždy je však třeba vycházet z konkrétních okolností případu a intenzity pachatelova násilného jednání nebo zastrašování. Například podmínka použití násilí ani zastrašování nebude splněna v případě, kdy se obžalovaný domníval, že jeho oběť nemyslí odmítnutí soulože vážně, a že její odmítnutí je jen součástí milostné přede hry. Stáhl oběti její kalhotky a již se chystal k vaginálnímu styku. Ve chvíli, kdy oběť začala hlasitě volat o pomoc a on z její tváře rozeznal, že se oběť opravdu brání a své odmítnutí myslí nanejvýš vážně, okamžitě svého počínání zanechal, pomohl poškozené vstát a poté odešel z jejího domu.

Zde nebyla poškozená přímo ohrožena a jednání obžalovaného nebylo způsobilé vyvolat újmu na sexuální svobodě poškozené, neboť se zde nejednalo ani o násilné jednání ani o žádnou formu zastrašování oběti. Vždy je tedy nutné zkoumat převážně intenzitu pachatelova jednání a způsobilost pachatelovi výhrůžky vzbudit důvodný strach oběti.³²⁷

Výkladem však lze dovést, že násilné jednání nebo zastrašování musí směřovat k jinému útoku proti sexuální svobodě oběti, než je sexuální útok ve formě vaginálního, análního nebo orálního styku nebo jiné zavádění částí lidského těla nebo zavádění jiných částí než jsou částí lidského těla do tělesných otvorů, neboť toto jednání je již znakem kvalifikované skutkové podstaty (Čl. 179 CP).

Tato základní skutková podstata se tedy do jisté míry shoduje s českým trestním zákoníkem. Postihuje také jednání za použití násilí nebo zastrašování. Přičemž pojem zastrašování se do jisté míry shoduje s pojmy pohrůžka násilí a pohrůžka bezprostředního násilí.

---

³²⁶ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 611.

³²⁷ La Sentencia č. 1225 / 2003, ze dne 1. ledna 2003

V definici zastrašování je nutné vždy vzbudit důvodný strach oběti, stejně jako je tomu v případě české verze pohrůžky násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Toto zastrašování vzbuzuje důvodnou obavu, že bude vykonáno ihned nebo v budoucnu.

Základní skutkovou podstatou postihuje španělský trestní zákoník všechna násilná jednání, která směřují k sexuálnímu vzrušení pachatele, bez ohledu zda dochází k fyzickému kontaktu pachatele s obětí či nikoliv. Jedná se například o osahávání pohlavních orgánů, prsou, hýždí, vsunování mužského pohlavního údu mezi prsa ženy nebo zasouvání mužského pohlavního údu do podpaží muže či ženy, ale rovněž sem spadá i obnažování oběti na příkaz pachatele či vynucená masturbace.³²⁸

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu je násilným zásahem do sexuální integrity oběti násilný kontakt s pohlavně významnými oblastmi těla oběti, přičemž je lhostejné, zda je tento násilný kontakt proveden přes oblečení nebo bez něj. Stejně tak není rozhodné, zda je tento kontakt proveden aktivně pachatelem nebo pasivně obětí.³²⁹

Podle některých odporníků tak může nastat problém, pokud jde o případy, kdy nedochází k přímému fyzickému kontaktu pachatele s obětí. Mezi tato jednání patří například donucení oběti, aby se sama vysvlékala nebo se zapojila se do sexuální manipulací se svým tělem. Pokud je totiž oběť donucena, aby pod pohrůžkou násilí a zastrašování prováděla exhibicionistické chování, není možné toto jednání podřadit pod trestný čin exhibicionismu a sexuální provokace (Čl. 185 a 186 CP).³³⁰

Z těchto důvodů je třeba vytknout španělské právní úpravě absenci skutkové podstaty sexuálního nátlaku, kdy jsou méně závažné formy násilné sexuální aktivity sankcionované mírnější trestní sazbou s ohledem na nižší společenskou závažnost, protože zde nedochází k fyzickému kontaktu oběti s pachatelem. Podle španělské právní úpravy bude pachatel trestně odpovědný za znásilnění, i když s obětí nebude ve fyzickém kontaktu.

Na druhou stranu však podle Rodríguezese jednání pachatele většinou směřuje k fyzickému kontaktu s obětí, kdy nucené vysvlékání a další aktivity jsou pouhé jednání, které směřují k nějaké formě pohlavního styku. Případy, kdy pachatel pod pohrůžkou násilí nebo zastrašení donutí oběť pouze k masturbaci nebo vysvlékání se, jsou velmi ojedinělé.³³¹

Na závěr k problematice základní skutkové podstaty trestného činu sexuálního útoku, považují za nutné dodat, že v případě osahávání se musí jednat pouze o osahávání pohlavních

---

³²⁸ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 620.

³²⁹ La Sentencia STS č. 225/2001, ze dne 18. dubna 2001

³³⁰ MORALES PRATS, Fermín, a kol. *Comentarios a la parte especial del Derecho penal* 2. vyd. Pamplona: Arazandí, 2005. s. 931.

³³¹ ORTS, BERENGUER, Enrique., SUÁREZ-MIRA RODRÍGUES, Carlos. *Los delitos contra la libertad sexual y indemnidad sexual*. Valencia: Tirant Lo Blanch, 2001. s. 58 – 59.

orgánů zvenčí, protože anální nebo vaginální penetrace je již znakem kvalifikované skutkové podstaty.

6.5. Kvalifikované skutkové podstaty

Spáchání sexuálního útoku formou styku vaginálního, análního, orálního nebo zaváděním jiných částí těla nebo jiných předmětů než jsou části lidského těla do prvních dvou tělesných otvorů.

Vaginální styk předpokládá spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Je možný pouze mezi osobami různého pohlaví.³³² Na první pohled je patrné, že tento pojem je obsahově shodný s pojmem soulože podle českého práva.

Pojmy orálního a análního styku jsou rovněž shodné. Ovšem na stejné rovině se samotným stykem vaginálním, análním a orálním je pak zasouvání jiných částí těla do prvních dvou tělesných otvorů. Zde se tedy nebude jednat o mužský pohlavní úd, ale právě o vaginální nebo anální penetraci, čímž je míněno opakované pronikání prstu nebo prstů do tělních otvorů a jejich následný pohyb, buďto v pochvě ženy nebo v análním otvoru muže či ženy.

Dále je postihováno jednání spočívající v zavádění jiných předmětů, než jsou části lidského těla do pohlavních orgánů. Těmito předměty jsou myšleny například vibrátory a jiné předměty, které svým tvarem připomínají pohlavní úd či jiné erotické pomůcky.³³³

Zavádění částí těla do tělesných otvorů jako znak kvalifikované skutkové podstaty byl zaveden reformou španělského trestního zákona č. 15/2003, ze dne 15. listopadu 2003. Bylo totiž nezbytné upravit situaci, kdy do vagíny ženy nebo do řitního otvoru muže či ženy bylo pronikáno prsty nebo jinými částmi těla. Tato reforma byla reakcí na situaci, kdy podle předchozí judikatury nebylo zcela jasné, zda je možné toto jednání podřadit pod kvalifikovanou skutkovou podstatu.

Španělský trestní zákoník tedy neužívá pojmu pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží, ale namísto toho jmenovitě uvádí jednání, která jsou postaveny na roveň styku vaginálnímu, análnímu a orálnímu.

Domnívám se, že v těchto ohledech je přehlednější španělská právní úprava, neboť v základní i v kvalifikované skutkové podstatě jsou jasně vymezena jednání, která je možno podřadit pod obě uvedené skutkové podstaty. Španělská právní úprava neužívá široce vymezeného a podle mého názoru nepřesného pojmu pohlavního styku, kdy pod toto jednání

³³² MUÑOZ CONDE: *Derecho penal...*, s. 205.

³³³ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 623.

spadají aktivity, při kterých nedochází ani ke kontaktu pohlavních orgánů. Dále neužívá široce vymezeného pojmu pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží, ale přímo vymezuje jednání, která je možno podřadit pod kvalifikovanou skutkovou podstatu. Stejně tak pojem digitální penetrace podle českého práva je zde vymezen v širším smyslu, neboť se zde nejedná pouze o pronikání prstů do pochvy ženy, ale je možný i průnik do řitního otvoru. V těchto bodech shledávám španělskou právní úpravu jako přínosnou a inspirující.

Spáchání činu za použití násilí nebo zastrašení obzvláště ponižující a pokořující povahy

Násilí a zastrašení je obzvláště ponižující a pokořující povahy, pokud je prováděno se zvýšenou mírou brutality a krutosti. Toto ponižující jednání tak pohrdá samotnou důstojností lidské osoby.³³⁴

Oběti je způsobena vyšší míra utrpení, které je spojené se závažnými traumatickými a psychologickými problémy, které vzbuzují v oběti dlouhodobý stav úzkosti, strachu, nedůvěry a rovněž vyžadují terapeutickou a psychologickou pomoc. Toto jednání může způsobit oběti dlouhodobé i celoživotní následky.³³⁵ Jedná se například o svazování oběti do potupných poloh, ve kterých vynikne podřízenost a bezmocnost oběti oproti dominantnímu postavení pachatele. Je možné rovněž přinutit oběť, aby se před pachatelem plazila po podlaze, popřípadě klečela před ním, čímž dává najevo svoji podřízenost vůči pachateli. Dále sem patří nejrůznější sadistické praktiky, jejichž účelem je způsobení bolesti oběti, která zvyšuje sexuální vzrušení pachatele nebo močení a kálení na oběť.³³⁶

Opět musím pozitivně zhodnotit myšlenku postihovat taková jednání, která jsou pro oběť mimořádně ponižující a způsobují jí vyšší míru utrpení přísnější trestní sazbou.

Nemůže být myslím sporu, že samotný útok na sexuální svobodu může být obrovitým traumatem pro oběť. Toto trauma v podobné situaci, kdy si oběť projde nějakou z výše uvedených praktik, musí její celkové utrpení ještě zvýšit. V české právní úpravě podobné ustanovení nenajdeme, ačkoli si myslím, že je rozhodně smysluplné postihovat toto jednání vyšší trestní sazbou. Opět by se tedy měl český zákonodárce inspirovat dalším ustanovením španělského trestního zákoníku.

---

³³⁴ RUIZ SAAVEDRA, Juan a kol. *Código penal comentado, con jurisprudencia sistematizada y concordancias*. 2. vyd. Madrid: El Derecho Editores Colección Tribunal Supremo, 2011. s. 695.

³³⁵ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 626.

³³⁶ La Sentencia č. 534/2003, ze dne 9. dubna 2003

Spáchání činu společným jednáním dvou a více osob

Čin je spáchán společným jednáním dvou a více osob, pokud se kromě pachatele na trestném činu podílí ještě minimálně dvě další osoby, přičemž nezáleží, do jaké míry se která osoba podílí na sexuálním útoku. Není tedy rozhodné, zda se násilí či zastrašení dopustila jedna osoba a vynuceného styku vaginálního, análního nebo orálního například jiná osoba.

Jediným předpokladem je aktivní jednání všech zúčastněných osob. Násilného jednání se mohou tyto osoby dopustit jako spolupachatelé, nebo jako pachatel hlavní a jeho pomocníci (Čl. 28 a 29 CP).

O zvlášť přitěžující okolnost se jedná proto, že jediný útok proti sexuální osobě je sám o sobě dostatečně traumatizující. Ovšem pokud je tento trestný čin spáchán více osobami, jedná se o to větší útok proti sexuální svobodě, a s tím i spojené vyšší psychické i tělesné strádání oběti, které může být vzhledem k tomuto zásahu doživotní. Zejména pokud se více pachatelů dopustí sexuálního útoku ve formě styku vaginálního, análního a orálního. Rovněž je úměrně zvýšeno riziko, že útok bude úspěšný.³³⁷

Tato kvalifikovaná skutková podstata opět chybí v české právní úpravě. U trestného činu sexuálního nátlaku se vyskytuje tato zvlášť přitěžující okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, avšak u trestného činu znásilnění nikoli.

Jedná se tedy o další rozdíl oproti české právní úpravě, kdy španělský trestní zákoník poskytuje vyšší ochranu obětem tohoto trestného činu v důsledku navýšení trestní sazby na velice přísných dvanáct až patnáct let (Čl. 180/2 CP).

Rovněž se domnívám, že by tato zvýšená ochrana neměla zůstat jen u trestného činu sexuálního nátlaku,³³⁸ ale měla by být rozšířena i na trestný čin znásilnění.³³⁹

Spáchání činu je-li oběť zvláště zranitelná z důvodu svého věku, nemoci, zdravotního postižení nebo dalších okolností, s výjimkou toho co je stanoveno v článku 183.

Pojem zranitelnosti je podle Ramose možno chápat jako takový stav oběti, kdy se osoba nemůže vůči pachateli účinně bránit, protože nemá dostatek fyzických ani psychických schopností, aby útok odrazila, popřípadě vyjádřila nesouhlas s jednáním agresora.³⁴⁰

---

³³⁷ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 626.

³³⁸ § 186 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³³⁹ § 187 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁴⁰ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 627.

Oběť zvláště zranitelná z důvodu věku bude vždy považována za zvláště bezbrannou, protože nemá dostatečné zkušenosti a schopnosti, aby se ubránila jednání pachatele a rovněž její tělesný a mravní vývoj není ještě ukončen.³⁴¹

Výkladem lze dovést, že do této skupiny obětí zvláště zranitelných z důvodu věku patří osoby mladistvých, tedy osob ve věku od čtrnácti do osmnácti let (Čl. 12 CP).

Toto ustanovení tedy chrání pouze osoby v této věkové kategorii, protože speciální ochrana osob mladších třinácti let je vymezena v článku 183.³⁴²

Z judikatury vyplývá, že u těchto osob se mnohdy stává, že sami usnadňují svoji viktimizaci tím, že se často dostávají do nebezpečných situací, ve kterých pachateli usnadňují spáchání tohoto trestného činu. Tímto usnadňováním může být například vyzývavé chování oběti, flirtování a gestikulace nebo nevhodné oblečení. Tyto faktory pachatele provokují a nezřídká jsou právě počáteční stimulací pachatele, aby v důsledku své sexuální potřeby užil vůči oběti násilí nebo zastrašení, které směřuje k zásahu do sexuální svobody oběti.

V důsledku své nevyzrálosti si sama oběť tyto rizikové faktory neuvědomuje, ani nevnímá zvýšené nebezpečí, které jí hrozí od pachatele v důsledku vlastního provokativního chování. Ať už bylo chování oběti před násilným aktem jakékoli, nelze z toho pro pachatele vyvozovat žádné polehčující okolnosti, pokud ihned v důsledku odporu oběti včetně projevu jejího nesouhlasu nezanechal násilného jednání. Na trestní odpovědnosti pachatele se tedy nic nemění a nedojde ani ke snížení jeho zavinění.³⁴³

Zvláště zranitelná osoba z důvodu své nemoci nebo zdravotního postižení je taková, která je v důsledku své fyzické nebo psychické nemoci odkázána na pomoc svého okolí. Jedná se například o staré osoby, které jsou z důvodu svého vysokého věku nesoběstačné, osoby postižené mentální retardací nebo další formou duševních poruch, popřípadě osoby upoutané na lůžko nebo na invalidní vozík.³⁴⁴

Zvláště zranitelná osoba podle dalších okolností je osoba, která je například odkázána na výživu pachatele.

Tento pojem zvláštní zranitelnosti oběti, lze podle mého názoru připodobnit ke stavu bezbrannosti podle českého trestního zákoníku.³⁴⁵ Ovšem na rozdíl od českého trestního zákoníku se zde jedná o kvalifikovanou skutkovou podstatu spojenou s mnohem přísnější

³⁴¹ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 631.

³⁴² Čl. 183 španělského trestního zákoníku - v tomto článku je vymezena další kvalifikovaná skutková podstata, která postihuje dva trestné činy. Sexuální útok podle čl. 178-180 a pohlavní zneužití podle čl. 181-182, které vymezují jako zvláště přitěžující okolnost spojenou se zvýšenou trestní sazbou, pokud jsou uvedené trestné činy spáchané na dětech mladších třinácti let.

³⁴³ La Sentencia č. 217/ 2008, ze dne 24. dubna 2008

³⁴⁴ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 629.

³⁴⁵ § 185/1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

trestní sazbou, protože pachateli za sexuální útok spáchaný na osobě zvláště zranitelné hrozí trest odnětí svobody v délce trvání od pěti do deseti let (Čl. 180/3 CP), zatímco za trestný čin znásilnění spáchaný zneužitím bezbrannosti podle českého trestního zákoníku hrozí pachateli trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let.

Zcela se ztotožňuji s názorem zákonodárce sankcionovat toto jednání zvýšenou trestní sazbou, protože se výše zmíněné osoby nemohou účinně bránit, ačkoli by chtěly. Tato bezmocnost je činí snadným terčem pro pachatele, nemluvě o vyšším traumatu, který jim pachatel v důsledku jejich bezmocnosti způsobí.

Také se domnívám, že pojem zvláštní zranitelnosti s ohledem na věk, nemoc nebo zdravotní postižení je vymezen mnohem přesněji než samotný pojem bezbrannosti podle českého práva. Ačkoli samotná definice je víceméně shodná s definicí bezbrannosti podle Jelínka,³⁴⁶ zdá se mi přehlednější, že se přímo v kvalifikované skutkové podstatě nachází výčet jednání, která jsou spojená s vyšší trestní sazbou a osvětlí více i laické veřejnosti, co si pod tímto pojmem představit.

Zneužití nadřazeného postavení nebo svého vztahu příbuzenství, ať již ve formě předků, potomků, popřípadě bratra nebo sestry či dalších vztahů biologických nebo adoptivních.

Za zneužití nadřazeného postavení považuje Ramos situaci, kdy souhlas oběti se zásahem do sexuální svobody je sice dán, ale její svoboda rozhodování byla omezena v důsledku zastrašování pachatele, který se nachází v nadřazeném postavení vůči oběti.

V tomto nadřazeném postavení má pachatel oproti oběti nějakou výhodu a právě tuto výhodu využívá, aby mohl zasáhnout do sexuální svobody oběti. Oběť je v důsledku zastrašení nucena zásahy pachatele strpět a podvolit se jeho vůli.³⁴⁷

Nadřazené postavení může vyplývat například ze zaměstnání, funkce nebo jiné pozice, kde má pachatel nějakou pravomoc a autoritativně vystupuje vůči svým podřízeným nebo dalším osobám.³⁴⁸

Zneužití svého vztahu příbuzenství

Toto ustanovení dopadá na situaci, kdy oběť dá souhlas se zásahem do své sexuální svobody, stejně jako v předchozím případě poté, co proti ní pachatel užije zastrašení s cílem zasáhnout do její sexuální svobody. Pachatel zde využívá svého postavení, které vyplývá

---

³⁴⁶ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 605.

³⁴⁷ RODRIGUEZ RAMOS: *Código Penal comentado...*, s. 634.

³⁴⁸ La Sentencia č. 1816/2000, ze dne 15. října 2000

z jeho příbuzenského vztahu s obětí, ať již biologického ve formě vztahů předků nebo potomků či vztahů sourozeneckých nebo vztahů uměle vytvořených adopcí. Toto postavení mu dává určitá práva a povinnosti, kterých využívá, aby zasáhl do sexuální svobody oběti.

Tento postih a zařazení této kvalifikované skutkové podstaty do španělského trestního zákoníku je reakcí zákonodárce na situaci, kdy k sexuálnímu napadení ve formě zneužití svého stavu příbuzenství dochází poměrně často.³⁴⁹

Zvýšený trestní postih je podle mého mínění na místě, neboť takový útok bude mít dalekosáhlé důsledky pro oběť, protože se ve svém domově a rodině cítí bezpečně, a tudíž zásah do její sexuální svobody členem domácnosti, ať už příbuzným nebo další osobou, musí způsobit oběti dalekosáhlé psychické trauma spojené s pocitem nedůvěry v lidi.

Spáchání činu za použití zbraně nebo jiných nebezpečných prostředků

Za zbraň a nebezpečné prostředky jsou považovány všechny prostředky, které jsou způsobilé zasáhnout do fyzické a psychické integrity oběti a způsobit nebezpečí ohrožení života nebo zdraví (Čl. 149 a 150 CP).

Nebezpečné zásahy do fyzické integrity mohou způsobit vážnou újmu na zdraví, ztrátu orgánu, končetiny nebo zmrzačení. Zásahem do psychické integrity může být zásah v podobě vážné duševní či somatické nemoci spojené s pocitem strádání a bezmoci.

Stejně jako v české právní úpravě je zcela žádoucí, aby toto jednání bylo znakem kvalifikované skutkové podstaty s ohledem na vyšší společenskou závažnost a s ohledem na zvýšení rizika možného zranění či dokonce úmrtí oběti.

Spáchání činu na dítěti mladším třinácti let

Tato poslední kvalifikovaná skutková podstata se zcela nesystematicky nachází v článku 183, kde je velice nepřehledně upravena spolu s kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu pohlavního zneužití. Předmětem obou trestných činů je zde dítě mladší třinácti let.

Zvýšená ochrana reflektuje mimo jiné i věkovou hranici pro pohlavní styk, která je ve Španělsku třináct let, nicméně se vedou rozsáhlé debaty o jejím zvýšení na šestnáct let po vzoru některých států Evropské unie.³⁵⁰

---

³⁴⁹ Statistiky Ženského institutu, spadající pod správu Ministerstva zdravotnictví, viz příloha č. 10
Dostupné na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.es/estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

K této kvalifikované skutkové podstatě jen dodám, že je sice chvályhodný úmysl zákonodárce poskytovat zvýšenou ochranu dětem, jejichž tělesný ani mravní vývoj ještě není ukončen, nicméně nevidím důvod, proč je tento trestný čin zcela nesystematicky zařazen do samostatné skutkové podstaty a upraven spolu s pohlavním zneužitím dítěte mladšího třinácti let, když by stačilo pouze rozšířit kvalifikované skutkové podstaty uvedené v čl. 180.

Pokud se podíváme na srovnání trestních sazeb, dojdeme k šokujícímu odhalení, kdy za spáchání sexuálního útoku na dítěti mladším třinácti let, hrozí pachateli trest odnětí svobody v trvání dvanácti až patnácti let (Čl. 183/2 CP), tedy stejný trest jako když sexuální útok směřuje proti osobě, která je zvláště zranitelná z důvodu svého věku (Čl. 180/3 CP).

Pokud hrozí stejný trest, tak je tato skutková podstata nejen nadbytečná, ale vlastně ani žádnou zvýšenou ochranu neposkytuje. Zde by se zcela jistě měl zákonodárce inspirovat českou právní ochranou a začlenit tuto skutkovou podstatu jako jednu z kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu sexuálního útoku a ji hlavně spojit se zvýšenou trestní sazbou, oproti situaci kdy je sexuální útok spáchán na dítěti mladším osmnácti let.

6.6. Shrnutí španělské komparační části a návrhy de lege ferenda

V tomto závěrečném shrnutí se pokusím vytknout pozitivní rysy obou právních úprav, ze kterých by se komparované trestní zákoníky mohly navzájem inspirovat.

Pozitiva španělské právní úpravy

Kladně hodnotím prozíravě zakotvenou skutkovou podstatu odlišující násilnou sexuální aktivitu, kdy nedochází k průniku do tělesných otvorů, postihující méně závažné sexuální aktivity a kvalifikovanou skutkovou podstatu, která sankcionuje nejen všechny formy pohlavního styku, ale také veškerou další sexuální aktivitu, kdy dochází k průniku do tělesných otvorů.

Dále je přínosná kvalifikovaná skutková podstata ve formě spáchání trestného činu společným jednáním dvou a více osob, protože právě mnohost útoku umocňuje psychické i fyzické strádání oběti, a proto by se český zákonodárce měl nechat inspirovat touto španělskou právní úpravou, kdy je jednání postihováno jako zvlášť přitěžující okolnost.

Rovněž schvaluji i úmysl zákonodárce přísněji postihovat jednání spáchané zvlášť ponižujícím a pokořujícím způsobem, protože i tato jednání sexuálně parafilních pachatelů

---

³⁵⁰ NATO, Anna. *Cuanto es Mayor de edad en España* [online]. Periodista Digital. es, 4. června 2013. [cit. 19. února 2014]. Dostupné na <www.periodistadigital.com/ciencia/education2013/04/06>.

se vyskytují a obětem je třeba před tímto nebezpečným jednáním poskytnout zvýšenou ochranu.

Tato ustanovení považuji za účelná a inspirativní a podle mého názoru by mohla pomoci vylepšit českou právní úpravu.

Pozitiva české právní úpravy

Kladně je třeba rozhodně vyhodnotit systematiku české právní úpravy trestného činu znásilnění, kdy je v každém ustanovení pouze jedna skutková podstata a následující odstavce pak obsahují kvalifikované skutkové podstaty.

Ve španělském trestním zákoníku jsou skutkové podstaty upraveny ve více člancích, což není vždy přehledné. Trestní sazby odkazují z jednoho článku na druhý a celé ustanovení pak vyvolává dojem roztržitosti.

Dále je plusem české právní úpravy kvalifikovaná skutková podstata spáchání činu na místě, kde je omezována osobní svoboda. Španělský zákonodárce by měl reflektovat tuto zvýšenou společenskou závažnost, a také vysokou psychickou zátěž osob, které se v těchto místech nenacházejí dobrovolně a nemají se před pachatelem kam ukrýt. Rovněž hrozí riziko, že se násilné sexuální útoky na jeho osobu mohou opakovat. Domnívám se, že se taková vynucená násilná sexuální jednání rozhodně vyskytují i ve španělských věznicích a dalších zařízeních. V tomto ohledu tedy česká právní úprava předčila španělský trestní zákoník.

Nesporným přínosem české právní úpravy je způsobení následku v podobě těžké újmy na zdraví nebo smrti, které český zákonodárce prozíravě zakotvil do kvalifikovaných skutkových podstat. Španělský zákonodárce by měl reflektovat tyto následky, ke kterým může při trestném činu sexuálního útoku dojít a postihovat taková jednání přímo zakotvenou kvalifikovanou skutkovou podstatou v daném ustanovení. Trestný čin sexuálního útoku tuto zvýšenou ochranu před uvedenými následky zcela nelogicky poskytuje pouze dětem mladším třinácti let, kdy kvalifikovaná skutková podstata postihuje toho „kdo ohrozí život dítěte“ (Čl. 183/4e) CP).

Pro komplexnost ještě zmíním, že ve španělské právní úpravě při jednáních, při nichž dojde ke zranění, škodách na životech nebo majetku oběti či třetích osob, bude pachatel potrestán samostatně sankcí za jím spáchané trestné činy (Čl. 177 CP). Tedy celá situace bude řešena jako souběh trestného činu znásilnění s ublížením na zdraví atd.

Dalším kladem českého trestního zákoníku je skutková podstata sexuálního nátlaku, která v španělské právní úpravě chybí. Násilné sexuální jednání, kdy je oběť násilně nucena provádět sexuální aktivity bez fyzického kontaktu s pachatelem, spadá pod základní skutkovou podstatu trestného činu sexuálního útoku (Čl. 178. CP). Ovšem domnívám se,

že odlišení těchto násilných sexuálních aktivit, je přínosné z hlediska výše společenské závažnosti, která je bez fyzického kontaktu s pachatelem podstatně snížena.

Závěrem konstatuji, že považuji obě právní úpravy i přes vytknuté nedostatky za dostačující a inspirativní, poskytující ochranu takovým zájmům, které takovou zvýšenou ochranu vyžadují. Španělský trestní zákoník považuji za přínosný i podnětný a dodávám, že mě tato právní úprava inspirovala k návrhům de lege ferenda u trestného činu znásilnění v závěru kapitoly dvě.

7. Komparace trestných činů souvisejících s pornografií a prostitucí podle španělské právní úpravy

7.1. Trestné činy související s prostitucí nezletilých a nesvéprávných

Čl. 187

- 1) *„Kdo přiměje, podporuje, napomáhá nebo usnadňuje prostituci člověka, který je nezletilý, nebo nesvéprávný, bude potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání jednoho roku až pěti let a peněžitým trestem v délce trvání dvanácti až dvacet čtyř měsíců. Stejný trest bude uložen osobě, která, žádá, nabízí, přijímá nebo získává za sexuální vztah s nezletilou osobou úplatu nebo slib.“*
- 2) *„Ten, kdo se dopustí trestného činu, jenž je popsán v odstavci 1 za situace, kdy je oběť mladší třinácti let, bude potrestán trestem odnětí svobody na čtyři roky až šest let.“*
- 3) *„Ti, kteří spáchají trestný čin uvedený v odstavci 1 v situaci, kdy zneužijí svého postavení úřední osoby, zákonného zástupce nebo veřejného činitele, budou potrestáni trestem odnětí svobody v horní polovině trestní sazby a zákazem činnosti v délce trvání od šesti do dvanácti let.“*
- 4) *„Sankce musí být uloženy ve vyšší míře vzhledem k vyšší společenské závažnosti v předchozích odstavcích a dopadající na situaci, kdy pachatel patří do organizace nebo instituce, i když přechodné povahy, založené za účelem páčání této trestné činnosti.“*
- 5) *„Uvedené sankce musí být uloženy v příslušných případech, aniž jsou dotčeny sankce za trestné činy proti sexuální svobodě a náhrada škody spáchané na nezletilých nebo nesvéprávných.“*

Čl. 188

- 1) *„Každý, kdo používá násilí, zastrašování, podvodu nebo zneužívá situace svého postavení či zranitelnosti oběti, která je plnoletá a takto nucena k provozování prostituce, bude potrestán trestem odnětí svobody na dva až čtyři roky a peněžitým trestem v rozmezí od dvanácti do dvaceti čtyř měsíců. Stejný trest se uloží tomu, kdo má z provozování prostituce jiné osoby zisk, a to i když tato osoba souhlasí.“*

- 2) *„V případě, kdy jednání pachatele směřuje k nezletilé nebo nesvéprávné osobě s účelem, aby dotyčná osoba zahájila prostituci nebo v ní setrvala, bude pachateli uložen trest odnětí svobody v délce trvání čtyř let až šesti roků.“*
- 3) *„Ten, kdo spáchá trestný čin uvedený v odstavci jedna na osobě mladší třinácti let, bude potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání od pěti do deseti let.“*
- 4) *„Sankce musí být uloženy tak, jak je uvedeno v předchozích odstavcích, avšak v horní polovině trestní sazby, pokud se na ně vztahují některé z těchto okolností:“*
  - a) *„Pokud pachatel zneužil svého postavení úřední osoby, zástupce nebo veřejného činitele, tak mu za tuto trestnou činnost hrozí i zákaz činnosti v rozmezí šesti až dvanácti let.“*
  - b) *„Jestliže je pachatel členem zločinecké organizace nebo sdružení zaměřené na páchaní této trestné činnosti“*
  - c) *„Jestliže pachatel ohrozil život oběti ve zlém úmyslu nebo v důsledku hrubé nedbalosti.“*
- 5) *„Tyto sankce musí být uloženy v příslušných případech, aniž jsou dotčeny sankce za sexuální útok nebo pohlavní zneužití, spáchaných proti osobě prostituující.“*

7.1.1. Vymezení pojmu prostituce podle španělské právní úpravy, objekt a předmět trestných činů souvisejících s prostitucí

Prostituce je definována jako aktivita, při které je zapojena do pohlavního styku jiná osoba, popřípadě osoby, a to výměnou za peníze nebo jinou výhodu. Nemusí se vždy jednat o ekonomickou hodnotu, ale i o jiné, například osobní výhody. Prostituujícími nemusí být pouze ženy, ale i muži a děti, přičemž nezáleží, zda se jedná o osoby s homosexuální nebo heterosexuální orientací.³⁵¹

Základní podmínkou, aby se jednalo o prostituci, je právě nějaký prospěch, který za sexuální styk, popřípadě za jiné sexuální chování, osoba přijme výměnou za prodej svého těla. Rovněž zde musí být příčinná souvislost mezi sexuálním chováním na jedné straně a nějakým prospěchem na straně druhé. Sexuální chování nemusí být jen ve formě vaginálního, análního a orálního styku, popřípadě penetrace ve všech jejích formách,

---

³⁵¹ URBEZ. Luis. Prostitución femenina en España. *Revista de formento social*, 1989, č. 44, s. 27-28.

ale i masturbace či vzájemná masturbace a další uspokojování sexuálních tužeb na těle jiné osoby nebo osob.³⁵²

Stejně jako v České republice rozlišujeme několik **kategorií** prostituujících osob. Jedná se o osoby vykonávající prostituce profesionálně, poloprofesionálně a příležitostně.

Profesionálové se plně věnují sexuálním službám a mají je jako skutečný zdroj obživy. Poloprofesionálové jsou nejčastěji dívky pracující v různých kabaretech a nočních klubech, které prostituci nemají jako hlavní zdroj obživy, ale často kromě výše uvedených aktivit rovněž uspokojují své potencionální zákazníky. Příležitostní prostituující pak prostituci praktikují ojediněle jako občasný přivýdělek. Obecně lze říci, že španělské prostitutky pocházejí většinou z nižších sociálních vrstev a nefungujícího domácího prostředí, ovšem zejména v případě poloprofesionálních prostitutek se jedná o vzdělané jedince, kteří berou prostituci jako vysoký a snadno dostupný přivýdělek. Samozřejmě totéž platí i u mužů.³⁵³

Prostituce sama o sobě ve Španělsku trestná není, avšak podle španělského trestního zákoníku je postihována prostituce nezletilých a nesvéprávných osob a rovněž je sankcionována nucená prostituce dospělých, pokud jsou k prostituci donuceny násilím, zavražďováním a podvodem (Čl. 188/1 CP). Dítě je chráněno před prostitucí nucenou i dobrovolnou (Čl. 187 a 188/2 CP).

Souhlas nezletilého s touto nezákonnou činností je irelevantní, protože osoba mladší osmnácti let ještě nedokáže plně pochopit celkové důsledky svého počínání, ani jejich dopad na budoucí život. I ve španělské právní úpravě najdeme ustanovení o beztrestnosti prostituujícího dítěte.

Objektem trestného činu podle čl. 187 CP je ochrana fyzického i psychického rozvoje nezletilého a jeho sexuality. V případě nucené prostituce je poté objektem sexuální svoboda nejen osob nezletilých a nesvéprávných, ale rovněž i dospělých.³⁵⁴

Jak je patrné z výše uvedeného, **předmětem** této trestné činnosti mohou být nejen děti, ale rovněž i osoby nesvéprávné. Z judikatury bylo dovozeno, že o nesvéprávné osoby půjde zejména v případě osob trpících mentálním defektem, nejčastěji v podobě mentální retardace všech stupňů. Tyto osoby je tedy rovněž třeba chránit před všemi formami prostituce, i když tyto osoby jsou již dostatečně vyspělé tělesně, avšak jejich psychická stránka

---

³⁵² ORTS, BERENQUER, *Los delitos contra la libertad...*, s. 211.

³⁵³ MAQUEDA, ABREU, Maria Luisa. *Prostitución de las mujeres y control: una relación controvertida. Análisis del Código Penal, desde la perspectiva de género*. Madrid: Aranzadi, 1998. s. 194.

³⁵⁴ CARMONA, SALGADO. Carmen. *Comentarios al Código penal*. Madrid: Aranzadi, 1999. s. 221.

je zaostalá. Z těchto důvodů tito jedinci nedokáží pochopit, stejně jako děti mladší osmnácti let, plný význam svého počínání.³⁵⁵

Na závěr této problematiky je třeba dodat, že tato ochrana nesvéprávných jedinců není ojedinělá jen u trestné činnosti související s prostitucí a pornografií nezletilých. Španělský trestní zákoník poskytuje u každého ustanovení, které chrání dítě i ochranu nesvéprávným osobám. Je tedy zcela evidentní, že si jsou nezletilí a nesvéprávní podle španělského trestního zákoníku postaveni na roveň.

Technické pojetí prostituce vyvolalo ve Španělsku mnohé právní debaty. Odborníci se rozcházeli v názorech, zda pod pojem prostituce lze podřadit i exhibicionistické aktivity a rovněž, zda se bude jednat o prostituci v případě jednorázového sexuálního aktu, či je nutný určitý prvek opakovatelnosti.

Podle Cantera musí mít prostituce určitý prvek opakovatelnosti. I příležitostné prostitutky, poskytují své služby sice ojediněle, ale nikoli jednorázově. Rovněž by v rámci úvah de lege ferenda doporučil, aby pojem nucené prostituce byl nahrazen vhodnějším a výstižnějším termínem prostituce za účelem sexuálního vykořisťování.³⁵⁶

Další odborník z praxe Albera však namítá, že prostituce jako taková, je sice ve většině případů opakovanou aktivitou, ovšem tato podmínka by se neměla vztahovat na nezletilé a nesvéprávné, kdy by vzhledem k jejich vývoji za prostituci měly být považovány i ojedinělé sexuální akty.³⁵⁷

Jednotné názory nejsou ani ohledně všech sexuálních aktivit, které spadají pod pojem sexuální chování. Ustálená praxe se shodla na tom, že obecnou definicí prostituce jsou veškeré sexuální aktivity, od všech forem pohlavního styku a masturbace, až po exhibicionistické úkony nebo erotické rozhovory pomocí telefonních linek. Všechny tyto aktivity totiž směřují k sexuálnímu vzrušení a uspokojení zákazníka.³⁵⁸

Někteří autoři se zase domnívají, že exhibicionistické akty v podobě striptýzových vystoupení v kabaretech a nočních klubech nelze podřazovat pod tento pojem, ani když dané osoby za tyto aktivity dostávají zapláceno, protože zde nedochází k tělesnému kontaktu s klientem.³⁵⁹

---

³⁵⁵ Rozhodnutí nejvyššího soudu La Sentencia č. 15/2002, ze dne patnáctého dubna 2002

³⁵⁶ SÁINZ-CANTERO CAPARRÓS. José Eduardo. *Comentarios al Código penal*. Granada: Bosch, 1999. s. 740-741

³⁵⁷ MORÁLES, PRATZ, Fermín a kol. *Comentarios al nuevo Código Penal*. Pamplona: Aranzadi, 2004. s. 930.

³⁵⁸ GARCÍA, PERÉZ, Octavio. *Comentarios al Código Penal. Parte especial*. 2. vyd. Valencia: Aranzadi, 2004. s. 12.

³⁵⁹ TAMARIT, SUMALLA, Joseph Maria. *La protección penal del menor frente al abuso y explotación sexual*. Tirant Lo Blanch, 2000. s. 92.

Nesouhlasně se k současným vymezením prostituce se staví i Peréz, který dodává, že zejména u dětské prostituce by mělo s ohledem na celkovou právní úpravu trestných činů v sexuální oblasti v hlavě VIII. dojít k rozlišování prostituce ve formě vaginálního, análního a orálního styku, která představuje horší zásah do sexuální svobody nezletilých a nesevěprávných, zvláště pokud se bude jednat o nucenou prostituci podle 188/2 CP, kdy by bylo žádoucí zpřísnit tresty za tuto formu prostituce.³⁶⁰

Jak tedy vyplývá z výše uvedeného, technické vymezení pojmu prostituce není jednoznačné a případné názory jaké aktivity je možno podřadit pod tento pojem se v mnohých ohledech různí. V rámci větší přehlednosti ještě na závěr této problematiky uvedu, že trestné činy související s prostitucí jsou společně s trestnými činy související s dětskou pornografií upraveny v rámci páté kapitoly hlavy VIII. španělského trestného zákoníku s názvem trestné činy související s prostitucí a korupcí nezletilých, kde je tak kompletně upravena a sankciována veškerá trestná činnost spočívající v komerčním sexuálním zneužívání dětí. Trestný čin šíření pornografie, který není v rámci této práce vymezen je upraven v čl. 185 CP. v rámci trestné činnosti související se sexuální provokací a obchod s dětmi k sexuálně vykořisťujícím činnostem pak v Čl. 177 bis 1b)/2 tohoto kodexu.

7.1.2. Objektívni stránka trestných činů souvisejících s dětskou prostitucí

Zaměřím se nejprve na skutkovou podstatu postihující jednání, ve kterém je dítě sváděno k **dobrovolné formě** prostituce. Skutková podstata podle čl. 187/1 vymezuje španělskou alternativu kuplířství v situaci, kdy pachatel k prostituci dítě přiměje, napomáhá mu, podporuje ho nebo prostituci nezletilého usnadňuje. V této skutkové podstatě ale rovněž nalezneme obdobu svádění k pohlavnímu styku, kdy pachatel vybízí dítě k sexuálnímu vztahu s ním výměnou za odměnu nebo slib. Tato odměna může být majetkového charakteru v podobě peněz nebo dárků, ale rovněž se může jednat i o nemajetkovou výhodu jako je například nabídka ubytování, stravování nebo drog, protože velmi často k této dobrovolné formě prostituce přistupují děti, které utekly z domova nebo děti drogově závislé.

Slib je potom jakási nabídka, která v sobě může obsahovat materiální či nemateriální odměnu, avšak je vázána na delší časový úsek, zpravidla směřuje do budoucnosti a může být vázána na splnění dalších podmínek.

V roce 2003 došlo v rámci reformy španělského trestního zákoníku k další významné změně, kdy do skutkové podstaty trestných činů souvisejících s prostitucí nezletilých byla

---

³⁶⁰ GARCÍA PERÉZ. *Comentarios al Código...*s. 15.

zavedena trestnost kořistění z prostituce za situace, kdy pachatel za výše uvedené aktivity získává nějaký prospěch, který získává opakovaně.³⁶¹

V případě kořistění rozlišuje španělská právní úprava přímý zisk, kdy pachatel přímo získává výnosy z prostitučních aktivit. Nemusí se jednat o zisk z prostituce jako celku, ale i z jednotlivých prostitučních aktivit. Nepřímý zisk spočívá v aktivitách, které sice souvisejí s prostitucí, ale ne přímo z těchto aktivit. Například se bude jednat o výnosy z alkoholických nápojů, omamných látek, které majitel objektu, kde se prostituce provozuje, prodává zákazníkům dětských prostitutů.³⁶²

Aby se jednalo o kořistění z prostituce, musí být dostatečná hodnota zisku, který pachatel kořistí z prostituce opakovaně přijímá. Tato hodnota není zákonem specifikována, avšak musí se jednat o opakované přijetí.³⁶³ Pachatel může kořistit z dobrovolné i nedobrovolné prostituce nezletilých, ale i dospělých prostitutů.

Nucená dětská prostituce je upravena v čl. 188/2 CP. Jedná se o donucení dítěte k prostituci za použití násilí, zastrašení a podvodu, popřípadě donucení těmito prostředky k setrvání v nucených prostitučních aktivitách. Problematice násilí a zastrašování jsem se podrobně věnovala v kapitole 7.2. této práce v rámci vymezení trestného činu sexuálního útoku, zde se nám ovšem objevuje nový prostředek donucení, kterým je donucení dítěte k prostituci za pomoci podvodu. Podvod může podle Condeho spočívat nejčastěji v situaci, kdy byly dítěti slíbeny peníze nebo jiná, nejčastěji ekonomická výhoda, avšak slíbené peníze nebyly vyplaceny.³⁶⁴

Tato nucená forma prostituce je nejčastěji provozována v rámci zločineckých organizací nebo sdružení, kteří se specializují na dětskou prostituci, ale i na další formy sexuálního vykořisťování dětí. Španělský trestní zákoník tedy organizovanou a nucenou formu prostituce sankcionuje kvalifikovanou skutkovou podstatou spojenou se zvýšenou trestní sazbou. (Čl. 188/4b) CP).

Obchod s dětmi je upraven v čl. 177 bis/2 CP, kdy s použitím násilí, zastrašování, podvodu, zneužitím pozice nadřazenosti nebo tísně jsou děti zadržovány, přepravovány a stěhovány za účelem sexuálního vykořisťování, nucené práce, otroctví, a odběru tělesných orgánů. Děti jsou zadržovány buďto na španělském území nebo jsou z tohoto území vyváženy

---

³⁶¹ La reforma del Código penal de 2003 č.15/2003, ze dne 25 listopadu 2003 (sobre los Delitos contra la libertad sexual)

³⁶² MORALES PRATS, *Comentarios a la parte especial...*, s. 978.

³⁶³ MUÑOZ, CONDE, *Derecho penal...*, s. 248.

³⁶⁴ MUÑOZ, CONDE, *Derecho penal...*, s. 233.

přes hranice. Ke kvalifikované skutkové podstatě mimo jiné patří i páchaní trestné činnosti zločineckou organizací či sdružením. (Čl. 177 bis/6 CP).

V rámci problematiky zločineckých skupin a sdružení se musím pozastavit nad faktem, že i když jsou děti v rámci obchodu s dětmi a další trestné činnosti související s dětskou prostitucí a pornografií mnohdy převáženy přes hranice do jiných států, kde fungují vysoce organizované zločinecké organizace, je zvláštní že španělský trestní zákoník sankcionuje pouze spáchání činu členem zločinecké organizace nebo sdružení, nicméně žádná kvalifikovaná skutková podstata neodráží mezinárodní rozměr tohoto organizovaného zločinu. V tomto bodě shledávám nedostatek španělské právní úpravy, kdy by do kvalifikovaných skutkových podstat měla být přidána další skutková podstata v podobě spáchání činu členem zločinecké organizace nebo sdružení působící ve více státech, která by byla spojené s podstatně vyšší trestní sazbou. V tomto ohledu by se tedy španělská právní úprava měla inspirovat českým trestním zákoníkem, kdy pachatelé za členství v mezinárodní organizační zločinecké skupině hrozí trest odnětí svobody v délce trvání až patnácti let.³⁶⁵

7.1.3. Pachatel a subjektivní stránka

Pachatelem podle španělského trestního zákoníku může být kdokoli, kdo dítě k prostituci svádí, podporuje nebo dítě k prostituci donucuje. Pachatelé této trestné činnosti však mají určitou typologii. Rozlišujeme čtveřici pachatelů, a to ochránce prostituujících, vlastníky objektů, kde se prostituce provozuje, pasáky a obchodníky s lidmi.

Ochránci nejen že prostituujícím poskytují ochranu, ale rovněž se snaží své potencionální oběti získat či přemluvit pro provozování prostituce, často zneužívají jejich tíživou životní situaci, jakou je například útěk z domova, nedostatek rodinného zázemí či prostředků k obživě.

Obchodníci s dětmi jsou dealery, kteří si mezi sebou dětské prostitutky vzájemně vyměňují a prodávají je přes hranice státu. Provozovatelé míst, kde je prostituce provozována, musí vědět, že se v jejich klubech, hotelech, ubytovnách, popřípadě dalších objektech dětská prostituce provozuje. Nejčastěji k této trestné činnosti dochází na městských periferiích, velkých městech a příhraničních oblastech.³⁶⁶

---

³⁶⁵ § 168/4 c) zákona č. 40/2009 Sb. Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁶⁶ BLÁZQUEZ, Niceto. DAVANZO, Giorgio *Prostitución, teología moral* [online]. Mercaba, 9. dubna 2010 [cit. 13. ledna 2015].

Dostupné na < <http://www.mercaba.org/dicTM/TM-prostitucion.htm>.>

Tato forma trestné činnosti je mnohdy páchána ve formě účastenství. Nejčastěji se bude jednat o návodce, který v dítěti vzbudí rozhodnutí, aby zahájilo prostituční činnost. Pachatel tedy bude trestně odpovědný podle čl. 28/a) CP. Další formou bude spolupachatelství osob, které dětskou prostituci financují, podporují, usnadňují nebo pomáhají s prostitucí jiného. Tito spolupachatelé budou trestně odpovědní podle čl. 28b) a 29 CP.

Zvláštní formou účastenství je pak pachatelství ve formě členství v organizaci nebo sdružení, které se zaměřuje na páchání tohoto druhu trestné činnosti. Aby se mohlo jednat o člena organizace, musí se na činnosti podílet aktivně. Subjektivní stránka vyžaduje vždy úmyslné zavinění (Čl. 18 CP).³⁶⁷

7.2. Trestné činy související s dětskou pornografií.

Čl. 189/1

„Trestem odnětí svobody v délce trvání od jednoho roku do pěti let bude potrestán:“

- a) *„Ten, kdo najímá a využívá nezletilé nebo nesvéprávné osoby pro exhibicionistické a pornografické účely, pro veřejná i soukromá vystoupení nebo pro výrobu jakéhokoli pornografického materiálu nebo podporuje jeho šíření, popřípadě financuje některé z těchto činností.“*
- b) *„Ten, kdo vyrábí, prodává, distribuuje, předvádí, nabízí nebo usnadňuje výrobu, prodej, distribuci či vystavuje jakýkoli pornografický materiál, k jehož výrobě byli užiti nezletilí nebo nesvéprávní, i tehdy pokud materiál pochází ze zahraničí nebo je výrobce neznámý.“*

Čl. 189/2

„Ten, kdo drží pro vlastní potřebu materiál, k jehož výrobě bylo užito nezletilých nebo nesvéprávných, bude potrestán trestem odnětí svobody od tří měsíců do jednoho roku nebo peněžitým trestem v délce trvání od šesti měsíců do dvou let.“

Čl. 189/3

„Trestem odnětí svobody v rozmezí pěti až devíti let bude potrestán ten, kdo provede úkony popsané v odst. 1. tohoto článku, pokud bude splněna některá z následujících podmínek:“

- a) *„Pokud zneužije dítě mladší třinácti let“*

³⁶⁷ ORTS, BERENQUER: *Los delitos contra la libertad...*, s. 184.

- b) „Jestliže je výše zmíněný charakter trestné činnosti obzvláště ponižující a pokořující povahy“
- c) „Pokud jsou trestné činy mimořádně závažné vzhledem k vysoké ekonomické hodnotě pornografického materiálu“
- d) „Jestliže pornografický materiál zobrazuje děti či nesvéprávné osoby jako oběti fyzického, nebo sexuálního násilí“
- e) „Patří-li pachatel do organizace nebo sdružení, i když přechodné povahy, které se zabývají prováděním této trestné činnosti.“
- f) „Jestliže je pachatel v poměru příbuzném, opatrovnickém, učitelem nebo jinou pověřenou osobou, ať už fakticky nebo právně, který má povinnost se o nezletilého nebo o nesvéprávného starat.“

7.2.1. Trestné činy související s dětskou pornografií, pojem dětské pornografie, objekt a předmět

Ve španělském trestním zákoníku jsou trestné činy související s dětskou pornografií upraveny v hlavě VIII. v podkapitole s názvem trestné činy související s prostitucí a korupcí nezletilých. Základní páteří této právní úpravy je čl. 189, který postihuje trestné činy výroby, distribuce a prodeje dětské pornografie, a dále zneužití nezletilých k pornografickým či exhibicionistickým účelům, ale i držení dětské pornografie. Trestná činnost související s dětskou prostitucí je pak upravena zvlášť v čl. 187 CP a šíření ostatní pornografie patří do kategorie trestných činů exhibicionismu a sexuální provokace (Čl. 185 CP).

Nejprve se zaměřím na vymezení základních pojmů:

Dětská pornografie je problémem mezinárodního charakteru, který byl zesílen vznikem nových technologií, které posílily nejen výrobu dětské pornografie, ale rovněž i šíření dětských pornografických materiálů.³⁶⁸

Definice a pojem dětské pornografie jsou poměrně složité, protože závisí na mnoha kulturních faktorech, ale rovněž i na morálních přesvědčeních převládajících v konkrétní společnosti, zažitých vzorců sexuálního chování a převládajících náboženských idejí v každé komunitě. Obecně lze říci, že v Evropě převládá koncepce, že dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let.

Dětský pornografický materiál je podle Moralese takový, který zobrazuje a zapojuje dítě nebo nesvéprávnou osobu do reálného sexuálního chování. Sexuální chování jsou

³⁶⁸ MORALES PRATS. *Comentarios a la parte especial...*, s. 288.

pohlavní styk ve všech jeho formách, dále masturbace, exhibicionismus, ale rovněž i sadomasochistické praktiky.³⁶⁹

Předmětem je dítě mladší osmnácti let a nesvéprávná osoba. Je tedy zjevné, že pod pojem dětské pornografie spadá i osoba dospělá, leč nesvéprávná, stejně jako je tomu v případě trestného činu pohlavního zneužití (Čl. 181 CP) a v případě trestných činů související s dětskou prostitucí (Čl. 187 a 188 CP). Opět tedy španělský trestní zákoník poskytuje dítěti i nesvéprávné osobě stejnou právní ochranu. Tento pojem byl rozebrán v rámci problematiky trestných činů souvisejících s dětskou prostitucí. **Objektem** je ochrana sexuální svobody nezletilých a nesvéprávných.

V souvislosti s rozvojem dětské pornografie došlo k významné reformě španělského trestního zákoníku, konkrétně čl. 189/1 CP., kdy dochází ke kriminalizaci nejen prodeje, výroby a distribuce dětské prostitute, ale také usnadňování takového jednání za předpokladu, že k jeho výrobě byli zneužití nezletilí nebo nesvéprávní.³⁷⁰

Další významná reforma trestního zákoníku přinesla přísnější tresty a zavedla dva nové trestné činy držení dětské pornografie a trestný čin výroby a obchodování s virtuální dětskou pornografií.³⁷¹

Pornografické dílo může být ve formě grafické, fotografické, analogové i digitální. Zvláštním druhem je pak amatérská domácí pornografie, kdy se jedná zejména o pedofilní pachatele, kteří si natočí své vlastní video s dítětem. Amatérská domácí pornografie zaznamenala nárůst díky novým technologiím, zejména internetu, kdy si jejich prostřednictvím pachatel domluví s dítětem schůzku za účelem pohlavního zneužívání a k výrobě pornografického díla. Pachatelé, kteří jsou v nejčastějším případě pedofilové, si pak vzájemně vyměňují své pornografické materiály.³⁷²

7.2.2. Objektivní stránka trestných činů souvisejících s dětskou pornografií

V čl. 189/1 najdeme hned dvě základní skutkové podstaty. První z nich postihuje jednání, kdy jsou nezletilí nebo nesvéprávní zneužití pro exhibicionistické a pornografické účely - písmeno a), druhá z nich postihuje trestné činy související s výrobou, šířením a prodejem dětských pornografických děl - písmeno b).

---

³⁶⁹ MORALES PRATS. *Comentarios a la parte especial...*, s. 288.

³⁷⁰ La reforma del Código penal de 1999 č.11/1999, ze dne 30. dubna 1999 (sobre los Delitos contra la libertad sexual)

³⁷¹ La reforma del Código penal de 2003 č.15/2003, ze dne 25. listopadu 2003 (sobre los Delitos contra la libertad sexual)

³⁷² DIEZ, RIPOLLES, José Luis. Trata de seres humanos y explotación sexual de menores. Exigencias de la Unión Europea y legislación española. *Revista Penal*, 1999, č. 2, s. 17-19.

Nejprve se zaměřím na **první** základní skutkovou podstatu, která kriminalizuje jednání, ve kterém jsou nezletilí nebo nesvéprávní zneužití k vystupování na exhibicionistických a pornografických představeních. Jak zákon výslovně uvádí, může se jednat o představení veřejná i soukromá. Není trestné jen zneužití dítěte pro exhibicionistické účely, ale rovněž i účast jednotlivce na takovém představení, pokud ví, že se jej bude účastnit dítě. Prokázat úmysl, že účastník vystoupení věděl, že se tohoto vystoupení bude účastnit dítě, je však v praxi velmi složitě prokazatelný.

Kvalifikovaná skutková podstata pak kriminalizuje jednání, kdy se na tomto druhu představení účastní dítě mladší třinácti let.

Exhibicionistické vystoupení je takové, kde se dítě před publikem účastní sexuálního jednání pro jeho pobavení. Může se jednat o živé vystoupení nebo prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Sexuální jednání dítěte může být skutečné nebo předstírané v podobě obnažování a vystavování pohlavních orgánů. Nejčastěji se jedná o striptýzová vystoupení nebo peep show v případě exhibicionistických vystoupení, ale může se jednat i o **vystoupení pornografická**, která jsou snímána prostřednictvím video kamery. Do této kategorie spadají i erotické telefonní hovory, ke kterým je dítě využito.³⁷³

Pro exhibicionistické a pornografické představení platí, že děti musí být aktivně zapojeny do aktivity se sexuálním obsahem. Dítě vždy nemusí být aktérem celého představení, ale musí se podílet na celkové atmosféře představení, např. roznášením nápojů divákům, kdy jsou dívky obnaženy na prsou atd.

Účelem celého tohoto představení je vyvolávat uspokojení sexuálních pudů diváků. Cuerda výslovně uvádí, že se nesmí v žádném případě jednat o dílo umělecké, vědecké či vzdělávací. Toto ustanovení nekriminalizuje dítě, které se aktivně podílí na pornografickém představení.³⁷⁴

Další zakázané jednání v první skutkové podstatě spočívá v šíření dětských pornografických materiálů, podpoře šíření těchto materiálů a financování některé z těchto trestných činností. Financovat takovou činnost mohou nejen výrobci, ale také ostatní osoby, které mají vliv na celkový rozvoj dětské pornografie a rovněž na její šíření a distribuci. Pro financování platí, že pachatel poskytuje takové množství finančních prostředků,

---

³⁷³ MORALES PRATS. *Comentarios a la parte especial...*, s. 289.

³⁷⁴ CUERDA, ARNAU. María Luisa. Los delitos de exhibicionismo, provocación sexual y prostitución de menores. *Cuadernos de Derecho Judicial*, 1997, č. 2, str. 197- 199.

aby výroba dětské pornografie byla udržitelná a realizovatelná, přičemž si pachatel musí být vědom, že financuje výrobu či jiné šíření dětské pornografie.³⁷⁵

Druhá skutková podstata pak sankcionuje výrobu, distribuci, prodej a usnadňování trestné činnosti související s dětskou pornografií. V rámci této problematiky dodám, že původní trestný zákoník postihoval jen takové jednání, kdy pachatel svým chováním vytvářel pornografické dílo, ale trest již nepostihoval osoby, které dále materiál šířily, ale nepodílely se na jeho výrobě, proto došlo ke kriminalizaci distribuce pornografického díla a rovněž usnadňování této trestné činnosti.

Současnou definici usnadňování trestné činnosti nalezneme v čl. 451/1CP, kdy pachatel tohoto trestného činu bude potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání od šesti měsíců do tří let, pokud má vědomost o trestné činnosti, na které se ale nepodílí jako organizátor ani pomocník, ale sám těží z výhod, které mu trestná činnost jiných přinesla. V souvislosti s usnadňováním výroby a jiného šíření dětské pornografie pachatel využívá výhod z pornografického produktu, i když ví, že mu jednotlivý prospěch nenáleží a rovněž má vědomost o tom, že výhody pocházejí z trestné činnosti.

V případě výroby, zprostředkování, distribuce, prodeje, usnadňování a šíření fotografií zobrazujících nahé děti, je třeba dodat, že podle judikatury se musí jednat o takové fotografie, které jsou zaměřeny na uspokojování prostopášné touhy autora nebo jiných osob, popřípadě jsou určeny k dalšímu šíření a mají erotický význam.³⁷⁶

Na závěr je třeba zmínit, že pořádání představení, výstav, stejně tak výroba dětského pornografického materiálu a jiné formy jeho šíření, jsou trestány stejně vysokou trestní sankcí. Pokud si osoba zakoupí na vystoupení nebo výstavu lístek s vědomím, že se zde vyskytují nezletilí, tak se bude účastnit na exhibicionistickém vystoupení a bude potrestán podle čl. 189/1a) CP.

V rámci objektivní stránky trestných činů souvisejících s pornografií ještě zmíním, že případný **souhlas oběti** s výše uvedenou trestnou činností je irelevantní, ale případný odpor může vést k souběhu výše zmíněných trestných činů s trestným činem sexuálního útoku (Čl. 179 a násl. CP.). Na závěr je třeba dodat, že mladiství a nespěleletí mohou být zapojeni do všech trestných činů, avšak nemusí pochopit význam sexuálního chování pachatele.

Přecházíme k druhému odstavci čl. 189/2, kdy je postihováno **držení** dětského pornografického díla. Držení dětské pornografie je ve Španělsku trestné. Reforma zákona z roku 2003 reflektovala zvýšenou potřebu chránit děti před všemi formami komerčního

³⁷⁵ MORALES PRATS. *Comentarios a la parte especial...*, s. 290.

³⁷⁶ MORALES PRATS. *Comentarios a la parte especial...*, s. 293.

sexuálního zneužívání. Nelze totiž přehlížet znepokojivé údaje ECPAT, který provedl průzkum ohledně komerčního sexuálního zneužívání dětí. Z těchto výzkumů vyplynulo, že obchod s dětskou pornografií se pohybuje ročně kolem tisíců milionů dolarů a komerční sexuální zneužívání postihuje 100 milionů dětí na celém světě, které jsou oběťmi prostituce, sexuální turistiky, obchodování s dětmi a výroby dětské pornografie.³⁷⁷

Pro toto ustanovení platí, že trestnost držení pornografického materiálu postihuje všechna díla, ať už fotografická, digitální a analogová, bez ohledu na to, zda vznikly v zahraničí či jejich původ není znám. Toto ustanovení tak řeší mezinárodní rozměr tohoto problematického jevu. Držení může být v podobě fotografií, pásků, videí, počítačových souborů, disket i pevných disků počítače. Jedná se o držení pro soukromou potřebu, což znamená absenci úmyslu materiál nějak šířit, prodávat nebo distribuovat.³⁷⁸

Následně se budu věnovat problematice uměle vytvořené dětské pornografie. Ve Španělsku se rozlišuje pornografie technická, pseudo-pornografie a uměle generovaná počítačová pornografie.

Technická pornografie je typ pornografie, kdy k jeho výrobě byly užity dospělé osoby, které pouze vypadají jako nezletilí. Autoři uměle dosáhli tohoto vzhledu například retušováním chloupků, mladistvým oblečením nebo umělým zjemněním rysů v obličeji apod. V tomto případě se nemůže jednat o dětskou pornografii, protože primárním účelem tohoto ustanovení je ochrana dětí a nesvéprávných osob, aby nebyly zneužity k výrobě pornografického díla, nikoli bránit dospělým, aby se účastnili na pornografickém díle.³⁷⁹

Pseudo-pornografie je dalším typem uměle vytvořeného pornografického díla, kdy se uměle vytváří animované nebo počítačově upravené scény a následně se přidávají další objekty do snímku s pomocí počítače. Takové další uměle vložené objekty mohou být obrazy dětí či jejich hlasové projevy, které jsou poté počítačově upravovány a měněny.

Uměle generovaná počítačová pornografie (virtuální) je pak celá uměle vytvořena pomocí počítače a byla stejně jako u nás předmětem rozsáhlých debat. Výsledkem bylo vyvození závěru, že tento typ nespadá pod pojem dětské pornografie, protože v takových případech není ověřeno reálné zneužívání dětí a podle španělské právní úpravy je zákaz držení takových materiálů neodůvodněný a nepřiměřený zákaz do svobody projevu.³⁸⁰

---

³⁷⁷ ECPAT International, UNICEF, Španělsko [online]. Mezinárodní kampaň proti pohlavnímu vykořisťování dětí [cit. 19. března 2015].

Dostupné na <<http://www.ecpat-esp.org.es>>. www.ecpat-esp.org

³⁷⁸ MORALES PRATS. *Comentarios a la parte especial...*, s. 291.

³⁷⁹ MORALES PRATS: *Comentarios a la parte especial...*, s. 289.

³⁸⁰ MORÓN LERMA, Esther. *Internet y derecho penal : Hacking y otras conductas ilícitas en la Red*. Pamplona: Aranzadi, 1999. s. 27-28.

7.2.3. Problematika virtuální dětské pornografie ve Španělsku

Ve Španělsku je povoleno držení virtuální dětské pornografie pro svou potřebu, ale reformou trestního zákoníku z roku 2003 byla zavedena kriminalizace distribuce, výroby a prodeje virtuální dětské pornografie nebo usnadňování výše popsaných aktivit. Držení dětské pornografie pro svou potřebu tedy trestné není, pakliže ji pachatel nemá v úmyslu dále šířit. Ovšem podmínkou je, že se musí jednat pouze o uměle generovanou počítačovou pornografii, ve které nebylo užito ani nepřímo nezletilých.

Podle Condeho je však v praxi velmi obtížné zjistit, zda se jedná o obraz skutečný, nebo získaný a upravený za pomoci počítačového programu. Pokud tedy nejde o reálné a přímé zneužívání dětí, navrhuje nerozlišovat pornografii uměle generovanou a pseudo-pornografii, protože efekt je prakticky stejný. V obou případech se dítě na výrobě nijak nepodílelo a v praxi za použití moderních počítačových technologií je stejně vysoce obtížné zjistit, zda se jedná o skutečný obraz dítěte, nebo o uměle vytvořený. Navrhuje tedy oba tyto termíny spojit pod pojem virtuální pornografie, kterou by bylo možno vlastnit pro svou osobní potřebu, protože by mohla pomoci pedofilním jedincům s jejich bezpečnou sexuální stimulací, ale pochopitelně by zachoval sankcionování její výroby a další šíření. Podle něj je třeba si uvědomit, že primárním objektem v případě zneužití dítěte k exhibicionistickým či pornografickým účelům je sexuální svoboda nezletilých nebo nesvéprávných a nikoli kolektivní sexuální morálka. Ta může být narušena v případě výroby a šíření dětské pornografie, proto je třeba sankcionovat distribuci a její výrobu, protože i když se jedná o pornografii virtuální, její neomezené šíření může zasáhnout do kolektivní morálky společnosti i když sexuální svoboda dětí nebyla dotčena. Proto je zcela žádoucí ponechat ve výjimce z trestního zákoníku držení toto typu pornografie pro svou vlastní potřebu, protože nejen, že se jedná o sublimační funkci pro osoby trpící sexuální deviací, ale navíc sexuální svoboda dětí nebyla dotčena při výrobě tohoto díla.³⁸¹

Lerma navíc dodává, že by v rámci harmonizace evropských právních úprav mělo dojít k vymezení jednotnému pojmu dětské pornografie, protože zejména přístupy k virtuální pornografii jsou v ostatních evropských státech odlišné a právní úpravě by prospěla jednotná právní koncepce, která by jistě přispěla k přehlednosti právní úpravy. Ztotožňuje se rovněž s myšlenkou, že zákaz držení virtuální dětské pornografie je neodůvodněný zákaz do svobody projevu.³⁸²

³⁸¹ MUÑOZ, CONDE: *Derecho penal...*, s. 245.

³⁸² MORÓN LERMA, *Internet y derecho penal...*, s. 28.

S tímto názorem plně souhlasím, protože jsem v rámci problematiky virtuální pornografie v českém právním řádu dospěla ke stejným závěrům. Španělská právní úprava je tedy podle mého názoru dostatečně pokroková, protože připouští, že v případě zákazu držení dětské pornografie by pedofilní jedinci přišli o náhražkovou funkci, kterou jim uměle vytvořená pornografie může přinést. Jak již bylo řečeno, podle španělské právní úpravy je sexuální svoboda hlavním objektem trestných činů souvisejících s dětskou pornografií a sexuální morálka společnosti je až objektem sekundárním. Proto v případě držení dětské pornografie uměle vytvořené reálným dětem žádné nebezpečí nehrozí a mravní vývoj dětí a kolektivní morálku společnosti je třeba chránit zákazem šíření těchto materiálů.

7.2.4. Kvalifikované skutkové podstaty trestných činů souvisejících s dětskou pornografií a prostitucí

V Čl. 189 CP., zabývající se trestnou činností související s dětskou pornografií máme celkem sedm kvalifikovaných skutkových podstat, za které hrozí pachateli trest odnětí svobody od pěti do devíti let. Mezi takové přitěžující okolnosti **patří zneužití dítěte mladšího třinácti let k jednáním popsáných v odstavci 1.**

Tato skutková podstata odráží hranici povoleného sexuálního styku ve Španělsku. Do třinácti let jsou jedinci považováni za tělesně a pohlavně nedospělé, a tudíž zvýšeně zranitelné vůči jakémukoli sexuálnímu chování. Pachatel o skutečnosti, že dítě je mladší třinácti let musí vědět, tedy je vyžadováno zavinění ve formě úmyslu (14/2 CP). V případě předčasně vyspělých osob, pokud pachatel nemůže ze vzhledu, mluvy a podobného chování rozpoznat, že dítě je mladší třinácti let, nebude se na pachatele tato zvlášť přitěžující okolnost vztahovat.³⁸³ Tato kvalifikovaná skutková podstata dopadá i na trestnou činnost související s dětskou prostitucí čl. 187/2 a 188/3 CP.

Další kvalifikovaná skutková podstata kriminalizuje **jednání, které je pro oběť zvláště ponižující a pokořující.** Tato problematika byla podrobně rozebrána v kapitole 6.4. v rámci vymezení problematiky trestného činu sexuálního útoku.

Dále do této kategorie patří zvlášť přitěžující okolnost, která spočívá v **mimořádné hodnotě pornografického materiálu.** Tento pojem je značně neurčitý a podle judikatury bude tato hodnota shodná s částkami u zvlášť přitěžujících okolností trestných činů krádeže, loupeže a zpronevěry.

---

³⁸³ BOLDOVA, PASAMAR, Miquel. Ángel. a kol. *Reforma penal En Torno y la Violencia Doméstica y De Género.* Madrid: Atelier Libros S.A., 2006. s. 33.

Další kvalifikovaná skutková podstata postihuje jednání, kdy pornografický materiál **zobrazuje děti a nespovědné osoby, které jsou zachyceny v momentě fyzického nebo sexuálního násilí**. Sexuální násilí se nejčastěji vyskytuje ve formě sexuálního útoku spojeného s násilným pohlavním stykem, popřípadě v různých formách penetrace a sadomasochistických praktik.³⁸⁴

Stejně jako v české právní úpravě patří do kvalifikovaných skutkových podstat i pachatel patřící do **organizace nebo sdružení**, zaměřené na páchaní této trestné činnosti, a to i tehdy jedná-li se o organizaci přechodné povahy. Tato kvalifikovaná skutková podstata se netýká jen trestných činů souvisejících s dětskou pornografií, ale rovněž je tato kvalifikovaná skutková podstata zastoupena i u trestných činů související s dětskou prostitucí (Čl. 187/4 a 188/4b) CP).

Nakonec bude přísněji potrestán pachatel, který má povinnost **starat se o dítě nebo nespovědnou osobu**, tedy rodič, opatrovník, učitel, vychovatel nebo jiná osoba mající povinnost o dítě pečovat.

Na závěr této kapitoly dodám, že nejen dětská prostituce, ale i dětská pornografie zaznamenaly ve Španělsku vzestupné tendence. Zatímco podle statistik trestné činy sexuálního útoku a pohlavního zneužití zaznamenaly mírný pokles, trestná činnost související s dětskou pornografií zaznamenala třinácti procentní nárůst v oblasti počítačové kriminality související zejména s výrobou a distribucí dětské pornografie a rovněž v oblasti groomingu.³⁸⁵

Zejména s ohledem na tuto trestnou činnost podle čl. 183 bis CP, zavádí španělská policie systém preventivních školení, jejichž cílem je zvýšit u dětí povědomí, které jim mohou pachatelé prostřednictvím internetu způsobit.³⁸⁶

Nárůst zaznamenaly i ostatní trestné činy související s dětskou pornografií a prostitucí. Nejčastěji se jedná o mezinárodní zločinecké organizace, které se zabývají výrobou a distribucí dětské pornografie a rovněž děti sexuálně vykořisťují a nutí je k prostituci. Dochází také k vytvoření široké sítě obchodníků s dětmi, kdy jsou děti za účelem provozování prostituce posílány přes hranice. Tato organizovaná činnost je vysoce propojena a problematika dětské prostituce je úzce spojena se zneužíváním dítěte k pornografickým

---

³⁸⁴ BOLDOVA, PASAMAR, Miquel. Ángel. a kol. *Reforma penal En Torno y la Violencia Doméstica y De Género*. Madrid: Atelier Libros S.A., 2006. s. 34.

³⁸⁵ OTERO, Marta. *Los delitos de distribución de pornografía se disparan en Galicia* [online]. La Voz de Galicia, 8. července 2013 [cit. 27. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.lavozdealicia.es/noticia/galicia/2013/07/08/delitos-distribucion/pornografia.es>>.

³⁸⁶ OTERO, Marta. *Detienen a 105 personas en 2013 por delitos de pornografía infantil y ciberacoso* [online]. EUROPA PRESS, 22. června. 2013. [cit. 27. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.20minutos.es/noticia/1850277/detenidos/pornografia-infantil/ciberacoso.es>>.

účelům, proto zákonodárce spojil celou problematiku související s dětskou pornografií a prostitucí do jednoho celku v rámci páté kapitoly hlavy VIII.³⁸⁷

7.3. Shrnutí španělské komparační části a návrhy de lege ferenda

Španělská právní úprava vykazuje některé společné znaky i odlišnosti. Výsledek své komparace se pokusím shrnout ve výčtu pozitiv a negativ španělské právní úpravy.

Pozitivně hodnotím právní úpravu zabývající se dětskou prostitucí a pornografií, která je spojena do jednoho celku v rámci trestných činů souvisejících s prostitucí a korupcí nezletilých.

Celý tento celek poskytuje dětem potřebnou právní ochranu a domnívám se, že je upraven velice smysluplně a přehledně. Zejména kladně hodnotím jednotnou úpravu trestných činů souvisejících s dětskou prostitucí, nucenou i dobrovolnou, kde jsou trestné činy ve formě kuplířství, svádění dítěte k pohlavnímu styku, kořistění z prostituce a donucení dítěte k prostituci upraveny v jednom celku v rámci hlavy VIII., kde je hlavním objektem sexuální svoboda nezletilých a ochrana jejich mravního vývoje.

Podle mého názoru je tato problematika upravena mnohem přehledněji ve španělské právní úpravě, protože španělský zákonodárce kompletně zastřešil veškerou sexuálně motivovanou trestnou činnost proti dětem do jednoho celku, čímž zdůraznil, že dítě je ještě zranitelnější v této oblasti.

V České republice je daná problematika upravena složitě a poněkud roztržštěně, i když je dosavadní systém plně funkční, osobně shledávám španělskou právní úpravu jako mnohem přehlednější, protože hlava VIII. tak obsahuje kompletní úpravu sexuálně motivované trestné činnosti proti dětem. Pro zajímavost jen poznamenám, že podobná je i úprava v polském trestním zákoníku, který mimo jiné upravuje problematiku dětské prostituce společně s obchodem s dětmi pro sexuální účely.³⁸⁸

Dále kladně hodnotím skutkovou podstatu postihující účast dítěte na exhibicionistickém a pornografickém představení. Domnívám se, že je příkladně trestně sankcionovat i situace, kdy je dítě zneužíváno k různým sexuálně laděným vystoupením, při kterých nemusí docházet k pohlavnímu styku, ale mravní vývoj nezletilých může být rovněž narušen. Jedná se například o situace, kdy je dítě přinuceno k obnažování, vystavování svých pohlavních orgánů a sexuálně laděným pohybům pro pobavení publika v rámci exhibicionistického

---

³⁸⁷ SOBREMONTÉ. MARTINÉZ. José. Enrique. *Prostitución y código penal*. Valencia: Instituto de Criminología, 1983. s. 17-24.

³⁸⁸ § 203 a § 204 zákona Dz. U. z dnia 2sierpnia 1997. r., Kodeks karny. Dostupné na <<http://karne.pl/karny.html>>.

vystoupení. Španělská právní úprava má navíc kompletně vymezený pojem nejen pornografického představení, ale rovněž připouští i možnost, že se exhibicionistického a pornografického představení bude účastnit pouze jeden divák.

Uznávám však, že i když je tato skutková podstata jistě účelná, shledávám zde i některé **nedostatky**. Zejména postavení různých striptýzových aktivit na stejnou úroveň jako zneužití nezletilého k výrobě pornografického díla, kdy se nemusí jednat jen o obnažování a sebeuspokojování, ale rovněž i o různé formy pohlavního styku, kde shledávám několikanásobně vyšší společenskou závažnost než u pouhého vysvlékání se před lidmi. Nelze jistě zpochybňovat, že obě tyto aktivity mohou způsobit dítěti rozsáhlé psychické následky, ovšem v případě pornografických děl ve formě pohlavního styku u tělesně nevypělých jedinců se může jednat i o způsobení následků tělesných. To samé platí i u výroby, prodeje a distribuce dětské pornografie, kde opět shledávám několikanásobně vyšší společenskou závažnost, takže by tato mnohem závažnější trestná činnost měla být sankcionována vyšší trestní sazbou.

Pozitivně hodnotím přístup k přechovávání virtuální dětské pornografie pro vlastní potřebu, kdy se jedná o výjimku z jinak zakázaného držení reálné dětské pornografie. Pochopitelně mravní vývoj dětí a kolektivní sexuální morálka musí být rovněž chráněny, a proto je správné sankcionovat další šíření těchto uměle vytvořených pornografických děl.

V rámci kvalifikovaných skutkových podstat se velmi kladně stavím k vyššímu sankcionování jednání, kdy je dítě v rámci zneužívání k pornografickým účelům zobrazeno v situaci, která je pro něj mimořádné pokořující a ponižující a rovněž v zobrazování dítěte v situaci sexuálního a fyzického násilí. Je zcela jednoznačné, že je pro dítě samo o sobě traumatizující, když je zneužito k výrobě pornografického díla, zejména pokud zde dojde k pohlavnímu styku s nedostatečně tělesně vyzrálým dítětem, ovšem v situaci, kdy jsou na dítěti provozovány různé formy sadomasochistických praktik a ponižujícího znehybňování, je možné, že si způsobené následky jedinec ponese celý život. Proto je zde vyšší trestní sazba bezesporu na místě.

Negativní hodnocení patří absenci kvalifikované skutkové podstaty ve formě spáchání trestného činu členem zločinecké organizace a spolčení působících ve více státech, která ve španělském trestním zákoníku chybí, i když jak vyplývá z výše uvedeného obchod s dětmi, nucená dětská prostituce a zneužití dítěte k výrobě pornografie mají nejčastěji mezinárodní rozměr. Je tedy namístě, aby se španělský trestní zákoník inspiroval českou právní úpravou, kdy například za výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií

s mezinárodním rozměrem hrozí pachateli trest odnětí svobody až 8 let a v případě obchodování s lidmi až 15 let.³⁸⁹

Rovněž u všech trestných činů v rámci páté podkapitoly chybí ustanovení postihující pachatele, kteří dítěti způsobí újmu na zdraví nebo smrt. Jediným ustanovením, které se zabývá touto problematikou, je kvalifikovaná skutková podstata u nucené prostituce postihující pachatele, který ohrozí život dítěte ve zlém úmyslu nebo v důsledku hrubé nedbalosti (Čl. 188/4c) CP). Zde by se tedy španělská právní úprava opět měla inspirovat českým trestním zákoníkem, kdy například pokud je kuplířstvím způsobena újma na zdraví, hrozí pachateli trest odnětí svobody až na 12 let a až na 15 let v případě způsobení smrti.³⁹⁰

Jinak shledávám španělskou právní úpravu jako dostačující a poskytující ochranu takovým zájmům, které tuto zvýšenou ochranu vyžadují a v nastíněných bodech inspirující.

---

³⁸⁹ § 168/4 c) a § 192/4 a) zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁹⁰ § 189/3 a 4 zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

8. Návrhy de lege ferenda

V této závěrečné kapitole se pokusím shrnout své návrhy na vylepšení české právní úpravy trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, ke kterým mě inspirovaly názory odborníků, vlastní analýza vybraných skutkových podstat trestných činů a rovněž zahraniční právní řády. Tato problematika je podrobně zpracována u jednotlivých kapitol, nicméně pro větší přehlednost považuji za vhodné ještě na závěr shrnout mé návrhy de lege ferenda.

Předně jsem dospěla k závěru, že pojem pohlavního styku, který se vyskytuje v základní skutkové podstatě trestného činu znásilnění, je podle mého názoru matoucí a nepřesný. Pod tento pojem spadají všechny mírnější formy násilné sexuální aktivity jako ohmatávání prsou, pohlavních orgánů, líbání přirození atd., kdy k žádnému skutečnému styku nedochází a dokonce nedochází ani k samotnému kontaktu pohlavních orgánů. Navíc všechny formy pohlavního styku, tedy nejen soulože, ale i styku análního a orálního, spadají pod kvalifikovanou skutkovou podstatu.

K řešení této problematiky mě inspiroval španělský trestní zákoník, kdy základní skutková podstata postihuje jakýkoli násilný útok proti sexuální svobodě, kdy dochází k fyzickému kontaktu oběti s pachatelem, avšak k žádné formě pohlavního styku, ani k žádnému jinému průniku do tělesných otvorů. Jedná se zde o veškerou méně závažnou sexuální aktivitu jako osahávání pohlavních orgánů, prsou ženy, popřípadě zasouvání pohlavního údu mezi prsa ženy a podobně, která nedosahuje takové intenzity, aby ji bylo možné kvalifikovat jako pohlavní styk srovnatelný se souloží.

Zjednodušeně lze tedy navrhnout, aby jakákoli jednání, která nejsou spojena s průnikem do tělesných otvorů, byla postihována základní skutkovou podstatou s mírnější trestní sazbou a všechny ostatní formy, kdy dochází k průniku do tělesných otvorů, postihovat jako pohlavní styk srovnatelný se souloží.

Netvrdím, že je dosavadní systém nefunkční, jen se domnívám, že pojem „útoku směřujícího proti sexuální svobodě s použitím násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy“ je výstižnější než samotný pojem pohlavního styku, kdy jsou pod tento pojem zařazena taková jednání, u kterých k pohlavnímu styku ani ke kontaktu pohlavních orgánů nedochází. K této změně zaběhnuté právní terminologie mě inspiroval i můj rozbor aktuální judikatury, kdy nejčastější námitkou obhajoby byl argument, že se v daném případě přece nemůže jednat o znásilnění, když byla oběť pouze osahávána a k pohlavnímu styku vůbec nedošlo.

Další návrhy na vylepšení české právní úpravy se týkají rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu znásilnění.

V prvním případě bych doporučila zákonodárci, aby uvážil rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat znásilnění o další kvalifikovanou skutkovou podstatu ve formě spáchání trestného činu nejméně se dvěma osobami.

Domnívám se, že by se tato kvalifikovaná skutková podstata neměla vyskytovat pouze u trestného činu sexuálního nátlaku, protože za situace kdy je oběť znásilněna, popřípadě napadena více útočníky, je mnohem více pravděpodobné, že se z takového útoku již nevzpamatuje a otřesné zážitky si ponese celý život. Navíc při větším množství útoků je také úměrně zvýšeno riziko úspěšného dokonání trestného činu. Rovněž hrozí i vyšší riziko způsobení těžké újmy na zdraví, přenosu pohlavních chorob nebo dokonce smrti.

K tomuto poznatku jsem dospěla zkoumáním francouzského, finského, španělského, mexického a peruánského právního řádu a ostatních evropských trestních zákoníků, kdy naprostá většina zahraničních právních úprav sankcionuje toto jednání podstatně vyšší trestní sazbou.

K dalšímu návrhu jsem se opět nechala inspirovat španělskou právní úpravou, kdy bych navrhovala rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat o spáchání činu způsobem, který je pro oběť mimořádně pokořující a ponižující a který zvyšuje nejen fyzické, ale i psychické strádání oběti. Narážím na situaci, kdy se oběť dostane do „spárů“ pachatelů trpící některou sexuální parafilii, v jejímž důsledku mu přináší potěšení a uspokojení, když oběti způsobuje fyzické a psychické utrpení umocněné jeho pocitem dominance nad ní. I když je většina znásilnění spáchána neparafilními pachatelů, myslím si, že by zákonodárce měl reflektovat tuto vyšší společenskou závažnost a poskytnout obětem před takovým jednáním ochranu v podobě další kvalifikované skutkové podstaty.

U pohlavního zneužívání dětí prostřednictvím internetu, jsem dospěla k závěru, že nejen děti, ale i jejich rodiče nejsou dostatečně informováni o nebezpečí, které jim hrozí na internetu a zejména na sociálních sítích. Proto bych po vzoru americké a španělské právní úpravy doporučila zvýšit povědomost o nebezpečí kybergroomingu a sextingu prostřednictvím organizovaných školení pro děti a zřízení online internetových poraden pro děti i jejich rodiče.

V podkapitole, věnované dokazování trestného činu pohlavnímu zneužití, jsem dospěla k závěru, že zákaz konfrontace dětí mladších osmnácti let v případě sexuálně motivované trestné činnosti je zvláště odůvodněný. Musíme vzít v potaz, že vzhledem k nebezpečí způsobení sekundární viktimizace, kdy stejně jako opakované výslechy může i konfrontace

s pachatelem způsobit dítěti stejné nebo i mnohem horší trauma než samotný trestný čin. Ochrana dětí před nebezpečím sekundární viktimizace musí být vždy na prvním místě, ovšem podle mého názoru je nutno přihlédnout i k tomu, že v poslední době přibývá případů falešných obvinění, kdy zejména starší děti volí možnost falešně obvinít svého neoblíbeného učitele nebo trenéra jako prostředek pomsty a vlastního zviditelnění se před spolužáky. Uvážila bych tedy možnost ve zvlášť odůvodněných případech učinit výjimku z jinak platného zákazu konfrontace dětí v případě sexuálních deliktů.

Protože je třeba mít na paměti především ochranu dětí, měla by být konfrontace podmíněna souhlasem dítěte. Ovšem podotýkám, že by se tato výjimka měla vztahovat pouze na případy pohlavního zneužívání, kdy se trestní řízení mnohdy vyznačuje nedostatkem důkazů, protože se nejedná o násilnou trestnou činnost a na těle dítěte většinou nezůstanou žádné viditelné stopy. Domnívám se, že by v mimořádných případech, kdy vznikly důvodné pochybnosti ohledně věrohodnosti výpovědi dítěte, právě konfrontace pomohla odhalit, že se jedná o smyšlený prožitek, kdy dítě neuneslo psychický tlak a dostane se tak do zjevných rozporů. Konfrontace mi přijde vhodná zejména v případech pohlavního zneužívání mimo rodinné prostředí, protože osobní pomsta dítěte učiteli nebo vedoucímu kroužku může falešně obviněnému zničit nejen profesní, ale i partnerský život.

Stejně jako v případě trestného činu znásilnění bych doporučila i u trestného činu pohlavního zneužívání zakotvení nové kvalifikované skutkové podstaty ve formě spáchání činu zvlášť ponižujícím a pokořujícím způsobem. Ovšem protože se v případech pohlavního zneužívání nevyskytuje žádné násilí, které by dítě k pohlavnímu styku donutilo, je třeba vzít v potaz, že se některé podobné praktiky mohou zneužívanému dítěti líbit. I když je třeba připustit si i tuto možnost, musím konstatovat, že osobně spatřuji vyšší společenskou závažnost v případech mladších pohlavně zneužitých dětí.

U těchto mladších jedinců, je třeba uvážit, že tyto sexuální praktiky mohou ovlivnit nejen jejich celkový pohled na pohlavní styk jako takový, ale rovněž mohou mít dopad na jejich budoucí sexuální a partnerský život. Nelze opominout ani možnost, že uvedené praktiky mohou v některých jedincích probudit i sklony k sexuální agresi.

V souvislosti s výše uvedeným, se nabízí otázka, jaká by měla být věková hranice, kdy by mohly být předmětné aktivity pro mladší jedince škodlivé. Osobně se přikláním k věkové hranici třinácti let podle španělské právní úpravy. Domnívám se, že na děti mladší třinácti let mohou mít tyto sexuální praktiky negativní dopad, nejen v oblasti jejich psychiky, ale i v oblasti jejich dalšího vývoje.

K problematice druhého odstavce trestného činu šíření pornografie podle § 191/2 TZ, bych doporučila rozlišovat kategorii dětí mladších a starších patnácti let s ohledem na hranici povoleného sexuálního styku. V tomto závěru mě utvrdil i krátký výzkum, kterým jsem se snažila zjistit u studentů ve věkovém rozmezí patnácti až osmnácti let, zda se již někdy setkali s pornografickým dílem a pokud ano, kde a v jaké podobě. Všichni dotazovaní odpověděli kladně s tím, že v některých případech jim pornografie byla zpřístupňována pro sexuální inspiraci jejich rodiči, kamarády či staršími sourozenci.

Shrnu-li svůj výzkum, tak je třeba konstatovat, že děti starší patnácti let se s pornografií setkávají běžně hlavně prostřednictvím internetu, kde i za krátký čas mohou nalézt pornografické stránky. Vzhledem k uvedeným skutečnostem, kdy mnohdy starší kamarádi, sourozenci i otcové ukazují pornografii těmto jedincům pro získání erotických poznatků a pro inspiraci, nezdá se mi, že toto jednání dosahuje takové společenské závažnosti, aby jej bylo nutné sankcionovat trestním zákoníkem.

V tomto názoru mě utvrdila i konzultace se sexuologem MUDr. Neumannem, podle jehož názoru je opravdu nelogické sankcionovat trestním zákoníkem výše uvedené jednání, když je v ČR možné realizovat pohlavní styk od 15 let. Navíc je potřeba podle jeho názoru vzít v potaz i vysokou dostupnost pornografických děl. Ovšem časté sledování pornografických děl s sebou nese i určitá rizika, takže by měly rozhodně existovat určité meze a pornografie by rozhodně neměla sloužit jako „výukový materiál.“

Pokud hovoříme o návrzích na vylepšení české právní úpravy, je třeba podotknout, že pornografické stránky, jsou naprosto nedostatečně zabezpečené, protože mnohdy stačí jen zatrhnout políčko, že je uživatel starší osmnácti let a kdokoli se tak bez jakékoli kontroly může dostat na tyto pornografické stránky. Bylo by tedy účelné zlepšit toto zabezpečení pornografických stránek.

V případě trestných činů souvisejících s pornografií, spatřuji nedostatek v české právní úpravě za trestní postih přechovávání virtuální dětské pornografie pro vlastní potřebu. V této práci jsem se zabývala právní úpravou virtuální dětské pornografie v různých státech a dospěla jsem k názoru, že držení virtuální dětské pornografie pro vlastní potřebu by nemělo být trestné, protože tato uměle vytvořená pornografie představuje významnou alternativu osob trpících pedofilií.

Podle názoru většiny sexuologů plní využití virtuální dětské pornografie u pedofilních jedinců náhražkovou sublimační funkci, aby své potřeby mohly realizovat doplňkovým způsobem, který pomáhá snižovat jejich sexuální napětí. Je třeba rovněž vzít v potaz i společenský přístup k pedofilii, kdy se na každého pedofila pohlíží jako na nebezpečný

kriminální živel przníci děti bez ohledu na to, zda někdy provedl něco nezákonného. Tito jedinci jsou tak nuceni žít v izolaci.

Zákonodárce by se tedy měl podle mého názoru inspirovat ustanovením § 191/1 TZ, kdy je sankcionována výroba, další nakládání a šíření zvrácené pornografie, ve které se projevuje násilí či neúcta k člověku, či která popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem. V případě této deviantní pornografie je mravnost společnosti chráněna před nakládáním a výrobou tohoto specifického druhu zvrácené pornografie, avšak není trestné držet tento typ pornografie pro svou vlastní potřebu.

Domnívám se, že by do této kategorie měla spadat i držba virtuální pornografie zobrazující dítě. Neohrožuje-li držba zvrácené pornografie společenskou morálku, myslím si, že situace bude srovnatelná v případě dětských virtuálních pornografických děl. Pokud si tato díla jedinec v soukromí pokojně prohlíží bez úmyslu šířit je dále, domnívám se, že tím morálku společnosti neohrožuje. Rovněž si myslím, že pokud se tak může uspokojovat jedinec trpící například zoofilií, není důvod, proč by toto nemohla být také alternativa pro pedofily.

Pochopitelně mravní vývoj dětí a kolektivní sexuální morálka musí být rovněž chráněny, a proto je správné sankcionovat zejména další šíření těchto uměle vytvořených pornografických děl. K tomuto závěru jsem dospěla mimo jiné i zkoumáním japonského, amerického a španělského právního řádu.

Závěrem bych s ohledem na některé možné praktické problémy v případě trestného činu účasti na pornografickém představení, doporučila zákonodárci inspirovat se španělským trestním zákoníkem, který sankcionuje účast na exhibicionistických a pornografických představeních.

V podkapitole 5.4.3., věnované účasti na pornografickém představení jsem dospěla k závěru, že pojmy živého publika a jiného obdobného vystoupení jsou značně neurčité, protože zákonodárce nevymezil ani kolik lidí se musí představní účastnit, aby se jednalo o živé publikum, ani co je možné považovat za jiné obdobné vystoupení. Navrhuji tedy, aby se stejně jako ve španělské právní úpravě rozlišovala vystoupení exhibicionistická, která probíhají naživo za účasti diváků, kde je přímý vizuální kontakt dítěte s publikem a kde se na vystoupení podílí většinou pouze dítě, které se obnažuje, popřípadě samoukají a vystoupení pornografická, ve kterém vystupují i další osoby a kde chybí přímý vizuální kontakt a celé vystoupení je snímáno prostřednictvím kamery nebo jiného obdobného zařízení. Navíc se podle španělské právní úpravy může jednat o vystoupení veřejná

i soukromá, tedy španělský trestní zákoník počítá i s variantou, že se na představení bude účastnit pouze jediný divák.

Stejně tak bude dítě podílející se na exhibicionistickém a pornografickém představení podle španělské právní úpravy beztrestné, protože cílem toho ustanovení je ochrana dětí i před touto formou komerčního sexuálního zneužívání.

Závěr

Ve své rigorózní práci jsem se soustředila na obecnou charakteristiku všech trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, kdy jsem se v první kapitole věnovala zejména statistickému průzkumu nejnovějších policejních statistik za uplynulý rok 2014. Zkoumala jsem nejen celkový výskyt mravnostní kriminality oproti ostatní trestné činnosti, ale také jsem zjišťovala, který sexuální delikt byl v uplynulém roce spáchaný nejčastěji, a rovněž jsem porovnávala celkový výskyt mravnostní kriminality za rok 2014 oproti roku 2013.

Z mého výzkumu vyplynulo, že nejčastějším se vyskytujícím sexuálním deliktem za uplynulý rok byl trestný čin pohlavního zneužití, v těsném závěsu za ním pak trestný čin znásilnění. Ze statistik také vyplynulo, že mravnostní kriminalita se za uplynulý rok zvýšila o 4,55%.

Dále jsem se ve své práci zabývala právní analýzou trestných činů znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití, navazování nedovolených kontaktů s dítětem, šíření pornografie, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie a účasti na pornografickém představení.

U každého vyjmenovaného trestného činu jsem se zabývala jeho objektem, objektivní stránkou, subjektem, subjektivní stránkou a zvláštní pozornost jsem věnovala vybraným kvalifikovaným skutkovým podstatám.

U trestného činu znásilnění jsem se navíc zabývala sankcionováním podle české, evropské, asijské a jihoamerické právní úpravy a aktuální judikaturou v případech trestného činu znásilnění. V případě ukládaných sankcí za trestný čin znásilnění jsem dospěla k poznatku, že sankce ukládané českým trestním zákoníkem patří v Evropě k průměrným, a také že v České republice jsou nejčastěji ukládány nepodmíněné tresty odnětí svobody v rozmezí od 1 roku do 5 let. Dále nejnovější policejní statistiky za rok 2014 odhalily, že trestný čin znásilnění zaznamenal v letošním roce mírný nárůst, avšak rovněž se zvýšilo i procento odhalení této trestné činnosti, kdy je možnost dopadení pachatele poměrně vysoká.

Dále jsem se ve své práci zabývala kriminologickým a trestněprávním rozbohem aktuální judikatury v případech trestného činu znásilnění. Jednalo se o rozbor dvaceti pěti vybraných rozhodnutí, kdy Nejvyšší soud ČR rozhodoval o podaném dovolání. Rovněž jsem se zabývala rozbohem souvisejících rozhodnutí soudů prvního i druhého stupně.

Považuji za nutné zmínit, že uvedený rozbor vybraných rozhodnutí nemusí odrážet celorepublikové údaje, zejména pokud se jedná o uložené nepodmíněné a podmíněné tresty.

Stejně tak se nemusí shodovat počet znásilněných obětí mladších patnácti let, protože se k Nejvyššímu soudu dostávají zejména případy znásilnění v rodině.

Můj kriminologický rozbor aktuální judikatury v případech trestného činu znásilnění, potvrdil hypotézu, že se znásilnění dopouštějí nejčastěji pachatelé, u kterých existuje nějaký vztah s obětí. O znásilnění v rodinném prostředí se jednalo v 68 % sledovaných případů. V projednávaných případech dominovaly případy znásilněné oběti mladší patnácti let, kdy se nejčastěji jednalo o dívky.

Znásilnění v podobě násilného přepadení, kdy mezi pachatelem a obětí neexistoval žádný vztah, se vyskytly u 32 % sledovaných případů. U tohoto typu pachatelů byla ve většině případů zjištěna duševní porucha a v jednom případě dokonce patologická sexuální agrese.

Ohledně uložených sankcí v případě trestného činu znásilnění byly v 76 % sledovaných případů uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody. Podmíněné tresty odnětí svobody byly uloženy ve 24 % případů.

Zde si dovoluji poznamenat, že tyto údaje se neshodují s celorepublikovými statistikami, protože jak vyplynulo z mého rozboru ukládaných sankcí v podkapitole 2.6.1., od roku 2011 jsou v celorepublikových statistikách ukládány podmíněné tresty téměř v 50 % všech projednávaných případů. V roce 2012 dokonce uložené podmíněné tresty odnětí svobody převážily nad nepodmíněnými, protože byly uloženy v téměř 54 % případů.

Trestněprávní rozbor aktuální judikatury odhalil, že přístup jednotlivých soudů odrážel zvláštní a citlivý přístup k obětem trestného činu znásilnění u dospělých i u dětských obětí. Ve sledovaných případech nedocházelo u poškozených, zejména u jedinců mladších patnácti let s ohledem na nebezpečí sekundární viktimizace k opakovaným výslechům. V těchto případech byly čteny jejich výpovědi z přípravného řízení a rovněž byly užity speciální výslechové místnosti.

Soudy ve sledovaných případech rovněž vymezily zákonné znaky trestného činu znásilnění s ohledem na předchozí judikaturu Nejvyššího soudu a v mnohých rozhodnutích byly potom tyto zákonné znaky trestného činu znásilnění upřesněny s ohledem na zjištěný skutkový stav. Rozhodování Nejvyššího soudu shledávám ve sledovaných případech jako spravedlivé a v souladu s právy na spravedlivý proces.

Negativně jsem však zhodnotila některé uložené podmíněné tresty odnětí svobody, které se mi zdály jako příliš mírné, kdy podle mého názoru uložené sankce dostatečně neodrážely povahu a závažnost spáchaných trestných činů. Jednalo se zejména o případy, kdy byla na oběti vykonána soulož.

U trestného činu pohlavního zneužití prostřednictvím internetu jsem se zabývala mimo jiné i problematikou kybergroomingu a sextingu, kdy jsem se snažila navrhnout některé účinné možnosti, jak zvýšit povědomí rodičů a dětí o nebezpečích, které jim hrozí na internetu a zejména na sociálních sítích, ke kterým mě inspirovaly zahraniční právní řády.

Ve své práci jsem rovněž analyzovala a hodnotila zavedení nových skutkových podstat do trestního zákoníku. Předně shledávám velice záslužné, že zákonodárce zajistil potřebné legislativní změny a zakotvil tak do českého trestního zákoníku trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem.

Podle mého názoru je také velice příhodné, že prostřednictvím této nově vzniklé skutkové podstaty je možné sankcionovat nejen pohlavní zneužívání dětí, ale rovněž i další sexuálně motivovanou trestnou činnost. Stejně tak mi přijde účelné, že nově bude možné postihovat i jednání, kdy k samotné schůzce vůbec nedojde a pachatel dítěti pouze napíše zprávu na chatu, emailu, sociální síti nebo v dopise.

Domnívám se, že tato nová skutková podstata dopomůže poskytnout ještě vyšší ochranu dětí před sexuálním zneužíváním, kdy jak prokázal můj rozbor v podkapitole 4.6.1., případů pohlavních zneužívání prostřednictvím internetu v posledních letech stále přibývá.

Ovšem podle mého názoru mohou v praxi nastat i některé problémy. Předně se domnívám, že bude velice těžko prokazatelné, že schůzka byla sjednána za účelem pohlavního zneužívání, a také bude třeba vyřešit otázku souběhu trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem a dalších sexuálně motivovaných trestných činů. Lze předpokládat, že budou ve vzájemném poměru subsidiarity, ovšem jak bude řešena daná problematika v případě svádění k pohlavnímu styku? Osobně si nedovedu představit obsah vedené konverzace, který by odpovídal trestnému činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem, když pokud dojde k nabídnutí nebo přislíbení dítěti za pohlavní styk úplatu, bude se již jednat o dokonáný trestný čin svádění k pohlavnímu styku.

Dále jsem se u trestného činu pohlavního zneužívání rovněž zabývala problematikou dokazování. Pozornost byla věnována zejména výsledkům dětí mladších patnácti let, kdy jsem dospěla k názoru, že výsledky dětí v posledních letech prodělaly řadu změn k lepšímu. Nejpozitivněji hodnotím zavedení speciálních výslechových místností s možností video záznamů, aby již výslech nebylo nutno opakovat a dítě se vyhnulo dalšímu střetu s obviněným.

V této podkapitole byla rovněž věnována pozornost znaleckým posudkům, problematice konfrontace dítěte mladšího osmnácti let a některým případům falešných obvinění.

V kapitole zabývající se trestnými činy, které souvisejí s pornografií, byla stručně nastíněna problematika komerčního sexuálního zneužívání dětí, a poté již byla provedena analýza výše uvedených trestných činů. Zvláštní pozornost byla věnována virtuální dětské pornografii a odlišnému přístupu různých států k této problematice. V případě trestného činu šíření pornografie jsem navíc provedla vlastní výzkum ohledně přístupu dětí starších patnácti let k pornografickým dílům a celou problematiku jsem doplnila o poznatky a názory předních sexuologů.

Stejně jako v případě trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem jsem provedla analýzu nového trestného činu účasti na pornografickém představení. I tuto skutkovou podstatu považuji za pozitivní změnu právní úpravy *de lege lata*, protože je třeba dětem poskytovat ochranu i před touto formou komerčního sexuálního zneužívání.

Ovšem podle mého názoru, zatímco navazování nedovolených kontaktů s dítětem je odrazem dlouhodobého nebezpečí, které dětem hrozilo na internetu, kdy tato nová skutková podstata odráží reálné praktické problémy, účast na pornografickém představení shledávám jako rychlou a neuváženou snahu o soulad s evropskou legislativou, kdy zákonodárce již nereflektoval všechny možné dopady, které tato nová skutková podstata může mít na současnou právní úpravu.

Předně bude třeba jasně stanovit, co se bude rozumět pornografickým představením a hlavně jiným obdobným vystoupením. Ztotožňuji se s názorem, že pojem jiného obdobného vystoupení je neurčitý a v podstatě zbytečný, kdy není zcela jasné, jaké aktivity by sem měly spadat. Stejně tak bude třeba vymezit, co přesně se bude rozumět pornografickým představením a zda je nutná určitá organizace, popřípadě zpoplatnění, aby se mohlo jednat o pornografické představení.

Rovněž je značně neurčitý pojem živého publika, kdy není jasné, kolik lidí se musí představení účastnit, aby se jednalo o živé publikum. Stejně tak bude třeba vyřešit otázku, zda bude dítě podílející se na pornografickém představení beztrestné či nikoli.

Odpovědi na tyto otázky jsem se snažila získat komparací trestného činu účasti na pornografickém představení se španělskou právní úpravou trestného činu zneužití dítěte pro exhibicionistické a pornografické účely a účasti na exhibicionistických a pornografických představeních.

Ve své komparační části jsem se rovněž zabývala analýzou trestného činu sexuálního útoku a trestných činů souvisejících s pornografií a prostitucí podle španělské právní úpravy.

Provedla jsem komparaci výše zmíněných trestných činů s českou právní úpravou a shrnula vzájemná pozitiva obou právních úprav, kterými by se oba právní řády mohly navzájem inspirovat.

V závěrečných shrnutích jednotlivých kapitol jsem se poté snažila vymezit, co na právní úpravě spatřuji pozitivního a co naopak shledávám nedostatečné, přičemž jsem se snažila navrhnout účinná legislativní řešení, kterými by bylo možné případné nedostatky odstranit. Pro mé návrhy de lege ferenda jsem vycházela nejen z vlastních úvah, ale také z názorů předních odborníků v oboru a rovněž jsem se inspirovala zahraničními právními řády, zejména španělským, polským, peruánským, japonským a americkým.

Závěrem pevně věřím, že se mi podařilo naplnit cíl, který jsem si vymezila v úvodu své práce. Vytvořila jsem práci, která obsahuje analýzu vybraných trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, zhodnotila jsem efektivitu právní úpravy de lege lata, poukázala jsem na některé nedostatky platné právní úpravy a doporučila možná řešení de lege ferenda. Rovněž jsem provedla komparaci se španělskou právní úpravou a dalšími zahraničními právními řády.

Seznam použité literatury

Odborné publikace

AFTAB, Parry. *The parent 's guide to protecting your children in cyberspace*. New York: McGraw-Hill, 2000. 329 str.

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 132 str.

BOLDOVA, PASAMAR, Miquel, Ángel a kol. *Reforma penal En Torno a La Violencia Doméstica y De Género*. Madrid: Atelier Libros S.A., 2006. 438 str.

BRZEK, Antonín. *Sexuologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 70 str.

BURKE, Joanna. *Znásilnění: Dějiny od roku 1860 až do současnosti*. Praha: Mladá fronta a.s., 2010. 560 str.

CARMONA, SALGADO, Carmen. *Comentarios al Código penal*. Madrid: Edersa, 1999. 221 str.

ČÍRKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 431 str.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: EURONION, 1998. 252 str.

DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Přehled judikatury. Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti II*. Praha: ASPI, 2009. 288 str.

DUŠEK, Karel; VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 632 str.

GARCÍA, PERÉZ, Octavio. *Comentarios al Código Penal. Parte especial*. 2. vyd. Valencia: Aranzadi, 2004. 477 str.

GILNEROVÁ, Ilona, BOUKALOVÁ, Hedvika. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. 280 str.

HERCZEG, Jiří. *Virtuální dětská pornografie: zločin bez oběti? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 491 str.

CHMELÍK, Jan a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 216 str.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 str.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 5. vyd. Praha: Leges, 2014. 1248 str.

KOPECKÝ, Kamil, Krejčí, Veronika. *Rizika virtuální komunikace*. Olomouc: NET. UNIVERSITY, 2010. 34 str.

KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008. 292 str.

MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Praha: Portál, 2008. 210 str.

MITLOHNER, Miroslav. *Erotika a paragrafy*. Praha: Grada, 1999. 136 str.

MORALES PRATS, Fermín, a kol. *Comentarios a la parte especial del Derecho penal* 2. vyd. Pamplona: Arazandi, 2005. 2268 str.

MORÓN LERMA, Esther. *Internet y derecho penal : Hacking y otras conductas ilícitas en la Red*. Pamplona: Aranzadi, 1999. 184 str.

MULLER, Mary. *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. Praha: Portál, 2014. 168 str.

MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho penal parte especial*. 19. vyd. Valencia: Tirant Lo Blanch, 2013. 991 str.

MUSIL, Jan a kol. *Kriminalistika*. 2 vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. 583 str.

NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné – II. Zvláštní část*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2007. 479 str.

ORTS, BERENGUER, Enrique, SUÁREZ-MIRA RODRÍGUES, Carlos. *Los delitos contra la libertad sexual y indemnidad sexual*. Valencia: Tirant Lo Blanch, 2001. 541 str.

PAVLOVSKÝ, Pavel a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2009. 232 str.

POLČÁK, Radim a kol. *Normativní systémy v kyberprostoru*. 1. vyd. Brno: MU, 2005. 102 str.

RODRIGUEZ RAMOS, Luis a kol. *Código Penal comentado con jurisprudencia*. 4. vyd. Madrid: La Ley, 2011. 1392 str.

RUIZ SAAVEDRA, Juan a kol. *Código penal comentado, con jurisprudencia sistematizada y concordancias*. 2. vyd. Madrid: El Derecho Editores Colección Tribunal Supremo, 2011. 1853 str.

SÁINZ-CANTERO CAPARRÓS, José Eduardo. *Comentarios al Código penal*. Granada: Bosch, 1999. 2177 str.

SOBREMONTÉ, MARTINÉZ, José. Enrique. *Prostitución y código penal*. Valencia: Instituto de Criminología, 1983. 24 str.

SUCHÝ, Oldřich a kol. *Osobnost pachatele*. 2. díl. Praha: Výzkum úst. kriminologický při Generální prokuratuře ČSSR, 1985. 373 str.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník, 2. díl, komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. 2011 str.

TAMARIT, SUMALLA, Joseph, Maria. *La protección penal del menor frente al abuso y explotación sexual*: Tirant Lo Blanch, 2000. 172 str.

VALLE MUÑIZ, Jose Manuel a kol. *Código Penal y leyes especiales*. 19. vyd. Navarra: Aranzadi, 2013. 647 str.

VANÍČKOVÁ, Eva a kol. *Sexuální zneužívání dětí - I. díl*. Praha: Karolinum, 1997. 82 str.

VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2. vyd. Praha: Grada, a.s., 2007. 144 str.

WEISS, Petr a kol. *Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. 212 str.

WEISS, Petr. *Sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 264 str.

WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. str. 535.

WEISS, Petr. *Sexuální deviace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. 351 str.

Časopisy

BARTOŇ, Michal. Virtuální pornografie, limity svobody umělecké tvorby a svobody projevu a trestní zákon. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 17, str. 617 – 627.

CUERDA, ARNAU. María Luisa. Los delitos de exhibicionismo, provocación sexual y prostitución de menores. *Cuadernos de Derecho Judicial*, 1997, č. 2, str. 197 – 274.

ČÍŽKOVÁ, Johana, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Rekodifikace sexuálních trestných činů. *Trestní právo*, 2002, č. 10, str. 7 – 13.

DIEZ RIPOLLES, José Luis. Trata de seres humanos y explotación sexual de menores. Exigencias de la Unión Europea y legislación española. *Revista Penal*, 1999, č. 2, str. 17 – 18.

HEJDUK, Marek. Komparace trestného činu znásilnění dle dřívější a současné trestně právní úpravy (+ mezinárodní srovnání). *Trestní právo*, 2011, č. 12, str. 24 – 26.

HOLMES, Wiliam a kol. Sexual Abuse of Boys. *Journal of the American Medical Association*, 1998, č. 2, str. 1855 – 1862.

HRUŠKA, Jiří, VOLEVECKÝ Petr. Několik poznámek k trestným činům proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti podle trestního zákoníku, *Trestní právo*, 2010, č. 2, str. 5 – 6.

KRULOVÁ, Tatiana a kol. Muž jako oběť sexuálního násilí. *Československá psychologie*, 2006, roč. 50, č. 4, str. 345 – 346.

MITLÖHNER, Miroslav. Někteří pohledy na českou právní úpravu komerčního sexuálního zneužívání dětí. *Zdravotnictví a právo*, 2004, č. 4, str. 2 – 5.

MITLÖHNER, Miroslav. Právní aspekty sexuálního zneužívání. *Trestní právo*, 2000, č. 6, str. 6 – 15.

MOLLER- LEIMKUHNER, Anne Maria. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 2003, č. 253, str. 1 – 8.

NEUMANN, Jan. K problematice speciální věrohodnosti výpovědi. *Kriminalistika*, 2001, roč. 36, č. 3, str. 187 – 200.

URBEZ. Luis. Prostitución femenina en España. *Revista de formelo social*, 1989, č. 44, str. 27 – 29.

VOLVECKÝ, Petr, ŠUBRT, Milan. Dětská pornografie jako kybernetický trestný čin ve světle Úmluvy o počítačové kriminalitě. *Trestní právo*, 2009, č. 4, str. 14 – 16.

Internetové stránky

BLÁZQUEZ, Niceto. DAVANZO, Giorgio. *Prostitución, teología moral* [online]. Mercaba, 9. dubna 2010 [cit. 13. ledna 2015].

Dostupné na < <http://www.mercaba.org/dicTM/TM-prostitucion.htm>>.

BOHUSLAV, Lukáš. *K trestnému činu sexuálního nátlaku* [online]. Právní prostor.cz, 9. dubna 2014 [cit. 25. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/komentar-k-aktualite-naturista-nechal-fotit-nahe-deti-do-vezeni-ma-jit-na-tri-roky>>.

ČIHÁK, František. *Psychické reakce dětských obětí sexuálního zneužívání a znásilnění* [online]. Pediatrie pro praxi.cz 12. května 2011 [cit. 27. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.pediatriepropraxi.cz/artkey/ped.201105-0008>>.

DOBRAVA, Lukáš. *Budou děti pod zákonem o rok méně?* [online]. Učitelství noviny č. 45/2008 [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://www.ucitelstvinoviny.cz/archiv/clanek1507>>.

Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku [online]. Trestní zákoník.cz, [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>>.

ECPAT International, UNICEF, Španělsko [online]. Mezinárodní kampaň proti pohlavnímu vykořisťování dětí [cit. 19. března 2015].

Dostupné na <<http://www.ecpat-esp.org.es>>.

GŘIVNA, Tomáš. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti* [online]. Praha: Bulletin advokacie, 2009 [cit. 25. ledna 2015].

Dostupné na <http://pravo.wz.cz/tre/data/trest_grivna.pdf>.

CHALOUPSKÁ, Markéta. *Počet ohlášených případů zneužívání dětí roste, přibývá i falešných obvinění* [online]. R Zprávy.cz, 12. května 2014, [cit. 28. prosince 2014].

Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/-zprava/pocet-ohlasenach-pripadu-zneuzivani-roste-pribyva-i-falesnych-obvineni--1348966>>.

JÍLKOVÁ, Michaela. *Povolme animované dětské porno, říká sexuolog Weiss* [online]. MF. DNES. cz, 9. října 2007 [cit. 19. listopadu 2014].

Dostupné na <http://zpravy.mf.dnes.cz/povolme-animovane-detske-porno-rika-sexuolog-weiss-fhs-/domaci.aspx?c=A071009_115203_domaci_madcz>.

KOPECKÝ, Kamil. *Nebezpečí zvané kybergrooming* [online]. Metodický portál RVP., 1. listopadu 2010 [cit. 29. prosince 2014].

Dostupné na <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/9741/nebezpeci-zvane-kybergrooming-i..html>>.

LE TRENT, Sarah. *Against his will: Female-on-male rape* [online]. CNN-online, 10. října 2013 [cit. 10. ledna 2015].

Dostupné na <<http://edition.cnn.com/2013/10/09/living/chris-brown-female-on-male-rape>>.

MÁNERT, Oldřich. *Japonci zakázali držení dětského porna, animovaných komiksů se to netýká* [online]. MF. DNES. cz, 18. června 2014 [cit. 21. listopadu 2014].

Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/japonsko-zakazalo-drzeni-detske-pornografie-f39/zahranicni.aspx?c=A140618_121705_zahranicni_ert>.

MATO, Anna. *Cuanto es Mayor de edad en España* [online]. Periodista Digital. es, 4. června 2013. [cit. 19. února 2014].

Dostupné na <<http://www.periodistadigital.com/ciencia/education2013/04/06>>.

Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006-2008. [online]. Ministerstvo Vnitřní, červenec 2006 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.google.co.in/url/narodni-plan-boje-proti-komercnimu-sexualnimu-zneuzivani-deti.2006-2008.bv.97653015,d.d24.cz>>.

OTERO. Marta. *Detienen a 105 personas en 2013 por delitos de pornografía infantil y ciberacoso* [online]. EUROPA PRESS, 22. června 2013. [cit. 27. listopadu 2014].

Dostupné na

<<http://www.20minutos.es/noticia/1850277/detenidos/pornografia-infantil/ciberacoso.es>>.

OTERO. Marta. *Los delitos de distribución de pornografía se disparan en Galicia* [online]. La Voz de Galicia, 8. července 2013 [cit. 27. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.lavozdealicia.es/noticia/galicia/2013/07/08/delitos-distribucion/pornografia.es>>.

POKORNÝ, Jakub, VALOUŠEK, Richard. *Dětské porno může tlumit pedofily, moc ho ale není* [online]. MF. DNES. cz, 11. října 2007 [cit. 19. listopadu 2014]. Dostupné na

<http://zpravy.mf.dnes.cz/kreslene-porno-muze-tlumit-pedofily-moc-ho-ale-neni-fxb/domaci.aspx?c=A071010_221748_domaci_madcz>.

Prevence kriminality v České republice: projekt speciálních výslechových místností pro dětské oběti [online]. [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/specialni-vyslechove-mistnosti/projekt-specialnich-vyslechovych-mistnosti-pro-detske-obeti-54cs.html>>.

Projekt E-bezpečí, 2008 - 2013, [online]. [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.sexting.cz>>.

Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti ročník 2014, druhá část [online]. [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.cslav.justice.cz/infoData/statisticke.rocenky.html>>.

THEO, Merz. *Men and boys get raped too* [online]. The Telegraph, 24. února 2013 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/men/thinking-man/10657485/Men-and-boys-get-raped-too.html>>.

Úmluva o právech dítěte [online]. OSN.cz, [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>>.

UZEL, Radim. *Křivé obvinění ze sexuálního zneužívání udělá ze života peklo* [online]. Archiv deníku právo, 16. září 2009 [cit. 19. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/179118-radim-uzel-krive-obvineni-ze-sexalniho-zneuzivani-udela-ze-zivota-peklo.html>>.

UZEL. Radim. *Muži často tají znásilnění ženou* [online]. Právo.cz, 1. dubna 2009 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/165340-sexuolog-radim-uzel-muzi-casto-taji-znasilneni-zenou.html>>.

UZEL. Radim. *Ženská sexuální agrese* [online]. Právo.cz, 29. března 2006 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.pravo.cz/81290-zenska-sexualni-agrese.html>>.

VICHEREK, Roman. *Oběti trestných činů a jejich práva* [online]. Epravo.cz, článek č. 92945. [cit. 1. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/obeti-trestnych-cinu-a-jejich-prava-92945.html>.

WEISS, Petr. *Ženské sexuální deviace*. [online]. Moje psychologie.cz, 16. února 2010 [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.moje-psychologie-zenske-sexualni-deviace-čl.11704>.

Právní předpisy

Mezinárodní smlouva č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU

Rámcové rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003, o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2011/93/EU, ze dne 5. dubna 2011, o prevenci obchodování s lidmi, boje proti němu a o ochraně obětí.

Zákon č. 40/ 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 140/ 1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 296/ 2008 Sb., účinném ke dni 18. října 2008

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1998, Criminal Code of the Republic of Finland

Zákon č. 53/2005, Criminal Code of the French Republic

Zákon č. 167, ze dne 17. července 1997, Criminal Code of the Republic of Kazakhstan

Zákon č. 68, ze dne 1. října 1997, Criminal Code of the Kyrgyz Republic

Zákon ze dne 1. září 2002, Criminal Code of Mongolia

Zákon č. 635, ze dne 3. dubna 1991, Peru – Penal Code

Zákon ze dne 14. září 1931, Mexico-Federal Criminal Code

Zákon č. 26, ze dne 2. dubna 1968, Criminal Code of the Republic of Bulgaria

Zákon č. 364, ze dne 7. června 2001, Criminal Code of the Republic of Estonia

Zákon č. 55/2208 KZ-1, Criminal Code of the Republic of Slovenia

Zákon č. 25, ze dne 1. září 2001, Criminal Code of Ukraine

Zákon č. 311.0, ze dne 21. prosince 1937, Criminal Code of the Swiss Confederation
Zákon Ds 1996: 36, Criminal Code of the Kingdom of Sweden
Zákon č. 131, ze dne 21. prosince 2005, Criminal Code of the Kingdom of Norway
Zákon č. 7895, ze dne 27. ledna 1995, Criminal Code of the Republic of Albania
Zákon č. 286/2009, Criminal Code of the Republic of Romania
Zákon č. 300/2005, Criminal Code of the Slovak Republic
Zákon č. 3322, ze dne 13. října 1998, German Criminal Code
Zákon č. 1398, ze dne 19. října 1930, Criminal Code of the Republic of Italy
Zákon č. 5237, ze dne 26. září 2004, Criminal Code of the Republic of Turkey
Zákon Ley Orgánica č. 10/1995, de noviembre 23, del Código Penal, španělský trestní zákoník
Zákon R.S., 1985, c. C-46 – Criminal Code of Canada (R.S., 1985, c. C – 46),
Zákon Dz. U.z dnia 2 sierpnia 1997. r., Kodeks karny, polský trestní zákoník
Novela č. 141/2014 Sb., kterou se mění trestní řád, trestní zákoník a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob
La reforma del Código penal de 1999 č.11/1999, ze dne 30. dubna 1999 (sobre los Delitos contra la libertad sexual).
La reforma del Código penal de 2003 č.15/2003, ze dne 25. listopadu 2003 (sobre los Delitos contra la libertad sexual)

Judikatura

Zobecňující materiál trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. ledna 1982, č. Tpjf 158/1980
Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2007, sp. zn. Pl. 69/20
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. března 1953, sp. zn. 2 Tz 57/53
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1955, sp. zn. 1 Tz 76/55
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. února 1957, sp. zn. 1 Tz 3/57
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. března 1964, sp. zn. 5 Tz 8/64
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. prosince 1977, sp. zn. Tzv. 40/77
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. ledna 1978, sp. zn. 11 To 109/83
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. ledna 1978, sp. zn. 2 Tz 26/77
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. ledna 1983, sp. zn. 6 To 39/82Tz
Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR ze dne 1. února 1983, sp. zn. 3 To 3/83

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR ze dne 8. srpna 1983, sp. zn. 4 Tz 49/83
Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR ze dne 25. dubna 1984, sp. zn. 2Tz 22/84
Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 4. března 1994, sp. zn. 3 To 105/93
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2005, sp. zn. 6 Tdo 1153/2005
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 8 Tdo 1494/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 2014, sp. zn. 7 Tdo 1000/2014-25
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 2014, sp. zn. 4 Tdo 924/2014-I-34
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. září 2014, sp. zn. 7 Tdo 1020/2014-I-40
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. října 2014, sp. zn. 8 Tdo 1165/2014-27,
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. října 2014, sp. zn. 3 Tdo 1185/2014-42
Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. srpna 2013, sp. zn. 1 Tm 2/2012 –
367
Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. června 2013,
sp. zn. 52 T 3/2012
Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. srpna 1994, sp. zn. 4 To
518/1994
Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 4. března 1994, sp. zn. 3 To 105/93
Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19. května 2010, sp. zn. 2 T 36/2010
Rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 23. září 2011, sp. zn. 2 T 107/2011
Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 19. května 2012, sp. zn. 2 T 16/2012
Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. listopadu 2011, sp. zn. 14 T
328/2011.
Rozhodnutí Okresního soudu v Příbrami ze dne 20. května 2013, sp. zn. 2 T 175/2011
Rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 1. července 2013, sp. zn. 91 T 46/2013

Zahraniční judikatura

La Sentencia č. 61/2000, ze dne 13. března 2000
La Sentencia č. 1816/2001, ze dne 15. října 2001
La Sentencia č. 1870/2002, ze dne 21. listopadu 2002
La Sentencia č. 1125/2003, ze dne 1. ledna 2003
La Sentencia č. 534/2003, ze dne 9. dubna 2003
La Sentencia č. 217/2008, ze dne 24. dubna 2008
La Sentencia STS č. 225/2001, ze dne 18. dubna 2001
La Sentencia STS č. 15/2002, ze dne 15. dubna 2002

Ashcroft versus Free Speech Coalition, rozhodnutí č. 00-795 Nejvyššího soudu USA, ze dne 16. dubna 2002

Dokumenty v elektronické podobě

Česká republika – Policejní statistiky - celková kriminalita – první pololetí rok 2013. [online]. [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statistika-za-prvni-pololeti-roku-2013.aspx>>.

Česká republika – Policejní statistiky- celkový výskyt mravnostní kriminality - rok 2014 [online]. [cit. 10. března 2015].

Dostupné na

<<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>>.

Česká republika – Policejní statistiky- porovnání celkové mravnostní kriminality rok 2013-2014 [online]. [cit. 10. března 2015].

Dostupné na

<<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

Česká republika – Výskyt celkové kriminality od roku 1994 - 2013 [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na

<<http://www.celkova-kriminality-graf-v-lonskem-roce-doslo-k-narustu-trestne-cinnosti-1404042848.html>>.

Evropa – Hranice povoleného pohlavního styku [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na

<<http://www.londonnews.com/2013/04/soweto-kinch-album-influences-new-age-of-consent-legislation.html>>.

Svět – Hranice povoleného pohlavního styku [online]. [cit. 15. března 2015]. Dostupné na <<https://www.google-age-of-sexual-consent>>.

Česká republika – Výzkum prováděný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace - KOPECKÝ, Kamil. Rizikové chování studentů PdF UP v prostředí Internetu - sdílené osobní údaje na internetu [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na <<http://www.slideshare.net/kopeckyk/rizikove-chovani-studentu2013>>.

Česká republika – Výzkum prováděný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace - KOPECKÝ, Kamil. Rizikové chování studentů PdF UP v prostředí Internetu - formy kyberšikany [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na< <http://www.slideshare.net/kopeckyk/rizikove-chovani-studentu2013>>.

Španělsko – Statistiky Ženského institutu spadající pod správu Ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt trestného činu sexuálního útoku a pohlavního zneužití - rok 2008-2013 pdf [online]. [cit. 28. ledna 2014].

Dostupné

na<<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

Španělsko – Statistiky Ženského institutu spadající pod správu Ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt mravnostní kriminality v příbuzenském vztahu oběti a pachatele - rok 2008-2013. pdf [online]. [cit. 1. února 2014].

Dostupné

na<<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

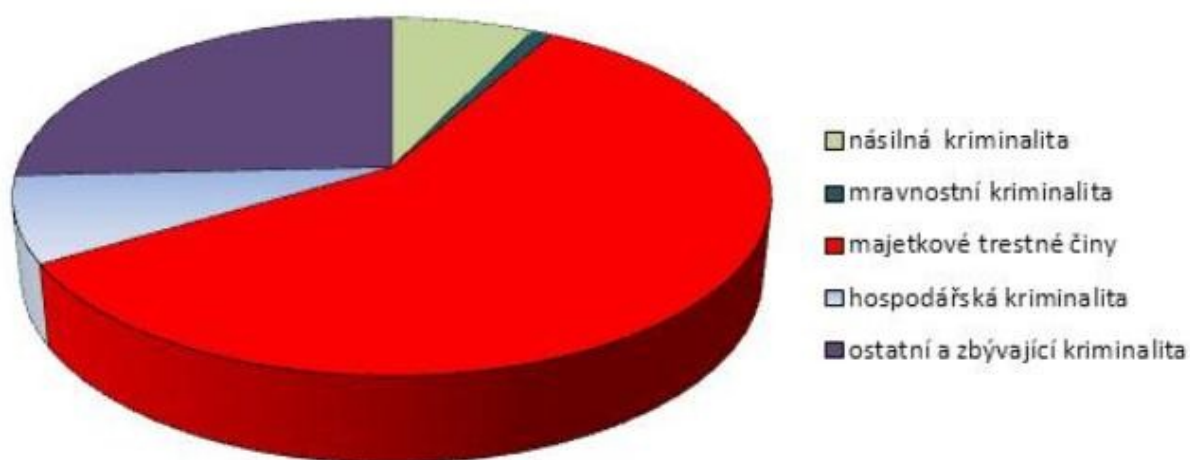
Přílohy

Příloha č. 1

Policejní statistiky- Graficky znázorněný výskyt mravnostní kriminality³⁹¹

Graficky je níže znázorněn podíl trestných činů dle jednotlivých problematik

1.pol.roku 2013 - počet TČ dle jednotlivých problematik

³⁹¹ Česká republika - Celková kriminalita – první pololetí rok 2013 [online]. [cit. 19. března 2014]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statistika-za-prvni-pololeti-roku-2013.aspx>>.

Příloha č. 2

Policejní statistiky - celkový výskyt mravnostní kriminality za rok 2014³⁹²

StČ	JČ	PL	UL	KH	JM	MS
01	02	03	04	05	06	07
	12	6	11	7	3	8
	191	112	107	221	129	239
	119	86	68	163	107	166
	62,30	76,79	63,55	73,76	82,95	69,46
	216	121	109	195	131	198
	143	95	85	129	105	125
	66,20	78,51	77,98	66,15	80,15	63,13
	-25	-9	-2	26	-2	41
	-11,57	-7,44	-1,83	13,33	-1,53	20,71
	-24	-9	-17	34	2	41
	-16,78	-9,47	-20,00	26,36	1,90	32,80
	-3,90	-1,73	-14,43	7,60	2,79	6,32
						0,24

³⁹² Česká republika – Celkový výskyt mravnostní kriminality rok 2014 [online]. [cit. 10. března 2015]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>>.

Příloha č. 3.

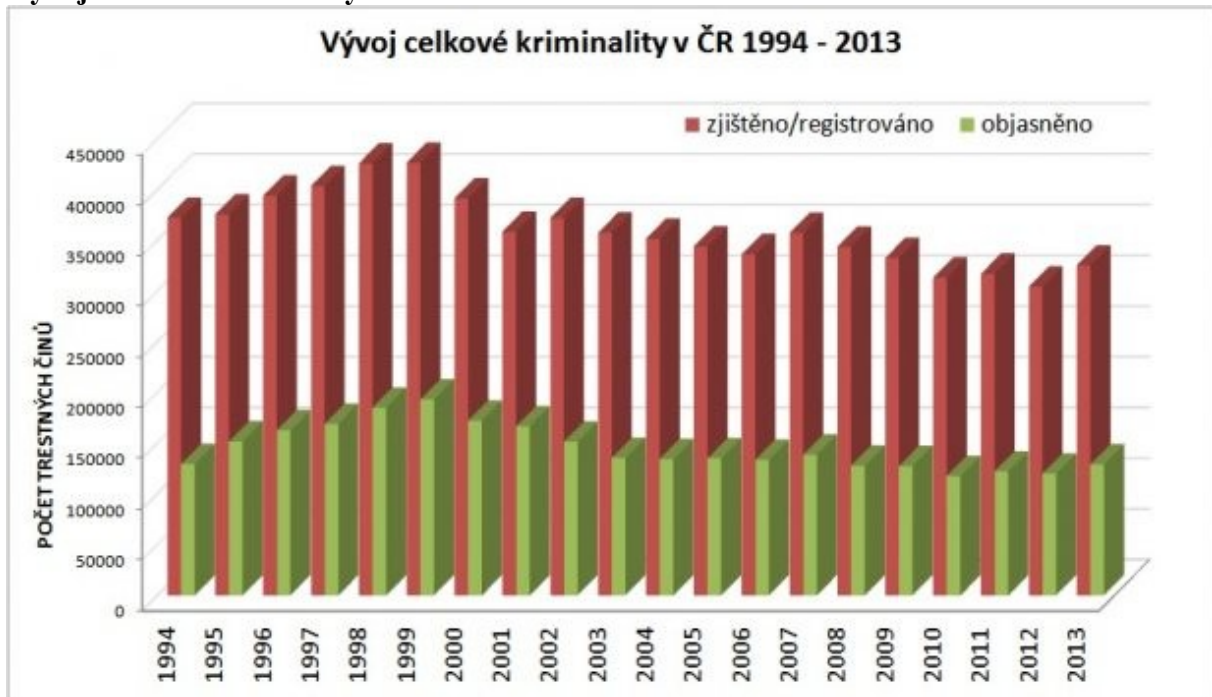
Porovnání výskytu celkové mravnostní kriminality za rok 2013 a 2014³⁹³

z toho ontčeno včrování	Celkem v provč. řování	Objasnčeno		Spčchano skutkř							Celkem
		Počct.	Doda- tečnč	Pod vlivem	Z toho alkohol	Reci. divisč	Nezletilř 1-14 let	Mladřstvř 15-17 let	Dčtř 1-17 let		
516	166	455	40	69	65	224	20	25	45	39	
35	6	34	5	2	2	6	3	1	4	2	
58	20	58	3	3	3	19	0	1	1	4	
512	143	486	64	14	12	122	77	147	223	47	
0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
275	35	188	16	23	20	97	7	4	11	15	
39	14	34	4	0	0	8	0	0	0	2	
6	4	3	0	0	0	1	0	0	0	0	
8	4	7	0	0	0	5	0	1	1	1	
6	6	6	0	0	0	0	1	0	1	1	
49	9	49	5	0	0	26	0	0	0	7	
6	0	6	2	0	0	3	0	2	2	2	
14	9	14	5	0	0	8	0	4	4	1	
238	69	211	31	0	0	54	12	13	24	11	
1 763	487	1 552	475	111	102	573	120	198	316	133	

³⁹³ Česká republika – Porovnání celkové mravnostní kriminality rok 2013- 2014 [online]. [cit. 10. března 2015]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>>.

Příloha č. 4.

Vývoj celkové kriminality v ČR od roku 1994-2013³⁹⁴

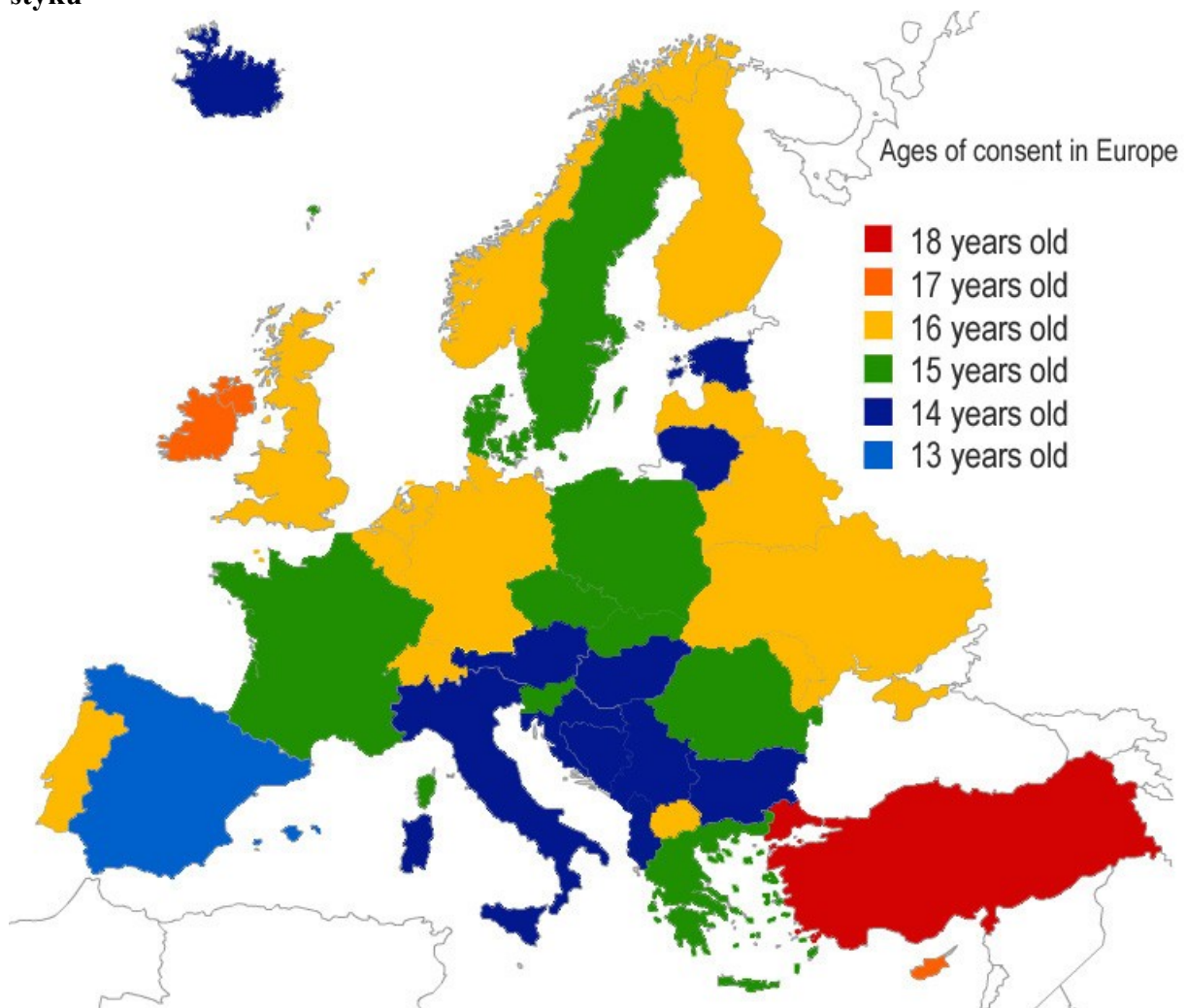
³⁹⁴ Česká republika – Vývoj celkové kriminality od roku 1994- 2013 [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na

<<http://www.celkova-kriminality-graf-v-lonskem-roce-doslo-k-narustu-trestne-cinnosti-1404042848.html>>.

Příloha č. 5.

Hranice povoleného pohlavního styku v Evropě – věkové hranice přípustnosti pohlavního styku³⁹⁵

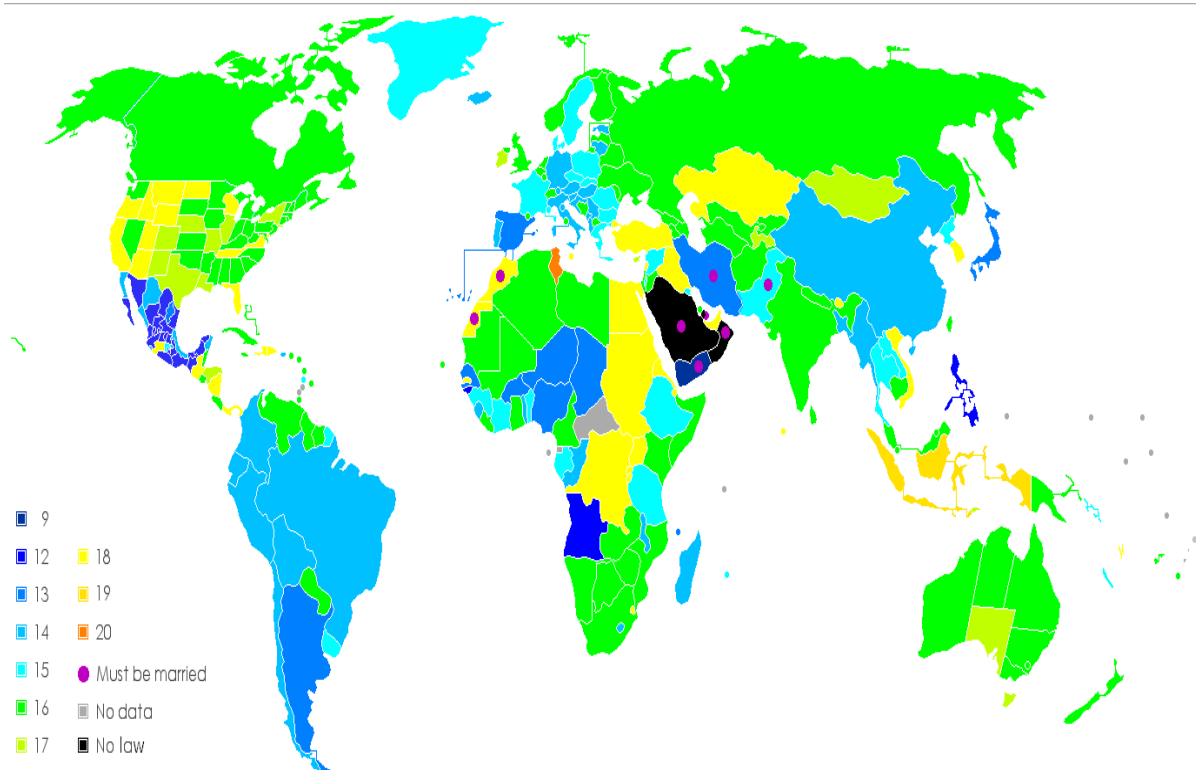
³⁹⁵ Evropa – Hranice povoleného pohlavního styku [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na <<http://www.londonnews.com/2013/04/soweto-kinch-album-influences-new-age-of-consent-legislation.html>>.

Příloha č. 6.

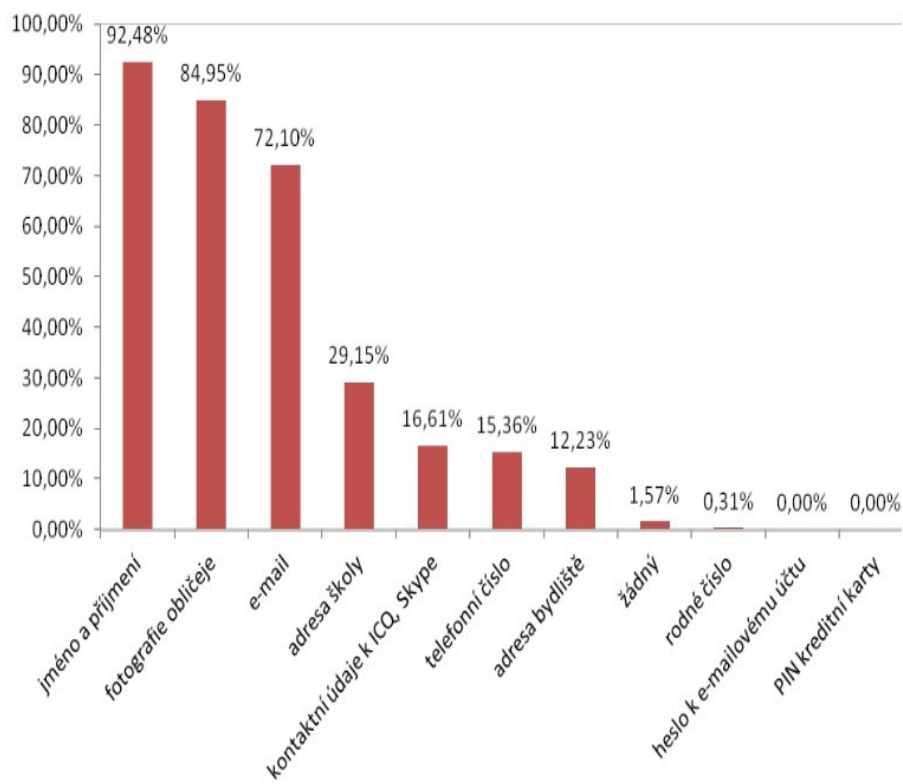
Hranice povoleného pohlavního styku ve světě - věkové hranice přípustnosti pohlavního styku³⁹⁶

³⁹⁶ Svět – Hranice povoleného pohlavního styku [online]. [cit. 15. března 2015]. Dostupné na <<https://www.google-age-of-sexual-consent>>.

Příloha č. 7

Graf osobních údajů sdílených studenty v prostředí internetu³⁹⁷

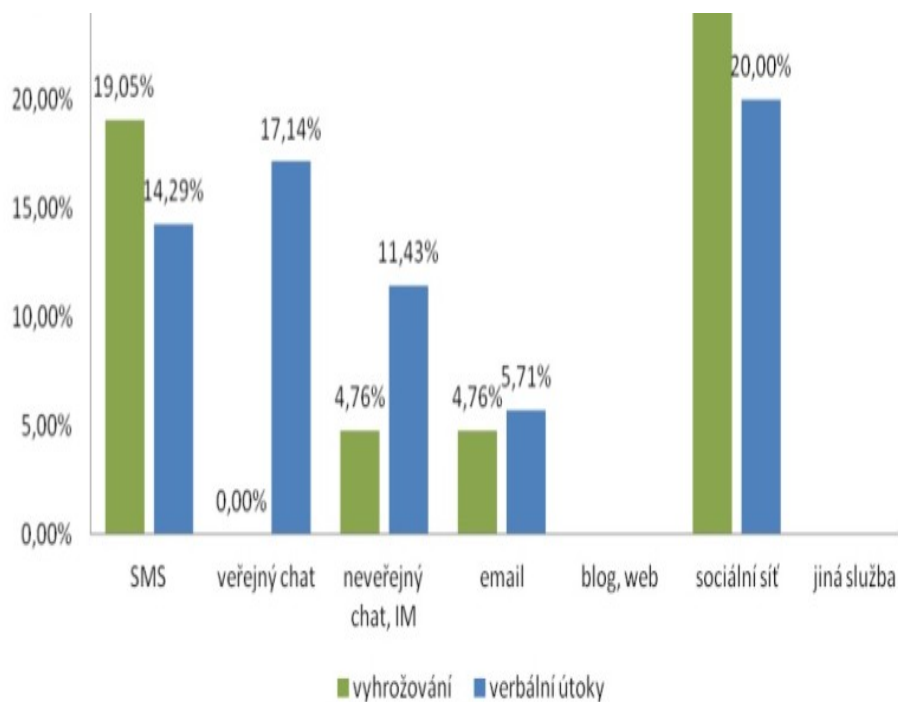

³⁹⁷ Česká republika – Výzkum prováděný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace- KOPECKÝ, Kamil. Rizikové chování studentů PdF UP v prostředí Internetu- osobní údaje sdílené na internetu [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na <<http://www.slideshare.net/kopecyk/rizikove-chovani-studentu2013>>.

Příloha č. 8

Graf srovnání komunikačních platform využitých pro realizaci verbálních forem kyberšikany a pro kyberšikanu realizovanou formou vydírání³⁹⁸

³⁹⁸ Česká republika – Výzkum prováděný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace- KOPECKÝ, Kamil. Rizikové chování studentů PdF UP v prostředí Internetu- osobní údaje sdílené na internetu - Formy kyberšikany [online]. [cit. 15. března 2015].

Dostupné na <<http://www.slideshare.net/kopecyk/rizikove-chovani-studentu2013>>.

Příloha č. 9

Celkový výskyt trestného činu sexuálního útoku a pohlavního zneužití ve všech španělských autonomních společenství³⁹⁹

 DELITOS CONOCIDOS DE ABUSO, ACOSO Y AGRESIÓN SEXUAL, POR CCAA													
	2013	2012 ⁽⁴⁾	2011 ⁽⁴⁾	2010 ⁽⁴⁾	2009 ⁽⁴⁾	2008 ⁽⁴⁾	2007 ⁽⁴⁾	2006 ⁽⁴⁾	2005 ⁽⁴⁾	2004 ⁽⁴⁾	2003 ⁽³⁾	2002 ⁽²⁾	2001 ⁽¹⁾
TOTAL NACIONAL	6 562	7 591	6 845	6 798	7 207	6 825	6 191	6 065	5 662	5 750	5 914	6 177	5 647
ANDALUCIA	1 481	1 782	1 395	1 284	1 261	1 193	1 102	1 003	986	988	975	1004	844
ARAGON	220	271	206	187	202	177	144	153	151	165	146	183	157
ASTURIAS	128	140	116	119	131	136	131	118	102	131	130	171	136
BALEARES	308	420	322	345	281	283	281	262	240	228	252	216	179
CANARIAS	531	572	481	582	586	566	503	551	522	569	568	589	428
CANTABRIA	70	80	69	79	94	77	70	60	64	83	97	84	69
CASTILLA Y LEON	284	373	275	246	319	281	255	230	246	248	266	330	234
CASTILLA-LA MANCHA	297	316	244	280	247	251	197	182	185	172	171	172	153
CATALUÑA	19	139	240	351	641	600	683	750	834	837	995	1044	1201
COMUNIDAD VALENCIANA	983	1 125	1 028	977	967	930	768	802	650	643	702	676	636
EXTREMADURA	137	128	108	105	121	107	97	103	88	83	111	131	93
GALICIA	309	357	326	311	374	302	271	260	275	286	289	292	264
MADRID	1 340	1 411	1 357	1 237	1 226	1 200	1 021	964	922	962	837	978	959
MURCIA	303	330	282	256	290	254	258	209	235	205	209	201	147
NAVARRA	49	49	47	59	61	61	46	58	72	50	65	40	49
PAIS VASCO	6	7	277	291	297	312	269	262	0	0	0	0	0
LA RIOJA	43	36	39	41	63	43	34	41	33	32	44	25	27
CEUTA	22	27	14	21	19	29	28	28	25	36	30	16	28
MELILLA	32	28	19	27	27	23	33	29	32	32	27	25	43

Fuente: Elaboración propia a partir de los datos facilitados por el Ministerio del Interior

Nota: A partir del año 2008, en el País Vasco, Girona y Lleida sólo se incluyen datos en relación con las denuncias presentadas ante los Cuerpos y Fuerzas de Seguridad del Estado.

(1) No se incluyen datos del País Vasco

(2) No se incluyen datos del País Vasco ni de Girona.

(3) No se incluyen datos del País Vasco y Girona, referidos a todo el año, ni de Lleida desde noviembre

(4) No se incluyen datos del País Vasco, Girona y Lleida.

³⁹⁹ Španělsko – Statistika Ženského institutu, spadající pod správu Ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt trestného činu sexuálního útoku a pohlavního zneužití- rok 2008-2013.pdf [online]. [cit. 28. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.es/estadisticas/consulta.do.area10.es>>.

Příloha č. 10

Statistický výskyt deliktů proti sexuální svobodě spáchaných v příbuzenském vztahu oběti a pachatele⁴⁰⁰

		DELITOS CONOCIDOS CONTRA LA LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL COMETIDOS EN EL AMBITO FAMILIAR, SEGÚN RELACIÓN VÍCTIMA-AGRESOR																							
		2013				2012				2011				2010				2009				2008			
Relación Víctima-agresor		A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3	A	B1	B2	B3
TOTAL VÍCTIMAS DE D.L.I.S.	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	535	67	166	369	514	64	181	379	519	61	210	410	592	81	175	336	667	52	213	347	655	65	160	327
	AGRESIÓN SEXUAL	133	12	30	68	159	15	26	94	141	17	22	94	211	18	35	74	244	16	37	88	219	13	31	74
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	302	13	18	82	276	5	21	70	297	11	37	75	280	10	20	66	330	8	29	72	329	11	15	63
	ABUSO SEXUAL	35	28	97	178	34	35	112	163	30	27	121	191	42	44	97	156	31	25	120	157	40	29	98	147
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	25	10	15	32	25	6	16	27	22	3	20	31	26	3	13	27	27	1	17	20	16	2	12	17
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	3	3	4	5	2	2	4	4	3	2	7	6	2	1	4	1	0	4	6	5	2	5	2	8
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	37	1	2	4	18	1	2	21	26	1	3	13	31	5	6	12	35	1	4	5	49	5	2	18	
% DELITOS SEGÚN RELACIÓN VÍCTIMA-AGRESOR	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	47,05	5,89	14,60	32,45	45,17	5,62	15,91	33,30	43,14	5,07	17,46	34,08	50,00	6,84	14,78	28,38	52,03	4,06	16,61	27,07	54,27	5,39	13,26	27,09
	AGRESIÓN SEXUAL	54,73	4,94	12,35	27,98	54,08	5,10	8,84	31,97	51,84	6,25	8,09	34,56	62,43	5,33	10,36	21,89	63,38	4,16	9,61	22,86	64,99	3,86	9,20	21,96
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	72,77	3,13	4,34	19,76	74,19	1,34	5,65	18,82	69,72	2,58	8,69	17,61	74,47	2,66	5,32	17,55	75,17	1,82	6,61	16,40	78,71	2,63	3,59	15,07
	ABUSO SEXUAL	10,36	8,28	28,70	52,66	9,88	10,17	32,56	47,38	8,09	7,28	32,61	51,48	12,39	12,98	28,61	46,02	9,31	7,51	36,04	47,15	12,74	9,24	31,21	46,82
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	30,49	12,20	18,29	39,02	34,25	8,22	21,92	36,99	28,57	3,90	25,97	40,26	37,68	4,35	18,84	39,13	41,54	1,54	26,15	30,77	34,04	4,26	25,53	36,17
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	20,00	20,00	26,67	33,33	15,38	15,38	30,77	30,77	20,00	13,33	46,67	40,00	25,00	12,50	50,00	12,50	0,00	26,67	40,00	33,33	11,76	29,41	11,76	47,06
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	84,09	2,27	4,55	9,09	42,86	2,38	4,76	50,00	63,41	2,44	7,32	31,71	57,41	9,26	11,11	22,22	77,78	2,22	8,89	11,11	68,22	6,76	2,70	24,32	
TOTAL MUJERES VÍCTIMAS EN FAMILIA PRODUCTORAS AMB. FAMILIAR	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	490	45	119	293	500	52	152	344	500	52	189	370	560	66	142	296	645	48	188	308	629	53	140	285
	AGRESIÓN SEXUAL	181	14	30	77	155	13	24	88	135	14	17	85	193	15	29	59	236	14	32	82	209	9	25	63
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	287	11	17	73	267	5	18	62	293	8	35	65	271	9	17	62	320	7	28	65	317	8	12	54
	ABUSO SEXUAL	50	21	71	146	34	26	91	145	29	25	111	174	39	34	76	137	28	21	107	136	38	26	90	133
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	25	9	18	43	24	6	14	25	22	2	17	29	26	3	11	25	26	1	14	17	15	2	10	15
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	6	3	3	4	2	1	4	3	1	2	6	4	2	1	3	1	0	4	4	3	2	4	1	2
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	35	0	3	3	18	1	1	21	20	1	3	13	29	4	6	12	35	1	3	5	48	4	2	18	
% MUJERES VÍCTIMAS EN FAMILIA PRODUCTORAS VÍCTIMA-AGRESOR	LIBERTAD E INDEMNIDAD SEXUAL	51,74	4,75	12,57	30,94	47,71	4,96	14,50	32,82	44,80	4,66	16,94	33,15	52,63	6,20	13,35	27,82	54,25	4,04	15,81	25,90	56,82	4,79	12,65	25,75
	AGRESIÓN SEXUAL	57,09	4,96	10,64	27,30	55,36	4,64	8,57	31,43	54,22	5,62	6,83	34,14	65,20	5,07	9,80	19,93	64,84	3,85	8,79	22,53	68,30	2,94	8,17	20,59
	AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	73,97	2,84	4,38	18,81	75,85	1,42	5,11	17,61	71,99	1,97	8,60	15,97	75,49	2,51	4,74	17,27	76,19	1,67	6,67	15,48	81,07	2,05	3,07	13,81
	ABUSO SEXUAL	17,36	7,29	24,65	50,69	11,49	8,78	30,74	48,99	8,50	7,33	32,55	51,03	13,64	11,89	26,57	47,90	9,59	7,19	36,64	46,58	13,24	9,06	31,36	46,34
	ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	26,32	9,47	18,95	45,26	34,78	8,70	20,29	36,23	30,99	2,82	23,94	40,85	40,00	4,62	16,92	38,46	44,83	1,72	24,14	29,31	35,71	4,76	23,81	35,71
	CORRUPCIÓN DE MENORES /INCAPACITADOS	37,50	18,75	18,75	25,00	20,00	10,00	40,00	30,00	8,33	16,67	50,00	33,33	28,57	14,29	42,86	14,29	0,00	36,36	36,36	27,27	22,22	44,44	11,11	22,22
COACCIÓN/LUCRO SOBRE PROSTITUCIÓN	85,37	0,00	7,32	7,32	43,90	2,44	2,44	51,22	55,56	2,78	8,33	36,11	56,86	7,84	11,76	23,83	79,55	2,27	6,82	11,36	66,67	5,56	2,78	25,00	

Leyenda
A La víctima es Cónyuge o análogo del agresor/a
B1 La víctima es el/la Padre/madre del agresor/a
B2 La víctima es el/la hijo/a del agresor/a
B3 La víctima es otro pariente del agresor/a

FUENTE: Elaboración propia a partir de datos facilitados por el Ministerio del Interior
 Nota: En relación con el País Vasco, Girona y Lleida, solo se recogen las denuncias tramitadas por los Cuerpos y Fuerzas de Seguridad del Estado

⁴⁰⁰ Španělsko – Statistika Ženského institutu spadajícího pod správu Ministerstva zdravotnictví - celkový výskyt deliktů proti sexuální svobodě, spáchaných v příbuzenském poměru oběti a pachatele - rok 2008 - 2013.pdf [online]. [cit. 28. ledna 2014].
 Dostupné na <<http://www.ministerio.desanidad.inmujer.gobierno.espana./estadisticas/consulta.do.area10.es>>.